زر او یوه شپه

(له ۱۰۷مي شپې څخه تر ۱۶۹مي شپې پورې)

[پنځلس ټکلونه]

(له انګلیسي، پارسي او عربي منابعو څخه)

مترجم:

محمدمعصوم هوتک

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د کتاب ټول حقوق په خپروونکي اړه لري

✷ **زر او یوه شپه**

✷ مترجم: **محمد معصوم هوتک**

✷ خپروونکی: **علامه رشاد خپرندویه ټولنه**

✷ کندهار–افغانستان

✷ تلیفون: ۰۷۰۰۳۲۶۰۱۱

✷ ایمیل: mrohyal@yahoo.com

✷ کمپوز او ډیزاین: **روهیال کمپیوټر اداره**

✷ لومړی چاپ: ۱۳۹۱ ش–۲۰۱۳ع

✷ کچه: ۱۳/۵۰ × ۲۱ سانتي متره

✷ چاپ شمیر: زر ټوکه

✷ د مخونو شمېر: ۳۴۴

✷ د خپرونو لړ: ۵۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپروونکي خبري

"زر او يوه شپه" د فوکلوري محتوياتو له اسيته د شرقي دنيا يو شهکار اثر دئ. د دې اثر ټول نکلونه او ورسره تړلي موضوعات که له يوې خوا د تاريخي سند په توګه کوم ارزښت نه لري، خو له بلي خوا د نکل د راوي له خولې د هغې زمانې د خلکو او پرګنو د ژوند و ژواک ډېر پيکه اړخونه په خورا روښانه ډول ځني معلومېداى سي. د نړۍ د هري ژبي فوکلوري مواد دغه ډول ضد و نقيض اړخونه لري.

د "زر او يوې شپې" اوسنۍ راپاته ښه د عربو د ژوند او ټولنيز ماحول هينداره ده او تر ډېره ځايه د دې شهکار ټولي ښېګڼي او بدګڼي په عربو پوري تړلي دي. زر او يوه شپه د نړۍ خورا ډېرو ژبو ته ترجمه سوې او په بېلابېلو شکلونو د دنيا په هر ګوټ کي چاپ سوې ده.

حاضره پښتو ترجمه ئې زما استاد او د پښتو ژبي محتاط محقق، ليکوال، شاعر او خوږ ژبي مترجم ښاغلي محمد معصوم هوتک کړېده. استاد هوتک صاحب د زر او يوې شپې ترجمه له انګليسي، پارسي او عربي منابعو څخه کړېده، د دغو ژبو تر څنګ ئې خپل متن د روسي منابعو سره هم مقايسه کړى دئ او اختلافي صورتونه ئې په حاشيو کي واضح کړي دي.

د هوتک صاحب ترجمه له يوسل او اوومي شپې څخه پيل سوې ده. تر دغه مخکي متن زموږ بل حقدار استاد اروابناد نوميالي صاحب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه کړی دئ، چي هغه به هم انشاء الله په راتلونکي نژدې وختو کي د چاپ په ګښه سنبال سي.

د هوتک صاحب د ترجمې پر فني او تخنیکي اړخونو باندي د یوې رسالې په شکل لیکنه کېدای سي، د دغه ډول غنیمت ژباړو ارزونه او شننه د یوه یادښت څه بل لا د یوې مقالې تر حوصلې وتلې خبره ده. د هوتک صاحب د دغه خوږه پښتو ترجمه د پښتو ترجمې پر کوټه یوه پر ځای او غنیمت اضافه ده. د ترجمې د فن او پښتو علاقه مندانو ته بویه چي د هوتک صاحب زیار ته د قدر په سترګه وګوري.

د علامه رشاد خپرندویه ټولني له پاره د فخر ځای دئ، چي په لومړي وار په پښتو ژبه کي د دغه ډول یوه شهکار اثر همدغسي خوږه او شهکار ترجمه چاپوي. موږ خپل استاد ښاغلي هوتک صاحب ته د دې اثر مبارکي وایو او د لوی خدای له درباره هغوی ته د اوږده او مثمر ژوند خواست کوو.

مننه او ادب

مطیع الله روهیال

د علامه رشاد خپرندویه ټولني مشر

۱۳۹۱/۱۰/۲۷ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

۱. د پښتو زر او یوې شپې له پاره زما خبري ....
۲. الف لیلة و لیلة د تاریخي او اجتماعي پلوه..............
۳. یو سل او اوومه شپه.....................................
۴. د تاج الملوک نکل ....
۵. یو سل او اتمه شپه ....
۶. یو سل او نهمه شپه.....................................
۷. یو سل او لسمه شپه ....
۸. یو سل او یوولسمه شپه ....
۹. یو سل او دوولسمه شپه.................................
۱۰. د عزیز او عزیزې نکل ....
۱۱. یو سل او دیارلسمه شپه...............................
۱۲. یو سل او څورلسمه شپه...............................
۱۳. یو سل او پنځلسمه شپه ....
۱۴. یو سل او شپاړسمه شپه ....
۱۵. یو سل او اووه لسمه شپه ....
۱۶. یو سل او اتلسمه شپه ....
۱۷. یو سل او نونسمه شپه.................................
۱۸. یو سل او شلمه شپه ....
۱۹. یو سل او یوویشتمه شپه ....
۲۰. یو سل او دوه ویشتمه شپه..............................

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱. یو سل او درویشتمه شپه ....
۲۲. یو سل او څلېرویشتمه شپه ....
۲۳. یو سل او پنځه وپشتمه شپه..........
۲۴. یو سل او شپږویشتمه شپه..........
۲۵. یو سل او اووه ویشتمه شپه..........
۲۶. یو سل او اته ویشتمه شپه ....
۲۷. یو سل او نهه ویشتمه شپه..........
۲۸. یو سل او دېرشمه شپه ....
۲۹. یو سل او یو دېرشمه شپه ....
۳۰. یو سل او دودېرشمه شپه..........
۳۱. یو سل او درودېرشمه شپه ....
۳۲. یو سل او څلوردېرشمه شپه..........
۳۳. یو سل او پنځه دېرشمه شپه..........
۳۴. یو سل او شپږدېرشمه شپه ....
۳۵. یو سل او اووه دېرشمه شپه ....
۳۶. د ضوء المکان د کیسې پاته برخه ....
۳۷. یو سل او اته دېرشمه شپه..........
۳۸. یو سل او نهه دېرشمه شپه ....
۳۹. یو سل او څلوېښتمه شپه ....
۴۰. یو سل او یوڅلوېښتمه شپه..........
۴۱. یو سل او دوڅلوېښتمه شپه..........
۴۲. د چرسي مین نکل ....
۴۳. یو سل او درو څلوېښتمه شپه ....
۴۴. یو سل او څلورڅلوېښتمه شپه ....
۴۵. د سارایي د خیانت نکل ....

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۶. یو سل او پنځه څلویښتمه شپه ....
۴۷. یو سل او شپږ څلویښتمه شپه ....
۴۸. د حیوانانو نکلونه........................
۴۹. یو سل او اووه څلویښتمه شپه........................
۵۰. یو سل او اته څلویښتمه شپه ....
۵۱. د پرهېزګاره شپون نکل ....
۵۲. د هېلۍ او کیشپ نکل........................
۵۳. د ګیدړې او شرموښ نکل ....
۵۴. یو سل او نهه څلویښتمه شپه........................
۵۵. یو سل او پنځوسمه شپه ....
۵۶. د موږک او تورلمي (سمور) نکل........................
۵۷. د پیشو او کارګه نکل ....
۵۸. د ګیدړې او کارګه نکل........................
۵۹. یو سل او پنځوسمه شپه ....
۶۰. یو سل او دوپنځوسمه شپه........................
۶۱. د جرګې او کوکو کوترې نکل........................
۶۲. د بیزو او غله نکل........................
۶۳. د جولا نکل ....
۶۴. د چوغکې او تاوز نکل........................
۶۵. یو سل او درو پنځوسمه شپه........................
۶۶. یو سل او څلورپنځوسمه شپه ....
۶۷. یو سل او پنځه پنځوسمه شپه........................
۶۸. یو سل او شپږ پنځوسمه شپه........................
۶۹. یو سل او اووه پنځوسمه شپه ....
۷۰. یو سل او اته پنځوسمه شپه........................

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۱. یو سل او نهه پنځوسمه شپه ....
۷۲. یو سل او شپېتمه شپه ....
۷۳. یو سل او یو شپېتمه شپه ....
۷۴. یو سل او دوشپېتمه شپه.................................
۷۵. یو سل او دروشپېتمه شپه ....
۷۶. یو سل او څلورشپېتمه شپه ....
۷۷. یو سل او پنځه شپېتمه شپه ....
۷۸. یو سل او شپږشپېتمه شپه.................................
۷۹. یو سل او اووه شپېتمه شپه ....
۸۰. یو سل او اته شپېتمه شپه ....
۸۱. یو سل او نهه شپېتمه شپه.................................

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو زر او يوې شپې له پاره زما خبري

د "زر او يوه شپه" په نامه مشهور نکلونه له عربي ژبې څخه پښتو ژبې ته واردواره په منثور شکل اروانباد محمدانور نومیالي (۱۹۲۹ – ۲۰۰۶ع) له نن څه شپږ پنځوس کاله پخوا په کندهارکي راواړول[1] او يوه برخه ئې د طلوع افغان ورځپاڼې له لاري په اقساطو خپره کړه. په دغه کار کي ئې اروانباد محمدیوسف ویران (۱۹۲۶ – ۲۰۰۳ع) هم همکار وو. خو دا لړۍ ډېره و نه پائېدله او د هغه وخت سرکاري مقاماتو ئې د خورا بې منطقه استدلال له مخي د خپرېدو مخه ونیوله. اروانباد نومیالی مُصمِّم سړی وو. خپله دغه هڅه ئې دروځلوېښت کاله وروسته په مسکو کي د خپل مهاجرت په دوران کي بیا له سره پیل کړه او لومړی ټوک ئې، چي له روسي او عربي متن څخه پښتو سوی دئ، هورې د ۱۹۹۹ ع کال په مي میاشت کي په ښکلې قطع او صحافت پر ښکلي کاغذ له چاپه راووت چي د ده پخپل لاس خطاطي سوی وو او د "لېمې" مجلې د دریمي گڼې پر ځای خپور سو. په دې ټوک کي شل شپې ځای سوي دي. متن ئې ۳۲۱ مخه دئ او په سر کې ۱۶ مخه سریزه راغلې ده. تر دغه چاپ وروسته ئې دوهم ټوک د ۲۰۰۲ ع کال په اگسټ کي له مسکو څخه خپور کړ. دا وخت اروانباد نومیالی په ډنمارک کي اوسېدی. په دې ټوک کي هم شل شپې راغونډې سوي

[1] منظومه پښتو ترجمه ئې د ملا نعمت الله له خوا سر ته رسېدلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي. متن ئې ۴۵۵ مخه دئ او په سر کي ئې ۳۳ مخه سريزه لري.

د دې پښتو ترجمې هر کلی په پښتنو کي نسبتاً مساعد هر کلی وو. د هغه چا چي د دې کلاسيک اثر په ارزښت سر خلاصېدی، هغوی د ارواښاد نوميالی دغه کار ډېر وستايه. ارواښاد نوميالی د ۲۰۰۶ع کال په اکتوبر کي مړ سو او د زر و يوه شپه پښتو ژباړي څو نور ټوکه ئې چي ټول ۷۶ شپې کېدلې، ناچاپ پرېښوول. د ده تر وفات څو مياشتي وروسته ښاغلي ډاکټر شېرحسن "حسن" راته وليکل چي که زه (هوتک) د دې اثر پښتو ژباړي ته لېښي راوغړم. گران مطيع الله جان روهيال هم راڅخه وغوښتل چي دا ژباړه پسې تعقيب کړم. د دوی په نظر "دا کار که زه و نه کړم، نور کسان ئې نه سي بشپړولای". ما له دوی څخه د ښه نيت له بابته مننه وکړه خو کار درووند وو او په څه پلمه مي ځان يوې خوا او بلي خوا ته کړ. په دې ترڅ کي خبر سوم چي د پښتو ترجمې د ناچاپه برخي چاپ ته ډاکټر شېرحسن ملا تړلې ده. مالي بار ئې ده اخيستی دئ او د چاپ چارو ته ئې د علامه رشادخپرندويي ټولني اوږه ورکړې ده. ډېر زيات خوښ سوم چي دغه ناچاپه برخه هم دلوستونکوترلاسوپوري که خدای کول ور رسېږي.

د ۲۰۱۲ ع کال په پسرلي کي مي کندهار ته سفر وکړ. هورې د گران روهيال له خوا بيا کلکه غوښتنه راڅخه وسوه چي دې کار ته اوږه ورکړم. دا وار مي د نټې بيچ په ځان کي و نه موند. د نيازمنو ناز مي پر مځکه وانه چاوه او کاناډا ته چي راغلم، ملا مي ورته وتړله. وارد واره مي له يوې انگرېزي ترجمې او فارسي ژباړي څخه يو څو شپې ترجمه کړې او د دې له پاره چي د ځينو دوستانو نظر مي ځان ته معلوم کړی وي، يوه يوه کاپي مي د ايميل له لاري ښاغلي جهاني صاحب، ښاغلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډاکټر شېرحسن او ښاغلي روهيال ته واستوله. څو ورځې وروسته د ټولو جوابونه راورسېدل. جهاني صاحب راته ليکلي ول: "... رالېږلي نکلونه مي په ډېر غور ولوستل. بې له تشريفاتو درته وايم چې د ويلوځای پکښې نسته. ماشاء الله. خدای دي پر قلم برکت کښېږده. ښايي په ژوندکي دي داسي بل شهکار نه وي کړی او يا ښايي د بل داسي شهکار د ايجادولو زمينه پيدا نه کړای سې. خدای دي تا ته اجرونه درکړي او خدای دي پښتنو ته دونه پوهه ورکړي چې ستا د دې شهکار قدر وکړي. شعرونه دي فوق العاده ښايسته ترجمه کړي دي. تر دې ښايسته ترجمه د هر چا تر وس وتلی کار دئ. که زما ګران استاد او ملګری نوميالی صاحب ژوندی وای هم به ئې تر دې ښه نه وای ترجمه کړي او که هغه ته دي خپله ترجمه ښودلې وای، ښايي د خپل باقي پاته کار مسئوليت ئې تا ته سپارلی وای. زه يقين لرم چې دا کار په پښتو ژبه کې نه بل څوک کوي او نه ئې په وس پوره دئ. تا ته دي خدای خير درکړي. ستا پر قلم دي برکت وي او زه درته د روغ صورت او اوږده ژوند دوعاکوم. ستا ورور جهاني ".

ډاکټر شېرحسن راته کښلي ول: "... ستاسي ليک او ورسره مل د ژباړي برخه راورسېده، ومې لوسته او خوښه مې شوه. ... متن جانانه، په زړه پوري، اسان او روان دی، ... پوهاند زيار صاحب هم په والله ووايي چې: خورا خوند مو پر واخيستی! که په نثري متن کې کله ناکله او ځای ځای د نورو پښتني سيمو د لهجو وراشې مراشې ورواچوئ فکر کوم لا به رنګين او خوندور شي.... په هرصورت دغه اوږد، دروند او ستونزمن کار ستاسي په شان غښتلې اوږې غواړي، بې له تاسې بيا خدای خبر که د چا پام او توان ورته وجوړېږي. تر پايه درته د زړه قوت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پوره حوصله غواړم. ستاسي کشر شیرحسن".

روهیال صاحب راته لیکلي ول: "... ستاسي رااستول سوې شپه مي پنځه واري ولوستله. د ترجمې په اړه خپل برداشت داسي درسره شریکوم: د ترجمې خوند و رنگ د نومیالي صاحب ترجمې ته ډېر نژدې دئ خو په ساده والي او سلاست کي تر هغې اوړي ... ستاسي د مصروفیت له ستونزي پرته، که پر پښتو او پښتنو باندي دغه مهرباني ستاسي په قلم وسي، تر ډېره وخته به هغه ارمانونه پوره وي چي په دغه اړخ کي پښتو ورسره لاس وگرېوان ده. روهیال".

د دغو مساعدو نظرونو تر رسېدلو وروسته مي عزم په جزم بدل سو او دا دئ یو ټوک ئې چاپ ته تیاراودترجمې کارترپنځه سوو شپوهم اوښتی دئ.

د دې اثر د ترجمې په وخت کي مي دا لاندي متون مخي ته ایښي ول:

عربي متن:

دا متن د بیروت د المکتبة الشرقیه له خوا په ۱۹۹۴ ع کال په اوو ټوکو (دریو مجلدو) کي چاپ سوی دئ. له دې چاپ څخه ارواښاد نومیالي خپله پښتو ترجمه تهیه کړې وه. ما ته ډاکټر شېرحسن له مسکو څخه زما د غوښتني له مخي د دغه اثر له روسي ترجمې سره یو ځای راولېږل او پخپله دغه فرهنگي پېرزوینه ئې زه تر درانه احسان لاندي کړم.

دوهم عربي متن:

دا متن هم د بیروت چاپ دئ او د "الدارالنموذجیه" له خوا په ۲۰۱۰ع کال په څلورو ټوکو کي چاپ سوی دئ. دا چاپ ما ته له دوبۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه زما ګران خوريي مسعود ګلالي کاناډا ته رالیږلی دئ. پر همت او ځوانی دې برکت وي.

انګرېزي متن:

دا متن زما د کتابتون نسخه ده چې د "The Arabian Nights" په نامه په ۱۹۹۰ ع کال په نيويارک کي چاپ سوې ده. انګرېزي ژباړونکی ئې حسين حضاوي؟ (Husain haddawy) دئ او دا ژباړه ئې له هغه عربي نسخې څخه کړې ده چې په څورلسمه میلادي پيړۍ کي په سوريه کي استنساخ سوې ده. دا نسخه تر ټولو نورو نسخو قديمه او زړه نسخه ده. د ژباړي ايډيټ ئې محسن مهدي کړی دئ. حسين حضاوي په بغداد کي زېږېدلی دئ. په امريکايي پوهنتونو کي ئې انګرېزي او مقايسوي ادبيات (Comparative Literature) تدريس کړي دي. اوس په تايلينډ کي اوسي. په دې چاپ کي ۲۷۱ شپې راغلي دي چې نهه کيسې او شپږويشت نکلونه پکښې سته . له دې کيسو څخه زياتره کيسې د اروابناد نومیالي په ژباړه کي سته. يو شمېر پاته ئې زما په ژباړه کي راغلي دي.

دوهم انګرېزي متن:

دا متن چې ما ته د کار په جريان کي راورسېد او وروسته مي خپل ټول کړی کار له سره ورسره عيار کړ، (Arabian nights) نومېږي او ژباړونکی ئې (Sir, Richard Francis Burton) دئ. ريچارډ فرانسيس برټن (۱۸۲۱– ۱۸۹۰ع) د خپل وخت کمالداره انګرېز وو. د ده له نامه سره ليکل سوي دي چې "سياح، جيوګرافر، ژباړونکی، ليکوال، عسکر، ختيځپوه، نخشه اخيستونکی، اتنولوجيسټ، مخبِر (جاسوس)، شاعر او ډيپلوماټ سړی وو. ويل کېږي چې نهه ويشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

اروپايي، آسيايي او افريقايي ژبي ئې زده وې؟ د الف ليلة وليلة ترجمه ئې په لسو ټوکوکي له خورا ډېرو مفصلو حاشيو سره سر ته رسولې ده. په دې لسو ټوکو کي ئې زر او يوه شپه ځای کړې اونور شپږ ټوکه ئې د (Supplemental Nights) په نوم پر زيات کړي دي او په هغو کي ئې نوري مشهوري عربي، هندي او پارسي نکلونه په انگرېزي ژبه اړولي دي. د ريچار ډبرټن انگرېزي ترجمه کلاسيکه انگرېزي ده او فهم ئې، په تېره بيا د شعرونو برخه ئې، يو څه سخت کړی دئ. د ده پر ترجمه باندي د اعتراضو خبره هم مالوستې ده. د کتاب پر لومړي مخ ده کښلي دي چي ترجمه ئې ساده او ټکي په ټکي "plain and literal" ده.

روسي متن:

دا متن د ميخائيل الکساندرويچ ساليې (۱۸۹۹ - ۱۹۶۱ ع) له خوا له عربي متن څخه ترجمه سوی او د ۱۹۲۹ - ۱۹۳۹ع کلونو تر منځ په مسکو کي چاپ سوی دئ. دا هماغه چاپ دئ چي ارواښاد نوميالي استفاده ځني کړې ده او ما ته ډاکټر شېرحسن له عربي متن سره يو ځای رالېږلی دئ. بيا هم کورودانی ورته وايم.

فارسي متن:

دا متن په ۱۲۶۰ ه ق = ۱۸۴۴ع کال د نائب السلطنة ميرزا عباس د زوی بهمن ميرزا په امر د هغه وخت د مشهور اديب عبداللطيف طسوجی تبريزي له خوا له عربي څخه په څلورو کلونو کي ترجمه سوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ[1]. د اشعارو انتخاب، انشاء او ترجمه ئې د افصح الشعراء سروش اصفهانی[2] له خوا سر ته رسېدلې ده. دغه حاضر زما مخ ته پروت متن ئې په تهران کي د "کتابخانه علی اکبر علمی و شرکاء" له خوا چاپ سوی دئ او ما ته گران مطیع الله جان روهیال له کندهار څخه د گران نجیب الله زیارمل په لاس رالېږلی دئ. د دواړو دي کور ودان وي.

په دې حاضره ترجمه کي زما د کار روش:

ما ته د کار په پیل کي د ریچارډ فرانسیس برټن ترجمه نه وه رارسېدلې او پښتو ترجمه مي د عربي، فارسي او روسي متونو په مرسته پر مخ وهله. خو د خپل کار له سموالي څخه ځکه ډاډمن نه وم چي عربي مي کمزورې او روسي خو مي بالکل د ابجدخوان په سطحه کي وه. کله چي د برټن انگرېزي ترجمه راورسېده، نو مي نه یوازي خپل تر سره سوی کار ورسره عیار کړ، بلکي د راتلونکي کار له پاره مي هم د اصلي نسخې په توگه ځان ته کښېښووله. ترجمه سوي برخي مي ټولي له عربي متن او نورو ترجمو سره مقابله کړي او اختلافي موارد مي د هغو په مرسته سم کړي دي. مشکل ځایونه که په انگرېزي متن کي په مخه راغلي دي او که په عربي متن کي، دواړه مي د فارسي ترجمې په مرسته ژباړلي دي. ما ته داسي ښکاري چي ارواښاد نومیالي صاحب دي هم ترجمه له روسي متن څخه کړې او بیا دي ئې له عربي متن سره مقابله کړې وي. په هر صورت، که مي له عربي څخه مستقیمه ترجمه

---

[1] عبداللطیف طسوجي د پارس د ختیځ آذربایجان په طسوج (تسوج) ښار کي پیدا سوی وو دی د فتحعلیشاه (۱۷۹۷ – ۱۸۳۴ع) او محمدشاه د عصر له فاضلانو څخه وو. د ناصرالدین شاه قاجار (۱۸۳۱ – ۱۸۹۶ع) معلم او د زوی ئې مسعود میرزا خسر کېدئ.

[2] میرزا محمدعلي (۱۸۱۳– ۱۸۶۹ع) ملقب په شمس الشعراء د خپل وخت له لویو فاضلو شاعرانو څخه وو. د ناصرالدین شاه قاجار په دربار کي ئې ډېر قدر کېدی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولای، بیا مي نو په کار کي د دې اوسني سرعت لسمه برخه هم نه پاته کېدله. زما ژباړه له یو سل او اووه لسمي شپې څخه پیل سوې ده. خو وروسته مي له ۱۰۷ مي شپې څخه راوروسته شپې هم پر ورزیاتي کړې. له دې کار څخه مي مطلب دا وو، چي د " تاج الملوک نکل" له هماغه پیل څخه زما پر سلیقه او طرز باندي لوستونکو ته وړاندي کړم.

د سرل ه خوا دغه اته شپې (۱۰۷ – ۱۱۵) د اروابناد نومیالي په ترجمه کي هم سته. د شپو شمېره په دواړو عربي چاپونو، انگرېزي، روسي او فارسي ترجمو کي سره تېره و بېره سوې ده. ما د ریچارډ برټن د انگرېزي ترجمې تسلسل تعقیب کړی دئ، چي له روسي ترجمې سره هم تر زیاتي اندازې خوله په خوله روان دئ. د نومیالي صاحب په ژباړه کي له روسي ترجمې څخه انځورونه هم رااخیستل سوي دي. دا کار ما د ترجمې په پیل کي تعقیب کړ، خو وروسته مي نظر واوښت او له انځورونو څخه تېر سوم.

د اشعارو په برخه کي زیاتره پښتو شعرونه له عربي اصل سره د موضوع له مخي یو څه اشتراک لري. پښتو شعرونه ټول زما له قریحې راوتلي دي خو یو څه ئې د عربي متن کټ مټ پښتو ژباړه ده. د زیاترو اشعارو محتوا مي ځای ځای له فارسي څخه انتخاب کړې او د پښتو نظم په قالب کي مي اچولې ده. اروابناد نومیالي صاحب هم لکه چي همداسي روش تعقیب کړی دئ. دوی لیکلي دي: "هغه نظمونه یا بیتونه چي د عربي نسخې له اصله سره سم په دې پښتو متن کي په مخه راغي ځیني ئې کټ مټ د عربي ترجمې دي خو ځیني ئې تش د موضوع په حساب جزئي اشتراک ورسره لري اما په طرز و ادا کي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوره آزادي ترجمې په خيال تيار سوي دي"[۱].

په اصل کي خو د زر او يوې شپې اشعار په ټولو ترجموکي د عربي متن کټ مټ ترجمې نه دي. د فارسي ترجمې شعرونه د هغه وخت مقتدر شاعر سروش اصفهاني ويلي، انتخاب کړي او ترجمه کړي دي. زياتره ئې د کلاسيکو فارسي شاعرانو نظمونه له موضوع سره سم انتخاب کړي او د عربي متن پر ځای ئې ايښي دي. د فارسي اشعارو په انتخاب کي د سروش اصفهاني دا کار او سليقه تر ده وروسته زياته ستايل سوې ده. مرحوم دهخدا د دغي ترجمې د اشعارو په باب کښلي دي: "بهمن ميرزا والی آذربايجان پسر چهارم عباس ميرزا نايب السلطنة فتحعلی شاه از دو نفر از فضلای عهد خود تقاضا کرد الف ليلة و ليلة عربی را از نثر و نظم به فارسی ترجمه کنند، يکی از آن ها ملاعبداللطيف تسوجی پدر مظفرالملک بود که متن نثر الف ليلة وليلة عربی را به نثر فارسی عالی فصيح درآورد. و دوم همين سروش اصفهانی بود که ترجمه شعرهای عربی الف ليلة وليلة به شعر فارسی به او محول گرديد و او از عهده يی اين کار در نهايت خوبی که بهتر از آن تصور نميشود برآمد. به اين معنی که به جای اشعار عربی کتاب مزبور الف ليلة وليلة بعضی جاها بر حسب مناسب سياق، اشعار مشهور اساتيد شعرای فارسی را درج گردانيد و بعضی جاهای ديگر اشعار عربی کتاب مزبور را خود او به شعر فصيح مليح بليغ فارسی ترجمه نمود و بدين طريق اين ترجمه فارسی الف ليلة وليلة که بدست است، يک مخزن الاشعار بسيار نفيسی از بهترين و فصيح ترين و شيرين ترين اشعار فارسی شده است و اشعار فارسی اين الف ليلة وليلة به مراتب عديده از

---

[۱] وگ: زر او يوه شپه – لومړی ټوک – xii مخ – د ۱۹۹۹م چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اصل اشعار عربی کتاب مزبور که اغلب اشعار سخیف عامیانه است عالی تر و فصیح تر و بلیغ تر است" (لغتنامه دهخدا، مبحث سروش اصفهانی).

ژباړه:

"د فتح علیشاه د نائب السلطنة عباس میرزا څلرم زوی بهمن میرزا د خپل وخت له دوو تنو فاضلانو څخه وغوښتل چې د عربي الف لیلة و لیلة نظم او نثر په فارسي وژباړي. په دې د دوو کې یو د مظفرالملک پلار ملاعبدالطیف تسوجي وو چې د عربي الف لیلة و لیلة نثري متن ئې د فارسي ژبې په عالي او فصیح نثر واړاوه. دوهم تن همدا سروش اصفهاني وو چې فارسي ژبې ته ئې د الف لیلة و لیلة عربي شعرونو ترجمه کول د ده پر غاړه واچوله او دی د دې کار تر عُهدې په ډېره ښه توګه ووت، په داسي ډول چې تصور ئې هم نور نه کېږي. په دې معنی چې ده د الف لیلة و لیلة کتاب د عربي شعرونو پر ځای د متن له عبارت او سیاق سره سم د فارسي د مشهورو استادانو شعرونه ځای ځای درج کړل او ځای ځای ئې بیا د دغه کتاب عربي اشعار په ډېر فصیح، بلیغ او خوندور فارسي شعر واړول. په دې ډول نو د الف لیلة و لیلة دا حاضره فارسي ترجمه د فارسي د ډېرو ښو، فصیحو او خوږو شعرونو یو ښکلی مخزن الاشعار دئ او فارسي شعرونه ئې د دغه کتاب تر عربي اشعارو، چې زیاتره عامیانه او د ټیټي درجې شعرونه دي، ډېر لوړ، فصیح او بلیغ دي".

د الف لیلة و لیلة د اشعارو په باب په انګرېزي ژبه د هغو یوه مترجم حسین حضاوي کښلي دي:

ترجمه: "د زر او یوې شپې د کیسو یوه ځانګړې مشخصه دا ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې منثور داستان په منظومو ټوټو سره ښکلې کړه سوی دئ. د دغو منظومو ټوټو یوه برخه ئې د اصلي مرتب له خوا پکښې ځای سوې ده او بله برخه ئې د وروستیو کاپي لیکونکو (ناسخانو) له خوا پر زیاته سوې ده. دغه ټوټې له ځای او موضوع سره داسې متناسبې راوړل سوي دي چې ځای ځای ئې د اشخاصو او ځایونو توصیف ته رنګ و روغن ورکړی دئ، کله کله ئې خوشحالي او غم په توضیح کړی دئ، کله ئې د یوې ښځې توصیف و ستاینه پکښې کړې ده او کله ئې بیا اخلاقي پندونه پکښې بیان کړي دي. د دغو منظومو ټوټو په راوړلو کې مقصد یا د یوه کار و عمل برجسته کول، یا د ادبي معیار اوچتول، یا د عاطفي اغېزې زیاتول دي. که څه هم زیاتې منظومې ټوټې خپل دغه هدف ته په رسېدلو کې له دې اسیته پاته راغلې دي چې زیاتره ئې د منځني حد (mediocre) نظمونه دي یعني نه بد دي او نه ښه. تر نیمې زیات ئې د هغو کلاسیکو شاعرانو له کلام څخه ګلچین (anthologized) سوي دي چې تر څورلسمې مېلادي پېړۍ وروسته ئې ژوند کړی دئ. دا نوره برخه ئې د نورو استخدام سوو لیکوالو او حتی ناسخانو په ګډون د کمزورو ناظمانو له خوا ترتیب سوې دي..." [1].

له دې بیانه څخه څوک ویلای سي چې د زر او یوې شپې منظومې ټوټې د داستانو اصلي برخه نه ده او د همدې جواز له اسیته فارسي مترجم هم د ټولو عربي اشعارو د کټ مټ ترجمې خواري پر ځان نه ده منلې او پر ځای ئې له کلاسیک فارسي ادب څخه د ګلچین له لارې دغه برخه پوره کړې ده. اروابناد نومیالي صاحب او ما (هوتک) هم دغې برخې ته له موضوع سره د ارتباط له مخې او له عربي

---

[1] وګ: د انګرېزي ترجمې د سریزې – xxxiii – مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اشعارو سره د جزئي معنوي اشتراک له رویه له خپلي طبعی څخه نظمونه سرښته کړي دي.

د دغو اشعارو په ترجمه کي یا باید یو څوک د امانت په حکم کمزوري ترکیبونه او حتی مبتذل شعرونه کټ مټ وژباړي، یا باید د ادبي معیار د اوچت ساتلو په نیامت دغو کمزورو ترکیبو ته یو څه پالیش او رنګ و روغن ورکړي او د امانت په مقوله کي ځان ډېر ایسار نه کړي. ما (هوتک) دا دوهمه لار ځکه غوره کړې ده چي د زر او یوې شپې شعرونه خو له لویه سره هم، لکه وړاندي چي وویل سوه، د کیسو اصلي برخه نه، بلکي لا وصلي برخه ده. د نظمونو په ترجمه کي می د زړو تشبیهاتو اوترکیبونوراوړل له دې اسیته لازم وګڼل چي که مي نوي ترکیبونه او عبارتونه راوړي وای، نو دا نوي جامې د زر او یوې شپې د کیسو پر اتلانو باندي سمي نه راتلې. د دغو نظمونو په ترتیبولو کي می ډېره خواري کښلې ده، خو نه پوهېږم چي د کره کتونکو قناعت به می تر لاسه کړی وي که نه؟

د نومیالي صاحب په ترجمه کي د هري شپې پیل او پای په جلاجلا عبارتونو او بیتونو سره راوړل سوی دئ. ما هم دغه روش تر یوې برخي پوري وپاله، خو وروسته متوجه سوم چي عربي اصل او انګرېزي، روسي او فارسي ترجمې ټولي شپې په سره ورته جمله شرو او په مشابه جمله پای ته رسولي دي. نو ما هم ټولي شپې په عین جمله پیل او په عین بیت سره پای ته رسولي دي.

د کیسو او نکلو د بیان په ترڅ کي به لوستونکي ځای ځای له داسي عبارتو او جملو سره مخامخ سي چي زموږ د پښتني ژوند له دودونو او نورمونو سره به سمون و نه لري او د لوستونکو سترګي به د

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا خبره یو څه ور وتخنوي. ما هڅه کړې ده چې دغه برخې یو څه په پوښ کې پوښلې ترجمه سي. خو ځای ځای مې بیا دومره ډېر سانسورهم پر ترجمه باندې نه دئ لورولی، چې د متن خوند و کیفیت دې پکښې ورک کاندم. زما په اند د زر او یوې شپې نکلونه کلاسیک امانت دئ او خوندي کول ئې تاریخي مسئولیت دئ. همدې اند مې د احتساب واهمه له زړه ایستلې ده. زه هیله من یم چې پښتانه وروڼه ما په دغه راز مواردو کې ډېر و نه غندي. د دې نکلو تاریخي روایتونه له ځانه جوړ سوي داستانونه دي او د استناد کار باید ځني وا نه خیستل سي. ښاغلي جهاني صاحب دغه مطلب پخپلو خبرو کې په تفصیل سره بیان کړی دئ.

دا خبره مې باید په سر کې لا هم کړې وای چې د دې پښتو ترجمې ټولې برخې مې خپل خواخوږي او زړه ته راتېر اشنا ښاغلي ډاکټر محمدصدیق ظهیر ته ورلېږلې او هغوی په ډېر دقت کتلي دي. زه ئې د احسانونو مرهون یم. ډاکټر ظهیر یو له هغو دوستانو څخه دئ، چې زه ئې هر وخت د دغه کار سر ته رسولو ته هڅولی یم.

متن دوهم وار ګران مطیع الله جان روهیال هم تر نظرایستلی او چاپ ته تیار کړی دئ. د ده کار هم د ډېري ستاینې او تقدیر وړ دئ. دا د ده د زیار او ټینګار نتیجه ده چې دا اثر ستاسې ښاغلو لوستونکو تر لاسه دررسېږي.

محمدمعصوم هوتک

آشاوا، اونټاریو، کاناډا

۱۵ داکتوبر ۲۰۱۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

الف لیلة و لیلة د تاریخي او اجتماعي پلوه

څه باندي لس کاله مخکي زما استاد او ملګري مرحوم محمدانور نومیالي ما ته له ډنمارک څخه په ټلیفون کي وویل چي د الف لیلة و لیلة د ترجمې کار ئې پیل کړی دی. ما ئې ډېر تود هرکلی وکړ او دا مي ورته وویل چي د پښتو ژبي دغه لوی او لازم خدمت له تا پرته بل څوک نه سي کولای. خو خپلو ملګرو ته مي وویل چي د نومیالي صاحب روغتیایي حالت او عمر شایي د دې لوی کار د بشپړېدلو اجازه ور نه کړي. کشکي ئې دا کار یو څه مخکي پیل کړی وای. زما له مرحوم استاد سره رشتیا هم عمر وفا و نه کړه او کار نیمګړی پاته سو. څه موده مخکي زما همصنفي او د وړوکتوب د وختونو ملګري محمد معصوم هوتک په ټلیفون کي راته وویل چي د الف لیلة ولیلة ترجمه کولو ته ئې ملا تړلې ده، د خپلي ترجمې یوه برخه ئې راولېږله او ما ورته وویل چي تر دغه بهتر کار کول تقریباً غیر ممکن دئ. ده وروسته را څخه وغوښتل چي زه د مقدمې لیکلو کار پر غاړه واخلم. ده چي دونه لوی کار ته اوږه ورکړې وه نو ما ئې هم ناز پر مځکه نه سو اچولای. له بده مرغه چي ما الف لیلة و لیلة ډېر پخوا لوستې وه او په هغه وخت کي مي هم په جدي نظر نه وه لوستې. زه مجبور سوم چي د دې لوی کتاب پاڼي له سره واړوم را واړوم او ځیني نکلونه خو له سره په بشپړه توګه ولولم. د مقدمې په نوم مي یو څو پاڼي توري کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای دي وکړي چې د فوکلوري نکلونو د څېړونکو له پاره ګټوري وي. زه هیله لرم چې ګران معصوم هوتک به دغه ارزښتناکه ترجمه ژر بشپړه کړي او د پښتو ادب او فوکلور شاګردانو او څېړونکو ته به ورسېږي.

دا نکلونه په لومړي سر کي یوازي افسانې معلومېږي خو که سړی ښه ورته ځیر سي او په غور ئې ولولي نو ګوري چې په دې نکلونو کي د اسلامي نړۍ او په تېره بیا د عربانو کلتوري او عنعنوي ارزښتونو ډېر څرګند انعکاس کړی دئ او سړی بیخي د هینداري نوم ورکولای سي. البته د فوکلوري نکلونو او عصري، په تېره بیا ریالیستیکو، داستانونو تر منځ له یوې خوا او د تاریخ او فوکلوري کیسو تر منځ له بلي خوا ډېر زیات توپیر موجود دئ. جدي لوستونکي باید په دې پوه وي چې دوی، داستانونه نه بلکي فوکلوري کیسې لولي. په عصري داستانونو کي لوستونکی هر ځای له لیکوال څخه پوښتنه کوي او ولي؟ او څرنګه؟ ورته وایي. خو په فوکلوري کیسو کي خبره داسي نه وي. په فوکلوري کیسو کي یو عادي بزګر د یوه لوی استاد او عالم په توګه دلایل وایي. یو لوی پاچا د یوه عادي بازاري سړي عقل نه لري، او چې هر څوک هر څه ورته ووایي هغه مني. د یوه پاچا زوی، چې د نکل اصلي قهرمان وي، هم دونه ښایسته وي چې ښایستې پېغلاني او ښځې، حتی شاپېریاني، په یوه ځل لیدلو ورباندي میني سي، هم دونه هوښیار وي چې په لومړۍ ځواني کي ئې د فقهي څخه نیولې تر منطق او نجوم پوري ټول علوم داسي خلاص کړي او زده کړي وي چې لوی پوهان او عالمان سیالي ورسره کولای نه سي او هم داسي پهلوان وي چې د زرو تنو په جنګ ورځي. دغه راز دېبان او له هغوی سره د انسانانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقابله او جنګونه، پېریانان، جادو او منتر او په بیزو او سپیو د انسانانو بدلول، شاپېریاني، کوه کاف او تر اوبو لاندي د ډېانو ښارونه هغه څه دي چي حتی زر کاله مخکي په داستان کي چا نه سوای یادولای، ځکه چي ځای پر ځای د لوستونکو له سوالونو سره مخامخ کېدی. خو څرنګه چي فوکلوري نکلونه د عادي او بې معلوماتو خلکو له پاره ویل کېږي او لیکل کېږي، نو هر څومره چي مبالغه پکښې زیاته وي په هغه اندازه د اورېدونکو او لوستونکو له پاره په زړه پوري وي. خو ستر ګه ور او لوستي خلک د فوکلوري نکلونو مبالغو، بې منطقیو او د ناممکناتو برخي ته نه ګوري بلکي په هغو کي د خلکو د عنعناتو، مذهبي عقایدو، عمومي پوهني، د پاچاهانو د خپل سري او استبداد او خرافاتو ته د خلکو او حتی پاچاهانو د عقیدې اندازه لګولای سي.

فوکلوري نکلونه له تاریخ سره ځکه نه سي مقایسه کېدلای او نه تاریخي قضاوت وربانديي کېدلای سي چي فوکلوري نکلونه د لویو سیندونو په شکل منځته راځي. سرچینه ئې یوه وي خو تر هغه وخته پوري چي یو لوی سیند ورڅخه جوړېږي او بیا یوه لوی دریاب یا لوی جهیل ته لوېږي، په سوونو او ښایي په زرونو وړې او لویي ویالې او واړه او لوی رودونه ورسره یو ځای سوي وي. فوکلوري نکلونه هم تر هغه وخته پوري چي پر کاغذ باندي لیکل کېږي په سل هاوو او یا په زرونو ځله خوله پر خوله او سینه پر سینه نقل سوي وي او کله کله ښایي له اصلي سرچینې سره بېخي سر و نه خوري. د الف لیله و لیله نکلونه ښایي په لس هاوو ځله لیکل سوي او وروسته بیا له ټولو لیکل سویو متنونو څخه یو متن جوړ سوی وي. ځیني نکلونه ښایي سل کاله او ځیني ښایي په سل هاوو کلونه د لوستو او نالوستو خلکو په خولو کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرځېدلي او بیا تر قلم او کاغذ پورې رسېدلي وي. په دې جریان کې نو هر ډول تاریخي اشتباهات نه یوازې ممکن بلکې حتمي دي. تاریخي اشتباهاتو ته ځکه ګوته نه سي نیول کېدلای چې فوکلوري نکلونه د تاریخي پېښو د تشریح کولو له پاره نه بلکې د اورېدونکو او لوستونکو د دلچسپۍ له پاره منځته راغلي وي. هر څومره چې به یو نکل په زړه پوري وو په هغه اندازه به ئې اوریدونکي زیات وه او په هغه اندازه به ئې د نکلچي او نکلچیانو خولې په غوړو کي وه. د مثال په ډول د الف لیلة و لیلة د نکلونو پیل د ساساني شاهنشاهانو څخه کېږي خو اورېدونکي یا لوستونکي دا پوښتنه نه سي کولای چې شهرزاده څرنګه یوه ساساني شهنشاه ته د هارون الرشید پاچا د زمانې کیسې کوي؟ ځکه چې د ساسانیانو د وروستني پاچا د وژل کېدلو په زمانه کي خو د هارون الرشید ور نیکه زېږیدلی نه وو. یا مثلاً که د یوه نکل لومړۍ جملې ته چې وایي د یونان په نوم یو پاچا چې د روم په مځکه کي د فارس په ښار کي واکمن وو! د نکل پیل یوه لویه تاریخي اشتباه ده. نو سړی باید دا نکل بېخي و نه لولي. خو که سړی نکل واوري او یا ئې ولولي نو ګوري چې د نکل هدف د تاریخي حقایقو بیان نه بلکې پند او عبرت او د دې خبري کول دي چې یو پاچا، چې د خلکو د وژلو او له مرګ څخه د ژغورلو واک لري، څرنګه باید په خپلو قضاوتونو کي له احتیاط او عقل څخه کار واخلي او تش د وزیر یا کوم بل حسود او مغرض په قول بېګناه انسانان قتل نه کړي.

الف لیلة و لیلة، چې زیاتره پښتانه ئې الپ لیلا بولي، د هغو سلګونو نکلونو یوه مجموعه ده چې څه ئې په هند،ایران، افریقا او نورو سیمو کي ایجاد سوي او څه ئې پخپله په بغداد او دمشق کي وربانډي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زيات سوي او يا په نورو سيمو کي پر ايجاد سويو نکلونو باندي له سره کار سوی او ليکل سوي دي. که څه هم چي ډېر څېړونکي او ليکوالان په دې عقيده دي چي دا نکلونه زياتره له هند څخه د عربانو ښارونو ته تللي او د هغوی په دربارونو کي ئې وروستی شکل اخيستی دئ، خو که سړی د نکلونو موضوعاتو او نومونو ته متوجه سي نو ګوري چي دې نکلونو، تر هغه چي د يوې سرچينې په باره کي ئې فکر وسي، د ډېرو زياتو کلتوري سيمو سفرونه کړي او ښايي د سل هاوو او لا زرهاوو کلونو په جريان کي بشپړ سوي او بيا ئې نو دغه وروستی شکل غوره کړی وي. البته وروستنی ترتيب سوی شکل ئې، چي تر موږ پوري رارسېدلی او په بېلو بېلو اروپايي او اسيايي ژبو ترجمه سوی دئ، عربي او اسلامي دئ. قهرمانان ئې زياتره مسلمانان دي حتی ډېري زياتي شاپيرياني، دېوان او پېرياناني ئې مسلمانان دي، کليمه وايي او زياتره د نکلونو له قهرمانانو سره په داسي کارونو کي مرسته کوي چي د دوی له مرستي پرته ئې کېدل او عملي کېدل ممکن نه دي.

مشهور عرب مؤرخ مسعودي په خپل کتاب مروج الذهب و معادن الجوهر کي، چي څه باندي زر کاله مخکي ئې ليکلی دئ، وايي چي: دا افسانې له هندي، فارسي او رومي سرچينو څخه ترجمه سوي دي. دی وايي دا کتاب د هزار افسانه يا هزار خرافه په شکل ترتيب سوی دئ چي خلک ئې الف ليلة وليلة يا زر او يوه شپه بولي[1].

د مسعودي له ليکني څخه څرګندېږي چي د الف ليله و ليله په نوم نکلونه څه باندي زر کلونه مخکي د عربو په ټولنه کي رواج وه او د کتاب په شکل را غونډ سوي وه. له دې څخه مخکي د هزارافسان په

[1] مروج الذهب: لومړی ټوک – ۶۱۰ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوم د نکلونو مجموعه موجوده وه. په دې حساب ښايي د دې نکلونو عمر، د کليله و دمنه په څېر، د ميلاد څخه مخکي کلونو ته ورسېږي. خو د الف ليلة و ليلة مشهور انګرېز مترجم ريچارډبرټن د دغي مجموعې په ملحقاتو کي د الطاف پر افسانه باندي د مقدمې په ترڅ کي ليکي چي اليکزانډر کوتيل Alexander J. Cotheal ما ته د دغي کيسې د قلمي نسخې يوه کاپي را واستوله او پر هغې باندي ليکل سوي وه چي دا يو کتاب دئ چي د پاچاهانو ډېري زياتي افسانې او د الف ليلة و ليلة کيسې پکښي راغلي دي. ريچارډ برټن ليکي چي د کتاب په پای کي د نسخې د نقلولو نيټه راغلې ده چي په انګريزي حساب ۱۶۸۵ ميلادي کال کېږي. په دې حساب مونږ ګورو چي پر دې کيسو باندي، لږ تر لږه، يو نيم زر کلونه کار سوی دئ. ځکه چي د الطاف په کيسه کي د کافي يادونه سوې ده او کافي پخپله تر پنځه سوه کاله زيات تاريخ نه لري. د الطاف د کيسې ليکوال يا نقلوونکی، د نورو زياتو فوکلوري کيسو د ليکونکو يا نقلوونکو په څېر، دونه بېخبره دئ چي د هارون الرشيد په زمانه کي د توپ يادونه کوي. په داسي حال کي چي توپ د هارون الرشيد له زمانې څخه (۱۷۰ – ۱۹۳)، چي د دوهمي هجري پېړۍ وروستي کلونه کېږي، لږ تر لږه پنځه پېړۍ وروسته د جنګونو، فتوحاتو او جشنونو ميدانو ته ورولوېدی.

دا چي الف ليلة و ليلة به څو ځله ليکله سوې او څو ځله به ئې ښايي ليکل سوي متنونه ورک سوي وي، موږ څه نه سو ويلای. که د هزار افسانه نوم قبول کړو نو د الف ليلة و ليلة د موجودو نکلونو مجموعه خو په هيڅ توګه زرو ته نه رسېږي او بايد چي ډېر نکلونه پاته وي چي بايد د نکلونو په دې لوی کتاب کي راغلي وای. او لا يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

عقیده پر دې ده چي زر حتماً د زرو د عدد په معنی نه بلکي د بېخي ډېرو په معنی ده. داسي ویل کېږي چي شهرزادي زر کتابونه را جمع کړل، یعني بېخي زیات کتابونه ئې راټول کړل[1].

په پښتنو کي، د زرو عدد لا څه چي، د سلو عدد ډېر لوی بلل کېدی: "پور چي تر سلو واوړي وچه ئې مه خوره" او یا دا چي: "سل په لالي پور دي دا یوه ئې پې د بنګړو". په کندهار کي، او ښایي په نورو پښتني سیمو کي به هم خبره دغه ډول وه، حتی د سلو حساب هم چا نه کاوه بلکي شل ډېر لوی عدد وو او خلکو به د اتیا پر ځای څلور تومنه یا څلور شلي او یا د یوسل څلوېښت پر ځای اووه تومنه ویل. په دې حساب ښایي هزارافسان هم تر زرو نکلونو ډېر کم وي او شهریار پاچا هم ښایي، خپلي خطا ته د متوجه کېدلو له پاره، دونه حوصله نه وي کړې چي زر او یوه شپه د خپلي مېرمني شهرزادي کیسو ته غوږ ونیسي.

د الف لیلة و لیلة نکلونه، د نورو ټولو فوکلوري کیسو په څېر، پر کاغذ باندي تر لیکل کېدلو مخکي په لس هاوو، او لا په سل هاوو، ځله خوله پر خوله سوي او تغیرات ئې لیدلي دي. په نکلونو کي د نومونو له مخي د بېلو بېلو کلتوري حوزو د نفوذ څرک لګولای سو. په نکلونو کي د هند، ایران، بین النهرین، مصر او تر یوه ځایه پوري د ترکانو څرک وینو. د سیندباد په څېر هندي نومونه، د علي بابا او خاتون په څېر ترکي نومونه، د شهرزاد، دنیازاد او شاه زمان په څېر ایراني نومونه پکښې وینو؛ البته زیاتره نومونه عربي دي. خو د نکلونو له چوکاټ او د اوډلو له طرز څخه ئې هندی سبک له ورایه ښکاري. لکه ته باید دا کار و

---

[1] انسایکلو پیډیا آف اسلام – لومړی ټوک: ۳۶۲ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کړې کنه نو د پلاني په څېر به له ستونزو سره مخامخ سې. مقابل لوری پوښتنه کوي چي د پلاني کيسه څرنګه وه؟ او دلته نکل پيل کېږي[۱].

ځينی ايراني محققين هم په دې عقيده دي چي د عربي الف ليلة و ليلة لومړنی اساس هغه هزارافسانه ده چي هندي ريښه لري. د دغو پخوانيو داستانونو ځيني برخي ښايي ايراني زردشتيانو له هندي سرچينو څخه اخيستي وي او ځيني نخښي ئې تر اوسه پوري په الف ليلة و ليلة کي پاته دي. دوی وايي داسي هم ويل کېږي چي دا کتاب تر هخامنشيانو مخکي په هند کي تاليف سوی او بيا د سکندر له زمانې څخه وروسته ايران ته راغلی او په زړه پارسي ترجمه سوی وي او هزار افسانه نوم ورباندي ايښودل سوی وي[۲].

په ايران کي د فوکلوري کيسو مشهور څېړونکی جلال ستاري وروسته ليکي: "ګواکي الف ليلة وليلة، په دغه شکل چي همدا اوس زموږ په لاس کي دئ، د يوه سړي او يا يوه ملت او قوم تاليف نه دئ؛ دې کتاب د څو پېړيو په جريان کي د ټول عالم دوره کړې ده او په دې اوږده سفر کي ئې ډېر زيات عجايب ليدلي دي او له هغو څخه ئې يوه توښه برابره کړې ده. هر قوم او هري قبيلې د خپل ذوق سره سم يو څه ورباندي اضافه کړي او کله کله خو ئې يو بشپړ داستان پکښي ور زيات کړی دئ، او په ډېره اوږده زمانه کي دغه کمال ته رسېدلی دئ. شهرزادي د بېلو بېلو قومونو او ملتونو په ژبه خبري کوي. په دې توګه نو الف ليلة و ليلة، کتاب نه بلکي، يوه کتابخانه ده. يو ليکونکی نه

---

[۱] هغه کتاب: ۳۶۲ مخ.

[۲] افسون شهريار: ۵۳ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري بلکي ډېرو زياتو نکلچيانو برخه پکښې اخيستې ده او په منځنيو پېړيو کي د ټول ختيځ د اولسي ادبياتو يوه خزانه پکښي جمع سوې ده او موږ د پېړيو افسانې پکښي وينو. مګر سره له هغه چي پر ايراني نکلونو باندي عربي نکلونه زيات سوي او يا ورسره نښلول سوي دي، ويلای سو چي که د الف ليلة و ليلة اصلي سرچينه هند او ايران دئ د دې کتاب اوسنی شکل د مسلمانانو او عربانو د کار نتيجه ده، ځکه چي ډېر زيات داستانونه ئې عربو جوړ کړي او دې نکلونو ته ئې اسلامي بڼه ورکړې ده"[1].

ويل کېږي چي مسلمانانو د ايران د ښارونو او ولاياتو د پرله پسې فتوحاتو په لړ کي د ايران په زرهاوو قلمي کتابونه ځکه وسوځول چي فکر ئې کاوه زردشتي او خرافاتي عقايد پکښي راغلي دي. ښايي د هزار افسانه په نوم کتاب هم، چي ويل کېږي د الف ليلة و ليلة زياتره او يا ټولي کيسې ورڅخه اخيستل سوي دي، په دغه لړ کي سوځول سوی وي او موږ ئې هيڅ نسخه په لاس کي نه لرو. د الف ليلة و ليلة لومړنۍ کيسه، چي اصلي موضوع ئې د ښځو بې وفايي ده، د ايران له خاوري څخه پيل کېږي. د افسانې اصلي قهرمانان د ساساني کورنۍ دوه پاچاهان، شهريار او شاه زمان او د لوی پاچا يا شاهنشاه شهريار د وزير دوې لوڼې شهرزاد او دنيازاد دي. عرب کيسه ليکونکو د الف ليلة و ليلة د کيسو او افسانو دغه مقدمه او روح ښايي ځکه ايراني پاچاهانو او شهزاده ګانو ته منسوب کړی وي چي د خپلو ښځو له پاره ئې دومره بې وفايي او ناپاکي شرم او عار بللی وي. په ورپسې کيسو کي چي هر ځای د مجوسي يا زردشتي نوم يادېږي نو چنداني په ښه سترګه نه ورته کتل

---

[1] هغه کتاب: ۶۰ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېږي او حتی د زردشتي له نامه سره خو لعنتي استعمالېږي.

اصلي کیسه له هغه ځایه پیل کېږي چې د ساسانیانو یو شاهنشاه، چې د چین او هند پر ټاپوګانو ئې حکومت کاوه، مړ کېږي او د هغه دوه زامن شهریار او شاه زمان پاته کېږي. شهریار د خپل پلار په پایتخت کې، چې نوم ئې معلوم نه دئ، پاچا کېږي او شاه زمان په سمرقند کې پاچا کېږي. شل کاله وروسته، شهریار غواړي چې خپل ورور شاه زمان ووینې؛ هغه خپل پایتخت ته وربولي. شاه زمان د خپل ورور د لیدلو له پاره د روانېدلو په شپه، ناڅاپه کور ته ستنېږي او هلته ګوري چې د ده ګرانه مېرمن د یوه حبشي غلام سره، د ده پر پالنګ پرته ده. خپله مېرمن او غلام دواړه وژني او په شنه زړه د خپل ورور پاچهۍ ته روانېږي. د خپل ورور په پاچهي کې له څه مودې تېرولو وروسته یوه ورځ، چې ورور ئې ښکار ته تللی دئ، خپله ورینداره ویني چې په شاهي باغ کې د یوه حبشي غلام سره مینه کوي. له هغې سره شل تنې ملګرې سهیلیاني هم جامې باسي او دی ګوري چې هغه هم لس تنې د ملکې ملګري او نور لس تنه سپین مخي ځوانان دي او ټول په بېغمه زړونو په عیش لګیا کېږي. کله چې خپله کیسه او د وریندارې نکل خپل ورور ته کوي؛ او هغه ټوله کیسه پخپلو سترګو ویني نو دونه خواشینی کېږي چې خپل ورور شاه زمان ته وایي چې راځه د پاچهۍ څخه لاس واخلو او مخ پر غرونو او دښتونو ونیسو؛ ګوندي مونږ داسې یو بل څوک هم پیدا کړو چې له هغه سره په دغه اندازه بې وفایي سوې وي او کنه نو تر دې ژوند خو مرګ بهتر دئ. دوی دواړه روانېږي او تر څو ورځو مزلونو وروسته یوه ورځ د دریاب پر غاړه ناست دي چې له لیرې له اوبو څخه یو لوی دیب راوزي، چې یو لوی فولادي صندوق

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې پر سر نیولی دئ. دوی له بېرې یوې ګڼې ونې ته پورته کېږي. دیب له صندوق څخه یوه ښایسته مېرمن راباسي او د هغې پر زنګانه سر ایږدي او سمدستي په درانه خوب بیدېږي. ښایسته مېرمن، پاس په ونه کې، دوه پاچاهان ویني او له هغوی څخه د میني غوښتنه کوي؛ د دیب د راویښولو په تهدید ئې میني کولو ته مجبوروي. وروسته له دواړو څخه د هغوی انګشترۍ اخلي او له خپل جیب څخه پنځه سوه اویا انګشتري ورته را باسي او ورته وایي چي له دغسي لنډ وخت څخه په ګټې اخیستلو سره ئې له هر چا سره مینه کړې ده له هغه څخه ئې یوه انګشترۍ د نښانې په توګه اخیستې ده.

شاه زمان د دې پېښي تر لیدلو وروسته خپلي پاچهۍ ته روانېږي او ژمنه کوي چي بیا به هیڅکله واده و نه کړي او د ژوند تر پایه پوري به یوازي پاته سي. شهریار ژمنه کوي چي هره شپه به له یوې ښایستې پېغلي سره واده کوي او هغه به د واده په سهار وژني. ځکه چي، د ده په عقیده، د مځکي پر مخ یکي یوه پاکه ښځه نسته او په ښځي باور نه سي کېدلای. شهریار د خپلي مېرمني، د حبشي غلام او د هغې د ټولو سهیلیو له وژلو څخه وروسته هري شپې واده کولو ته ملا تړي؛ هره شپه یوه ناوې وژني او په دې توګه درې کاله تېرېږي. د شهریار د وزیر لور شهرزاده د بېګناه نجونو د ژغورلو په منظور له پاچا سره واده کوي. خپلي خور دنیازادي ته وظیفه ورکوي چي هره شپه یا د شپې په پای کي له دې څخه د یوه نکل د اورولو غوښتنه وکړي. په دې ترتیب زر او یوه شپه تېرېږي او پاچا ته خدای درې اولادونه ورکوي او د پاچهۍ نجوني له حتمي مرګه ژغورلي کېږي.

د نکل په اساس، شهریار د ساساني شاهنشاهانو په لړ کي یو مقتدر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاچا دئ او د وزیر لور شهرزاده، د زرو کتابونو له لوستلو څخه وروسته، له هغه سره واده کوي او د واده له لومړۍ شپې څخه خپل نکلونه پیلوي. شهرزاده په خپلو زیاترو نکلونو کې هارون الرشید ته د یوه پخواني عادل پاچا یا خلیفه په توګه اشاره کوي. په داسي حال کې چې هارون الرشید د ساسانیانو د وروستي پاچا دریم یزدګرد د وژل کېدلو څخه څه باندي یوه نیمه پېړۍ وروسته پاچا سوی دئ. داسي نو د الف لیلة و لیلة تقریباً ټول نکلونه له تاریخي او جغرافیایي پلوه بې اعتباره دي او د دې ګڼو نکلونو د لیکل کېدلو او ترتیبېدلو په وخت کې، واقعیتونو ته د توجه پر ځای، ټاکلو اهدافو ته توجه سوې ده. فوکلوري نکلونه اکثر دغه ډول وي؛ خو لوستل ئې ځکه ګټه لري چې د هغوی څخه د یوه قوم یا کلتوري حوزې ذهنیتونه، د کلتوري ودي اندازه، کله کله د تاریخ ډېري تاریکي پاڼي او پېښي، چې په لیکلو تاریخونو کې یا نه وي راغلي او یا له منځه تللي وي او دغه راز په یوه پراخه سیمه کې پر یوې او بلي کلتوري حوزې باندي د متقابلو اغېزو او اړیکو په باره کې ګټور معلومات راکوي.

د مسعودي په تاریخ کې د الف لیلة و لیلة د نامه له یادېدلو څخه موږ اټکل کولای سو چې د دې نکلونو لیکل کېدل او یا له فارسي څخه، د ډېرو زیاتو نکلونو ترجمه کېدل به د هارون الرشید او د هغه د زوی مامون الرشید په وختونو کې، چې د عباسي خلافت طلایي عصر دئ، پیل سوي وي؛ مګر د الطاف په نوم نکل کې، چې د هارون الرشید زمانې ته منسوب کړه سوی دئ، د توپ یادونه، چې د هارون له زمانې څخه تقریباً پنځه پېړۍ وروسته د جنګونو میدانونو ته را ووت، او دغه راز په همدغه نکل کې د کافي یادونه چې ایله د پنځلسمي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېړۍ په نیمايي کي، يعني د هارون الرشيد له زمانې څخه زيات و کم اووه سوه کاله وروسته استعمال سوه، دا ښيي چي پر دې نکلونو باندي تر زر کاله زيات کار سوی، او د نني ورځي شکل ئې اخيستی دئ. دا نکلونه په عمومي صورت دوې برخي لري. یوه ئې داستاني برخه ده، چي نکلچیانو د خپلي غوښتني او طبیعت سره سم په نکلونو کي زياتی او کمی راوستلی دئ. چي زړه ئې غوښتي دي، يا ئې خپلو قهرمانانو ته پر دې دنيا جنتونه جوړ کړي او يا ئې داسي بدمرغۍ ور په برخه کړي او د داسي ستونزو او مشکلاتو سره ئې مخامخ کړي دي چي سړی ئې پر دې دنيا دوږخ بللای سي. بله ئې ادبي او په تېره بيا منظومه برخه ده، چي په دغه لطافت او ښايست ئې سينه پر سينه انتقالېدل غير ممکن دي او بايد چي قلم پر قلم انتقال سوي او ليکل سوي وي او يا وروسته جلا کار ورباندی سوی وي.

الف ليلة و ليلة زياتره د کليله و دمنه په شکل ترتيب سوې ده؛ دا نکلونه، که څه هم، په لومړي سر کي د سات تېري او د ژمي د اوږدو شپو د تېرولو وسيله ګڼله کېږي، خو چي سړی ورته ځير سي تقريباً ټول نکلونه د خاصو اهدافو له پاره ليکل سوي دي. د شهريار په څېر يوه ظالم شنهشاه سره، چي هره شپه له يوې ښايستې نجلۍ سره واده کوي او سبا ته ئې وژني، او په دې توګه د خپلي ښايستې مېرمني د خيانت کسات د بېګناه نجونو څخه اخلي، د شهرزادي د واده کولو فيصله پخپله ښيي چي ورپسې بايد داسي نکلونه راسي چي پاچا ته بايد دونه په زړه پوري وي چي که د نکل نيمايي برخه نن شپه واوري باقي پاته برخه ئې بايد ورڅخه پاته نه سي. په نکلونو کي بايد دونه پندونه نغښتي وي چي شهريار ته دا ثابته کړي چي ټولي ښځي په يوه رنګ نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي او په اصطلاح په ځنګله کي کېږي او سمي لښتي سته. البته ټولي کيسې د ښځو پر وفا او پاکۍ باندي شاهدي نه ورکوي او شهرزاده په پنځمه شپه د سوداګر د هغي ښځي کيسه کوي چي د مېړه په غياب کي له بل سړي سره جوړه ده؛ او سوداګر د خپلي ښځي په شيطانت خپل هغه هوښيار طوطي وژني چي د هغه د ښځي د ناروا اړيکو کيسه ئې ورته کړې ده. شهرزاده د نکلونو په جريان کي د نورو داسي ښځو يادونه هم کوي چي کړه وړه ئې د پاکو ښځو سره مناسب نه دي. ګواکي تر يوې اندازې ئې د انډول د ساتلو کوښښ کړی دئ؛ او يوازي د ښځو د مدافع وکيلي حيثيت نه لري. حتی د نکلونو د پيل کېدلو په ديارلسمه شپه خو يو شهزاده هغه پيريان ته چي دی ئې د خپلي معشوقې د خوب په خونه کي نيولی دئ او د هغي ښځي د سر پرې کولو امر ورته کوي چي د شهزاده د سر پرې کولو په برخه کي ئې د پيريان امر نه دی منلی، وايي چي اې غښتلې او قهرمان پيريانه! که يوه ښځه چي نه عقل او نه وفا لري زما د سر له وهلو څخه انکار کوي او دا کار ناروا او غير قانوني بولي؛ زه څرنګه، د يوه نارينه په حيث، د داسي ښځي، چي په ژوند کي مي ليدلې نه ده، سر پرې کړم؟

څرنګه چي په نکلونو کي پاچا پر غوړ وهل کېږي نو زياتره نکلونه د پاچاهانو د اجراآتو په باره کي دي. ګواکي شهريار ته دا ښيي چي د ظالمو او بې عقلو پاچاهانو عاقبت څومره خراب دئ او بې عقلي او بېځايه ظلم څومره پښېماني لري. په تقريباً ټولو او يا زياترو نکلونو کي د خير او شر، حرص او قناعت، مردۍ او نامردۍ تر منځ جګړه روانه ده او په تقريباً ټولو نکلونو کي د ښو پله درنه او بری ئې په برخه وي.

د حکيم دوبان په نوم يو ماهر طبيب د يونان په نوم يوه پاچا، چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فارس په ښار کي د روم پر مځکه!! حکومت کوي، د جزام د ناعلاجه ناروغۍ علاج کوي. پاچا روغ رمټ کېږي او د حکیم دوبان ډېر زیات عزت کوي. د هغه قدر ورځ په ورځ دونه زیاتېږي چي حسود وزیر ئې تحمل نه سي کولای. وزیر پاچا ته وایي دا حکیم چي د دونه سختي ناروغی علاج ئې په وس پوره دئ سبا کولای سي چي تا له منځه هم یوسي. دا په اصل کي ستا د دښمنانو جاسوس دئ او هغوی ستا د تباهۍ له پاره رالېږلی دئ. پاچا د خپل حسود وزیر په قول کوي او د بېګناه حکیم دوبان سر ورڅخه پرې کوي. خو پخپله هم سزا ویني. ځکه د هغه کتاب د پاڼو د اړولو له پاره، چي حکیم دوبان په زهرو لړلی دئ، څو ځله خپله ګوته په ناړو لندوي او ځای پر ځای مري. په دې توګه پاچا د خپل ظلم له امله خپله سزا ویني. البته نکل د ډېرو بېخبرو نکلچیانو په وسیله انتقال سوی دئ. ځکه چي یونان پاچا، د روم په مځکه کي د فارس په ښار کي، په هیڅ توګه نه سره لګېږي. خو هغه درس پکښې راغلی دئ چي د یوه مستبد پاچا له پاره عبرت سي، او بېګناه کسان قتل نه کړي.

د دوهم قلندر په نکل کي، چي د الف لیلة و لیلة په دیارلسمه شپه راځي، پاچا دونه بې عقل او ساده دئ چي یوه بیزو ښېر ډوله عربي خط لیکي، د پاچا په مخ کي پر کاغذ باندي دونه ښایسته شعرونه لیکي چي د لویو ادیبانو او شاعرانو کار دئ او بالاخره حتی پاچا په سطرنج کي ماتوي، خو پاچا لا بیا هم فکر کوي چي هغه یوه عجایبه بیزو ده چي په ډېرو پیسو ارزي. البته دا هغه په زور، کمال او ښایست مغرور شاهزاده دئ چي تصادفاً د یوه پیریان یا دیو پر محبوبا باندي پېښ سوی او له هغې سره ئې څو شپې تېري کړي دي. پیریان خپله هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محبوبا چې د واده په شپه ئې تښتولې ده، وژني او له شهزاده څخه په خپل منتر او جادو بیزو جوړوي.

د الف لیلة و لیلة په نکلونو کې، پاچاهان معمولاً عیاش او زیاتره بې عقلان وي. د مملکت ټولې چارې د وزیرانو په لاس کې وي، چې معمولاً هوښیار او کله کله ډېر شیطان خلک وي او پاچا ته غولوونکې او کله کله تباه کوونکې مشورې ورکوي. د ابو تمام په نوم یو سوداګر د یوه ظالم پاچا په مملکت کې ژوند کوي، چې هغه پاچا د ده پیسو ته سترګې خړې کړې دي؛ نو دی د هغه له ویرې د علیان شاه په نوم یوه پاچا هیواد ته کډه کوي او د هغه پاچا خدمت کوي. د پاچا وزیران د هغه سره حسد پیدا کوي او د منځه وړلو په فکر کې ئې کېږي. بالاخره د هغه دوه ښایسته غلامان په رشوت تېرباسي او د هغوی په وسیله ئې د پاچا تر غوږه ور رسوي چې ابو تمام د پاچا له نوي مېرمنې سره جوړ دئ. پاچا، له تحقیق او پوښتنو پرته، ابوتمام وژني او وروسته متوجه کېږي چې د هغه وینې ئې ناحقه توی کړې دي. وروسته خپل وزیران هم وژني خو پښېماني ګټه نه کوي.

پاچا په جنجالي موضوعاتو کې، په منطق او استدلال نه قانع کېږي بلکه د هغه د قناعت حاصلولو له پاره باید د پند او عبرت کیسې ورته واورولې سي. خو بدې په دې کې ده چې پاچاهان دومره بې عقلان وي چې د هرې کیسې له اورېدلو سره ئې عقیده تغیر کوي، او سمدستي د خپلې پخوانۍ فیصلې په خلاف بل تصمیم نیسي. الف لیلة و لیلة اصلاً د دغه هدف له پاره ترتیب سوې ده چې پاچاهانو او د قدرت خاوندانو ته وښیي چې ظلم، بې عدالتي او پر غلطو مشورو غوږ نیول ډېر خراب عواقب لري او واکمنان خدای تعالی د خپلو خلکو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

حقوقو څخه د دفاع له پاره ګومارلي دي. دغه علت دئ چي په الف ليلة وليلة كي چنداني د خوارانو د ژوند له طرز سره نه مخامخ كېږو او د نكلونو ټوله توجه د پاچاهانو، وزيرانو او واكمنانو خوا ته ده. ځكه چي د نكلچيانو په فكر، عادي خلک او خواران د ظلم په كولو او د ظلم په مخ نيولو كي چنداني اثر نه لري. څه چي ليكل كېږي او يا ويل كېږي نو مخاطب ئې بايد هغه كسان وي چي سمي لاري ته په راتللو ئې ټولنه پر سمه لاره روانېږي.

كه څه هم چي د الف ليلة و ليلة تقريباً ټول پاچاهان او وزيران مسلمانان دي؛ خو د هغوی په مجلسونو كي شراب چښل كېږي او حتی د نكلونو د پيل په لسمه شپه، چي خليفه هارون الرشيد د خپل وزير جعفر او خپل وفادار غلام او سرجلات مسرور سره د بغداد د ښار د خلكو د حالاتو معلومولو له پاره د شپې بهر ته وتلی دئ او د دريو ښايستو مېرمنو پر قصر باندي ور برابرېږي؛ هلته جعفر او مسرور او په مجلس كي ناست ټول نر اوښځي شراب چښي او يوازي خليفه د حج د نيت كولو په پلمه د شرابو څخه پرهېز كوي. كه څه هم په نورو ځايونو كي خليفه هم له جعفر سره يو ځای شراب چښي. څرنګه چي الف ليلة و ليلة د پاچاهانو او اشرافو له پاره ترتيب سوي نكلونه دي او پخوانيو سلطانانو او پاچاهانو زياترو ډېر زيات شراب چښل، نو ځكه په نكلونو كي هم ډېر زيات راغلي دي.

نظام الملک طوسي په سياست نامه كي ليكي: "... او دا چي هر څوک خپله صراحي ورسره راوړي او خپل ساقي ورسره راولي دا روا كار نه دئ، دا هيڅ وخت عادت نه وو او سخت ناوړه كار دئ. ځكه چي هر وخت د خوړلو شيان، شيريني او شراب د پاچاهانو له كورونو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړل کېدل نه دا چې د پاچاهانو کورونو ته وړل کېدل. ځکه چې سلطان د خپل قلمرو مشر دئ او اولس د هغه اولاد دئ، نو دا لازمه نه ده چې د پاچا کور ته د خپل عیال له کوره خواړه او شراب یووړل سي"(۱).

نظام الملک طوسي د سلطان محمود په دربار کې د شرابو د چښل کېدلو په اړه یوه په زړه پوري کیسه لري او لیکي چې: "ویل کېږي چې سلطان محمود یوه شپه د خپلو نژدې کسانو سره شراب چښلي وه او سهار وختي ئې هم د شرابو شوق کړی وو. علي نوشتګین او محمد عربي، چې د سلطان سپه سالاران ول، په هغه مجلس کې حاضر ول او کړۍ شپه ویښ وه او له سلطان محمود سره ئې شراب چښلي وه. د غرمې پر مهال د علي نوشتګین سر درووند سو او د شرابو افراط اثرورباندې وکړ. له سلطان څخه ئې کور ته د تللو اجازه وغوښتله. سلطان ورته وویل چې دا ښه کار نه دئ چې په دا سپینه ورځ په دغه حال او مستي کې دباندې وزې. تر ماز دیګر پوري دلته پاته سه او چې نشه دې ولاړه ته هم ولاړ سه. که په دغه حال کې دې محتسب په بازار کې ووینې او په درو دې ووهي. ته به هم بې آبه سې، زه به هم غمجن سم او هیڅ به ویلای نه سم.

علي نوشتګین د پنځوسو زرو سپرو سپه سالار وو؛ د خپل وخت تر ټولو زړه ور افسر وو. د هغه په زړه کې دا نه ور تېرېدل چې یوه ورځ به ئې محتسب را ګرځوي. پر خپله خبره ټینګ سو او د کور پر لور روان سو. سلطان محمود وویل چې نه پاتېږي نو پرې ئې ږدئ چې ولاړ سي. علي نوشتګین د خپلو غلامانو او چاکرانو سره د خپل کور پر لور

---

(۱) سیاست نامه: ۱۴۶ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

روان سو.

یو ناڅاپه محتسب له خپلو سلو سپرو سره په بازار کي ورباندي پېښ سو. کله چي ئې علي نوشتګين په داسي مستي او نشه حالت کي وليدی نو امر ئې وکړ چي له آسه ئې راکښته کړي. يو تن ئې پر سر کښينستی او بل ئې پر پښو، او په خپل لاس ئې څلويښت دُرې وواهه...

سبا چي د سلطان حضور ته ورغی. سلطان د محتسب په باره کي پوښتنه ورڅخه وکړه. ده خپله ملا ورښکاره کړه چي تغمې تغمې وه. سلطان وخندل او ورته وې ويل چي توبه وکاږه چي بيا هيڅکله له کور څخه مست بهر ته و نه وزې"[1].

عنصر المعالي په خپل کتاب قابوس نامه کي، چي د غزنوي سلطانانو په عصر کي ئې ليکلی دئ وايي: "... مګر د شرابو چښل په مازديګر کي پيل کړه. تر څو چي پر تا باندي مستي غلبه کوي، شپه به رارسېدلې وي او خلک به ستا مستي نه ويني... او په دښت او په باغ کي چنداني شراب مه چښه او که ئې چښې نو ځان مه نشه کوه. کله چي کور ته راغلې نو بيا په کور کي مستي کوه. ځکه هغه کارونه چي تر چت لاندي کېږي تر آسمان لاندي نه سي کېدلای"[2].

که څه هم چي، د الف ليلة و ليلة تقريباً ټول نکلونه د ناممکناتو يوه مجموعه ده. د نکلونو قهرمانان، چي زياتره شهزاده ګان او د وزيرانو زامن وي، د داسي خنډونو او ستونزو سره مخامخ کېږي چي پر هغوی باندي غلبه کول په هر صورت ناممکن کار دئ. انسانان د

---

[1] پورته ماخذ: ۵۲ – ۵۳ مخونه.

[2] قابوسنامه: ۶۸ – ۶۹ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېوانو په جنګونو ورځي، کلونه کلونه په غرونو او دښتونو کې پیاده مزلونه کوي، د دریو سوو میاشتو یا پنځه ویشتو کالو مزل په لس ورځي وهي، اوومي مځکي ته کښته کېږي او بیرته را پورته کېږي، او کله کله سړی د دې دونه غیرممکناتو د نکلونو له لوستلو څخه ستړی سي خو په دې نکلونو کي ډېر داسي شیان سته چي اوس هم د پند او عبرت له پاره کار ورڅخه اخیستل کېدلای سي او د عادي نکلونو په ترڅ کي د پخوانیو وختونو ځیني اسرار ورڅخه معلومولای سو. ځینو پېښو ته سړی په لومړي نظر کي د نکل په سترګه ګوري خو کله چي تاریخي متونو ته مراجعه کوي نو ګوري چي په نکلونو کي واقعیتونو کټ مټ انعکاس کړی دئ.

یوه خبره چي موږ د الف لیلة ولیلة په نکلونو کي ورسره مخامخ کېږو هغه جنسي انحراف دئ چي د پاچاهانو څخه نیولې تر شتمنو خلکو پوري تقریباً هر څوک په اخته دئ. د عیلان شاه او ابو تمام په نکل کي موږ ګورو چي پاچا هره شپه د ښایستو هلکانو پر زنګانه یا په غېږ کي بیدېږي، او دا په داسي حال کي ده چي پاچا عیلان شاه تازه د ترکستان د پاچا د هغې ښایستې لور سره واده کړی دئ چي په سوونو شهزاده ګانو او ښایستو ځوانانو د هغې د تر لاسه کولو په لاره کي سرونه بایللي دي. د ابراهیم او جمیلې په نکل کي، چي د شهرزادي د نکلونو په نهه سوه درو پنځوسمه شپه کي راځي، کله چي ابراهیم د جمیلې د پیداکولو او لیدلو له پاره بغداد ته نژدې یوه ښار ته رسېږي هلته ګوري چي یو محترم او ښکلی سړی ناست دئ. ډېر قیمتي کالي ئې په ځان کي دي او پنځه داسي غلامان ورته ولاړ دي چي هر یو ئې لکه سپوږمۍ داسي ځلېدی. په همدغه نکل کي بل ځای ګورو چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابراهیم د بصرې په ښار کي یو خیاط ویني چي لس تنه داسي غلامان لري چي هر یو ئې د سپوږمۍ په څېر ښکلی دئ. ابراهیم خپل یو جیب، چي قصداً ئې څیرلی دئ، په خیاط ګنډي او هغه ته پنځه دیناره مزدوري ورکوي، چي خیاط ئې په یوه هفته کي نه سي ګنډلای. یوه ورځ وروسته بیا د هغه خیاط دوکان ته ورځي او د جېب د ګنډلو په بدل کي لس دیناره ورکوي. خیاط ورته وایي چي ځوانه ته باید ما ته خپل مطلب ووایې. که په دې هلکانو کي پر یوه مین سوی یې نو دا ټول ستا غلامان دي. ځکه ته تر دوی ټولو ښایسته یې او دوی ټول ستا د پښو خاورو ته نه رسېږي. د الف لیلة و لیلة په مقدماتي نکل کي ګورو چي د شاه زمان پاچا له لسو کنیزو یا همبسترو ښځو سره لس تنه سپین پوستي ځوانان ملګري دي، چي ټولو د ښځو جامې اغوستي دي. طبیعي خبره ده چي دا ځوانان باید ټول ښایسته هلکان وي، چي شاه زمان د خپلو جنسي غرایضو له پاره استخدام کړي وي. ځکه چي په ږیره خلک د ښځو په جامو کي نه سي ګرځېدلای.

د عباسیانو په زمانه کي د هارون الرشید د زوی امین الرشید د زمانې څخه نیولې بیا تر لویو سلطانانو پوري ډېر زیات پاچاهان په دغه جنسي انحراف اخته وه او څرنګه چي "النّاس علی دین ملوکهم" نو لویو سپه سالارانو او اشرافو هم د خپلو پاچاهانو لاره تعقیبوله. د پاچاهانو منظمو پوځونو په لویو ښارونو او کلیو کي ځوانان نیول او د غلامانو په بازارونو کي ئې خرڅول. ښایسته هلکان ئې خصي کول او د پاچاهانو په دربارونو او لویانو په کورونو کي په حمامونو او د شرابو او ساز په مجلسونو کي استخدامېدل او په لسهاوو ښایسته غلامان به د پاچاهانو او خلیفه ګانو د خوب په اتاق کي ځیني بیده او ځیني ولاړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه.

عنصرالمعالي په قابوس نامه کي د غلام د اخیستلو په برخه کي د هر ډول غلام خصوصیات تشریح کوي او د هغو غلامانو په باره کي چي د خلوت او معاشرت په نیت رانیول کېږي ډېري زیاتي توصیې کوي او وایي چي غلام باید نه جګ وي نه ګردی وي، نه ډېر چاغ وي نه ډېر ډنګر وي، پوست او تن ئې نرم وي، شونډي یې سرې وي او...[1].او وروسته لیکي چي هر کله د غلام د اخیستلو په نیت بازار ته ځې نو باید چي لومړی خپل شهوت تسکین کړې او بیا غلام رانیسې ځکه چي شهوت به بدرنګه غلام ستا تر سترګو ښایسته کړي[2].حتی دا لا هم وایي چي د ښځینه او نارینه غلامانو څخه یوازي یوه جنس ته میلان مه ښکاره کوه، څو له دواړو څخه خوند واخلې او یو جنس درته دښمن نه سي[3].وروسته وایي چي د دوبي په موسم کي باید له نارینه غلام او په ژمي کي د ښځینه کنیزو څخه کار واخیستل سي[4].

د سلطان محمود په دربار کي به څلور زره ترکي ښایسته لغړزني غلامان ولاړ وه. دا غلامان به د عام دربار په ورځ دوه زره راسته خوا ته ولاړ وه. څلورپره خولۍ ئې پر سر وې او د سرو زرو ګروزونه به ورسره وه او دوه زره به پر چپه طرف ولاړ وه؛ دوه پره خولۍ به ئې پر سر وې او د سپینو زرو ګروزونه به ورسره وه[5].

د هارون الرشید زوی خلیفه امین الرشید د غلمان سستم رواج کړ

---

[1] قابوس نامه: ۱۱۲ مخ.

[2] هغه کتاب: ۱۱۸.

[3] هغه کتاب: ۸۶ مخ.

[4] پورته اثر: ۸۷ مخ.

[5] .Muslim Slave System, p 106

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ښایستو غلامانو څخه ئې ناروا جنسي استفاده کوله. د هغه یوه قاضي څلور سوه ښایسته غلامان درلودل. شاعرانو به د خپلو پیسو او انعامونو تر لاسه کولو له پاره دغو پی مخو غلامانو ته قصیدې ویلې[۱]. او په شعر کې ئې د خط ستاینه رواج کړه.

د علاءالدین خلجي جنرالانو پر ګجرات باندي په حمله کې د نورو غنایمو تر څنګ د راجا کرن معشوقه کملادیوي او د هغه ښایسته غلام ملک کافور هزار دیناري هم تر لاسه کړل. سلطان پر دواړو مین سو. کمله دیوي ئې ګویا مسلمانه کړه او د ملک کافور له پاره ئې زنار غاړي ته واچاوه[۲].

ضیاء الدین برنی لیکي چي د سلطان علاء الدین خلجي په زمانه کې د یوه ښایسته هلک یا نجلۍ بیه له شلو څخه تر څلوېښتو ټنګو پوري رسېدله خو د هغه د زوی قطب الدین مبارک شاه په زمانه کې، چي فسق او فساد زیات سو او له پاچا څخه نیولې تر اشرافو پوري ټول په فسق لګیا وه نو د ښایستو پی مخو غلامانو او ښایستو کنیزو بیه له پنځو سوو څخه تر دوو زرو ټنګو پوري لوړه سوه[۳].

عنصرالمعالي د سلطان مسعود د ښایستو غلامانو په باب یوه کیسه کوي او وایی چي: په غزني کي مي واورېدل چي د سلطان مسعود په خزانه کي لس غلامان وه چي د سلطان د جامو ساتلو او ترتیبولو وظیفه ئې درلوده. په دوی کي یو انوشتګین نوبي نومېدی. پر سلطان مسعود باندي هغه ډېر ګران وو. څو کاله هیڅوک پوه نه سول چي پر سلطان

---

[۱] هغه کتاب: ۱۰۵مخ.

[۲] هغه کتاب: ۱۰۷مخ.

[۳] تاریخ فیروز شاهي: ۵۵۵مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندي په دې لسو غلامانو کي کوم يو ډېر ګران دئ. په دې لسو غلامانو کي هم څوک پوه نه سول چي د سلطان معشوق څوک دئ او نظر ئې پر چا دئ. تر څو چي پنځه کاله وروسته ئې يوه ورځ د شرابو په نشه کي تر خولې ووتله چي هر څه اقطاعات او تنخواوي چي زما پلار اياز ته ورکړي وې هغه د انوشتګين نوبي په نوم وليکئ. وروسته خلک پوه سول چي د سلطان معشوق انوشتګين نوبي دئ[1].

څرنګه چي د الف ليلة و ليلة نکلونه د همدغو سلطانانو او پاچاهانو په وختونو کي ترتيب سوي او ليکل سوي دي نو ځکه دغو ترخو واقعيتونو ځای پر ځای انعکاس پکښې کړی دئ. يوازي د پاچاهانو په دربارونو کي نه بلکي د يوه خياط په دوکان کي هم د لسو ښايستو هلکانو سره مخامخ کېږو چي هر يو ئې د سپوږمۍ په څېر ځلېږي.

که څه هم چي شهرزادي له شهريار سره د دې له پاره واده کړی دئ چي بېګناه ښايستې نجوني د پاچا له غضب څخه وژغوري او هغه ته وښيي چي ټولي ښځي په يوه رنګ نه دي؛ او په دې اساس نو بايد چي د الف ليلة و ليلة ټول يا زياتره نکلونه پر دغي موضوع راڅرخېدلای او ښځي ته ئې ډېر اوچت مقام ورکړی وای. مګر د الف ليلة وليلة د نکلونو تقريباً ټول مهم رول د نارينه په لاس کي دئ. نارينه د دېوانو په جنګ ورځي. پاچاهي جوړوي او خرابوي، د ميني په اور سوځي او د خپلي ميني تر لاسه کولو له پاره د کوه کاف په څېر نامعلومو او خطرناکو ځايونو ته ځي، ګواکي هر څه چي کېږي هغه يا نارينه کوي او يا د نارينه له پاره کېږي . خو د نارينه په مقابل کي ښځه په نکلونو کي چنداني اوچت مقام نه لري يوازي ښايسته ده او يوازيني وظيفه ئې د خپل مېړه

---

[1] قابوس نامه: ۸۴مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او محبوب خوشحاله ساتل او وفا ده. حتی د نکلونو په نهمه شپه خو، د پلنډي او د بغداد د دریو مېرمنو په نکل کې، درې ښایستې مېرمنې دونه سپین سترګي او لوڅې شهوتي خبري کوي چې په پښتو ژبه کې ئې ترجمه تقریباً غیر ممکنه ده او دا ټولې لوڅې خبرې یوازې د نارینه وو د سات تېرې لپاره لیکل سوي او د ښځو حیثیت او حیا په نظر کې نه دي نیول سوي. د دې تر څنګ لا په ډېرو زیاتو نکلونو کې د ښځو د بې عقلۍ او شیطانت په وجه مېړونه بدبخته کېږي او د دوی بې عقلي د لویو پاچاهیو د تباهۍ سبب کېږي. د الف لیلة ولیلة د نکلونو په نهه سومه شپه د جلي یاد پاچا کیسه راځي، چې د نورو ټولو نکلونو په څېر، له مبالغو څخه ډکه ده. جلي یاد په هند کې پاچا دئ، چې هم په ځان غښتلی، هم په عقل هوښیار او هم عادل دئ او رعیت ټول ورڅخه خوشحاله دي. دوه اویا پاچاهان ئې تر لاس لاندي دي، درې سوه ښارونه، پنځوس قاضیان، اویا تنه وزیران لري. د ټولو اویا تنو وزیرانو مشر یا صدراعظم ئې شیماس نومېږي. خو کله چې ئې پاچهي د ده زوی ویرد خان ته پاتېږي نو هغه خپل حرم له ښځو ډکوي او له سهاره تر ماښامه خپل وخت په عیش او نوش تېروي. شیماس د نورو وزیرانو په سلا هغه ته وایي چې باید د رعیت له حاله ځان خبر کړي او ټول عمر په حرم کې تېر نه کړي. د ښځو مشورو او خبرو ته غوږ و نه نیسې، او نه د هغوی په عقل او قضاوت باور وکړې. شیماس ورته وایي ما اورېدلي دي چې ډېر زیات مېړونه د خپلو مېرمنو د لاسه تباه سوي دي. خو کله چې ئې تر ټولو ګرانه او ښایسته مېرمن خبرېږي نو هغه خپل مېړه ته وایي چې د شیماس او نورو وزیرانو پر تا باندي ښه ژوند پېرزو نه دئ. د الف لیلة و لیلة د قاعدې سره سم، د پاچا د قناعت د حاصلولو له پاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو له پند او یا عبرته ډک، نکل شیماس او بل ئې مېرمن ورته کوي او په پای کې، په نهه سوه یودېرشمه شپه، میدان مېرمن گټي. شیماس او نور ټول هوښیار وزیران او مشران په پاچا ویرد خان وژني. د پراخ مملکت څخه د دفاع له پاره نه هوښیار سړی او نه یو زورور سپه سالار پاتېږي. یو بل زورور پاچا بالاخره حمله وربا ندي کوي او مملکت ئې ورڅخه لاندي کوي. نتیجه دا راوزي چي که پاچا ویرد خان د خپلي گراني مېرمني پر ځای د شیماس وزیر په قول کړي وای د تباهۍ څخه به ژغورل سوی وای. د نکلونو په پنځه سوه اته اویایمه شپه د ښځو د چلونو او شیطانتونو په نوم یو نکل راځي. د پاچا یوه ښایسته کنیزه، د پاچا له ښایسته زوی سره مینه پیدا کوي، خو چي هر څه کوښښ کوي هغه ئې لاس ته نه ورځي. بالاخره پاچا ته شکایت کوي چي زوی ئې په بده سترگه ورته کتلي او جامې ئې ورڅیرلي دي. پاچا د خپل زوی د وژلو امر کوي. وزیر د هغه د ژغورلو تلاښ کوي او بیا د معمول په څېر د وزیر او ښایستې کنیزي تر منځ د نکلونو سلسله پیلېږي. پاچا، د معمول سره سم بې عقل دئ، چي د هر یوه کیسه اوري تصمیم ئې تغیر کوي. بالاخره وزیر میدان گټي او ښایسته کنیزه، چي هم ئې درواغ ویلي او هم ئې د خپل مېړه سره بې وفایي کړې او د پاچا له زوی سره ئې، چي په یوه حساب د دې اولاد هم بلل کېږي، د غیر مشروع جنسي اړیکو د ټینگولو تلاښ کړی دئ، په سزا رسېږي.

تقریباً ټولو هغو ښځو ته چي د مېړه سره بې وفایي وکړي د مرگ سزا ورکوله کېږي. خو د مسرور او زین المواصف په نوم داستان کي، چي مسرور یو عیسوی او زین المواصف یوه مړوښې یهودۍ ښځه ده، د غیر مشروع میني او اړیکو درلودل عادي کار گڼل سوی دئ. دا نکل د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریچارډ برټن په انګلیسي متن کي په اته سوه شپږ څلوېښتمه شپه کي پیلېږي او تر اته سوه څلور شپېتمي شپې پوري دوام کوي. د نکل له متن څخه د سوځنده میني لمبې پورته کېږي. زین المواصف دونه ښایسته مېرمن ده چي هر څوک ئې ووینې په یوه ځل لیدلو داسي وربانديِ مین کېږي چي خوب او خوراک پر حرام سي. د هغې مېړه په دغو غیر مشروع اړیکو خبرېږي او خپله مېرمن د یوه کال په مزله لیري بیایي. زین المواصف له خپل معشوق سره لیکونو ته دوام ورکوي او مېړه ئې فیصله کوي چي پښو ته ئې زولنې واچوي. خو مېرمن ئې یوه شپه چي مېړه ئې د واده یوې مېلمستیا ته تللی دئ، د ښار څلورو قاضیانو ته جلا جلا ورځي او خپل حال ورته وایي. څلور سره قاضیان پر هغې باندي زړونه بایلي او هر یو ورته وایي چي له مېړه څخه به ئې طلاق ورواخلي خو په دې شرط چي له ده سره به واده کوي. دا له څلورو قاضیانو سره د واده کولو ژمنه کوي او په هغه شپه له ښار څخه تښتي. قاضیان د هغې د بېلتانه له غمه ټول مري او زین المواصف خپل ځان خپل محبوب ته رسوي. څرنګه چي دا نکلونه ټول په اسلامي محیط کي لیکل سوي دي، نو د دې ناروا میني د بریالي کېدلو او له سزا څخه د ژغورل کېدلو له پاره پرته له دې چي مرتکبین ئې عیسوی او یهودی ده بله هیڅ لاره نه سي جوړېدلای.

داسي نو د الف لیلة و لیلة ټول نکلونه له دغه راز کیسو څخه ډک دي. په څرګنده ښکاري چي، د نورو زیاترو فوکلوري نکلونو په څېر، د الف لیلة و لیلة نکلونه هم یوازي نارینه وو ترتیب کړي دي او چي د ښځو له پاره ئې هر ډول رول خوښ سوی دئ هغه ئې ورته انتخاب کړی دئ. په عمومي صورت ښځه له ښایسته پرته، چي هغه هم د نارینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

له پاره دئ، بل چنداني صفت نه لري او نارينه د دغه ښايسته او نازک مخلوق د تر لاسه کولو له پاره هغه کارونه کوي چې کله کله عقل ورته عاجز سي. په زړه پوري خبر دا ده چې د الف ليلة و ليلة د سوځنده مينو دا داستانونه د عربو د مجنون او ليلى، د ايران د فرهاد او شيريني، وامق او عذرا او ويس او رامين په څېر افسانو تر اغيزي لاندي نه دي راغلي. هيڅ عاشق او معشوق د يوه بل په دايمي هجران او بېلتون کي له غمه نه مري. ميني که هر څونه اورنۍ وي او شهزاده ګان چې په خپلو معشوقو پسي، چې زياتره يا پر تصوير مين سوي او يا ئې د جمال کيسه اورېدلې وي، هر څومره اوښکي توی کړي، بيا هم د پورته يادو سويو مشهورو نکلونو په څېر معنوي رنګ نه لري او په اصطلاح ټولي دنياوي او ظاهري بڼې لري. تقريباً ټول نکلونه په نېکمرغۍ او تر مرګه پوري په وصال پای ته رسېږي.

الف ليلة و ليلة، چې د هري ژبې د نکلونو تر تاثير لاندي ترتيب سوې او يا ترجمه سوې ده خو د انتظار سره سم عربي ژبه او کلتور دونه پکښې مسلط دئ چې قهرمانان ئې په عربي ژبه خبرو کولو کي په هيڅ ځای کي تکليف نه لري. له مصر څخه تر هند او چين پوري ځي او هر ځای په عربي خبري کېږي. حتي پيريانان، ديوان او شاپيرياني هم په عربي خبري کوي. د لوی سمندر تر اوبو لاندي د شاپيريانو يو لوی ښار دئ او کله چې شهزاده د خپلي محبوبي شاپېرۍ د تر لاسه کولو له پاره هلته ورځي نو هلته هم ټول کسان په عربي پوهېږي. څرنګه چې عربانو په پېژندل سوې نړۍ کي په ډېره پراخه سيمه کي امپراطوري جوړه کړې وه او ډېر زيات ملکونه ئې تر لاس لاندي وه نو ډېره ليري نه ده چې که ئې فکر کړی وي چې که ټول نه وي نو اکثريت انسانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو په عربي پوهېږي.

د شهرزادي د نکلونو په پنځه سوه اووه شپېتمه شپه د برونز یا ژېړو د ښار په داستان کي د یوې نامعلومي جزیرې د اوسیدونکو یو پاچا د کښتۍ سپرلیو ته، چي لاره ئې ورکه کړې او هلته ورغلي دي، وایي چي هلته هیڅ وخت آدمزاد نه دئ ورغلی. مګر بیا ګورو چي پاچا ئې په عربي ژبه خبري کوي، خو په جزیره کي هیڅ بل څوک په عربي نه پوهېږي. د دې جزیرې په څنډو کي ډېر کله د مسو څخه جوړ سوي لوی بوتلونه پیدا کېږي چي خولې ئې سلیمان علیه السلام بندي کړي او مهر کړي وي. کله چي د بوتل خوله خلاصه سي نو له هغه څخه یو دود پورته سي او له دود څخه یو دېب جوړ سي او زارۍ کوي چي یا سلیمان پیغمبره بیا مي توبه ده او مخ د دښت پر خوا ځغلي. اموي خلیفه عبدالملک بن مروان خپل مشهور سپه سالار موسی بن نصیر ته وظیفه ورکوي چي دغه جزیره به پیدا کوي او ده ته به دغه بوتلونه راوړي. موسی بن نصیر له ډېرو زیاتو خواریو ګاللو څخه وروسته هغه ټاپو ته ورځي. بوتلونه پیداکوي؛ خلیفه ته ئې وروړي او هغه هم څو دېوان خوشي کوي او نندارہ ئې کوي. البته ټول دېوان په عربي ژبه خبري کوي. د ماهیګیر په نکل کي، چي بیا وروسته اروپایي هیوادونو ته ورغلی او په لس هاوو رنګونه ئې اخیستي دي، د بوتل څخه آزاد سوی دیو ماهیګیر ته وایي چي د سلیمان علیه السلام وزیر آصف بن برخیا، د پیغمبر په حکم، په دغه بوتل کي اچولی دئ. همدغه آصف بن برخیا د سیف الملوک په نکل کي هم د سلیمان پیغمبر ستر وزیر دئ او د سیف الملوک د پلار له خوا د ورلېږل سوي هیئت هرکلی کوي. زه ګومان کوم چي د پښتنو فوکلوري تاریخ، په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټېره بیا مخزن افغاني ته به دغه نوم له الف لیلة و لیلة او په ټېره بیا د سیف الملوک له نکل څخه، چې په پښتنو کې د الف لیلة و لیلة تر بل هر نکل زیات رواج او شهرت لري، ورننوتلی وي.

که څه هم چې د الف لیلة و لیلة نکلونه په عربي او اسلامي محیط کې یا ایجاد سوي او یا له ایراني او هندي ادبیاتو څخه ترجمه سوي او وروسته عربي رنګ ورکړه سوی دئ او ډېره هڅه سوې ده چې په هر ځای کې هر نکل خپل اسلامي رنګ وښیي، خو له بلي خوا، تقریباً ټول نکلونه له داسي خرافاتو څخه ډک دي چې په اسلام کې هغوی ته عقیده درلودل ناروا او منع دي. په اسلام کي په غیب د اطلاع درلودلو قدرت یوازي د خدای تعالی څخه دئ او دا خبره په آیت ثابته ده. خو پاچاهان او لویان د خپلي آیندې، په زیاته بیا د نوي دنیا ته راغلي اولاد او یا د مور په نس کي اولاد، په باب د فالبینانو څخه پوښتنه کوي او هغوی هم داسي احوال ورته وایي چې ټول تقریباً سم خیژي. که څه هم چې د فالبینانو پېش بینۍ اکثر وختونه د ډېرو بدو عواقبو څخه خبر ورکوي؛ ګواکي هغوی د قسمت په فیصلو خبر دي او چې څه دوی وایي هغه تغیر نه کوي؛ خو څرنګه چې د الف لیلة و لیلة د نکلونو یو هدف د شر او خیر تر منځ مبارزه ده او د نکلونو په پای کې فیصله هر وخت د خیر په ګټه وي؛ نو د فالبینانو پېش بینۍ زیاتره، هغه خراب عواقب نه لري لکه دوی چې معلوم کړي او پېش بیني کړي وي. د فالبینانو، جادوګرانو، کوډګرانو، ګرځنده قلندرانو، ملنګانو او لېونیانو خبرو ته بشپړ اعتقاد نه یوازي د هغه وخت د ټولنیزو شرایطو او محیط انعکاس دئ بلکي تر نني ورځي پوري په افغانستان، هند، شاوخوا نژدې هیوادونو، حتی امریکا او اروپا په څېر پر مخ تللیو هیوادونوکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدغه فالبينان او کوډګران موجود دي او لا اوس هم ډېر زيات خلک عقيده ورته لري.

د الف ليلة و ليلة د نکلونو په دېرشمه شپه دوهم قلندر، د خپلو کيسو په ترڅ کي، د حسد او کينې د خرابو عواقبو په لړ کي، د هغه شيخ کيسه کوي چي د پاچا ناروغه او ليونۍ سوې لور ئې چي ټول طبيبان ئې علاج ته عاجز وه جوړه کړه او پر پاچا باندي دونه ګران سو چي خپله هغه لور ئې شيخ ته په نکاح کړه. شيخ په دې پوه سوی وو چي د پاچا پر لور باندي د ډم ډم پيريان زوی ميمون مين سوی دئ او د هغې په سر کي ئې ځای نيولی دئ. د پاچا د لور د ماغزو څخه د ميمون پيريان د ايستلو له پاره بايد د توري پيشي په لکۍ کي د سپين ټکي څخه اووه ورېښتان وايستل سي او د پاچا د لور مخي ته دود کړه سي. پيريان به وتښتي او نجلۍ به جوړه سي. شيخ له همدې ټوټکې څخه کار اخلي او نجلۍ روغه رمټه کېږي. توري پيشۍ ته زموږ په کلتوري حوزه کي اوس هم عوام د پيريان په سترګه ګوري او د شپې له پلوه ځان ورڅخه ژغوري او کوښښ کوي چي توري پيشي ته ازار ور نه کړي. الف ليلة و ليلة داسي په سلهاوو کيسې لري چي د کوډو، جادو، پيريانانو، په بيزو او سپيو د انسانانو د بدلولو او فالبينانو په باب د ډېرو پراخو او ليري پرتو کلتوري حوزو د خلکو فوکلور او د عوامو عقايدو ته انعکاس ورکوي. البته په تقريباً ټولو کيسو کي دا يو ټکی مشترک دئ چي نکل بالاخره د خير په ګټه او د شر په تاوان، په خوښۍ او نېکمرغۍ پای ته رسېږي.

د الف ليلة و ليلة نکلونه، که څه هم چي له تاريخي پلوه ډېر سخت بې اعتباره او بې اندازې زياتي مبالغې پکښي سوي وي، خو کله کله د

(c) ketabton.com: The Digital Library

رښتینو تاریخي پېښو یو څرک هم پکښي لګېږي. د مثال په ډول د کابل پاچا تغموس د کابل او بنوشهلان پر مځکو حکومت کوي، لس زره مشران ئې تر لاس لاندي دي چي هر یو ئې سل، په قلاوو احاطه سوي ښارونه، او سل قلاوي لري. (البته د نړۍ په تاریخ کي هیڅ امپراطور یو میلیون ښارونه او یو میلیون قلاوي نه دي درلودلي، خو د تغموس پاچا په باره کي دغه لویه مبالغه د اشکانیانو او کوشانیانو پر عظمت باندي یو دلالت کوي او ښایي په نکل کي د هغوی د پاچاهي قدرت او عظمت مطلب وي) تغموس پاچا بیا هم خپل د قلمرو عالمان، نجوم ګران، ریاضي پوهان او جنتري جوړوونکي را غواړي او له هغوی څخه پوښتنه کوي چي دی به کله د یوه زوی خاوند سي. هغوی ورته وایي چي ستا د زوی برخه یوازي د خراسان د پاچا د لور په واده کولو کي ده او بس. تغموس پاچا خپل هوښیار وزیر عین زر ته وظیفه ورکوي چي د خراسان د پاچا بهروان څخه د هغه د لور په غوښتلو کي د ده وکالت وکړي او د خراسان پاچا ته پنځلس سوه باره وریښم، قیمتي ډبري، مرغلري، یاقوت او نور جواهرات، سره او سپین زر ورلېږي. د تغموس پاچا نکل د دونه بېځایه مبالغو او د هغه د زوی جهانشاه په مقابل کي د دونه زیاتو، بېځایه او نامعقولو مشکلاتو او خنډونو څخه ډک دئ چي حلول ئې غیرممکن دي. تغموس د هند پاچا کافید ته په جنګ کي ماته ورکوي او هغه د باج په ورکولو مجبوروي. خو کافید وروسته خپل نور راجه ګان ورسره ملګري کوي او د تغموس پاچا پر قلمرو باندي حمله کوي. دا جنګونه سړي ته د سبکتګین او جیاپال تر منځ جنګونه ور په زړه کوي. البته د سبکتګین او جیاپال تر منځ په دوهم جنګ کي هم جیاپال ماته خوري او ډېري زیاتي مځکي له لاسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکوي. وروسته د سلطان محمود سره په دریم جنګ کي هم ماتېږي او حتی سلطان محمود ئې ژوندی نیسي او د غلامانو په بازار کي ئې خرڅوي. خو د تغموس پاچا په نکل کي د هند پاچا کافید، د تغموس له پرېشانۍ څخه، چي د خپل زوی جهانشاه د ورک کېدلو له امله ورپېښه ده، استفاده کوي او کابل د یوه کال له پاره محاصره کوي. تر څو جهانشاه د دېوانو له لښکر سره پنځه ویشت کلنه فاصله په لسو ورځو کي وهي او د کافید پاچا پر هغو لښکرو باندي چي د ده د پلار پایتخت ئې محاصره کړی دئ حمله کوي او د لښکرو سره ئې وژني.

په الف لیلة و لیلة کي، د ټولو مبالغو او خرافاتو سره سره، موږ ګورو چي تقریباً ټول نکلونه د خاصو اهدافو له پاره ترتیب سوي او لیکل سوي دي. په ټولو نکلونو کي د اسلام لښکر پر کفارو غالب دئ او د دې خبري علت دا دئ چي دا نکلونه د اسلام د عظمت په وخت کي ترتیب سوي دي او که وروسته ترتیب سوي وي نو لږ تر لږه مسلمانانو ته خپل تېر عظمت ور په زړه کوي او دا ورته ښیي چي ستونزي او مشکلات که هر څونه ډېر وي، د خدای تعالی او غیبي قواوو مرسته له حق سره ملګرې ده او بری بالاخره د حق په برخه دئ. له بلي خوا د الف لیلة و لیلة په ټولو نکلونو کي داسي نکل چنداني نه په سترګه کېږي چي په یوه او یا بل ډول دي د عربي ټولني او یا شاوخوا ټولنو عقایدو، ټولنیزو شرایطو او یا تاریخ ته انعکاس نه وي ورکړه سوی. ځکه ئې نو د عادي لوستونکو له پاره د سات تېري او د ژمي د اوږدو شپو تېرولو له پاره ښه وسیله او د فوکلور او انتروپولوجۍ د څېړونکو له پاره د معلوماتو یوه خزانه ده.

د الف لیلة و لیلة نکلونه، که څه هم چي سینه پر سینه انتقال سوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اولسي نکلونه دي او د تاریخ مسعودي په قول له هزار افسانه څخه ترجمه سوي او بیا وروسته، د پیړیو په جریان کي، اوښتي را اوښتي دي، خو په پای کي داسي ښکاري لکه ټول نکلونه چی د یوه لیکوال تر نظر تېر سوي او د یوه قلم څخه وتلي وي. که څه هم چي نکلونه، په تېره، د متن له مخي ډېر زیات توپیر سره لري خو عمومي هدف، چي د اسلام عظمت او د سُني عقیدې تبلیغ دئ، په ټولو کی یو دئ. په دې لړ کي (د ابوالحُسن او د هغه کنیزه توَدّد) په نوم یو داستان ډېر ښه مثال دئ. دا نکل د شهرزادي د نکلونو په څلور سوه شپږدېرشمه شپه پیلېږي او تر څلور سوه دوه شپیتمي شپې پوري دوام کوي. توَدّد یوه ښایسته ځوارلس کلنه کنیزه ده چي د هغې ډېوالي سوی څښتن ابوالحُسن غواړي، د هغې په غوښتنه ئې، پر خلیفه هارون الرشید باندي په زر دیناره خرڅه کړي. کله چي خلیفه د هغې د کمالاتو پوښتنه کوي نو دا ورته وایي چي قرآن شریف ئې په یاد زده دئ او په څو طریقو ئې لوستلای سي. احادیث ئې ټول زده دي، په فلسفه، منطق، ساینس، ریاضي، شعر، موسیقي، ګرامر، قضا او مروجه علومو کي ساری نه لري. خلیفه دي د خپل قلمرو ټول عالمان او پوهان ورته راغونډ کړي او له دې سره دي ئې بحث ته کښینوي. خلیفه، په هر علم او فن کي، د خپل قلمرو تر ټولو لوی او مشهور عالمان ورته راغونډوي او نجلۍ د هغوی ټولو سوالونو ته سم جوابونه ورکوي، خو کله چي له هغوی څخه پوښتني کوي نو هغوی ئې د یکي یوه سوال جواب نه لري. البته دا د یوې ځوارلس کلني نجلۍ له پاره څه چي د یوه دوه سوه کلن عالم له پاره هم ممکنه نه ده چي په ټولو علومو کي دونه تبحر ولري چي هر سوال ته جواب ورکړي او د هغه د یوه سوال جواب له چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره نه وي. خو په دې نکل کې، چې زیاتره د نکل نه بلکې د تبلیغ شکل لري، تقریباً ټول هغه مهم سوالونه مطرح سوي دي چې اهل السنت والجماعت ورسره مخا مخ کېدلای سي. په الف لیلة و لیلة کې بله داسي کیسه نسته، خو د کتاب نور ټول نکلونه په دغه روحیه ترتیب سوي دي. د نکلونو په ټول قلمرو کې، چې له افریقا څخه نیولې تر چین او تر اوبو لاندي د پیریانانو او شاپیریانو تر ښارونو او کوه کاف پوري رسېږي، د اسلام برتري ښودله سوې او حتی دېوان او پیریانان کلیمه وايي او د خدای تعالی وحدانیت ته عقیده لري.

د الف لیلة و لیلة د نکلونو د پیل لومړنی پراګراف وايي چې دا د پخوانیو نکلونه د اوسنیو خلکو د پند او عبرت له پاره لیکل سوي دي او د ټولو پېښو مثالونه د الف لیلة و لیلة په نکلونو کې را جمع سوي دي. خو څرنګه چې دا نکلونه د پاچاهانو او لویانو له پاره لیکل سوي دي، او له لومړي سره ګویا د یوه ساساني پاچا په کور کې ویل کېږي، نو په تقریباً ټولو نکلونو کې دا یو اصل په خورا احتیاط رعایت سوی دئ چې پاچاهانو، په تېره بیا عربو سلطانانو، ته د احترام په سترګه کتل کېږي. د ټولو پاچانو د عدالت صفتونه کېږي او که چیري کوم پاچا بېځایه ظلم کوي نو هم ئې پړه د مېرمني پر شیطانت او یا د وزیرانو او سلاکارانو پر شیطانت او بدنیتۍ اچوله کېږي. دا نکلونه که څه هم، د عباسي خلیفه ګانو په زمانه کې ترتیب سوي او ښایي لیکل سوي وي خو نه یوازې د ټولو عباسي خلیفه ګانو، په تېره بیا هارون الرشید نوم په ادب او احترام یادوي بلکې د اموي خلیفه ګانو له نومونو سره، چې عباسي خلیفه ګانو ئې له نامه څخه کرکه کوله، هم له ډېر احتیاط څخه کار اخلي. ګواکې په ټولو نکلونو کې د "السلطان ظل الله فی الارض"

(c) ketabton.com: The Digital Library

اصل رعایت سوی او چنداني سرغړونه نه ده ورڅخه سوې.

زردشتیانو او ایرانیانو ته، په تقریباً ټولو نکلونو کي، بې اعتمادي ښودله سوې ده. د حسن بصري په نکل کي، چي زیاتره د ځوانانو له پاره د پند او عبرت په نیت لیکل سوی تربیوي نکل دئ او ځوانانو ته ښیي چي د پلار څخه پاته سوی میراث بېځایه مصرف نه کړي او د زمانې په بې وفا اشنایانو اعتماد و نه کړي، دا خبره په څرګنده توګه وینو. حسن بصري د خپل پلار د ورپاته سوي جایداد او پیسو د بېځایه لګولو او ډېوالي کېدلو څخه وروسته له یوه زرګر سره مزدور کېږي. یو ایراني، چي زردشتي دین لري، حسن ته وایي چي هغه کیمیا ګر دئ او کولای سي چي له مسو څخه زر ورته جوړ کړي او دا هنر هغه ته وښیي. خو د حسن مور ورته وایي اې زویه د خلکو له خبرو سره پام کوه. د هر چا خبره زړه ته مه اچوه. په تېره بیا له فارسیانو سره ډېر پام کوه. هغوی چالاک او چمباز دي. د کیمیاګرۍ په نوم خلک غولوي، د هغوی څخه پیسې اخلي او تباه کوي ئې. د حسن بصري په نکل کي د هغه د مور نصیحتونه ټول رشتیا خېژي او هغه سړی، چي په نکل کي د لعنتي ګبر بهرام په نوم اشاره ورته کېږي، پر مظلوم حسن بصري باندي ډېري سختي خوارۍ راولي. البته د الف لیلة و لیلة د تقریباً ټولو نکلونو د روحیې سره سم قسمت د مظلومانو په ګټه فیصله کوي او حسن بصري د ژوند د ټولو هستیو او شتمنیو د تر لاسه کولو تر څنګ له یوې ښایستې شاپیرۍ سره واده کوي، او د عمر تر پایه پوري ئې نېکمرغي په برخه کېږي.

د الف لیلة و لیلة په نکلونو کي، په اخلاقي او اجتماعي لحاظ، د بدبینۍ روحیه حاکمه ده او دا روحیه د شهریار او شاه زمان د لومړني

(c) ketabton.com: The Digital Library

نکل څخه نیولې بیا تر پایه پورې وینو. ډېر لږ کسان وي چې رښتینی زړه سوی او رښتینې مسلماني دې ولري. سړی باید د هر چا سره احتیاط وکړي. پاچاهان باید د ښځو او وزیرانو احتمالي شیطانتونو ته متوجه وي او خلک باید د حسودانو څخه هر وخت خطر احساس کړي او د ځان په فکر کې اوسي. کینه او حسد له ټولو هغو کسانو سره چې دنیا او دولت ولري، چې له پاچاهانو سره ښه او نیژدې اړیکې ولري او پاچاهان وربانديې مهربانه وي، چې ښایسته وي او یا ښایسته مېرمن ولري او یا ښه علمیت ولري کېږي. کینه او حسد هر وخت د انسان نېکمرغي په بدمرغي اړولای سي. خو بیا ګورو چې په تقریباً ټولو نکلونو کې دا روحیه تعقیب سوې ده چې څوک بل ته کوهې کیني پخپله پکښې لوېږي. ګواکې حسد کوونکي ته هم خبرداری ورکړه سوی دئ چې د اسمان فیصله عادلانه ده او یو څوک سته چې د مظلومانو کسات واخلي.

مأخذونه:

۱. مروج الذهب و معادن الجوهر، علي بن حسین مسعودي. مترجم ابوالقاسم پاینده (چاپ هشتم تهران – ۱۳۸۷).
۲. ترجمه تاریخ یمیني، به اهتمام ډاکټر جعفر شعار (چاپ سوم ۱۳۷۴) مرکز انتشارات علمي و فرهنګي، تهران.
۳. قابوسنامه، عنصرالمعالي کیکاووس بن اسکندر بن قابوس بن وشمګیر بن زیار، به اهتمام غلام حسین یوسفي (تهران – ۱۳۷۳).
۴. سیاستنامه (سیرالملوک) خواجه نظام الملک طوسي، به کوشش ډاکټر جعفر شعار (چاپ سوم، تهران – ۱۳۴۶).
۵. تاریخ فیروزشاهي، ضیاء الدین برني، ترجمه به اردو ډاکټر سید

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین الحق (چاپ ۲۰۰۴، اپرمال لاهور).

٦. افسون شهریار، جلال ستاري (انتشارات توس، چاپ اول ۱۳۶۸).

۷. The Book of the Thousand Nights and a Night by Richard F. Burton.

۸. Encycloeaedia of Islam.

۹. Muslim Slave System in Medieval India, K.S Lal (New Delhi ۱۹۹۴)

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوسل او اوومه شپه

په دغه شپه ضوء المکان پاچا وزير ته مخ وروااړاوه او ورته وې ويل چي اې وزيره! شپه خو دا ده راغله. اوس به نو هغه نکل راته وکړې چي وعده دي راسره کړې وه. وزير ورته وويل چي پر دواړو سترگو! باره نو وزير تر نکل دمخه ورته وويل چي: "اې پاچا! زما داسي نکل زده دئ چي د عاشق او معشوق خورا عجيب و غريب حالات پکښې بيان سوي دي. دا داسي نکل دئ چي غمونه له سره ليري کوي. نو غوږ راته ونيسئ!

د تاج الملوک نکل[1]

وايي چي په پخوا زمانو کي د اصفهان تر غرونو په ها خوا يو ښار وو. دا ښار ئې مدينة الخضراء باله. په دې ښار کي يو پاچا وو چي ملک سلېمان نومېدی. دې پاچا په سخاوت او احسان، په عدل او امان، په لويي او په هوښياري کي نوم ايستلی وو. د ده د پاچهۍ په زمانه کي خلک په نس ماړه او په تن پټ ول. يوه د آرامي گوله وررسېدله. چا ئې

[1]د دغه نکل نوم په عربي اصل کي "حکايت سلېمان شاه" دئ. د نوميالي صاحب په ترجمه کي هم دغه نوم رااخيست سوی دئ، خو په انگرېزي او روسي او فارسي ترجمو کي د تاج الملوک په نامه ثبت دئ. څرنگه چي ما د انگرېزي ترجمې لار اخيستې ده، نو مي دا نکل همداسي د تاج الملوک په نامه وکيښ، (هوتک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناحقه دروازه نه ورټکوله. خلک له پاچا څخه راضي ول. خو دې پاچا ماینه او اولاد نه درلودل. د ده یو وزیر وو چي پاچا ته په خوی او په اخلاقو کي کټ مټ سوی وو. بس، ګویا یو جوز وو چي پر منځ دوه ځایه سوی وو. دې پاچا یوه ورځ دا وزیر راوغوښت او ورته وې ویل چي: "وزیره! دې یوازي ژوند نور په تنګ کړی یم. نه ماینه سته، نه اولاد. خُلق مي بیخي راته تنګ دئ. د دنیا ټول پاچهان زامن لري، اولادونه لري، کور لري، کهول لري. پیغمبر علیه السلام فرمایلي دي چي: "تناکحوا تناسلو تکثروا وافانی اباهی بکم الامم یوم القیمة ولوبالقسط" یعني ودونه وکړئ! اولادونه وزېږوئ! نسلونه زیات کړئ! زه به د قیامت په ورځ د نورو امتونو په منځ کي په تاسي وویاړم. نو اې وزیره! ستا مشوره راته څه ده؟" وزیر ورته وویل چي اې ملک الزمانه! زما دي سپیني پرې سي چي پر تا به مي دا د څړه توب او جره ګی ژوند پېرزو وي. د نسل دوام خو په ماینه پوري تړلی دئ. پاچا ورته وویل چي ما به اوس دستي ماینه کړې وای یوه مینځه به مي رانیولې وای او ځان ته به مي کښېنولې وای. خو بېره مي له دې اسیته ده چي نه به ئې په پلار و نیکه خبر یم چي دا اوس له ښه خاندانه ده؟ له بدي کورنۍ ده؟ په هډ پاکه ده؟ زما وړ ده؟ نو که له اصله بدذاته وه، لیري نه ده چي له دې څخه به مي داسي اولاد وزېږي چي منافق به وي، ظالم به وي، ویني به تویوي. داسي اولاد خو ښه نه مځکه ده چي تخم په وکرې، اغزي به درته شنه کړي. یئه! زه داسي څوک ځان ته نه کښېنوم. زما خیال دئ، وزیره! چي د پاچهانو یوه لور ځان ته وغواړم. هم به ئې پلار و نیکه معلوم وي. هم به په چوچ پدرداره ښځه وي. هم به کمالداره وي او هم به ئې رنګ و سِکه ښکلې وي. زما خیال دئ چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه شان نجلۍ وغواړم. اوس که تا ته، اې وزيره! داسي کومه خانداني نجلۍ معلومه وي، راوئې ښيه چي زه مرکه ورولېږم. وزير ورته وويل چي: "دا ارزو دي که خدای کول پوره سوه او د زړه مراد به دي درحاصل سي". پاچا ورته وويل، چي څرنگه؟ وزير ورته وويل چي اې پاچا! ما اورېدلي دي چي د سپيني مېني (ارض بيضاء) ښتن ملک زهرشاه يوه خورا ښکلې لور لري. په ښايست، په سِکه، په جمال، په کمال کي ئې د ويلو ځای نسته. نه خدای بله داسي ښکلې پيدا کړې ده او نه هم بله داسي نېک خصلته اونېک صفته .هغه د شاعر خبره ده چي وايي:

نرۍ ملا قد و قامت ته ئې ده سروه شرمنده
د مخ نور ته ئې سپوږمۍ دئ ځان پټ کړی په پرده
د خوږې خولگۍ شربت ئې د عسلو بازار سوړ کړ
تکو سرو نازکو شونډو ئې ياقوت کړله کوټه
سپين غاښونه ئې صدف دي، مرغلري دي سپېۍ دي
جگه غاړه ئې بلوړ ده، پسته غېږه ئې پومبه
توري سترگي ئې خماري، کږې وروځي نمايداري
سره و سپين ئې انگي دي، سرتر نوکه ښايسته
لېوني پسي ځوانان دي، چا ته کله وررسېږي؟
بختور به وي چي اخلي له دې ښکلي څه بوسه

وزير چي د ملک زهرشاه د لور د ښايست او کمال او جمال خبري پاچا ته وکړې، باره نو سلېمان شاه ورته وويل چي زما خو داسي خوښه ده، چي دې نجلۍ ته يو په ژبه پوه او د عقل د خوا پوره څوک ورولېږې او د مرکې ټول آداب او شرايط په پام کي ونيسې. دا نجلۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي تا ئې بيان وکړ، دا خو ګويا د جنت حوره ده او په دنيا کي ئې بله جوړه و مثال نسته. نبي عليه السلام فرمايلي دي چي: "لارهبانية فى الاسلام". د پاچا زړه دې نجلۍ ته مايله سو او وزير ته ئې وويل چي د دې خدمت چاري له تا پرته بل څوک نه سي پر مخ وهلاى. اوس دي کور ته ولاړ سه او سر له سبا څخه د سفر بندوبست وتړه او دغي نجلۍ ته زما له پاره په مرکه ورسه. ما ته دي سودا راواچوله. نو تر هغو چي دي دا نجلۍ راغوښتې نه وي، دلته به نه راځې. وزير ورته وويل چي پر تکو تورو سترګو. باره ئې د پاچهۍ درانه سوغاتونه برابر کړل. ورېښمين ټوکران، سنګيني جامې، اصيلي مرغلري او قيمتي غميان او نوري تحفې ئې پر اسانو بار کړل. سل تنه خادمان او سل تنې ښکلي مينځي ئې ورسره وټاکلې او د زړه ورو يوه ډله ئې هم د ځان ملګرې کړه او رهي سول. ملک سلېمان شاه ورته وويل چي هر څومره چي ژر کېدلاى سي، دغه د جنت حوره زما تر کوره پوري راورسوئ. وزير په سفر روان سو. څو شواروزه ئې مزل وکړ. دښتونه و بيابانونه ئې پې کړل، تر غرو او رودونو ورواوښت. په پاى کي د ملک زهرشاه ښار ته د يوې ورځي مزل لا پاته وو، باره ئې د يوې ويالې پر غاړه واړول. خپل خاصان ئې راوغوښتل او په هغو کي ئې يو تن د ملک زهرشاه د خبرولو په نيامت وټاکه او ورواىې ستاوه. د وزير ايلچي د ملک زهرشاه ښار ته رهي سو او د ښار په دروازه کي ئې خپل پيغام پرېښوو چي د اصفهان اومدينة الخضراء د واکمن سلېمان شاه وزير ستاسي حضور ته راروان دئ او ملک زهرشاه ئې د وزير په راتګ خبر کړ. ملک زهرشاه په دې خبر ډېر خوشاله سو او ايلچي ئې پخپله ماڼۍ کي خپل حضور ته وروباله او پوښتنه ئې ځني وکړه چي وزير دي چيري پرېښوو؟ ايلچي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وویل چې هغه د پلانۍ ویالې پر غاړه ئې اړولي دي او سبا به له خیره سره دلته راورسېږي. آبس، ملک زهرشاه هم خپل وزیر ته امر وکړ چې د دولت له لویانو او مخورو سره د وزیر هرکلي ته ورووزي. هلته د ملک سلیمان شاه وزیر تر نیمي شپې پوري د ویالې پر غاړه اړولي ول. شپه چې پخه سوه، مخ پر ښار ئې حرکت راوکړ. سهار چې روښا سوه، ناڅاپه ئې د ملک زهرشاه وزیر او نور لویان په سترګه سول، چې د دوی هرکلي ته د ښار په دوه فرسخي کې منتظر ولاړ دي. د ملک سلیمان شاه وزیر هرکلي کوونکي ونازول او هغوی هم په عاجزۍ سره د ده خورا ډېر عزت وکړ. د وزیر زړه ته ولوېده چې که خدای کول، کار به سره ورسېږي او غوښتنه به مو ومني. آبس، تا ته دي وویل سي دا دواړه وزیران له خپلو خاصانو او لویانو سره مخ پر ښار وررهي سول. د ملک زهرشاه ماڼۍ ته چې ورسېدل، وزیر تر اووم دهلېزه پوري پر آس سپور ورغی. دغه ځای ته تر دغي ورځې پوري هیڅوک پر آس سپور نه وو ورغلی. وزیر په دغه اووم دهلېز کې له آسه راښکته سو او یوه اوږده سالون ته ورننووت. د دې سالون په سر کې یو غټ په مرغلرو او جواهرو ښکلی کړه سوی تخت پروت دئ. پر تخت باندي زرغون وربښمین پوښ اوار دئ. د تخت پښې د پیل له هډوکو څخه جوړي سوي وې. د تخت دپاسه ملک زهرشاه ناست وو. شاوخوا ورته د ده نور خاصان او ندیمان ولاړ ول. وزیر د ملک زهرشاه تخت ته وروړاندي سو او په ډېره خوږه او فصیحه ژبه ئې خبري شرو کړې... کیسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه

د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سل او اتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:
وزير د ملک زهرشاه تخت ته وروړاندي سو او په ډېره خوږه او فصيحه ژبه ئې خبري شرو کړې او دا بيتونه ئې ورته وويل:

اې ښـاغلي توريالیـه! اې نومـوړې زمامـداره!
چـي جهـان پـه تـا نـازېږي، ټـول عـالم دئ خبـرداره
ستا پـه شاني درونـد مېړه بـل زمـانې نـه دئ ليدلی
ستا د بـرم، ستـا د عـزت مثـال بـل نستـه اې واکـداره
پـه حکمت دي جهـان وياړي، پـه سخـا دي ټـول مـاړه دي
ستا د توري تـر شپول لاندي ټول رعيت دي پـر کـراره
ستـا د قهـر پـه اور سـوځي دښمنـان تـر ليـرو ليـرو
ستا د رحم سيوری خپـور دئ پـر نړۍ بانـدي تاجـداره
پـه نرمـۍ لکـه اوبـه يـې، بـارورداره لکـه مځکـه
پـه عظمت کي يو لوی غريې، پـه تمکين يې بـاوقـاره
پـه نړۍ کي چي څه خولې دي پيدا سوي تـر دې دمـه
ثنـا خوانـي زهرشـاه تـه، لـه مـا ښـامـه تـر سـهـاره
زموږ له عمره دې خدای واخلي ستا پر عمر دي زياتی سي
د خـزان دي درتـه شـا سي، برخـوردار سـې لـه بهـاره
دښـمنـان دي سـرنگـون سـه، بـدخـواهـان دي دربـدره
سـلطنت دي تـل قـايـم سـه، دبـدبـه دي پـايـداره

(c) ketabton.com: The Digital Library

رعيت دي آسوده سه، لښکريان دي سوبمن او سه
شــفقت و مرحمــت دي ورســپره تــر مــا خــواره

وزير چي دا بيتونه پای ته ورسول، پاچا نږدې وروباله، ډېر ئې ونازاوه. خپل څنګ ته ئې کښېناوه. ښې نرمي او د مهربانۍ خبري ئې ورسره وکړې. وزير هم په خورا خوږه ژبه له ده سره خبري کولې او تر غرمې پوري ئې ښه د خوند مجلس ورسره وکړ. غرمه چي سوه، سترخانونه اوار سول او د خدای د نعمتو ډک غوري ګان او غابونه پر کتار سول. ټولو ښه په خوند مړۍ وخوړل او يو يو له مجلسه ووت. د پاچا له يو څو تنو خاصانو پرته نور ټول کسان ووتل. وزير چي مجلس نور له پرديو او بېګانه خلکو څخه خالي وليد، نو راولاړ سو او د پاچا مخ ته ئې مځکه مچ کړه، د پاچا ستاينه و ثنا ئې پر ځای کړه، بيا ئې نو ورته وويل چي: "اې بختور ټولواکه! زما په راتګ کي يو مقصد او مطلب پروت دئ. د دې مقصد تر سره کېدل، ستا په خير هم دئ. مقصد مي دا دئ چي ته خپله لور په رضا او رغبت سره ملک سلېمانشاه ته په نکاح کړې. د ملک سلېمانشاه زړه ډېر غواړي چي ته ئې په زومواله ومنې".
ملک زهرشاه چي د ملک سلېمانشاه نوم واورېد، جست له ځايه ولاړ سو، مځکه ئې مچ کړه. حاضرين ټول حيران پاته سول. وروسته ملک د پروردګار حمد و ثنا ادا کړه او وزير ته ئې مخ ورواړاوه او ورته وې ويل: "اې بختور وزيره! موږ ټول د سليمان شاه رعيت يو او زما لور د ده په مينځيانو کي شمېرل کېږي. له ده سره دوستي اوخپښي خوزمالويه آرزوده". باره ئې سمدستي قاضي او دوه تنه شاهدان راوغوښتل. د سلېمان شاه وزير وکالتاً د ملک زهرشاه د لور د نکاح اقرار وکړ. قاضي د نکاح خطبه ولوستله او دواړو پاچهانو ته ئې دوعا وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزیر راولاړ سو او سوغاتونه او تحفې ئې د ملک زهرشاه مخې ته کښېښوولې. ملک هغه وستایلې او وئې منلې. وروسته ئې د نجلۍ د پوښ او تجهیز کار شرو کړ. د وزیر ئې ډېر عزت وکړ. رعیت او سپایانو ته ئې ستر خانونه اوار کړل او هر چا ته مړۍ ورسېدې. دوې میاشتې دغه عیش و عشرت او ډول و ډمامې روانې وې. د ناوې پوښ و قلنگ چې برابر سو، پاچا امر وکړ چې تر ښار دباندې دې خېمې ودرول سي. تر ښار دباندې خېمې ودرېدې. پر قلنگ باندې زرغونه ورېښمین پوښونه وغوړېدل. د روم او ترکانو مینځې ئې ورسره کړې. په ناوې ئې ښه فېشن او سینگار وکړ. د زرو کجاوه ئې ورته جوړه کړه او پر هغې باندې ئې د پاسه اصیلې مرغلرې او یاقوت و زمرد کتار کړل. په کجاوه کې ئې دننه ښکلې ځای ورته جوړ کړ او دا د سرو زرو دانه ناوې ئې پکښې کښېنوله. د جهیز او قلنگ سوندوخان ئې پر اوښانو او اسانو بار کړل. قافله رارهې سوه او ملک زهرشاه تر درېو فرسخو پورې ورسره ملگرى وو. تر هغه وروسته ئې له لور سره خدای په امانې وکړه او وزیر ته ئې هم مخه ښې وویله او بیرته خپل ښار ته په ډېره خوشالې سره ولاړ. د ملک سلېمان شاه وزیر د پاچا له لورسره دښتونه په مخه ورکړل، تلل، تلل، تلل... کیسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه

د شهرزادې کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او نهمه شپه

شهرزادې وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلې مو دې چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ملک سلېمان شاه وزير شپه و ورځ مزل کاوه. تر دښتونو او بيابانونو او غرونو او رودونو راتېر سو. په پای کي چي د سلېمان شاه ښار ته د دريو ورځو لار پاته سوه، دغه وخت وزير يو څوک ملک سلېمان شاه ته ور واستاوه او د ناوي په راتگ ئې خبر کړ. ايلچي چي ملک سلېمان شاه ته د ناوي د راتگ حال ورساوه، ملک له خوښۍ څخه په کاليو کي نه ځائېدی. ايلچي ته ئې ښه مغزن سوغات ورکړ او لښکر ته ئې امر وکړ چي له يوه غټ جمعيت سره د ناوي مخي ته وروو‌زي. له ځانو سره ډول و سورنا، چنگ و رباب، داريې او نور د سازوسارنگ سامانونه واخلي. په ښار کي ئې جار وواهه چي د ښار ټولي ښځمني که زړې دي که ځواناني، ټولي دي له يوه مخه تر ښار دباندي ورووزي. ټولو ښځمنو ئې امر ومانه او تر ښار وروو‌تلې. د دولت ټولو لويانو پر ځان ومنل چي ښې جامې به اغوندي. په کوڅو کي به مشعلونه او څراغان لگوي او ناوې به د شپې پاله ښار ته راولي. د دولت لويان، وزيران او اميران ټول يوه ليکه ودرېدل او په دې وخت کي د مِلکې کجاوه ښار ته راداخله سوه. مينځياني او خادمان ئې په مخ کي روان ول. سپايان د کجاوې پر ښی او کيڼ اړخ ورسره رهي ول. په ټول ښار کي داسي څوک نه وو پاته چي سيل ته دي نه وي راوتلی. چا ډولونه وهل، چا سورناوي ږغولې، چا داريې وهلې او چا ايشلي کولې. يو هشت و مشت وو. دونه مخلوق راوتلی وو، چي مور او زوی سره ورکېدل. د مِلکې کجاوه ئې راوړله او د ماڼۍ مخي ته ئې کښېښووله. مِلکه ماڼۍ ته ننوتله. ټول قصر د دې د مخ په نور روښانه سو. د دې له پاره ئې جلا تخت جوړ کړی وو. پر تخت باندي رقم په رقم جواهر او مرغلري کار سوي وې. مِلکه پر تخت کښېنستله. په دې وخت کي پاچا راغی او مِلکه ئې په غېږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي ونيوله. مبارکی سوې، هی هی سو. یو گړی وروسته پاچا او ملکه خپلي خوني ته ولاړل. ملِکه په داغه شپه امیندواره سوه. خوشالی سوې، مبارکی سوې. پاچا یوه میاشت له خوني راونه ووت. یوه میاشت وروسته چي له خوني راووت، پر خپل تخت کښېنوست. بیرته ئې د خپلي پاچهی کارونه شرو کړل. د مملکت او لښکر چاري ئې سره سامبالي کړې. ښه د خوشالی شپې و ورځي ئې تېرولې. په دې وخت د ملِکې نهه میاشتي، نهه ورځي، نهه ساعته، نهه گړیه پوره سول. د لنگون درد ئې راولاړ سو. ډېرېدی، ډېرېدی، ډېرېدی، خبره معلومه سوه چي د کوچني د زېږېدلو وخت راورسېد. دایي گاني او قابلې گاني ئې ورته راحاضري کړې. د لنگون سختی په خیر تېري سوې او ولادت هم په خیروعافیت سره سر ته ورسېد. خدای تعالی ملکې ته نارینه اولاد ورکړ چي د نېکمرغی نښانی ئې په تندي کي له ورایه ځلېدې. پر پاچا چي د زوی زېږېدلو زېری وسو، له خوشالی ئې پښې ځمکي ته نه ورتلې. زېري کوونکي ته ئې ېبسده غټ سوغات ورکړ. دی پخپله سمدستي حرمسرای ته ورغی. کوچنی ئې ورته راووړ. ده په غېږ کي ونیو، پر تندي ئې مچ کړ. ښایست ته ئې هېښ پېښ پاته سو. د ده په تندي کي ئې د شاعر هغه خبري ولیدې، چي ویلي ئې دي:

پر تندي ئې ښځېدلې نېکمرغی و نېک بختونه
له څېرې ئې ښکارېده د زمري بخت نښانونه
په ښځا ورته راتلله توره سپر ئې و لاسو ته
د ده ښکار ته غرځنیو راا خیستي خپل سرونه
تخت و ده ته پیدا سوی، شاهي ده ته ساتل سوې
سو به ده ته په تعظیم ده، چي گټي به میدانونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا شېدې چې په ورکينه دی له تيو څخه روي
دا سرې ويني د دښمن دي تشوي ئې ټول رگونه
له هيبته به ئې تښتي د فتنو توري بلاوي
سلامي به ورته نيسي، بد مرغۍ و آفتونه

وروسته ئې هلک بيرته دايي گانو ته په لاس ورکړ. هغوی ئې ښه په دوعا او په تکبير سره نو (نوم) ورپرې کړ او تاج الملوک خاران نوم ئې پر کښېښوو. د ده روزنه و پالنه ئې د مخصوصو دايي گانو پر غاړه کښېښووله. هلک لوئېدی، څو د اوو کالو سو. ملک سلېمان شاه ورته حکيمان او اديبان مقرر کړل چې ده ته علم و حکمت او خط ورزده کاندي. څو کاله ئې پرله پسې په سبق کي تېره کړه. په پای کې ټول علم و فنون په زده کړل. بيا ئې نو زړه ورو او تورزنو ته په لاس ورکړ چي د زړه ورتيا او مېړاني درسونه ورزده کاندي. ښکار او نخښه ويشتل، سپارلي، د توري چلول او نور جنگي هنرونه ئې وروښوول. څو د څورلسو کالو سو. په دې وخت کي چي به ئې له ماڼۍ څخه مازي مخ ورښکاره کړ، سل زړونه به ئې په مينه کي په ټوپونو سول ... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او لسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي: تاج الملوک ته خدای داسي سِکه و ښايست ورکړی وو، چي له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماښې ښخه يو ګړی ووت ، سل زړونه به ئې په مينه ښكار كړل. د ده د كړو وړو په باب شاعرانو شعرونه وويل:

دا لـه كومـه راختلـى دئ دا ستوری چې ځلېـږي
پـه رونـاوو، تجـلاوو ئـې د مځكـي مـخ سـوځېږي
بختوره هغه خولـه ده چې دا شونډې ئې روزي سي
نېكمرغـي د هغـه سر ده چې لـه دې عـشقه زنګېږي
طالع من به هغه زړه وي چي ځای وركړي د ده عشق تـه
شاباسـی پـر هغـه ځـا چې د ده مينـي تـه ټينګېـږي

تاج الملوک چې اتلس كلن سو او برېتو ئې خط وواهه، پر سره و سپين ښايسته باړخو ئې توري پڅي راوتوكېدلې، دغه وخت ئې نو د ډېرو زړونه د ميني په اور مكوټ كړل. نه ئې چا د كتو تاب درلود، نه ئې د ليدو طاقت. هغه د شاعر خبره چې ويلي ئې دي:

د كنعان ښاه لره ورسئ، يوسف پوه كړئ پـه دې حال
چې جوړه دې خدای پيدا كړه د ښايست و د جمال
تـا يـوه زليخا وايـسته سـرتوره لـه خپـل كـوره
دې ښايست پـه سرتوری كي د ټول ښار واخيست وبال
نندارو ته ئې رادرومي د درست كلي شوخي نجوني
هره څټه ئې وصلت تـه خوړي بوړي ده بې حال

پر تاج الملوک چې څو كاله نور هم تېر سول، داسي ځوان ځني وخوت چې خور پر مينه كېدله او له برېتو ئې د زمري زاره چاودله. باره ئې ياران و اشنايان پر رامات سول. هر يوه به دا فكر كاوه چې د پلار تر مرګ وروسته خو ئې د سلطنت تخت ده ته رسېږي، نو ګوندي ما ته هم كوم منصب راورسېږي. د تاج الملوک له ښكار سره ډېره جوړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه. هر وخت به په ښکار پسي وتلی وو. خو پلار ئې په دې پوهېدی چي دښتونه او بیابانونه د اپت ځایونه دي او دی به ئې هر وخت له ښکاره څخه منعه کاوه. پر تاج الملوک باندي د ښکار شوق دومره غلبه کړې چي د خپل پلار خبره ئې لا هم په دې باب نه منله.

یوه ورځ تاج الملوک خپلو خادمانو ته وویل چي د لسو ورځو ازوغ برابر کړئ او درځئ چي ښکار ته وځو. آبس، خادمانو ئې شیان میان برابر کړل او دی له خادمانو سره ښکار ته ووت. څورلس ورځي ئې پر دښت و بیابان تېري کړې او آخر یوې سمسوري شنې سیمي ته ورسېد. په دې ځای کي ئې خورا ډېري هوسۍ په سترګه سوې. ښې وني او ښې د بهاندو اوبو چینې هم وې. آبس، تاج الملوک خادمانو ته وویل چي دغه ئې ځای دئ. هلئ! ژر مو دامونه ښخ کړئ او تورونه وغوړوئ. خادمانو دامونه کښېښوول او تورونه ئې وغوړول. په دامو کي خورا ډېر وحشي حیوانات او هوسۍ بندي سوې. تر دې وروسته ښکاریانو د ښکار سپي ایله کړل. شهینان او بازان ئې هوا ته خوشي کړل. غشي و لینده ئې ورته سم کړل او خورا ډېري هوسۍ ئې ښکار کړې. ښکار چي خلاص سو،شهزاده د یوې چینې پر غاړه څنګ واچاوه. ښکاریانو ښکار سره ووېشه. ملک سلېمان شاه ته ئې هم یوه برخه ورولېږله.

دا شپه ئې د هماغي چینې پر غاړه تېره کړه. سهار چي روڼا سوه او لمر راوختی، دې ځای ته یوه لویه قافله راورسېده چي سوداګر، مریان، مینځي او نور ایله جاری مخلوق پکښې ول. قافلې پر همدغه مېنه واړول. تاج الملوک چي دوی ولیدل، باره ئې خپل یوه خادم ته وویل چي ته ورسه د دې قافلې د خلکوحال راوړه چي دا څوک دي؟ خادم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ورغی او پوښتنه ئې ځني وکړه، هغوی ورته وویل چي موږ سوداګر یو. دې سیمي ته د استراحت له پاره راغلو. موږ پوهېږو چي دا مځکه د ملک سلېمان شاه او د هغه دزوی ده او د دوی د پاچهۍ قلمرو د امن ځای دئ. موږ ډاډه یو چي دلته زموږ سروماڵ خوندي دئ. زموږ سره ښه سنګین وربښمین ټوکران او قیمتي جامې سته چي د تاج الملوک له پاره مو رااخیستي دي. خادم بیرته تاج الملوک ته ورغی او په حال ئې پوه کړ او هغه څه چي له سوداګرو څخه ئې اورېدلي ول، هغه ئې ټول ورته بیان کړل.

شهزاده وویل چي په دې قافله کي زما له پاره هم څه مالونه سته، نو زه تر هغو پوري ښار ته نه ځم چي دغه مالونه و نه ګورم. باره ئې پر آس پښه واړوله او غلامان ئې پر دواړو اړخونو ورسره روان سول او د قافلې خوا ته وررهي سول. قافلې ته چي نزدې ورسېدل، سوداګر ورته راولاړسول. د شهزاده سلام ئې وکړ. د سره اطلس خېمه ئې ورته ووهله. په خېمه کي دننه ئې وربښمین فرشونه او غالۍ ورته اواري کړې. تاج الملوک دننه کښېنوست او خادمان ئې شاوخوا په خدمت کي تیار ورته ودرېدل. بیا ئې نو سوداګرو ته وویل چي راوړئ، کوم مالونه مو راوړي دي. سوداګرو ئې امر ومانه، هر څه مالونه چي د ده وړ ول، هغه ئې ورته راوړل او مخي ته ئې کښېښوول. شهزاده پکښې وکتل. د خپلي خوښي مالونه ئې ځني واخیستل. قیمت ئې په لاس ورکړ.

آبس، پر آس راسپور سو او کله چي ئې غوښتل خپل اتاق ته ولاړ سي، په دې وخت کي ئې په قافله کي پر یوه ښکلي ځوان سترګي برابري سوې. دې ځوان خورا ښې سنګیني جامې هم اغوستي وې. منګر د ځوان رنګ ته چي دي کتلي وای، له دوستانو څخه د لیري

(c) ketabton.com: The Digital Library

والي له اسيته تک ژېړ اوښتی وو... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او يوولسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

تاج الملوک چي له قافلې راوتی، په دې وخت کي ئې په قافله کي پر يوه ښکلي ځوان سترګي برابري سوې. دې ځوان خورا ښې سنګيني جامې هم اغوستي وې. منګر د ځوان رنګ ته چي دي کتلي وای، له دوستانو څخه د ليري والي له اسيته تک ژېړ اوښتی وو او اوښکي ئې له سترګو بهېدلې. له ځانه ئې دا بيتونه ويل:

د بېلتون شپې مي اوږدې سوې واهمې دي راسره
تويوم د فراق اوښکي اندېښنې دي راسره
زړه مي پرېښوو ی هورې دئ، زه دلې يم لالهانده
تک تنها يم، که هر څو هم قافلې دي راسره

دې ځوان چي په سرو اوښکو کي دغه بيتونه پای ته ورسول، نو وروسته چوپ سو او سر ئې کښته وځړاوه او بېهوښه ولوېد. يو ګړی وروسته ئې بيرته سر راپورته کړ. تاج الملوک د ده حال ته هک پک تللی دئ. ځوان چي پر هوښ راغی، شاوخوا ئې وکتله او دا بيتونه ئې وويل:

سترګي نه دي يو جادو دئ، ډک له مکره له افسونه
که ئې چل درباندي جوړ سو، ورځ دي سوه له شواخونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ښکاره که تکي توري، خماري دي بوري بوري
په باطن تېرې چړې دي، پرې کوي دي اندامونه
پام خطا نه وزئ نيازمنو په خوږو خوږو خبرو
په خوږو کې ئې دي زهر، قتلوي ژوندي سرونه
په پستو نازکو لېچو، په وربښمينو نرۍ ګوتو
ساوي باسي له بدنه، پرې کوي غټ ښارګونه

دا بيتونه چي ئې وويل نو ئې يوه لويه چيغه له خولې ووتله او بيا بېهوښه سو. تاج الملوک چي د ده دا حال وليد. ډېر ئې زړه پر وسوځېد او د ده خوا ته وررهي سو. کله چي د دې ښکلي ځوان سر ته ورسېد، ځوان هم پر هوښ راغی او سترګي ئې روڼي کړې. شهزاده چي وليد، له ځايه را پاځېد او سلام ئې ورواچاوه او مځکه ئې مچ کړه. تاج الملوک ورته وويل چي ولي دي خپل مالونه ما ته راښکاره نه کړل؟ ځوان ورته وويل چي زما په مالوکي داسي څه نه ول چي ستا دي وړ وای. شهزاده ورته وويل چي خير دئ، هر څه چي وي، ما ته ئې راوړه چي زه ئې وګورم. خپل حال دي هم راته بيان کړه چي دا ولي داسي ژړانده يې؟ ولي داسي په غم اخته يې؟ که چا ظلم درباندي کړی دئ، خو راته ووايه چي غم دي وخورم. که پوروړی يې، خبر مي کړه چي قرضونه دي ادا کاندم. زما فکر و چورت په تا باندي ډېر خراب سو او زړه مي درباندي وسوځېد.

آبس، تاج الملوک امر وکړ چي د عاج او آبنوس لرګي چوکۍ دي راوړل سي. وربښمين فرشونه او غالۍ دي اواري سي. چوکۍ راغلې او غالياني اواري سوې. تاج الملوک پر چوکۍ کښېنوست او ځوان ته ئې پر غالۍ باندي د ناستي اجازه ورکړه. باره ئې ځوان ته وويل چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس دي نو خپل مالونه راوړه چي زه ئې تر نظر وباسم. ځوان ورته وويل چي دا خبري مه کوه، زما مالونه ستا له شان سره برابر نه دي. تاج الملوک ورته وويل چي، هرومرو به ئې رابنکاره کوې. باره ئې پر خادمانو امر وکړ چي د ځوان مالونه د ده له اجازې پرته راوړي. ځوان چي دا حالت وليد، تر سترګو ئې اوښکي تويي سوې او دا بيتونه ئې وويل:

د رنجو احسان راباندي چي ستا سترګي ئې کړې توري
منتباره د کجل يم په لېمو چي دي کړل پوري
د سرو شونډو په شرابو دي سرونه زانګي زانګي
د باڼو غشي دي وزي زما له زړه نه پوري ووري
چي په خيال و تصور کي دي تصوير د ښکلا راسي
پر زړګي مي زلزله سي، اسمان څرخي، مځکه ښوري

څه سردي پرله ګرځوم، ځوان خپلي غوټي موټي سره خلاصي کړې. يو يو ټوکر ئې ځني رااېستی او تاج الملوک ته ئې ورښکاره کاوه. په دې مابين کي ئې يوه ورېښمينه زرينه خامکي ټوټه هم له غوټو څخه راوايستله چي يو زر ديناره ارزښت ئې درلود. دا ټوټه چي ئې تاج الملوک ته خلاصول، له منځه ئې يوه بله ټراڼه راولوېده. ځوان چابک پر حمله کړه او ټراڼه ئې تر زنګانه لاندي پټه کړه. په دې وخت کي ئې دا بيتونه وويل:

زما د رنځ علاج په تا دئ ستا نظر دئ پر بل چا
د بخت ستوری مرور دئ، کړي روڼا پر بله خوا
زه فراق يم نتولی، زه بېلتون يم ځورولی
څو تر څو به هجران ګالم، ژوند به کړمه پر سارا

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وصال وي که بېلتون وي، زما په برخه دي دردونه
که سفر وي که حضر وي، د غم پېټې مي په شا
مینه څومره اوږد مزل دئ، د عشق لار ده څومره سخته
نه ئې سر سته نه ئې ښکر سته، نه ئې پای نه انتها

تاج الملوک د ده دې بیتو ته حیران پاته سو، سر ئې نه په خلاصېدی چي دې ځوان ته څه پېښه ده؟ باره ئې ځني وپوښتل چي دا د ټوکره تراډه دي ولي تر زنګانه لاندي پټه کړه؟ ځوان ورته وویل چي پرېږده ئې، هسي یوه بېکاره ټوټه وه. شهزاده ورته وویل چي ته ئې راښکاره کړه ... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او دوولسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

تاج الملوک ورته وویل چي ته راکه، دغه ټوټه. زه ئې هرومرو باید وګورم. ځوان جنه جنه کړه. تاج الملوک ورته په خښم سو. آبس، ځوان هم تراډه له زنګانه څخه ورته راوایستله او شهزاده ته ئې ورښکاره کړه. په دې وخت کي د ځوان تر سترګو لپي لپي اوښکي وبهېدې او دا بیتونه ئې ورسره وویل:

ملامت نه یم عالمه، نه وړیمه د پېغور
نه مي څوک چیغو ته غوږ دي نه مي اوري د زړه شور
رانه پاته ده په کور کي تر سپوږمۍ ښایسته حوره
د سپین مخ په تجلا ئې نوراني دئ کلي کور

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ژړا مي رخصت واخیست، په غوغا ځني جدا سوم
د بېلتون تر کړاوونو ، مرگ بهتر چي پرې کړم پور
د هجران تودې سکروټې نه سړېږي زما په اوښکو
اوښکي نه دي تور باروت دي ، اور په اخلي لا تاو نور
زړه تې واچوئ نیازمنو ، دروغ ئې مه بولئ زما کرېږي
جدایی مي کړه ملا ماته ، اخلم گام د زړه په زور
نه په ورځ کي هوسا کېږم نه په شپه خوب و ارام کړم
د عشق څه ناسوري رنځ دئ، خدای دي څوک نه کړي په تور
که طبیب چیر ته پیدا سي چي په زهرو مي علاج کا
په دوعاوو به ئې بولم چي رادرومه زما پر لور

ځوان چي دا بیتونه پای ته ورسول، باره تاج الملوک مخ وروا ړاوه او ورته وې ویل چي ځوانه! ستا کار ما ته وران ښکاري. ته راته ووایه چي د دې تراڼې په لیدلو دي ولي بې اختیاره اوښکي راغلې؟ ځوان چي دا واورېده، یو سوړ اسوېلی ئې له خولې وکیښ، په ژړا سو او وې ویل: اې شهزاده! زما کیسه له عالَمه ماسېوا او له دغي تراڼې، د هغې له څښتن او له دغه انځور سره تړلې ده. آبس، د تهوکره تراڼه ئې ورته وغوړوله. پر هغې باندي د یوې هوسۍ انځور وو چي په سرو گلابتونو روغ سوی وو، دا ئې شهزاده ته ورښکاره کړه. د دې هوسۍ مخي ته بیا د یوې بلې هوسۍ انځور وو، چي دا بیا په سپینو گلابتونو روغ سوی وو. د دواړو هوسیو په غاړه کي د سرو زرو امېلونه رسم سوي ول. تاج الملوک چي د دې انځورونو هنر او کمال ته وکتل، باره ئې له خولې راووتل چي: "سبحان الذي علم الانسان مالم یعلم".
پاکي دي وي هغه رب ته چي انسان ته ئې هغه څه ورښوولي دي چي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده زده نه ول. د تاج الملوك په زړه كي د دې ځوان كيسې ته ډېره تلوسه پيدا سوه او ورته وې ويل چي ته دي دا خپل نكل او د دې انځورونو او د هغه د ښتن بيان راته وكړه. ځوان ورته وويل چي: "اې شهزاده! غوږ راته ونيسه چي زه خپل داستان درته واوروم". تاج الملوك ورته وويل چي غوږ مي دئ.

د عزيز او عزيزې نكل

ځوان ول، زما پلار خورا غټ سوداگر وو. له ما پرته ئې بل اولاد نه درلود. زما يوه د كاكا لور وه. دا نجلۍ له پلاره يتيمه پاته سوې او زموږ په كور كي زما سره كوچنۍ لوی سوې وه. زما كاكا دي خدای وبخښي، په ژوند كې لا زما له پلار سره وعده كړې وه چي دا خپله لور به خپل وراره يعني ما ته په نكاح كوي. موږ چي دواړه رالوی سوو، مخپوټی مو په منځ كي نه وو. مور او پلار مو پر دې سلا سول چي سږكال به كه خير وو، د عزيز او عزيزې واده كوو. پلار مي هره ورځ د واده د پوښ او جهيز په برابرولو لگيا وو. زه او دا د كاكا لور مي په يوه خونه كي بېدېدلو، نه په نور ښه و بد پوهېدلو او نه په دې چي سبا ته څه پېښېږي؟ دا نجلۍ تر ما هوښياره وه او په ډېرو خبرو ئې سر خلاصېدی. پلار مي د واده ټول كار برابر كړ، اوس نو بس يوه نكاح پاته وه چي راوئې تړي. د نكاح له پاره مي د پلار داسي خوښه وه چي د جمعې په ورځ به تر لمانځه وروسته، كه خدای كول، نكاح تړله كېږي. آبس، د جمعې ورځې ته ئې خلك خبر كړل. ښه لويه مېلمستيا ئې جوړه كړه. مور مي د نورو سوداگرو ښځمني مېلمستيا ته راوبللې. د جمعې ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي راورسېده. په خونو کې کوربچې اواري کړې. د سراى غولى ئې هم په سرو غاليو فرش کړ. کوربچې او نيالۍ ئې پر اواري کړې. بالښتان ئې ورته کښېښوول. د دالان مخې ته ئې لوى تخت جوړ کړ. د زرغونې بنارسۍ پوښ ئې پر اوار کړ. شاوخوا ئې خادماني ودرولې. گلاب پاشونه ئې په لاس ورکړل چي پر مېلمنو باندي گلاب او مشک وپاشي. خلک منتظر ناست ول چي د جمعې لمونځ وسي، نو به ټول سره راغونډ سي او نکاح به وتړله سي. زه ئې حمام ته بوتلم. حمام چي مي وکړ، ښې سنگيني جامې ئې راباندي واغوستلې. عطر ئې راووهل. لمانځه ته رهي سوم. مسجد ته پر لاري مي يو انډيوال راپه ياد سو، چي بايد دې مېلمستيا ته ئې خبر کاندم. له ځانه سره مي وويل چي د دې انډيوال کور خو دلته نژدې دئ. يو وار به په منډه تر کوره ورسم او خبر به ئې کړم. لمانځه ته به بيرته ځان راورسوم. د انډيوال د کور په کوڅه چي ورننوتلم، کور ئې راڅخه ورک سو. دې خوا ته ولاړم، ها خوا ته ولاړم. د کوڅې سر ته مي الا کړه. بيرته ئې پاى ته راغلم. د يوې خوا له حمامه تازه راوتلى وم او ټول بدن مي په خولو لوند خيشت وو، له بلې خوا دا منډې سوې، آبس، خولې مي پر مخ راماتې سوې. د عطرو خوشبويۍ ټوله کوڅه واخيستله. له ځانه سره مي وويله چي ته راسه، يوه سيوري ته کښېنه، لږ څه به دې دا خولې هم وچې سي او گوندې يو څوک موک راښکاره سي چي د انډيوال د کور پوښتنه ځني وکړم. باره مي د اوږې دسمال يوه دېواله ته اوار کړ او زه پر کښېنستلم. د خولو د پاکېدلو شى نه وو راڅخه. ځکه دسمال مي تر ځان لاندي کړى وو، په لستوڼې مي خولې نه سواى پاکولاى، ما ول، نه گانه چي دا نوې پاک کالي مي خيرن نه سي. په دغه چورت کي يم چي دپاسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو چا سپین دسمال راواچاوه. دسمال مي په لمن کي ولوېد. دسمال چي مي له لمني څخه راواخیست، پورته مي وکتل چي ځانته معلومه کړم چي دا دسمال له کومي خوا راولوېد؟ پاس چي مي وکتل سترګي مي د دغو هوسیو د انځور پر ښتن ولګېدې.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او دیارلسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

تاج الملوک وایي سر چي مي پورته کړ او پاس مي وکتل، سترګي مي د دغه انځور پر ښتن برابري سوې چي د کور په کړکۍ کي ناسته وه. یا پاکه ذوالجلاله! ما د بنیادم په توکم کي داسي ښایست نه وو لیدلی. زه چي ئې ولیدلم چي د دې خوا ته ګورم، باره ئې سر تر کړکۍ ښه راوایست. د شهادت ګوته ئې پر شونډو کښېښووله. بیا ئې منځوۍ ګوته هم ورسره یو ځای کړه او د خپلو تیو په منځ کې تېره کړه. زیاتي نو بیرته تر شا سوه او کړکۍ ئې وتړله. زما پر زړه ئې اور رابل کړ او دې ته چورت یووړم چي دا ئې څه راته وویل او د ګوتو په دې اشاره کي ئې مطلب څه وو؟ آبس، سترګي مي په کړکۍ کي ښخي پاته سوې. کړکۍ تړلې ده او زه تر ماښامه پوري ورته منتظر کښېنستلم. نه مي بیا ځوک په سترګه سو او نه مي د چا ږغ واورېد. د کړکۍ له خوا چي نا امیده سوم، باره مي دا سپین کت کړی دسمال راواخیست، سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومي غوړاوه. د عطرونو خوشبويي ځني راپورته سوه. دسمال مي ښه واړاوه، راواړاوه. له منځه ئې د کاغذ يوه پيچلې پاڼه راولوېده چي دا بيتونه پر کښلي ول:

د مينـي دا څـو تـوري درلېـږم پـه ډېـر هـوس
پرهرتـوري مـي نـه دئ سـپمولی دا خپـل وس
پوهېږم چي په زړه کي به درگرځي دا سوالونه
چـي چيرتـه راپيـدا سـوه؟ دغـه نـاوې د جـوس
جواب ته منتظره يم چي ستا له خولې نه واورم
"جانانـه ! دا زمـا مينـه تـر تـا زياتـه يـو پـه لـس"

کاغذچي مي ولووست، وروسته مي دسمال ته وکتل، د هغه پر څنډو باندي هم دا څو بيته ليکل سوي ول:

توري کرښي دي پر سپين مخ هسي زېب کا
لکــه مــشق چــي وي ليکلــی خطاطــانو
اننگــي دي سـره و سـپين گـل د گـلاب دئ
بــوري ســترگي دي زړه وړي د عاشــقانو

د دسماله پر دا بله څنډه ئې دا بيتونه کښلي ول:

سپين بـاړخو دي دئ پـه شـان د مرغلرو
زنخــدان دي ســره منــه ده او شــېرينه
توري سترگي دي نازونه او غمزې کړي
ســپينه خولــه دي ده خــوږه تــر انگبينــه

دا بيتونه چي مي پر دسمال باندي ولوستل، نور نو سمدم اور راولگېد. په زړه کي مي د ميني ولوله ژوندۍ سوه او پسې گړندۍ سوه. کاغذ او دسمال مي دواړه راواخيستله او کور ته رارهي سوم. نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي زړه صبر کاوه او نه مي د وصل لار و ليکه معلوملاى سواى. لکه باوله غوندي په دې کوڅه ننوتلم او تر ها بلي راوتلم. نيمه شپه وه، چي کور ته ورسېدم. خوني ته چي ننوتلم، د کاکا لور مي په سرو اوښکو ناسته ده. زه چي ئې وليدلم، باره ئې اوښکي پاکي کړې. راولاړه سوه. دسمال ئې له اوږې څخه رانه واخيست او پوښتنه ئې راڅخه وکړه چي دا چيري تللى وې؟ دغه راز ئې راته وويل چي د ښار معتبره خلک، مخور او سوداګر ټول راغونډ سوي ول. قاضي او شاهدان راغلي ول. مړى ئې وخوړه. يو ګړى لا ناست ول. آخر چي ستا درک معلوم نه سو، باره بيرته خپلو کورو ته ولاړل. دا ئې هم راته وويل چي پلار دي دومره درته په خښم دئ، چي مه کوه پوښتنه. که په لاس ورغلې،نه هغه به در وکړي. پلار دي قسم اخيستى دئ چي تر راتلونکي کال را په دې خوا به بيا د نکاح مېلمستيا جوړه نه کړي. همدومره پيسې ئې وې، چي په دې مېلمستيا کي ئې ولګولې. بيا نو د کاکا لور راته وويل چي ته چيري ورک سوې؟ ما ورته وويل چي: "آ، زما د کاکا لوري! دا مه راڅخه پوښته چي چيري تللى وم". وروسته مي هغه دسمال او کاغذ ورښکاره کړل او خپل حال مي له سره تر پايه ورته ووايه. د کاکا لور مي دسمال او کاغذ راڅخه واخيست. څه چي پر ليکل سوي ول، هغه ئې ولوستل او تر سترګو ئې اوښکي راغلې او دا بيتونه ئې وويل:

مينه ټوکي نه دي ګرانه! د عشق کار نه دئ اسانه
نامېندى دي، ديدنى دي، سوز و درد ئې دئ پرېمانه
پيل ئې درد دئ، پاى ئې درد دئ، د دردونو مجموعه ده
آرامي پکښې کي نسته، سراسر ژوند سرګردانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دردونو په مزله کي هم خوښۍ سته هم غمونه
بختور به پوري وزي له دې بحرِ بې پايانه
عشق يو سوز دئ يو ګداز دئ، يو پټ سِر دئ يو پټ راز دئ
حقيقي دئ که مجاز دئ، يو دروند رنځ دئ بې درمانه
عشق او ژوند سره تړلي، نه بېلېږي يو له بله
بې له عشقه سر کړو دئ، کړو هر چيري ارزانه
خطرات د ميني ډېر دي، مشقات د عشق بې شمېره
خداى دي ساته په دې لار کي زما زړګيه، زما جانانه

د کاکا لور چي مي دا بيتونه وويل، باره ئې پوښتنه راخخه وکړه چي د دسمال او کاغذ مېرمني نور څه درته و نه ويل؟ او کومه اشاره ميشاره ئې درته و نه کړه؟ ما ورته وويل چي په خوله خو ئې څه و نه ويل، منګر د شهادت ګوته ئې پر خوله کښېښووله، بيا ئې نو منځوۍ ګوته ورسره يو ځاى کړه او پر خپله سينه ئې کښېښووله او مځکي ته ئې وکتله. تر دې وروسته ئې کړکۍ وتړله. زه تر لمر لوېدو پوري ورته ناست وم. دا بيرته رابشکاره نه سوه. په پاى کي زه ځني نااميده سوم او کور ته راغلم. زما نکل دغه وو، چي درته ومي کړ. اوس به خداى کوي، ته به کوې او زما سره به په دې کار کي مرسته کوې. د کاکا لور مي مخ راواړاوه او راته وې ويل چي اې زما د زړه سره، د کاکا زويه! ته چي دا زما سترګي هم راخخه وغواړې، تر تا به ئې قربان کړم. ولي به ستا سره مرسته نه کوم. لکه ته چي پر دې مين يې، دا خواره هم پر تا باندي مينه ده. ما ځني وپوښتل چي د دې اشارو معنا ئې څه ده؟ عزيزې راته وويل چي پر خوله باندي د ګوتي ايښوولو معنا ئې دا ده چي ګويا ته د دې د تن له پاره لکه روح داسي يې. يا به ئې مطلب دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي چي ته ورته د عقل د غابښ په شان ورنږدې يې. د دسمال معنا ئې دا ده چي ګويا د عاشقانو په څېر سلامونه درته رالېږي. د کاغذ معنا ئې دا ده چي د دې زړه ستا سره تړلی دئ. او دا چي دوې ګوتي ئې پر خپله سينه باندي د تيو په منځ کي کښېښولې، په دې کي ئې مطلب دا دئ چي دوې ورځي وروسته دلته راسه چي له زړه څخه مي غم ليري سي. نو اې د کاکا زويه! سر خلاص کړه چي دا درباندي مينه ده. د اشارو بيان او معنا خو دغه وه چي درته ومي کړه. که ما د دې اجازه درلوداى چي له کوره دي دباندي ووځم، ډېر ژر به مي تاسي دوه سره يو ځاى کړي واى او ستاسي پټ راز به مي هم خوندي ساتلی واى. ځوان سوداګر په دې وخت کي تاج الملوک ته وويل: اې شهزاده! ما چي د کاکا د لور دا خبري واورېدې، له دې څخه ډېر ممنون سوم او دوې ورځي مي غابښ وچيچه. نه له کوره ووتم، نه مي په شي څکه وکړه، نه مي يو څاڅکی اوبه تر ستوني تېري کړې. سر مي د کاکا د لور پر زنګانه ولګاوه. دې به هر ګړی د زړه د جوړي خبري راته کولې. زه به ئې دلاسا کولم او راته ويل به ئې چي ډېر تشويش مه کوه. زړه ور اوسه او همت له لاسه مه ورکوه.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

***

يو سل او څورلسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زمونږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان سوداګر تاج الملوک ته وويل چي دوې ورځي په دغه ډول رابانديِ تېري سوې. دريمه ورځ مي د کاکا لور راته وويل چي زړه دي بيداره لره. همت دي لوړ کړه او ورسه کالي مالي دي واغونده او خپل د وعدې ځای ته دي ورسه. آبس، د کاکا لور مي ولاړه سوه، ما ته ئې جامې مامې راوړې. رابانديِ وائې غوستلې. عطرمطر ئې رابانديِ ووهله او زه هم په پوره زړه له کوره راووتلم. هماغي کوڅې ته ورغلم. د دېواله بغل ته پر خرنګ باندي يو آن کښېنستلم. چي ګورم، ناڅاپه کړپ سو. کړکۍ خلاصه سوه. ما چي مخ ورواړاوه، هغه لوبته ناوکۍ مي بيا وليده. زړه مي ډوب سو. يو ګړی بېهوښه وم. چي پر سد راغلم، بيا مي ورته وکتل، دا وار بيا بېهوښه سوم. پر هوښ چي راغلم او ورته ومي کتل، اينداره او سور دسمال ئې په لاس کي وو. زه چي ئې وليدلم چي ورته متوجه يم، باره ئې لستوڼی راوغاړه. د لاس پنځه ګوتي ئې ارتي ونيولې او پر خپله سينه ئې کښېښوولې. بيا ئې اينداره په دواړو لاسو ونيوله او تر کړکۍ ئې دبانديِ راوايستله. وروسته ئې سور دسمال درې واره تر کړکۍ لاندي راوځړاوه او بيرته ئې ورکش کړ. سور دسمال ئې دا وار په لاس کي سره ومروړه. تر دې وروسته ئې سر له کړکۍ څخه دبانديِ راويوست. شاوخوا ئې وکتل. سر ئې بيرته دننه کړ او کړکۍ ئې وتړله او ولاړه. نه ئې خبره راسره وکړه، نه ئې اتره. د لاسه ئې لا په تشويش کي واچولم چي د دې اشارو معنا و مقصد ئې څه وو؟ د ماخستن تر اذانه هورې ورته ناست وم، د دې هيڅ درک و خرک بيا معلوم نه سو. باره رارهي سوم. نيمه شپه وه چي کور ته راغلم. خوني ته چي ورننوتلم، د کاکا لور مي مخ پر دېواله ناسته وه او ژړل ئې. په ژړاکي ئې دا بيتونه ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه يم ور د بهتانونو، نه لايقه د تهمت يم
نه گناه نه مي تعدا سته نه محتاجه د لعنت يم
د زړگي اختيار مي نسته، مجبوري ده مجبوري ده
چي پر گل باندي مي مينه، چي له عشقه په زحمت يم
يم زخمي په تېره غشي د خمارو سترگو بورو
ټپ د ميني مي اخيستی، خوب مي نسته لټ پر لټ يم
د عشق درونډ بار مي اخيستی تر مزله بې رسومه
خدايه توان د وړلو راکړه، زه کمزورې په خلقت يم
اسوېلي مي اسمان سوځي، زمان سوځي، مکان سوځي
دا چي بږغ له خولې نه باسم، يم پاينده پر عفت يم
خدايه تا ته وه اسانه چي زړگی مي وای ډېره
يو خوا زړه تر گل نازک سو، بل خوا ناسته زه پر پټ يم

دا بيتونه چي مي واورېدل. غم مي يو په سله سو. باره د خوني په کونج کي ولوېدم. د کاکا لور مي راولاړه سوه. له ځکي ئې راپورته کړم. کالي ئې راڅخه وايستل. مخ ئې پخپل لستوڼي راپاک کړ او د حال احوال پوښتنه ئې راڅخه وکړه. پر ما چي څه راغلي ول او څه چي مي ليدلي ول، هغه مي ټول ورته بيان کړل. دې راته وويل چي اې، د کاکا زويه! د پنځو گوتو په اشاره کي ئې مطلب دا دئ، چي پنځه ورځي وروسته بيا راسه. د ايندارې په ښکاره کولو او له کړکۍ څخه د سر په رااېستلو، د سره دسمال په راځړولو او مروړلو کي ئې مقصد دا دئ چي د رنگرېز په دوکان کي راته کښېنه چي زما ايلچي به هورې درسي. د کاکا د لور خبرې چي مي واورېدې، ميني دومره زور راباندي وکړ چي ما ويل اور راولگېد. باره په ژړا سوم او د کاکا لور ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي وويل: "قسم په خداى چي حقيقت دي ووايه. ما په هماغه کوڅه کي د يوه يهودي رنګرېز دوکان وليد". د کاکا لور مي راته وويل چي زړه دي قوي ولره. واسرنګی کېږه مه. نور ځوانان هم په مينه مبتلاسوي دي. کلونه کلونه ئې د عشق دردونه ګاللي دي او صبر او تيګا ئې کړې ده. تا ته خو فقط يو پنځه ورځي ګوري. ته بيا اوس داسي بې طاقته سوې. د کاکا لور مي دغه شان خبري ډېري راته وکړې او ما ته ئې تر هغو پوري د زړه دلاسايي راکوله، څو ډوډۍ ته ولاړه سوه. سترخان ئې راووړ. يوه ګوله ئې ما ته راکړه. زه د څکي لوېدلی وم. خورک و چښنګ مي نه سواى کولاى. د رنګ بڼه مي ځکه الوتې وه چي ما پخوا د عشق سختۍ نه وې ليدلي او د بېلتانه شولي نه وې راپوري سوي. ورځ په ورځ له ډېره غمه څخه تارونار کېدم او د کاکا لور مي بيا زما له غمه پر اور ناسته وه او ورځ په ورځ نښېدله. هره شپه به ئې د مينو عاشقانو کيسې راته کولې او راته ويل به ئې چي صبر بايد وکړم. هر وخت چي به له خوبه راويښ سوم، دا به مي ليدله چي ويښه راته ناسته ده او اوښکي راته تويوي. په دې ډول پنځه ورځي تېري سوې. په پنځمه ورځ مي د کاکا لور ولاړه سوه، اوبه ئې تودې کړې. په ما ئې غسل وکړ. پاک خواپاکی ئې کړم. کالي ئې راباندي واغوستل او راته وې ويل چي اوس دي نو خپلي ښايستې ته ورروان سه. خداى دي تر مراده ورسوه. آبس، زه هم له کوره راووتم. د هماغي کوڅې خولې ته ورسېدم، ګورم چي د يهودي رنګرېز دوکان تړلی دئ. وروسته مي فکر سو چي رشتيا، نن خو د شنبې ورځ ده. د مازيګر تر اذانه تړلي دوکان ته ناست وم. په پاى کي لمر ولوېد او د ماښام د لمانځه وخت سو. ورپسې تاريکه سوه او شپه راورسېده، خو د هغي ښايستې درک معلوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه سو. د ځان پر يوازيتوب وبيرېدم. سر مي راته په څرخ سو، باره راولاړسوم. د لاس په ټپرېدو مي ځان تر کوره راورساوه. کور ته چي راغلم، د کاکا لور عزيزه مي وليدله چي يو لاس ئې په دېواله کي پر ټکوهلي موږي او بل ئې پر ځيګر ايښی دئ. ژاړي او دا بيتونه وايي:

ساراييي عرب که بند سو دا د عشق په کاروبار کي
خدايږو بيا که قدم واخلي له کاروان سره په لار کي
نه به بيا په اوښ پسې سي، نه به بوټي راوړي کور ته
په سکروټو بې د ميني، زړه مکوټ سي په انګار کي
که هر څو ئې نازومه، که هر څو ئې ګرانومه
ناست له ماسره په کور کي زړه ئې بند دئ په بازار کي

بيتونه چي ئې پای ته ورسول، باره ئې اوښکي په لستوڼي پاکي کړې او ما ته ئې په شونډو کي ومسل او راته وې ويل چي د کاکا زويه! نوش جان دي سه دا د نن عيش وعشرت. ولي دي نن شپه له خپلي معشوقې سره هم نه تېروله او د خپل زړه اور دي ولي نه سړاوه. ما چي د دې دا خبري واورېدې، باره خښم راغی او په لغته مي پر دا ځيګر باندي ووهله، دا پړمخي غوځاره سوه او تندی ئې د دېواله پر موږي برابر سو، موږی په ننووت او د وينو شور سو. .... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او پنځلسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان سوداګر وويل چي د عزيزې تندی پر موړي برابر سو او موړی په ننووت. د وينو شورهار سو، له تندي ئې رارواني سوې. چوپه پاته سوه او هيڅ ئې و نه ويل. يو آن همداسي ناسته وه، آخر ولاړه سوه، يو زړوکی ئې وسوځاوه، تورکښي ئې د تندي پر ټپ باندي کښېښوول. تندی ئې په يوه بل ټوکره وتاړه. پر مځکه چي ويني توبي سوي وې، هغه ئې پاکي کړې. دا کار چي ما له دې سره وکړ، والله که مي په خپل عمر هم کړی وو. دې چي ځای مای پاک کړ، باره زما خوا ته په خندا راغله او راته وې ويل چي اې د کاکا زويه! دا خبري چي ما درته وکړې، د خدای په خدايي که مي د هغي ښايستې او پی مخي نجلۍ د ريشخندولو په خاطر کړي وي. خوا مه بدوه. ښه سو زما پر سر باندي داسي درد وو چي طاقت مي نه سوای کولای. دا ويني چي راڅخه ولاړې، يو څه مي سر راته سپک سو. ته اوس خپل بيان راته وکړه چي نن ورځ څرنګه درباندي تېره سوه؟ ما خپل نکل ټول ورته وکړ او په ژړا سوم. دې راته وويل چي مبارک دي سه، که خدای کول خپل مقصد ته رسېږې. د دې نه راتګ له دې اسيته وو، چي ته يې ازمويلې چي په مينه کي دي استقامت او رشتيا وګوري. ته سبا ولاړ سه او پر هغه دوکان ورته کښېنه، بيا به وګورې چي د خوشالۍ وخت دي راسېدلی دئ، که نه؟ مقصد ما ته ئې ډېره خاطر جمعي راکړه. منګر زما غم وار په وار ډېرېدی. دا ولاړه سوه سترخان ئې راووړ او ډوډۍ ئې کښېښووله. ما سترخان په پښه وواهه، لوښي موښي مي ټول پر دا بله راواړول او ورته ومي ويل چي عاشقانو ته خوب و خورک حرام دئ. دې خوارکۍ په ژړاندو سترګو د لوښو ماتي سوي ټوټې ټولي کړې. سترخان ئې ټول کړ او راغله زما څنګ ته کښېنستله. ما ته ئې دلاسايي

(c) ketabton.com: The Digital Library

راکوله او ما دوعاوي کولې چې خدای دا شپه ژر تېره کړي. شپه چې تېره سوه، سهار سو. زه هماغي کوڅي ته روان سوم او پر هماغه خرنگ باندي منتظر کښېنستلم، چې ناڅاپه کړپ سو او کړکۍ خلاصه سوه او هغي د جنت حوري په خندانه خوله سر له کړکۍ راوېوست. په یوه لاس کي ئې اینداره، یوه کڅوړه وه او یو غلبېل وو چې له زرغونو واښو ډک وو. په بل لاس کې قندیل وو. اول کار ئې دا وکړ چې اینداره ئې په کڅوړه کي واچوله او د کڅوړي خوله ئې وتړله، د خوني په یوه کونج کي ئې کښېښووله. بیا ئې نو خپلي کوڅۍ پر مخ راایله کړې، قندیل ئې یو آن د زرغونو واښو پر غلبېل کښېښوو. وروسته ئې شیان میان ورسره واخیستل او کړکۍ ئې وتړله او ولاړه. د دې له پټو اشارو او خبرو نه کولو له اسیته مي هم عشق و مینه هم حیرت زیات سو. بیرته په ژړا او سرو اوښکو کور ته راغلم. د کاکا لور مي بیا مخ و دېوال ته گرځولی دئ. زړه ئې د غم او ماتم په اور کباب دئ خو څرنگه چې زه بیخي ډېر پر گران وم، ما ته ئې ځان خوشاله ښرگنداوه. ما چې ورته وکتل، تندی ئې په ټوکره تړلی وو او سترگي ئې له ډېري ژړا ښخه پړسېدلي وې او په خورا غمناکه توگه ئې دا بیتونه زمزمه کول:

څه او ږدې غمجني شپې دي نه تېرېږي نې تمام سته
څه د ژوند ترخې شېبې دي نه ئې پای نه ئې انجام سته
نه یو دوست سته نه خواخوږی چې په غم ئې راشریک کړم
نه یو ناز سته د نیازمنو، نه اکرام نه احترام سته
زړه مي چوي له ډېر گرومه، د بې مِهرو له جنونه
د عشق څومره پیکړې دي، پر عاشق علی الدوام سته

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیتونه چي ئې پای ته ورسول. ما ته ئې پام سو. باره راولاړه سوه، اوښکي ئې پاکي کړې. له ډېره خروښه ئې خبري نه سواى کولاى. یو گړی پټه خوله راته ولاړه وه. وروسته ئې راته وویل چي نن څه درته پېښه سوه، حال دي راتهووایه. ما ټول بیان ورته وکړ. دې راته وویل چي یو څه صبر لا وکړه، د وصل وخت دي رانزدې سوی دئ. دا چي ایندار ه ئې په کڅوړه کي واچوله، معنا ئې دا ده چي د لمر تر لوېدو پوري صبر وکړه. دا چي زلفي ئې پر مخ راخپرې کړې، مطلب ئې دا دئ چي شپه تیاره سي. له زرغونو وښو ډک غلبېل معنا دا چي باغ ته رانو زه. د قندیل معنا دا چي په باغ کي راځه، راځه، راځه، هر ځای چي دي قندیل ولید، هورې راته معطله سه. د کاکا د لور خبري چي مي واورېدې، نزدې وو چي له ډېري خوشالۍ څخه چیغي ووهم. باره مي دې ته وویل چي تر څو به مي خطاباسې او داسي ځایوته به مي استوې چي هورې مي د زړه مراد هیڅکله هم نه تر سره کېږي. داسي ښکاري چي دا ستا معنا او تعبیر دي سهي نه وي. دې راته وخندل چي ته خو دا نن تر ماښامه پوري طاقت وکړه. شپه چي په خیر راغله، ته به هم وصال ته ورسېږي. زما خبري دي زړه ته واچوه. بېغمه اوسه. کار سم روان دئ. بیا ئې نو دا بیتونه وویل:

انتظار پر ختمېدو دئ وخت نزدې د خوشالۍ
د مراد لمر پر راختو دئ، ورځ راځي د کامرانۍ
د غمو کمبله ټوله، اندېښني په تېښته دومي
خزان تېر سو، بهار راغی، په خندا سولې غوټۍ

وروسته ئې ما ته مخ راواړاوه او ښې د زړه د جوړې نرمي نرمي خبري ئې راته کولې، خو زما له ډاره ئې سترخان نه راووړ او مړی ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راته تیاره نه کړه. باره ئې کالي راځخه وکښل او راته وې ویل چې یو ګړی کښېنه، زه به دې په مجلس باندې د انتظار شېبې درلنډې کړم. شپه چې راورسېده، ته به هم که خدای کول د خپلې معشوقې بغل ته ورسېږې. زما د دې خبرو ته غوږ نه وو، هسې د انتظار لحظې مې شمېرلې. شپه چې راورسېده، د کاکا لور مې په ژړا سوه. د خالصو صندلو یو غټې ئې راکړ او راته وې ویل چې دا صندل به په خوله کې ونیسې او کله چې دې له خپلې معشوقې سره د زړه مراد تر سره کړ، نو به دا بیت ورته ووایې:

د خـدای روی دئ، عاشـقانو راته وو ایاست رشتیا
د هغه عشق به پای څه وي؟ چې وي پټ له خپل اشنا

آبس، زه ئې پر مخ ښکل کړم او قسم ئې راکړ چې دا بیت به هرومرو له هغې ځخه د راتګ پر وخت ورته وایې. ما ورسره ومنله. د شپې په تیاره کې له کوره راووتم. تلم، تلم، تلم، ځو هماغه باغ ته چې په هماغه کوځه کې د دې کور ته نزدې وو، ورسېدم. د باغ دروازه خلاصه ولاړه وه. باغ ته ورننوتم. له لیرې مې یوه روښنایي تر سترګو سوه. هغې خوا ته وررهي سوم. هورې چې وروروسېدم. یو لوی دالان وو. چت ئې د عاج او آبنوس له لرګیو ځخه جوړ سوی وو او قندیل ئې په منځ کې راځړېدی. په دالان کې ورېښمین فرشونه او غالۍ اوارې وې. تر قندیل لاندې په یوه لویه مجمه کې شمعه بلېدله. دالان ته نزدې د اوبو یو حوض وو. د حوض پر غاړه سترخان غوړېدلی او ورېښمین پوښ پر اوار سوی وو. د سترخان څنګ ته په یوه غټ زرین پتناسه کې ډکه صراحي پرته وه او بلورین جامونه پر کتار سوې ول. څنګ ته ئې د سپینو زرو غوري پروت وو چې سر ئې پټ وو. سر چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې پورته کړ، رقم په رقم مېوې پکښې وې. د مېوو څنګ ته ډول ډول خوشبويه ګلان اوډل سوي ول. دا ځای چې مې وليد، نور نو غم او خپګان راڅخه ولاړ او ترانداز‌ې زياته خوښي او خوشالي راباندي راغله. دالان تش تور ولاړ وو او هيڅوک مې پکښې و نه ليدل.... کيسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته ترسبا سوه

يوسل او شپاړسمه شپه

شهرزادي ووېل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

آبس هغه زلمي و تاج الملوک ته وويله چې په دغه باغ کي نو زمازړه سره وغوړېدی او نفس مي بيخي پکښي ساز سو، خو هلته مي هيڅوک په سترګه نه راغلل له ناچارۍ څخه د خپلي محبوبې په انتظار يوه بغل ته کښېنستلم. تر نيمي شپې مي و لاري ته سترګي څلور سوې خو هغه ښکلې محبوبا مي رانغله. له لوږي څخه مي کولمې بيخي سره وموښتلې ځکه چې د ميني او هجران له زوره مي څو ورځي په ډوډۍ څکه لا هم نه وه کړې. پر سترخان باندي د ښوو شاديو بوی مي اشتها يو په دوه کړه او نور مي نو له طاقته ووتله. سترخان ته وروڅکېدلم او د يوه لوښي سرپوښ مي پورته کړ. که ګورم چې د سترخان په مابين کي د سرو زرو په يوه لوښي کي څلور دانې په غوړو کي سره سوي چرګان او پر څنګ ئې په پتناسه کي څلور غابه دي چې په هر غاب کي بيا رقم په رقم حلواوي او نور خواږه و تروه پراته دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه ټوټه د چرگ غوښه مي خولې ته کړه او نور نو حلواوو ته وجوغېدلم له هره غابه مي دوې درې گولې وخوړلې. بیرته مي د چرگانو خوا ته مخ وروا ړاوه او نیم چرگ مي نوش جان کړ. نور مي نو نس یو بام راته ودرېدی، خوب غلبه راباندي وکړه او پر بالښت مي سر ولگاوه، نور نو په ځان پوه نه سوم. آخر لمر راباندي راغلی وو او له خوبه ئې راویښ کړم. که گورم چي پر نس باندي مي یو څه مالگه او د لاس د گوتي نخښه پرته ده. راولاړ سوم، کالي مي له دوړو څخه سره وڅنډل، شاوخوا مي وکتله. هیڅوک مي په سترگه نه سول او فرش هم له ځایه ټول سوی وو. بس، له ډېري خواشینۍ پر خاورو پړمخي ولوېدلم. تر سترگو مي اوښکي راغلې. پرخپل ځان مي ډېر وژړل او په افسوس و غم مي مخ پر کور ونیو. کور ته چي ورسېدلم، د کاکا لور مي ولیدله چي په دواړو لاسو خپل ځیگر ټکوي او له ژړا و بوغاروسره دا بیتونه وایي:

کشکي نن مي د مجلس ښایست دلې وای
لــه مــستیو څخــه ډکــي مــو پیــالې وای
خو افسوس چي ها دلدار مي نن بیده دئ
بې لـه ده کـه مي څه عیش دئ، گویا نـه دئ
کـــه نـــشې اوس د شـــرابو بیـــده کـــړی
چي راویښ سو، گواکي غېږ تـه مي راغلی

د کاکا لور چي زه ولیدلم له ځایه راولاړه سوه، اوښکي ئې پاکي کړې. ما ته ئې مخ راواړاوه او په خورا نرمي ئې راته وویل: ولي، د کاکا زویه، آخر ولي؟ ته د عیش و نوش او میني پر مېلو اوښتی یې او زه ستا د هجران په لمبو کي سوځم. خو خدای دي زما په ازار مه نیسه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا ئې نو له ډېره خښمه راته وخندل او په مهربانۍ سره ئې جامې راڅخه وکښلې او وې ویل: په خدای مي دي قسم وي چي ستا د هغه چا بوی نه ځي چي له محبوبا سره دي بیده سوی وي. مګر ته کیسه راته بیان کړه، څه پېښه وه؟ باره مي ټوله نکل ټکي په ټکي ورته وکړ. له خندا ئې خوله سره ولاړه مګر په دا عین خندا کي ئې خپل قهر نه سوای پټولای. بیا ئې نو راته وویل: زړه دي راخوږ کړ. خدای دي په هغه چا د ښهاني ورځ نه ویني چي ستا زړه ئې داسي درخوږ کړی او دردولی دئ. دا ښځه به ستا سره نور هم غټ غټ چمونه و مکرونه وکړي. آ د کاکا زو! زما په تا ډېر چورت خراب دئ. پوهېږې چي د مالګي معنا څه ده؟ د دې معنا دا ده چي وایي ته د غفلت په خوب بیده یې اومزه دي تللې ده. زړونه ستا څخه ځغلي. ته باید یو څه شور و کشش په ځان کي پیدا کړې چي د نور چا مینه درسره پیدا سي. ته خو د میني و عشق دعوه کوې مګر خوب خو پر عاشقانو باندي حرام دئ. په دې ډول خو ته پخپله مینه کي درواغجن سوې. خو، آ زما د کاکا زو! دا خدای وهلې هم په درواغوسره د میني او محبت خبري کوي. که نه ګانه د دې په زړه کي لږ څه محبت وای، نو اسمان خو نه نړېدی، ته به ئې له خوبه راویښ کړی وای. له دې څخه معلومېږي چي دا هم په محبت کي صادقه نه ده اودا د ګوتي نخښه چي ئې ایښې وه، د دې معنا دا ده چي ته خدای راته مختوری کړې. ته لکه کوچنی هلک په خوب و خورک اخته یې. اورې، د کاکا زو! د دې مطلب په دغو اشارو کي دغه وو، چي درته ومي وایه. خدای دي له دې بلا څخه خلاص که.

د کاکا لور چي مي دا خبري راته وکړې، بس پر سر و ځیګر مي چپلاخي راوګرزولې او له ځان سره مي وویل: په خدای چي رشتیا ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درته ویلي دي ځکه زه بیده سوم او عاشقان خو خوب نه لري. ځان مي ډېر ملامت کی. زما دښمن دغه خورک و خوب وو. بالا مي پر سترګو سوټي راوګرزول او په رینګټ مي وژړل. د کاکا لور ته مي وویل چي ته به کوې، خدای به کوي، یو چم به راښیې. پر ما باندي رحم وکړه. که نه له غمه به زاره ترکی سم. څرنګه چي د کاکا پر لور باندي ډېر ګران وم، ... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او اووه لسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زمونږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:
دې ځوان و تاج الملوک ته وویل چي ازبستي چي زه د کاکا پر لور ډېر ګران وم، راته وې ویل: پر دواړو سترګو به ئې دروښیم. خوا ې د کاکا زو! ما څو پلا تاته ویلي دي چي که دي د تګ وراتګ چم زده وی او کولای ئې سې، زه به دي د سترګو په رپ کي د هغې تر غېږي پوري ورورسوم. اوس هم ستاسي په یو ځای کېدلو کي خپل توان و طاقت نه سپموم مګر هو! زما پر خبرو او پند و نصیحت به غوږ نیسې او څه چي درته وایم، هغه به کوې. د شپې بیرته هماغه ځای ته ولاړ سه. هورې کښېنه. احتیاط کوه چي په شي څکه و نه کړې. ځکه په خورک سره پر چا باندي خوب راځي. نه ګانه چي په نیمه شپه کي د دې د راتګ پر وخت بیده نه سې. خدای دي له دې شره خلاص که. د کاکا د لورخبري چي مي واورېدې، له خوشحالیه پرله وڅرخېدم. ما ول

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه ژر شپه راولې چې هغه ځای ته بیا ولاړ سم. څه سر دي پرله گرزوم، شپه راغله او هغه ځای ته مي د تگ تیاری ونیو. د کاکا لور مي راته ویلي ول چي کله چي په هغه ځای کي سره یو ځای سولاست د بیرته راتگ په وخت کي نو بیا هغه بیتونه ورته ووایه چي برایې ما له ځانه سره ویل. ما ول، ښه دئ ستا نصیحت به پر ځای کړم. آبس له کوره راووتم. تلم، تلم، تلم څو هغه باغ ته ورسېدلم. په باغ کي د ها بلي شپې په شان رقم په رقم شیان هر څه تیار او اوډلي پراته ول. راز راز د خورک شیان، د چښنگ شیان، شرابونه، نقلان، پتاسې، شاپیړې، برفي و مټایي هر څه په پېخر پراته ول. زه یو بغل ته په انتظار کښېنستم. بیا مي دو ریجو غوښو بوی تر سږمو سو. شیطان څو واره راته وویل چي څه ته گورې؟ خوره ئې! مگر ځان به مي بیا ټینگ کړ. آخر په دې کي یو ساعت تېر سو او نور مي نو ایمان تر گېډه سو او ځان مي نور نه سوای ورته ټینگولای. سترخان ته وروڅکېدم او له لوښو څخه مي سرپوښونه پورته کړل، که گورم چي پر سترخان باندي په څلورو غابو کي څلور ډوله خواړه پراته دي. د سرو کړو چرگانو غوري گان ئې جلا ایښي دي او د حلواوو غابلمې هم سره اوډلي پرتې دي. ما د هر یوه څخه یوه یوه گوله واخیستله مگر حلوا ته نو مَزَب سوم، ښه مي ځان په وسیخوی. یو څه سور کړی چرگ مي وخوړ. د انارو مربا هم پرته وه، د لېمبو اوبه ئې پر اچولي وې. دا مي یو څه وخوړه او ځان مي په موړ کړ. داسي خوب راغی چي پوښتنه ئې مه کوه. پر بالښته مي څنگ واچاوه، ما ول مازي به تکیه پر وکړم، بیدېږم به نه. چي ځان مي سره ښوراوه، بیا د کیهاوو بیده وم. کله چي راویښ سوم، سره غرمه وه. لمر مي پر سر ولاړ وو. پر نس باندي مي د هډوکو ډک غاب او یو څه د اومې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خرما پوستکي او مندکي پرتې وې. نور مي نو پر هغه ځای باندي هيڅ څه هم و نه ليدل لکه بېګاه شپه چي هلته هيڅ شی هم نه وه. را پورته سوم. هډوکي مډوکي او د خرما پوستکي و مندکي مي له نس څخه ايسته کړل او ليري مي وغورځول. خورا درد راغلی وو او په دغه خښم کي کور ته راورسېدم. که ګورم چي د کاکا لور مي بيا ناسته ده سر ئې پټ کړی دئ او په ژړا کي دغه بيتونه وايي:

چي پـر چـا سـي مهربـان ښـکلی نګـار
شپه و ورځ ئې وي خوښي، سم ئې روزګار
چي يـار بد مخ درتـه ونيـسي، خپـه سي
وران ويجـاړ بـه دي سـي ټولـه کاروبـار
مـا خپـل زړه پـه ډېـره مينـه ده تـه ورکـړ
پـه بـد مخ ئـې کـړم نامېنـده، زړه آزار
خدايـه تـن دي راتـړلـی بنـد پـر بنـد دئ
زړه مـي هرکلـه ايـشنا و کـوي، بخـار

د کاکا لور ته مي خوشکه وکړه، پوچ و رَد مي ورته وويل. ما ول څه! چي بيا دي مخ و نه وينم. دې له مخه اوښکي پاکي کړې، راتېره سوه، په غېږ کې ټينګ ونيولم، مچ ئې کړلم. ما ځان ځني کشاوه او پر ځان مي بد ويل. دې راته وويل، د کاکا زو! لکه چي برايې بيا بيده سوی يې؟ ما ول، هو! بيده سوم او چي راپاځېدم د هډوکو غاب او يو څه د اومې خرما پوستکي او مندکي مي پر نس پراته ول. پوه نه سوم چي دا ئې بيا د څه له پاره ايښي ول. په ژړاندو سترګو مي د کاکا له لور څخه هيله وکړه چي د دې شيانو معنا راته ووايي او ورته مي ويل چي د دې پلا هم مرسته راسره وکړي او د خلاصون چم راوښيي. د کاکا لور

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي راته وويل: د پوستکو معنا دا ده چي ستا بدن دلته دئ او روح دي بل ځای دئ. پخپله دلې حاضر يې خو زړه دي غايب دئ. ګويا د دې مطلب دا دئ چي ته ځان په عاشقانو کي مه شمېره. د خرما د مندکو څخه ئې مطلب دا دئ چي که ته رشتيا عاشق وای، زړه به دي د عشق په اور سوځېدلی وای او خوب به نه درتلای. د عشق خوند چي هر چا څکلی وي، په زړه کي ئې د ميني اور بل وي او لکه د خرما بوټی چي اور واخلي، له ده څخه هم هغه شان لمبې پورته کېږي. اوس نو تا ته د ايوب عليه السلام صبر په کار دئ. د کاکا د لور دا خبري چي مي واورېدې، په زړه کي مي ناولی لاس ووهل سو، له ځانه سره مي وويل چي دغه مي لا د بدبختۍ نښانه ده چي خدای راباندي بې اختياره خوب غالبه کړ. د کاکا لور ته مي وويل چي ته و خدای که به يوه چاره نه راښيې چي زه يو وار هغې ته وروړسېږم.

د کاکا لور مي په ژړا سوه او راته وې ويل چي: "آ، د کاکا زويه! آ، د زړه سره! زما په زړه کي خورا ډېري خبري دي، خو نه ئې سم درته کولای. ته نن شپه يو وار بيا هلته ولاړ سه. مګر ګوره تر څو چي خپل مقصد ته رسېدلی نه يې، چي سترګي سره ور نه وړې. زما دغه مشوره ده، زياتي بس، والسلام. بله نه پکښې ځايېږي. ورته ومي ويل چي د دې واري به که خدای کول، نه بيدېږم، د کاکا لور مي ولاړه سوه، د خوړک شی مې ئې راووړ. ول اوس ئې نو خوره. هر څونه چي خوړلای سې، خوره ئې. ښه مغزنه ډوډۍ مي وخوړه. چي شپه سوه، د کاکا لور مي ښې سنګيني جامې راوړې او په ما ئې واغوستلې او راته وې ويل چي ته و خدای که به هغه بيتونه هېروې، چي ما له ځانه سره زمزمه کول. او نور ئې هم په ټينګه راته وويل چي هوښ کوه، بيا بيده

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه سي. آبس، د کاکا له لور څخه رارهي سوم مخ د باغ پر لوري. باغ ته ننوتلم، پر هغه پخواني ځای باندي کښېنستلم. سترگي مي د باغ دروازې ته وچي کلکي نيولي وې. چي بيا خوب راباندي غالب سو. سترگي مي په گوتو سره خلاصي کړې، جيږمي مې سره کش کړې، سر مي يوې خوا و بلي خواته وښوراوه ... کيسه چي دې ځای ته ورسېده:

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يوسل او اتلسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

د سوداگر زوی و تاج الملوک ته داسي بيان کاوه چي: په دغه شپه داسي نابوده خوب راغی چي سترگي مي په گوتو لا هم نه سره خلاصېدلې. سر مي هر گړی د خوب له بيري يوې خوا و بلي خوا ته ښوراوه. لوږي داسي زور راباندي وکړ، چي بيخي مي له طاقته ووتله. د خوړو بوی او اشتها بيخي مړ کړم. نور نو د ټينگي نه وم. باره، سترخان ته کښېنستلم. له لوښو څخه مي سرپوښونه پورته کړل او ښه مي ځان په وسيخاوه. وروسته د شرابو صراحي ته وروڅکېدم له ځانه سره مي وويل چي تر يوه گيلاس بالا به نه چښم. چي يو مي پر سر پورته کړ، باره دوهم سو، دريم سو او خبره لسم گيلاس ته ورسېده، هغه مي هم اينده کړ. زياتي نو لکه مړی بوڅ راواوښتم او راچپه سوم. کله چي پر هوښ راغلم، لمر راختلی وو او زه تر باغ دباندي پروت وم. پر نس باندي مي دا وار يوه تېره چاړه او يو د اوسپني درهم ايښوول سوی وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا شيان مي راواخيستل او کور ته راغلم. د کور په دروازه کي يو گړی تکيه سوم، غوږ مي ونيو چي د کاکا لور مي څه وايي؟ دا ناسته وه او له ځانه سره ئې ويل: "زه په دې کور کي اسکېرلې ناسته يم له ژړا و کوکارو پرته بل ملگری نه لرم". کور ته ورننوتلم او درز سو، راچپه سوم. چاړه او درهم هيسته ولوېدل او زه پسي بېهوښه سوم. چي پر سد راغلم، د کاکا لور ته مي د برابې شپې ټوله کيسه وکړه. دې چي زما ژړا و افسوس ته وکتله، خورا ډېره خوابدې سوه او راته وې ويل چي زه نو په تا څه وکړم؟ چي هر څه پند و نصيحت درته کوم، ته لکه غوږ لوښی داسي يې. اوبه دربانديې ښويېږي او زمانصيحت د خاشې اغېزه نه دربانديې کوي. سل واره مي درته وويل چي مه بيدېږه، مه بيدېږه، مه بيدېږه. ما ورته وويل چي ته اوس نوري خبري پرېږده، دا راته ووايه چي دا چاړه او درهم يعني څه؟ مطلب پکښې څه دئ؟ دې وويل چي له درهم څخه ئې مراد خپله سترگه ده او درته وايي چي: "په خپل پروردگار او خپله سترگه مي دي قسم وي، چي که دا پلا بيا راغلې او دلته بيده سوی وې، سر خو دي ولا په دغه چاړه لکه زردکه داسي درپرې کړم". گوره، آ! د کاکا زويه! زه بېرېږم، د دې له مکر و فريبه څخه په بالله بېرېږم، زړه مي له گرومه راته پړسېدلی دئ، په خوله څه نه وايم او پر خپل زړه ئې تېروم. که ته په ځان کي دونه بيچ وينې چي هلته ولاړ سې او بيده نه سې، خو يا بسم الله، ماښام بيا ورسه او خپل د زړگي مراد دي پوره کړه. مگر که داسي وي چي بيا ورسې او هورې له خپل عادت سره سم بوړي بوړي پرېوزې او لکه خټکی داسي بيده سې، نو زما مشوره دا ده چي: "مه ځه". دا پلا د ژوند څکه ولاکه ځني وکړې، وژني دي. د کاکا لور ته مي وويل چي مه کوه، ما و دې بلا ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوازې مه پرېږده، مرسته راسره وکړه او ته به کوې، خدای به کوې يوه چاره راوښيه. دې وويل چې زه خو په سرومال درته ولاړه يم، منګر شرط ئې دا دئ چې ته زما پر خبره غوږ ونيسې، زما د امر اطاعت وکړې. که خدای کول، خپل مقصد ته رسېدلای سې. ورته ومې ويل چې منم يې او ستا حکم پر ځای کوم. دې راته ويل چې داسې ده، نو د تګ پر وخت به درته ووايم چې څه وکړه او څه مه کوه. نور ئې نو په غېږ کې ونيولم، د خوب خونې ته ئې بوتلم، لاس و پښې ئې راومښل، څو چې بيده سوم. د ماښام تر اذانه ئې پيک راباندې واهه. بيا ئې نو راويښ کړم. که ګورم چې پيک ئې په لاس کې دئ، سر ته مې ناسته ده او اوښکې ئې رواني دي. چې ما ته ئې پام سو، خپلې اوښکې ئې پاکې کړې. د خورک شی مې ئې راووړ. ما نټه وکړه چې نې خورم. دې ول، نه مې وه درته ويلي چې زما په خوله به کوې. باره مې ورته ښه کړه او يو څه مې وخوړل. بيا ئې د عنابو شيره راته راوړه، بوره ئې په ګډه کړې وه. دا ئې هم راباندې وڅښل، په دسمال ئې لاس را پاک کړ. د ګل ګلابو عطر ئې راباندې ووهل. د شپې تياره چې خپره سوه، په ما ئې جامې واغوستې او راته وې ويل: د کاکا زويه! کرۍ شپه به ورته تېروې، ويښ به ناست يې. دا به که خدای کول د دې پلا په نيمه شپه کې درته راسي او ته به انشاءالله خپل د زړه مقصد ته ورسېږې. منګر زما پيغام درڅخه هېر نه سي. ما ول ستا پيغام څه وو؟ ول، د بيرته راتګ په وخت کې به هغه بيتونه ورته وايې. آ بس، د کاکا له لور څخه مې رخصت واخيست او باغ ته ولاړم. په هماغه پخواني ځای کې کښېنستلم. څرنګه چې موړ وم، خوب نه راتلی او ويښ ناست وم. وخت خورا ورو ورو تېرېدی. شپه چې پخه سوه لا زه ويښ وم. تر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته لوړي زور راباندي وکړ، د واکه مي ووتل او ستر خان ته ورتېر سوم. په هر څه مي ښه پوره ځان موړ کړ. سر مي راته درونډ سو، غوښتل مي چي وغځېږم او بیده سم. په دغه حال کي مي د پښو کړپې تر غوږ سو. جست راولاړ سوم. لاس و خوله مي پرېولل. خوب راڅخه ولاړ. ناڅاپه مي سترګي پر دغي د ځورلسم سپوږمۍ وموښتلې چي له خپلو لسو تنو مینځیانو سره راروانه وه. د وریښمو زرغونې جامې ئې اغوستي وې، د سرو زرو پسول په پوري وو او هغه د شاعر خبره چي ویلي ئې دي:

راغلـه ځورلـسم سـپوږمۍ جـامې ئـې اووه رنګـه دي
زلفــي ئــې ول ول دي، ســترګې ډکــي لــه نیرنګــه دي
تن مي سره توی سو، سپک د زړه ولاړ چي په غېږ راغله
سره خولګۍ و سرې شونډي ئې راکړې، چي ګلرنګه دي
روح راپکښې پو سو، چي ئې زلفي کړې خپرې پر مخ
لای پر لای ئې مشک و عنبر، کټ پر کټ چنګ چنګه دي

ما ته چي ئې وکتل، په خندا ئې راته وویل: دا څه پېښه ده چي نن شپه خوب نه يې وړی؟ اوس چي دي شپه راته روڼه کړه، نو پوه سوم چي مینه دي په رشتیا ده. د عاشقانو رسم و رواج د شپې بیداري ده. باره ئې مینځیانو ته مخ ورواړاوه او په سترګو ئې اشاره ورته وکړه. مینځیاني ګوښه سوې او دا زما و خوا ته راغله. په غېږ کې ټینګ ونیولم او په سینه پوري وموښلولم. پر یوه خوا ئې مچ کړم، پر دا بله ئې مچ کړم. ما ئې هم شونډي وزبېښلې. تنده مي یو په سله سوه. تر ملا مې لاس راوګرزاوه، کښې مي کښله او مځکي ته سره ورسېدو. جامې مې تر زنګنو پوري ځني وښویولې، د میني او ناز خبري مو شرو کړې. نور مو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو زياتي رګونه سره سُست سول، شهوت غلبه وکړه، او سره يو تن و وجود سوو. ښه د خوند او مزې شپه مو سبا کړه. لکه شاعر چي ويلي دي:

برايي چي مي په غېږ کي پروت جانان وو
ګويا حکم مي جاري پر درست جهان وو
تـر سـهـاره مـې د مـخ نندا ره کړلـه
دلبـر نـه وو، زمـا د تـن روح روان وو
جانـان نـه وو، ګلدسـته وه د سـرو ګلـو
ښايسته ورباندي باغ وو هم بوستان وو
تـر هغـو چي لمر تيـاره د شـپې کـړه تـولـه
جام د وصل مې په لاس کي شادمان وو

شپه چي تېره سوه او د سهار روڼا خپره سوه، ما کور ته د تګ اراده وکړه. دې مي لاس ونيو، ول مه ځه، زه غواړم چي يوه خبره درته وکړم ... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يوسل او نونسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:
دې ځوان و تاج الملوک ته پاته کيسه داسي وکړه چي: په هغه شپه ئې زه تر لاس ونيولم چي مه ځه، زه تا ته يو خبره کوم. زه ودرېدلم. دې خپل دسمال خلاص کړ او له هغه ځخه ئې د ورېښمو يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټوكر راوايست او زما په مخ كي ئې وغوړاوه. په هغه كي د هوسۍ شكل خامك سوى وو. دسمال مي ځني واخيست او وعده مو سره وكړه چي هره شپه به په همدغه باغ كي پر همدغه ځاى حاضرېږو. په خوشالۍ سره مي رخصت ځني واخيست او له ډېري خوښۍ ځخه مي هغه بيت كورټ هېر سو چي د كاكا لور مي د ويلو سپارښتنه راته كړې وه. كله چي د وريښمو هغه ټوكر چي د هوسۍ رسم پكښې خامك سوى وو، ځني اخيست، راته وئې ويل چي: "دا مي د خور كار دئ". پوښتنه مي ځني وكړه چي خور دي څه نومېږي؟ ول، نورالهدى. راته وې ويل چي دا ټوكر درسره وساته. آبس، خداى په اماني مي ځني واخيستله او په خوښه خوشالي سره كور ته راغلم.

سيده د كاكا لور ته ورغلم. له خپله ځايه راولاړه سوه. تر سترګو ئې اوښكي رواني وې، ما ته ئې مخ راواړاوه، پر ځيګر ئې مچ كړم. ول، زما وصيت دي پر ځاى كړ. هغه شعر چي مي درته ويلى وو، ورته ودي وايه كه نه؟ ورته ومي ويل چي نه، هېر مي سو. د هيري سبب مي هم دغه د هوسۍ شكل دئ. باره مي د وريښمو ټوكر په مخ كي ورته وغوړاوه. دا جسته ولاړه سوه، بيرته كښېنستله. پر يوه ځاى ئې ارام نه كېدى، له سترګو ئې اوښكي جاري سوې او داسي ئې وويل :

په دنياكي چي هر څونه هوښياران دي
د صحبت له رواجو څخه پښېمان دي
په صحبت كي كه نفاق، كه اتفاق وي
هوښياران خلك له دواړو ګريزان دي
كه نفاق وي زړه دي تل په خوره كېږي
كه هجران ئې وو قيمت، بيا دواړه ګران دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا ئې نو راته وويل چي: آ! د کاکا زويه ! دا ټوکر به ما ته راکړې؟ ما ورته وويل چي: "تر تا ئې جار". دستي مي ټوکر ورکړ. دې خلاص کړ او د هوسۍ شکل ته ئې په ځير ځير وکتل. ماښام چي سو، زما د تګ وخت راورسېد. د کاکا لور مي راته وويل چي ورځه، په مخه دي ښه. منګر هو! د راتګ په وخت کي هغه بيت خامخا ورته ووايه، چي اول مي درته ويلی وو او ستا څخه بيا هېر سوی وو. ما ورته وويل چي ته ئې يو وار بيا راته ووايه چي را په ياد مي سي. دې بيا راته ووايه او نور نو زه څني رارهي سوم. دننه په باغ کي چي هغه ټاکلي ځای ته ورسېدم. ښايسته نجلۍ مي وليدله چي ما ته په انتظار ناسته ده. زما په ليدو سره له ځايه راولاړه سوه، مچ ئې کړم او څنګ ته ئې کښېنولم. د خورک و چښنګ کار چي سر ته ورسېد، بازۍ مو شروع کړې. د زړه سوده مي په وکړه. چي مخ مو راګرزاوه، بيا سهار سو. ما د بيرته تګ نيت وکړ او هغه بيت مي ورته ووايه. بيت چي ئې واورېد، شور سو، تر سترګو ئې اوښکي راغلې. په جواب کي ئې دا شعر راته ووايه:

سر ښندل، صبر کول د عشق په کار کي
دي لازم مـلزوم په دغه سخـته لار کي

دا شعر مي څو واره له ځان سره تکرار کړ او حافظې ته مي وسپاره. او دا چي د کاکا د لور پيغام مي وررسولی وو، په زړه کي باغ باغ کېدلم. له باغه راووتلم او د کاکا لور ته راغلم. که ګورم چي دا بيده ده. مور مي سر ته ورته ناسته ده او ژاړي. مور مي چي زه وليدلم راته وې ويل: دا ستا په رقم د کاکا په زوی خو دي اور پوري سي چي د کاکا لور دي په کټ کي ناروغه پرته ده او ته پوښتنه لا هم نه پر کوې. د کاکا د لور چي سترګي پر ما وموښتلې، سر ئې له بالښته راپورته کړ او پر ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښېنستله. سمدلاسه ئې راته وویله : گرانه د کاکا زو! هغه بیت دې ورته وواېه که نه؟ ما ول، هو، ورته ومې وایه او کله چې ئې بیت واورېد، په ژړا سوه او په جواب کې ئې بل بیت راته وواېه. د کاکا لور مې راته وویل چې ته ئې راته وواېه چې څه ئې ویلي دي. بیت چې مې ورته وواېه. دونه ئې وژړل چې مه کوه پوښتنه. په پای کې ئې دا بیت راته وواېه:

کې زده نه وي سـربښـندنه او په صبر نه توانېږي
پای د دې عاشق به څه وي، غم بې څرنگ اسانېږي

راته وې ویل: دا پلا چې هغې شاپېرۍ ته ورغلې، دغه بیت به ورته وواېې. ما ول، که د خدای رضا وه، ورته و به ئې وایم.

د شپې بیا د پخوا په شان باغ ته ولاړم . زما او د هغې ښایستې په منځ کې چې څه پېښ سول، نه په ژبه د ویلو دي او نه په قلم سره د کښلو. د راتگ په وخت کې مې د کاکا د لور هغه بیت ورته وواېه. تا چې ویل د اوښکو پر ځای ئې ویني تر سترگو راغلې. دې هم دا وار بل بیت راته وواېه:

چې نه توان لـري د صـبر، نه ئې زده وي سـربښـندنه
سر ئې چټ په توره بویه په تول ژوند به خوار خسته وي

دا بیت مې هم ښه په یاد کړ چې نور نو د هېرېدلو ووت. کور ته راغلم. د کاکا لور مې په کټ کې بېهوښه بوږي بوږي پرته ده. مور مې سر ته ناسته ده. زما د راتگ ږغ چې د کاکا لور واورېد، سترگې روڼې کړې، راته وېویل چې: "گرانه! زما بیت دې ورته وواېه". ما ورته وویل چې: هو! ورته ومې وواېه. خورا ډېر ئې وژړل او په جواب کې دا بیت ستا له پاره راکړ. بیت چې مې د کاکا لور ته وواېه، بوڅه راواوښته او بې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سده ولوېدله. چې پر هوښ راغله. دا بيت ئې راته ووايه:

ښــــه مې واورېـــده، مــنم ئې نذرانه مې دل و جـــان
تر هغه عاشق ښه څوک دئ، چې سر کښېږدي پر جانان

ماښام چې خپل ټاکلې باغ ته ولاړم هغه د څورلسم سپوږمۍ مې وليده چې زما په انتظار ناسته وه. څنگ ته ئې ورغلم. ډوډۍ موډۍ و شراب مراب مو سره وخوړل و وچښل. د زړه مراد مو سره حاصل کړ. پر هغه ځاى تر الايې سهاره بيده وو. کور ته د بيرته راتگ پر وخت مې د کاکا د لور هغه بيت چې راته ويلى ئې وو، ورته واوراوه. لويه چيغه ئې تر خوله ووتله ، سوړ اسوېلى ئې وکيښ او وې ويل: "قسم مې دي په خداى وي، چې د دې بيت ويونکى مړ دئ". په ژړا سوه او په دا عين ژړا کې ئې راځخه وپوښتل چې د دې بيت ويونکى دي له خپلوانو څخه وو؟ که پردى وو؟ ما ورته وويل چې هغه مې د کاکا لور ده. ويل ئې: "نه، درواغ وايې. که دي د کاکا لور واى،خو درباندي گرانه به واى. لکه ته چې پر دې گران وې. د دې قاتل ته يې، خداى دي په داغه ډول د مځکې له سره واخله ، لکه دا چې دي مړه کړه. قسم مې دي په خداى وي، که دي په اول سر کې زه پوه کړې واى چې ته دغه شان د کاکا لور لرې، هيڅکله به مې ځان ته نزدې پرې ايښى نه واى".
ما ورته وويل چې د شعر ويونکې مې هغه د کاکا لور ده چې ستا ټولي اشارې ئې ما ته معنا کولې. تر تا پورې زما رسېدل د دې د ښه تدبير نتيجه ده. پې، مخې نجلۍ په جواب کې راته وويل: "آيا هغې زه وپېژندلم". ما ورته وويل: "هو". دې راته وويل: " هى، د مغزي پر دېره غوزار سې، په ځوانې دي ارمان مه خېژه. لکه دا خواره چې دي په ځوانه ځواني نيمه خوا کړه، ته هم په دغسې غضب اخته سې".

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس څه! او په حال ئې ځان خبر کړه.

زه رارهي سوم. چورت مي ډېر خراب وو. د کوټې خولې ته چې راورسېدم، د ژړاوو ږغ مي واورېد. له يو چا څخه مې پوښتنه وکړه، ول، عزيزه د خوني په دروازه کي مړه پرته ده. کور ته ورننوتم. مور چي وليدم، اواز ئې راباندي وکيښ، ويل ئې: "خدای ته بې وروړې. د دې د قتل بازخاست به خدای ستا څخه وکړي"... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يوسل او شلمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

هغه ځوان و تاج الملوک ته د برايي شپې د کيسې پاته برخه داسي بيان کړه:

کور ته چي ولاړم او مور چي مي راته وويل: "د دغي خوارکۍ خون ستا په غاړه دئ. خدای به د دې د خون بازخاست درڅخه وکړي"، بيا مي نو پلار هم راغی. د گور و کفن سرښته ئې وکړه. جنازه مو پر اوږو واخيستله او په هديره کي مو خاورو ته وسپارله. درې ورځي مي و قبر ته تېري کړې. له سهاره تر ماښامه به ورته ناست وم. وروسته نو بيا کور ته راغلم. د کاکا په لور مي داسي خوا بده وه چي مځکي گرسره ځای نه راکاوه. خو غم مي پر زړه تېراوه. يوه ورځ مي مور راته وويل چي دا د کاکا په لور دي آخر څه وکړل؟ چي زاره دي ور وچاودله او

(c) ketabton.com: The Digital Library

مړه دي کړله. ته وخدای که به نه راته وایې. څه دي په وکړه، چې خواره مړه سوه. ما ول، هیڅ مي ولاکه په کړي وه. مور مي راته وویل چې خدای بې قصاص ستا څخه واخلي او ستا تر سر به وخېژي. دې ویرژړلي تر پایه پوري سپوږ لا هم تر خوله راته و نه یوست. د مرګي تر ساعته ئې خپل حال راڅخه پټ وساته. ستا څخه به ئې هر وخت رضائیت ښکاره کاوه. کله چې ئې د نفس غرغړ خولې ته راغی، راته وې ویل: کاکا ناوي ! ستا زوی دي خدای زما په مرګ نه نیسي. زما له دې دنیا څخه کوچ و بار دئ. زه ئې په خوله کي ورولوېدلم، ورته ومي ویل: دا خبري مه کوه! خدای به دي ټک و پټری کړي، ځوانه جهانه پېغله یې، جوړه به سې. د ناجوړی په باب مي څو واره وپوښتل، هیڅ ئې راته و نه ویل. مازي به ئې ومسل، صرف دونه قدر ئې راته وویل: زوی چې دي هر وخت خپل د عادت ځای ته ځي، ورته ووایه چې د بیرته راتګ په وخت کي دا دوې خبري ورته وکړي چې: "وفا ښېګڼه ده او مکر و دروه و جفاکرغېږنه ده". هغې دا هم راته وویل چې یو شی د ده له پاره درکوم. دا له ده سره یوه مهرباني ده، چې ورسره کوم یې. داسي مهرباني چې په مرګ و ژوند به ئې په ښه ورسي. بیا ئې نو هغه شی ما ته راکړ خو قسم ئې راکړ چې تر هغو به ئې نه ورکوې تر څو چې دي زوی په ما پسې ژړا و بوغاري نه وي کړي. مور مي ویل: "دا شی زما سره سته. هر وخت چې مي ته په هماغه حالت کي ولیدلې، بیا ئې نو دخیره سره درکوم". مور ته مي وویل چې همدا اوس ئې راکړه، نته ئې وکړه او رائې نه کړ. زما هم خدای پر عقل داسي توره شپه کړې وه، چې د کاکا د لور خبره مي ګرسره پر خوله لا نه راوړله. ما غوښتل چې شپه و ورځ له خپلي معشوقې سره واوسم. په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې مابين کي ځلور ورځي تېري سولې او په دا ځلرمه شپه بيا باغ ته ولاړم. په باغ کي مي خپله د سرو زرو دانه معشوقه بيا پر هغه ځای وليدله. پر ما چي ئې سترګي وموښتلې، راولاړه سوه او په غاړه کي ئې لاس راواچاوه، د کاکا د لور پوښتنه ئې راځخه وکړه. ما ورته وويل چي د هغې سره دي خدای ښه وکړي، مړه سوه، نن ئې پنځمه ده چي ښخه مو کړه. دا چي ئې واورېده، په سرو اوښکو کښېنستله او په خښم ئې راته وويل: "نه مي وه درته ويلي چي دا اريانه تا مړه کړه. که تا د دې خوارکۍ تر مرګ دمخه زه پوهولې وای، ما به د دې د نېکيو مجراينه ورکړې وای. دې خو پر ما ډېر احسان کړی وو او ته ئې تر ما پوري راورسولې. که دا نه وای نو خدای خبر چي زما و ستا وصال به ميسر بېدلای. زه اوس پر تابېرېږم چي د دې د مرګ له اسيته ته پر يوه بلا وانه ورې. ما ورته وويل چي د کاکا لور مي تر مرګ دمخه لا زه بخښلی وم، ما ته ئې خپل خون رابخښلی وو. دلته مي نو د خپلي مور هغه خبره ورته وکړه چي ما ته ئې کړې وه. دې په جواب کي راته وويل چي دا پلا چي دي مور وليدله، د هغه شي پوښتنه ځني وکړه چي د کاکا لور دي ورسپارلی وو. ما ورته وويل چي مور مي د کاکا د لور د خولې دا وصيت تر ما پوري راورساوه چي ورته ويلي ئې وه، هر وخت چي دي زوی له خپل عادت سره سم هغه باغ ته ولاړ، زما له خوا به ورته ووايې چي د راتګ په وخت کي دي خپلي معشوقې ته ووايي چي:

"وفا ښېګڼه ده او جفا کرغېړنه ده". دا خبره چي مي معشوقې واورېده، ما ته ئې مخ راواړاوه او وې ويل: "پاک خدای دي دا وبخښي، چي ته ئې راځخه خلاص کړې. که نه، زما په زړه کي وه چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا ته به ایداد درکوم". اوس بېغمه راته کښېنه. خیر خیریت سو. ما په تعجب ورغبرګه کړه چي: "خیال دي وو، چي ما ته تاوان راورسوې؟ زما و ستا تر منځ خو مینه و محبت دئ". راته وې ویل چي: "ته به زما په مینه کي بیخي ډېرسرابښ یې او زه ډېره دربندي ګرانه یم. ته کوچنی الک یې او زړه دي له چل و ول څخه پاک دئ، خو خدای دي د ښځو په مِکرونو مه خبروه. د کاکا لور که دي ژوندۍ وای، ته ئې لکه ها بل واري چي ئې مرسته درسره وکړه، دا وار ئې بیا له دې مصیبت څخه خلاصولې". معشوقې مي ورپسې زیاته کړه چي زما پند هم په غوږ کي ونیسه او "له ښځو څخه لیري ګرزه، لیري!" هغه څوک چي د ښځو مِکر ورمعلوم وو او تا ته ئې د هغو اشارې معنا کولې، هغه اوس د ګور بندي ده. زه بېرېږم چي په داسي یوه بلابه اخته سوی یې چي بیا به ځان نه سې ځني خلاصولای.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه

د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او یوویشتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

هغه ځوان سوداګر و تاج الملوک ته د برابې شپې په بیان پسې داسي وویل: چي نجلۍ ویل: "بېرېږم چي په یوه مصیبت کي و نه لوېږې. د کاکا تر لور وروسته دي داسي څوک هم نسته چي له دا مصیبته دي خلاص کړي. ارمان، ارمان چي د کاکا لور دي ژوندۍ وای. کشکي خو له دې سره ما د دې په ژوند کي پېژندلای او د هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نېکيو ادainه مي کړې وای چې زماسره ئې کړي وې. خدای دي دا وبخښي. که دا نه وای، نو ته به چيري تر ما پوري رارسېدلای. خو گوره! نن مي يو ناز واخله او هغه دا چې يو وار مي د دې قبر ته بوزه، چې زه ئې زيارت وکړم او د قبر پر ډبره ئې يو څو بيته وکاږم. ما ول، سبا دي له خيره سره بيايم. آبس، زه و دا سره پرېوتو. د شپې به ئې هر گړی دا خبره راته کوله چې: "کشکي دي د کاکا د لور تر مرگ دمخه زه خبره کړې وای".

د دې تر خبرو وروسته ما پوښتنه ځني وکړه چې د "وفا ښېگڼه ده او جفا کرغېړنه ده" څخه زما د کاکا د لور مطلب څه وو؟ او د دې خبري معنا و مقصد څه دئ؟ دې څه و نه ويل ځان ئې گول واچاوه. څه سر دي پرله گرزوم، چې سهار سو، نجلۍ ولاړه سوه، خپله د زړو امياني ئې راواخيستله، ول درځه، قبر راوښيه چې زيارت ئې وکړم، څو بيته ئې پر مزار باندي وليکم، پر قبر ئې ښه ښکلې گومبته ورجوړه کړم، ختمونه و خيراتونه و صدقات پسي وکړم. ما ول ښه دئ، راځه چې ځو. زه دمخه سوم او دا ښکلې نجلۍ راپسې ده. پر لاري ئې درگرده مسکينانو او فقيرانو ته خيراتونه ورکول او ورته ويل به ئې چې د دې ثوابونه دي ځکه عزيزې ته ورسېږي، چې هغې په ژوند کي خپل راز پټ وساته او خپله مينه ئې رسوا نه کړه. تر دې اندازې ئې ځان ټينگ کړی وو، چې آخر ئې د مرگي جام پر سر پورته کړ. لنډه ئې دا چې دې نجلۍ دغه خيراتونه وه، چې ورکول يې. څو په پای کي قبر ته ورسېدو. قبر چې ئې وليدی، پړمخې پر غوزاره سوه. خورا ډېري اوښکي ئې پر توی کړلې. بيا ئې نويو فولادي قلم راوکيښ او د گور پر شنخته ئې دا بيتونه وکښل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

های، افسوس چي ها د گلو سره غنچه د گور بندي سوه
په ماتم کې بلبل گونگ سو، پر گلانو شنه اغزي سوه
ډېرو اوښکو آن تمام کړ د اسمان اوريځ سوه وچه
د نرگس ملا ئې کږه ماته د گلاب تور پر تندي سوه
تازه گي د گلشن نسته گلان ټول په غم غمجن دي
وای، ښکلا د بوستان ولاړه پر خپل عشق باندي ستي سوه

د بيتو د کښلو پر وخت د نجلۍ له سترگو څخه د اوښکو رودونه روان ول. آخر، راولاړه سوه، زه هم ورسره ولاړ سوم تر باغه مي راورسوله. باغ ته ننوتو. په دغه وخت کي ئې مخ راواړاوه او راته وې ويل: "د خدای روی مي دروړی دئ، چي زما سره د ميني پيوند، و نه شلوې". ما ويل تر خپله وسه خو به کوښښ و نه سپوم. تر دې وروسته نو هر وخت ورتلم او شپه مي له دې سره تېروله. ډېره ښه وضعه ئې راسره کوله. بيخي ډېر پر گران وم. بې له خورک و شرابو، بې له عيش و نوشه مي بل کار نه درلود. نس مي موړ او تن مي په نازکو وربښمينو جامو پټ وو. له ډېره خورکه او ډېر عيش و نوش څخه آخر سره وپړسېدم. ژوند مي داسي خوښ خوشاله وو، لکه پر گرده دنيا چي غم و خواشيني بيخي وجود نه لري. يو کال په دغه عيش و نوش کي تېر سو. د دا بل کال په سر کي يوه ورځ حمام ته ننوتم، حمام مي وکړ، راووتم، يو گيلاس شراب مي پر سر پورته کړل، مشک و عنبر او نور رقم په رقم عطرونه مي په ځان ووهل. ما ته د دنيا د ټگماري بوډۍ مکر، ټگي او د زمانې دروه و چمبازي نه وه معلومه او نه په پوهېدلم. شپه چي يو څه تاريکه سوه ما غوښتل چي خپلي محبوبې ته ځان ورسوم او هماغه باغ ته ولاړ سم. خو سر مي راته دروند وو او نه پوهېدم چي چيري ځم. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

نشې په حالت کې په یوه کوڅه ننوتلم. دا کوڅه ئې د ملک کوڅه (syndic street) بلله. کوڅې ته چې ورداخل سوم، نابېره مې مخې ته یوه بوډۍ راغله. په یوه لاس کې لګېدلې شمعه او په بل لاس کې سره پېچلی کاغذ وو. ... کیسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادې کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او دوه ویشتمه شپه

شهرزادې وویل: اې زموږ بختور پاچا! په یاد خو به دې وي چې سوداګر ځوان ته د کوڅې په خوله کې بوډۍ په مخه ورغله په یوه لاس کې لګېدلې شمعه او په بل لاس کې سره پېچلی کاغذ وو. له ځانه سره ئې ژړل او په ژړا کې ئې دا بیتونه هم زمزمه کول:

برایي مي خوب لیدی یو توپان راسي
ورپسې سپوږمۍ پر مخ د اسمان راسي
مځکه ټوله سي روښا، تیارې سي ورکې
زلزلې پر کنډوالو د بیابان راسي
په تعبیر کې یو هوښیار راته وې غوږ سه
له سفره به دې تللی جانان راسي

زه چې ئې ولیدلم، را ږغ ئې کړه چې: "آزویه ! خط لوستلای سې؟" ما ورته وویل: "هو! ادې، لوستلای ئې سم". کاغذ ئې راکړ، ویل ئې دغه خو راته ووایه چې څه پکښې لیکلي دي. کاغذ چې مې خلاص کړ، پکښې نوشته وه چې: "دا د دوستانو له پاره د ډېرو پخوا

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمانوڅخه راپاته سوی کتاب دئ". بوډۍ چي زما د خولې دا جمله واورېدله. ډېره خوشاله سوه او ما ته ئې ډېري دوعاوي وکړې. ویل ئې: "د ستارې و دبارې سې، زويه. غم دي داسي درڅخه ليري سي، لکه زما څخه چي دي ليري کړ". کاغذ ئې راڅخه واخيست او رهي سوه. يو دوه گامه ئې واخيستله، بيرته راوگرزېدله. زما لاس ئې مچ کړ. ویل ئې: "آ ځوانه، په ځواني دي ارمان وخېژه. دلته حضوره زما کور دئ، تر دغه کوره به راسره ولاړ سې او دغه د کتاب خبره به ته پخپله د کور خلکو ته وکړې، نه گانه چي زما د خولې به ئې زړه ته و نه لوېږي. که درباندي تکليف نه وي، زويکه، راسره ولاړ سه او دا خط به هورې ته پخپله ورته ووايې". ما ورته وويل چي دا خط له کمه ځايه راغلی دئ. ويل ئې: "زويه! دا مي د بچي خط دئ. لس کاله کېږي چي په مسافري تللی دئ. هيڅ حال ئې په دا لس کاله نه وو راغلی. موږ بيخي لاس ځني پرېولی وو او په زړه کي به مو راگرزېده چي مړ سوی به وي. اوس ئې دا کتاب موږ ته راورسېد. د ده يوه خور ده چي په ده پسې له سهاره تر ماښامه ژاړي. زه که اوس و دې ته ووايم چي ورور دي شکر روغ رمټ دئ، ښايي زړه ته به ئې و نه لوېږي او راته و به وايي چي يو څوک راوله چي زما په مخکي دغه کتاب راته ولولي چي زما زړه هم په پوره سي. نو دې بوډۍ پسي زياته کړه چي زويکه! تا ته خو به معلومه وي د عاشقانو او حريصانو زړونه د ډبري په شان وي. بدگوماني ئې بيخي ډېره وي. ته که پر ما باندي د دغه کتاب د لوستلو احسان واچوې او راسره ولاړ سې، هورې د پردې تر شا ودرېږې او کتاب په زوره زوره ولولې، نو د دغي هجران ځبلي نجلۍ غوږو ته چي ستا اواز ورسېږي، خدای تعالی به تا ته په دنيا و آخرت کي خورا ډېر ثوابونه درکړي. نبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرور فرمایلي دي: "من نفس کربة عن مکروب نفس الله عنه اثنین وسبعین کربة". نو ما چي اوس تا ته پناه راوړې ده، مه مي نامېنده کوه. آنو خود، ما د دې بوډۍ په خوله وکړه. بوډۍ دمخه سوه، زه په پسې سوم. دا دئ یو خورا ښه کور ته راورسېدو. زه تر دروازې دباندي ودرېدم. بوډۍ د عجمیانو په ژبه یو چا ته ورناري کړه. چي گورم، یوه مسته چاغه شلنده نجلۍ راووتله. د پرتاگه پایڅې ئې تر زنگنو پوري پورته کړي او د بلوړو په شان سپیني پونډۍ ئې لوڅي ښکاره کړي دي. هغه د شاعر خبره چي ویلي ئې دي:

د پونډیو ښایست ته ئې وگوره
لطافت تې سترگي ځیري له هر لوره
عاشقانو ته د حال په ژبه وایي
چي دا ځای دومره سیمین! توبه له نوره

بس نو تا ته دي وویل سي، پر سپینو پونډیو ئې زرین خالونه پاشلي وه، لستوڼي ئې پورته کړي او تکو سپینو مړوندو ئې د کتونکو پر زړو باندي د اور لمبې گرځولې. په غوږو ئې د مرغلرو او لاجوردو والیگان ځړېدل. پر رخچینه باندې د اصیلو مرغلرو او گلابتونو کارونه سوي وه. له ډېره نازه شانه ورانه کېدله او دروازې ته راغله. زه چي ئې ولیدلم، په ناز و نخرو ئې مور ته وویل: "موري! دا هغه سړی دئ چي د کتاب د لوستلو له پاره دي راوستلی دئ؟" بوډۍ ئې په جواب ورته وویل: "هو! لوري". باره نو نجلۍ لاس رااوږد کړ چي کتاب راکړي. ما هم لاس وروغځاوه چي کتاب ځني واخلم. بس چي یو څه ورنږدې سوم، د شا پاله بوډۍ ورپوري وهلم او چي مخ مي رااړاوه، بیا د سرای په منځ کي ولاړ وم. بوډۍ په درب دروازه پېش کړه او کولپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې ورواچاوه. په دغه وخت کې ... کیسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه

د شهرزادي کیسه پاته ترسبا سوه

یو سل او درویشتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

اې، زموږ تاجداره پاچا! تخت و بخت دي برقراره اوسه. تاج الملوک ته هغه ځوان نوره کیسه داسي کوله: بوډۍ چې زه سرای ته ورپوري وهلم او د سرای دروازه ئې ټینګه وتړله. دا هم زموږ و خوا ته راغله. نجلۍ چې ولیدل چې دروازه تړلې ده او زه د سرای په منځ کې ولاړ یم، باره، زما خوا ته رارهي سوه، غېږ ئې راباندي راوګرځوله، پورته ئې کړم او د ځکي ئې راوویشتلم. دا مي پر ځیګر کښېنستله، پر نس باندي ئې ټینګې ټینګې نوکاري راکړې. بیا ئې له ځکې څخه پورته کړم او کورخراپي داسي ټینګ په غېږ کي کښېکښلم چې قسم ده، که مي ښور ځني خوړلای سوای. باره ئې نو د کور پر خوا یووړم. بوډۍ دمخه او شمعه ئې په لاس کې ده. یو څه حد چې ولاړو، اووه دهلېزونه په مخه راغله. تر دې ټولو دهلېزو ورتېر سولو او یوه پراخ انګړ ته ورسېدو. شاوخوا ئې څلور دالانونه وه چې ټوله د مرمرو او رخام له ډبرو څخه جوړ سوي ول. اصیلي غالۍ پکښې هواري وې او د ورېښمو نازکي پردې پر راځړېدلي وې. د دالان په مابین کې لوی تخت پروت وو چې په سرو زرو او یاقوتوسره جړاو (مرصع) سوی وو. ما چې تخت ته وکتل په زړه کې مي وویل چې دا تخت خو له پاچهانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره ښايي. په دې وخت کي نجلۍ راته وويل چي: "ګوره، ګرانه! په مرګ و ژوندکي دي کم يو خوښ دئ". ما ورته وويل: "ژوند". دې ويل چي داسي ده نو زما سره نکاح وتړه. ما ورته وويل چي دا به ما ته مناسبه نه وي چي ستا په شان نجلۍ سره زما نکاح وتړل سي. دې راته وويل چي که زما سره نکاح وتړې، د هغې بلي مرداري رنډۍ څخه به دي هم خدای سهي و سلامت وژغوري. ما ورته وويل: مرداره رنډۍ څوک ده؟ راته وې خندل، ول، عجب! يو کال و څلور مياشتي دي ورسره تېري کړي دي او ته ئې لا نه پېژنې. خدای دي هغه په تېره کړي تر هغې چمبازه ښځه پر دنيا بله نسته. پخوا ئې تر تا ښه ښه ځوانان وژلي دي. زه نه پوهېږم چي دا ته ئې ولي تر اوسه پوري نه يې وژلی. د دې نجلۍ خبرو ته هک پک پاته سوم. آخر مي ورته وويل چي ګوره، اې نجلۍ، تا دا ښځه څرنګه وپېژندله؟ دې په جواب کي راته وويل چي زه ئې بيخي ښه پېژنم، خو اوس غواړم ستا په ماجرا پوه سم او په دې خبره مي سد خلاص سي چي ستا د ژوندي پاته کېدلو سبب څه دئ. باره، ما خپله ټوله کيسه تر ايکه و تر بيکه ورته وکړه. د کاکا د لور عزيزې نکل مي هم ورته بيان کړ. دا نجلۍ چي د عزيزې په مرګ خبره سوه. ډېر ئې زړه باندي وسوځېد، بې اختياره اوښکي ئې تر سترګو راغلې. د افسوس لاسونه ئې سره وموښل. ما ته رانزدې سوه، ول، آګرانه! خدای دي د دې پر مړينه د زړه صبر درکړي. دا د کاکا لور ستا د ژغورني سبب سوې ده. که دا نه وای، دغې مرادري پليتي به ته د يو وختو لا مړ کړی وای. چي رشتيا سي زه اوس لا هم ددې څخه بېرېږم چي مړ دي نه کړي مګر نو څه درته ووايم. ما ورته وويل: "څه چي خدای پېښ کړي وي، هغه به کېږي. بله چاره نسته". دې سر وښوراوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او وې ویل چي بله عزیزه به خدای خبر چي پیدا کوې. ما ورته وویل چي د کاکا لور مي د زکندن پر وخت وصیت کړی وو، چي زه دې ښځي ته دغه دوې خبري وکړم چي"الوفاء مليح و الغدر قبیح" یعني وفانښګڼه ده او مِکر و جفا کرغېړنه. دې ویل، بس، بس، بس اوس پوه سوم زماګرانه. قسم په خدای چي ته همدې کلمو له مرګه ژغورلی یې او د همدې دوو کلمو له اسیته ئې ته نه یې وژلی. د کاکا پر لور دي خدای ورحمېږي په ژوند او مرګ دواړو ئې تا ته نجات درکړی دئ. زما هر وخت دا آرزو وه چي یوه ورځ تر تا پوري ځان در ورسوم. مګر نه سره رسېده. څو دا دئ نن مي په یو چم ته تر دې ځایه پوري راوستلې. ته لا اوس کوچنی یې، د ښځو په مِکر و چمبازیو نه پوهېږې. ما "لاحولُ" وویله. دې راته وویل چي اوس بېغمه اوسه . که دي د کاکا لور مړه ده، زه خو شکر ژوندۍ یم او د دې پر ځای یم. څرنګه چي ته ډېر ښکلی زلمی یې نو د خدای په حکم او د پیغمبر د سنتو له مخي غواړم چي ستا سره نکاح وتړم او ته مي مېړه سې. هر څه چي غواړې هغه درکوم. تر سنګینو کالیو او نورو ټولو ښووښادیو پوري چي هر څه ته دي زړه وغواړي، درکوم یې. زما له خوا به تا ته هیڅ راز تاوان و نه رسېږي. تل به دي خولۍ په غوړو کي وي اود دنیا له ښو و ښادیو څخه به هر څه درته حاضر و آماده پراته وي. غم به په ټول ژوند و نه وینې. زه ستا څخه هیڅ هم نه غواړم. مه زما له پاره خواري کاږه او مه په ما روپۍ مصرفوه. یوازې یو شی درڅخه غواړم او هغه دا چي ملا دي ټینګه وتړه او زړه دې د زمري په شان قوي ولره. بیا ئې نو بوډۍ ته ورمخ ورواړاوه چي هر څه چي حاضر دي راوئې غواړه. چي ګورم، څلور تنه شاهدان راغلل څلور شمعه ئې ولګول. شاهدان زما خوني ته راغلل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلام ئې راواچاوه او کښېنستل. نجلۍ ولاړه سوه پوړنی ئې پر سر کړ او په شاهدانو کې ئې يو تن د ځان د مهرو د نفس وکيل وټاکه. بيا ئې نو شاهدانو ته د ټولو په مخ کي اقرار وکړ چي ټول مهر دې ته وررسېدلی دئ. دغه راز ئې اقرار وکړ چي د دې د ټول مال و جايداد و شتمنۍ لسمه برخه زما ده.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يوسل او څلېرويشمه شپه

شهرزادي ووېل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:
د دنيا په غمو غمجن ځوان شهزاده تاج الملوک ته د خپل بيان په دوام ووېل: نجلۍ د حاضرو کسانو په مخ کي اقرار وکړ چي د ټول مهر غاړه ئې وتلې ده او د دې په مال و جايداد کي زما د حصې له بابته لس زره درهمه زما برخه سوې ده چي دا مبلغ له دې سره خوندي دئ. شاهدانو د دې دغه اقرار په کتاب کي وکيښ. خپله شکرانه و قلمانه ئې واخيستله او رخصت سول.

په دې وخت کي نجلۍ راولاړه سوه. خپلي د تن جامې ئې وايستلې او يو خورا سنگين اوږد زرين کميس ئې واغوست. زما لاس ئې پخپل لاس کي ونيو او راته وئې ويل: "په يقين سره ئې زړه ته واچوه چي زه به ستا وفاداره ماندينه واوسم او غواړم چي ته هم زما په حق کي يو صميمي، په زړه پاک مېړه واوسې چي په دې ډول موږ د خپل ژوند يو څو شپې په خوښۍ او خوشالۍ سره تېري کړو، د دنيا له

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمو او د ژوند له جنجالو څخه ځانونه لیري وساتو، خدای تعالی راته اهل و صالح اولادونه عنایت کړي چي وکولای سو خپل وخت د هغو په تربیه او روزنه باندي مصرف کړو او زما په دغه خدای راکړې شتمني او هستي چي نه تمام و زوال سته او نه به که خدای کول زوال وموميی، خپل عمر په بېغمۍ او پوره زړه سره ترپایه ورسوو. زه به کوښښ کوم چي ستا د کاکا د لور په شان وفاداره نصیحت گویه پاته سم او تا د زمانې له ناخوالو څخه وژغورم ...". یو ساعت قدر زما او د دې تر منځ دغه راز خبري اتري یو و بل ته سره تبادله سوې. زیاتي نو سره پرېوتلو او تر سهاره پوري په خواږه خوب بیده وو. سهار چي وختي راپاڅېدم، غوښتل مي چي له کوره ووزم، نجلۍ له کټ کټ خنداسره زما خوا ته راغله او راته وئې ویل چي: "پر ما دي هم لکه د هغې پلیتي و رنډۍ نجلۍ خیال کړی دئ. دا چورتونه دي له سره باسه. ته اوس د پاک خدای په حکم او د نبي رسوالله په سنت زما مېړه او څښتن یې. غوږ ونیسه، داکور چي ته پکښې اوسې، په کال کي ئې یو وار دروازې خلاصېږي. اوس درځه چي د کور تماشه دربانديي وکړم. زه هم راولاړ سوم. د کور دروازې ته ولاړم. دروازه ترلې وه او د اوسپني غټې مختبیلې ئې پر وهلي وې. نجلۍ ته بیرته راغلم او ورته ومي ویل چي پر دروازه خو مختبیلې ټکوهل سوي دي.

دې راته وویل: "آ زما د زړه سره! زموږ سره دونه اوړه، وریجې، غوړي، میوې، بوره او د چرگانو و پسو غوښي سته چي څو کاله بازار ته نه احتیاج کېږو. د کور دروازه مو سر له دا نن څخه حساب ورته کوه، پوره یو کال باد یا وروسته خلاصېږي. زه پوهېږم چي په دې یوه کال کي به ستا وجود دلې وي خو کولمې به دي بل ځای گرو او روح به دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته وي". ما په جواب کي ورته وویل چي: "معاذالله". دا شنه د خندا ولاړه او په دا عین خندا کي ئې راته وویل چي: "پر تا ئې څه فرق دئ، یا دلته یا هلته. د کولنګي چرګانو د روزني چم خو خدای در زده کړی دئ".

ما هم ورسره وخندل او خبره مي ورسره ومنل. هورې ورسره پاته سوم. ځان مي د کولنګي چرګانو په ساتنه و روزنه مصروف وساته. چي مخ مو راګرزاوه، دوولس میاشتي بیا تېري سوې او دا پري جماله زما څخه امیندواره سوه. ګلالی بچی خدای ورکړ. د نوی کال د شروع په ورځ ئې د کور دروازه خلاصه کړه. درګرده پنډیان وجوالیان راروان دي د اوړو و وریجو ګونیاني او د غوړو زکان، ډوډیاني و بورې ئې په پېخر راوچلولې. ما غوښتل چي تر کور دباندي ووزم. نجلۍ رانزدې سوه او راته وې ویل چي: "تر ماښامه صبر وکړه" ما هم تر ماښامه پوري انتظار وکیښ. ماښام چي راوتلم له وهم او بېري څخه یو دود وم. نجلۍ راته وویل: "تر هغو د خدای په خدایي که ګام راڅخه واخلې چي اول زما سره قسم وانخلې چي ماښام به دمخه تر دې چي زموږ د کور دروازې وتړلي سي، بیرته راستنېږې".

ما ئې خبره ومنله او خورا سخت قسمونه مي ورته واخیستل او ورته ومي ویل چي: "ستا نمک مي دي وشرموي، ماینه دي راباندي طلاقه وي، د خدای پاک کلام دي راپسې سي، چي که ماښام بیرته رانغلم". نور مي نو رخصت ځني واخیست او لمغوټی باغ ته ولاړم. د باغ دروازه خلاصه ولاړه وه. خښم راغلی او له ځانه سره مي وویل چي زه دا یو کال کېږي له دې ځایه مي مخ پرته سوی دئ، اوس چي ناڅاپه بیرته راغلم، دروازه هغسي لا خلاصه ولاړه ده! آیا هغه نجلۍ به

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر اوسه پوري لا په هماغه حالت کي پاته وي، کنه؟ خير، له ناچارۍ څخه، دمخه تر دې چي مور ته مي ورسم،باغ ته مي د ننوتلو اراده وکړه. غوښتل مي چي په موضوع ځان خبر کړم چي څه پېښه سوې ده؟ د ماخستن اذانونه وه چي باغ ته ورننوتلم ... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او پنځه ويشتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

غمجن زلمي تاج الملوک ته نوره کيسه داسي بيان کړه: باغ ته ورننوتلم، يو څه حد ولاړم. هغه پخواني ځای ته ورسېدم چي ګورم مرداره و پليته رنډۍ ناسته ده، سر ئې پر زنګنو ايښی دئ، د مخ رنګ ئې تک ژيړ اوښتی دئ، سترګي ئې له ډيري ژړا څخه پړسېدلي او تکي سرې اوښتي دي. زه چي ئې وليدلم، وې ويل: "الحمدلله، شکر دي وي خدايه". غوښتل ئې راولاړه سي، ازبستي چي ډېره کمزورې سوې ده، درز ئې سو، بيرته پر مځکه ولوېدله. زه له دې څخه يو څه خجالت سوم، سر مي کښته وځړاوه خو ورمخ ته سوم، مچه مي ځني واخيستله. ما ول څرنګه پوه سوې چي زه نن شپه پر دغه وخت راځم او ته راته په انتظار کښېنستلې. دې وويل: "په راتګ خو دي نه وم خبره، منګر په هغه خدای مي دي قسم وي چي زه و ته ئې دواړه پيدا کړي يو، چي په بسته يوه کال د سترګي پټېده رابانديي نه اروا. په هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ چي ته راشخه ولاړې او وعده دي وکړه چي ماښام ته بیرته راځې، زه تر دا ننه پوري هره شپه ستا په انتظار دلته کښېنستلم. عاشق باید همدغسي وي. اوس دي خپل بیان راته کوه، دا یو کال چیري وې؟" ما دا خپل ټول نکل له سره څخه تر پایه ورته وکړ. ک

له چي په دې پوه سوه چي ما بله ښځه کړې ده، د رنګ بڼه ئې پر دا بله واوښته. بیا چي مي ورته وویله چي زه فقط دا نن شپه راغلی یم او بیرته ژر ځم، یو دم ئې مخ راواړاوه او راته ئې وویل: "دې چي ته خپل مېړه کړې او په چم و چمبازۍ ئې یو کال بندي وساتلې، هغه ئې لا بس نه دي چي اوس ئې بیا د اورتي د طلاق قسمونه درڅخه اخیستي دي چي بیرته به ژر راځې. دا ئې هم نه لورېدله چي یوه شپه خو دي له مور او یوه شپه هم زما سره تېره کړې. په هغه مور مسکیني دي حال لرې، چي پر څه حال ده، جوړه ده، ناجوړه ده؟ د کاکا لور عزیزه دي خدای وبخښه او هغه چي پر دې خواري راغلي ول، خدای دې پر بل چا نه راولي. هغې خوارکۍ خو دونه صبر او تیګا وکړه چي د انسان په توکم کي چا نه وه کړې. د ظلم او جفا له اسیته خوارکۍ مړه سوه". ورپسې ئې راته وویل: "په هغه ورځ چي ته زما څخه ولاړې، په سلو رګوکي مي یوه لا هم نه راته ویله چي ته دي بیرته رانه سې. ما ول ژر به بیرته راسې. که زه داسي پوهېدلای، نو چیري مي پرېښوولې. ما کولای سول چي بندي دي کړم او پسې مړ دي کړم". دلته نو له خښمه سره تاو تاو سوه او په قهروغضب ئې راته وکتله، تر سترګو ئې د غضب اورونه غورځېدل. ما چي په داسي حالت کي هغه ولیدله، وبېرېدلم، بدن مي لړزې واخیست، پټاکۍ راشخه ورکي سوې، غړي مي وتښتېدل. دې ورپسې زیاته کړه چي: "ته اوس خدای د ښځي او اولاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښتن کړي. ته نو نور زما د معاشرت وړ نه يې. زما داسي لوی لونده سړی نه دئ په کار چي زه دي لکه رنډۍ خوښه سوم. ښه ډېر دي راباندي وکړه او زياتي پسي ولاړې. په خدای مي دي قسم وي چي پر دې بلي ښځي مي هم زړه خوږېږي چي ستا سره اخته سوه. داسي کانه به درباندي وکړم چي نه زما سې او نه د هغې". باره ئې لو چيغه وکړه. مينځيانې ئې سمدستي ورته راحاضري سوې. زه ئې پر مځکه راغوزار کړم. نجلۍ هم راولاړه سوه او چاړه ئې راواخيستله راته وې ويل چي: "اوس دي لکه پسه داسي غاړي درپرې کوم او د هغو بديو مجازات درکوم چي د خپلي کاکا د لور سره دي کړي دي". ما چي خپل ځان ته وکتل چي د مينځيانو په لاسو کي گرفتار سوی يم، مخ مي په خاورو ککړ او دا راته چاړه په لاس ولاړه ده، خدای سته چي مرگ مي زړه ته ولوېده... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه

د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او شپږويشتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

د سوداگر زوی عزيز و تاج الملوک ته خپل نور بيان داسي ووايه:

آبس، مرگ مي پخپلو گناهکارو سترگو وليد. هر څه عذر و زارۍ و جگۍ چي به مي ورته کولې، دا به نوره هم خښمېدله. پر مينځيانو ئې امر وکړ. هغو زما لاسونه ټينگ راوتړل او ستوني ستخ ئې پرې ايستلم. دا مي پر نس باندي کښېنستله. دوو مينځيانو مي د پښو گوتې ټينگي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړې او دوې مي پر لېنګيو راکښېنستلې. آخر هغه دوو نورو مينځيانو او دې پخپله راباندي راواچوله. اوس نو مه پوښته چي کم ځای دي خوږېږي. داسي د مرګي وهل ټکول ئې راکړل چي بېسده سوم. کله چي پر هوښ راغلم له ځانه سره مي وويل چي تر دې وهلو، ټکولو، شکنجو او زحمتو خو حلالېدل سل واري ښه دي. د کاکا د لور خبره مي را په ياد سوه چي ويل ئې: "خدای دي د دې له شره وساته".

له بېوسۍ ځخه مي وژړل او دې ظالمي چاړه پر کاږي باندي راته اچوله او تېره کوله ئې. پر مينځيانو ئې امر وکړ چي رانزدې ئې کړئ. په دغه وخت کي مي لکه يو الهام چي راته وسو، د کاکا د لور هغه دوې خبري مي را په زړه سوې چي ما ته ئې را زده کړي وې: "الوفاء مليح والغدر قبيح". دا کلمات مي نجلۍ ته تکرار کړل. کله چي دا کلمات واورېدل، لويه چيغه ئې وکړه او له خروښه ځخه سره وشرخېدله په دا عين خروښ کي ئې وويل: "عزيزې! خدای دي وبخښه چي د کاکا زوی ته دي په ژوند و په مرګ دواړو کي نجات ورکړ". بيا ئې نو ما ته مخ راواړاوه ويل: "په خداي مي دي قسم وي چي د دغو دوو کلمو په خاطر را ځخه خلاص سوې. منګر دغسي خو دي نو نه پرېږدم. يو نوغی درپوري کوم. داسي نوغی چي د هغي بلي فاحشې چي ته ئې زما ځخه پټ کړی وې، زړه خو هم په کباب کباب سي". بيا ئې نو پر مينځيانو باندي چيغه کړه چي: "پښې و لاسونه ئې په رسۍ وروتړئ". هغوی چي ئې امر پر ځای کړ، دې په اور کي يوه د اوسپني ميله کښېښوله، چي لکه اور تکه سره سوه. وروسته نو دا ما ته راغله او زما د نارينتوب آله ئې غوټه پرې کړه. زه لکه ښځه داسي سوم. د اوسپني تکه سره ميله ئې د ټپ پر ځای باندي کښېښوله اوداغ ئې کړ چي د وينو د بهېدو مخه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونيسي. زه نور په ځان پوه نه سوم خو پر هوښ راغلم، يو ګيلاس شراب ئې راباندي وچښل او راته وې ويل: "اوس نو هغه چا ته ولاړ سه چي ته ئې مېږه کړی وې او ته ئې ما ته د يوې شپې له پاره هم نه را پرېښوولې. د کاکا لور عزيزه دي خدای وبخښه چي نن ئې هم تا ته نجات درکړ. که دي د هغې دغه دوې جملې راته ويلي نه وای، اوس به مي وخت بيا وژلی وای. اوس نو ورسه هغه چا ته چي غوښتی ئې وې. زما دي چي کوم ځای په کار وو، هغه مي درڅخه پرې کړ. نور مي نو په کار نه يې".

تر دې خبرو وروسته ئې ټينګه لغته په تشي کي راکړه او راڅخه رهي سوه. زه په ډېر زحمت راولاړ سوم. د تګ نه وم. کرار کرار مي ګامونه اخيستل. کور ته ورسېدلم. دروازه خلاصه وه. ورننوتلم. ښځه مي راغله زه ئې خوني ته بوتلم. هورې ئې وکتلم چي نارينتوب مي نور نسته راڅخه پرې کړی ئې دئ. خوب غلبه راباندي وکړه او بيده سوم. سهار چي راپاڅېدلم، که ګورم چي د باغ په دروازه کي پروت يم... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او اووه ويشتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

زلمی عزيز وايي چي سهار مي سترګي روښي کړې، د باغ په دروازه کي پروت وم. راپورته سوم او ورو ورو د کور پر خوا وښکېدلم. کور ته چي ورسېدم، مور مي ناسته ده ژاړي. زه ورنږدې سوم او ځان

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي په غېږ کې ورواچاوه. راته وئې کتله او پوه سوه چي حال مي خراب دئ او ناکوکه یم رنګ مي تک ژیړ اوښتی دئ. ما ته مي د کاکا د لور عزیزې نېکۍ را په زړه کېدلې او پر ژړا ئې راوستلم. مور مي هم سر راسره پټ کړ او راته وې ویل چي: "زویه! پلار دي مړ سوی دئ". ما ته خښم راغی خو ژړا زور راباندي وکړ. دونه مي وژړل چي بېخي له حاله بېحاله سوم. چي پر هوښ راغلم او سترګي مي د کاکا د لور پر ځای ولګېدلې، بیا مي سر پټ کړ. ژړا مي ګرسره نه درېدله. تر نیمي شپې مي دغه اوښکي وې چي تر سترګو مي بهېدلې. مور مي بیا راته وویل چي: "پلار دي نن لسمه ده چي مړ سوی دئ". ما ورته وویل چي زما د کاکا د لور پرته بل څوک په فکر کي نسته. هغه څه چي ما ته رارسېدلې دي، د هغولایق وم. باید رارسېدلي وای. هغې زما سره مینه درلوده خو ما ورڅخه لاس واخیست . مور مي راته وویل چي: " آخر تا ته اوس څه پېښه ده؟" ټول بیان مي ورته وکړ. باره مي مور هم په ژړاسوه. یو آن ئې وژړل. بیا ئې نو څه د خورک شی می راوړل. یو ګوله قدر مي ځني واخیستله او خپله کیسه مي دوهم وار بیا مور ته وکړه. هغې په جواب کي راته وویل: "چي اوس شکر الحمدالله، خدای دي نه سي ناراضه. شکر چي وژلی ئې نه یې. بیا مي نو مور زما په علاج مصروفه سوه د دې د علاج له برکته مي په بدن کي څه شمه پیدا سوه. کرار کرار مي مخ پر ښه کېدو سو تر څو خدای جوړولم، جوړ سوم. وروسته مي مور راته وویل چي: "زویه! اوس نو د دې وخت رارسېدلی دئ چي هغه د کاکا د لور امانت دي دروسپارم. د کاکا لور دي ما ته سوګند راکړی وو چي دا امانت به تر هغو پوري تا ته نه درکوم تر څو چي ته هغه یاده نه کړې او ورپسي و نه ژاړې. اوس چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګورم چې ته په هغې پسې ژړا و فرياد کوې، له نورو کسانو سره دې علاقه شکولې ده او دا ځانګړتياوې په تا کې ليده کېږي نو زما خيال دئ چې د امانت درسپارلو موقع همدغه ده. باره نو ولاړه سوه، سوندخ ئې خلاص کړ او هغه ټوکر ئې راوايست چې د هوسۍ انځور يا رسم باندې کار سوی وو او ما مې د کاکالور ته ورکړی وو. ټوکر چې مې وغوړاوه، په منځ کې ئې يو کاغذ پروت وو او دا بيتونه پر ختلي وه:

په خاطر کې مې لا نه وه چې به داسې ژر تنېږم
له نامراده زمانې سره په جنګ کې به ماتېږم
ما لا يو ګل له ګلانو څخه بوی نه کړ خزان سو
ژوند مې ژر ما زيګری وو، لمر ول هله چې نور لوېږم
د اجل په ملګرتيا دې د لحد کړم بند پوانه
نه دې او ښکه پر ما توی کړه، نه يو آه چې وسوځېږم
په لحد کې زما وڅنګ ته زړګی پانې پانې پروت دئ
ته په غېږ د ښايسته وو کې لوېږې، د رپو هېږم
نه به چاته ور په ياد سم، نه به څوک غوږ سي کيسې ته
خاطره به مې هم مړه سي، لکه زه چې خاوري کېږم

د کاغذه پر دا بل مخ ئې عين مطلب داسې کښلی وو:

هيڅ ګومان مې نه کاوه چې داسې ژر دې
سي پوره زما د ژوندون دا يو څو شپې
نه مې وختي ارمان او نه مې بوی کړل
له ګلانو څه يو ګل د دې باغچې
ارمانونه سربسته راسره ولاړل
هوسونه مې تالا کړل زمانې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه مي دوست و خسمانې ته راله راغی
نه کوم بل چا مي حال وپوښت د کوڅې
د جفا په اور مکوټ لمبه لمبه سوم
زمانه ده ستمگاره، کې منې

دا بیتونه چي مي ولوستل، تر سر مي دودان وختل. په ځان نه پوهېدلم. په چپلاخه (څاپېړه) مي دا خپل مخ وواهه او له هغې څخه یو بل کاغذ راولوېدی چي باندي کښلي ئې وه: اې د کاکا زویه! ما خپل خون تا ته دربخښلی دئ او امید لرم چي ته او محبوبه دي پخپل منځ کي سره جوړ سئ. خو که هر وخت تا ته د دغي پلیتي او رنډۍ نجلۍ له خوا تاوان در ورسېد، نور نو مه دې ته بیرته ورځه او مه کومي بلي ته. صبر او سَکته وکړه او غم و مشقت دي په صبر سره وزغمه. ته باید پوه سې چي اجل دي نه وو پوره سوی، که نه وخت به لا مړ وای. خو سل شکرونه دي وي پاک خدای لره چي زه ئې تر تا دمخه واخیستلم او زما مرگ ئې تر تا د وړاندي کړ. ته دغه ټوکر چي د هوسۍ رسم باندي کار سوی دئ، درسره وساته ځکه چي ستا د غیابت په وخت کي دغه انځور زما یوازنی مونس او همرازه وو... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او اته ویشتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر کاغذ باندي عزیزې لیکلي وه چې: دا انځور ورک نه کړې. ته چې به هر ځای تللی وې، دغه انځور یوازنی مؤنس او همراز وو، چې ما به زړه ورته تشاوه او ستا دي وي که هر وخت د دغه انځور رسم کوونکی او مصوِّر درباندي پېښ سو، ډېر به لیري ځني ښورې. ورنزدې کېږې به نه، واده به نه ورسره کوې او تر هغې پرته نورو ښځوته هم مه نزدې کېږه. پوه سه، چې د دې انځور انځورګر هر کال خپل تصویر کاږي او لیري لیري ښارو ته ئې استوي. دا کار له دې خاطره کوي چې د ده نوم تر هره ځایه پوري خپور سي او دی په دنیا کي مشهور او شهره آفاق وګرزي او د کمال اوازه ئې ټول جهان ته ورسېږي. کله چې دغه انځور سوی ټوکر ستا د مرداري او پلیتي اشنایي تر ګوتو ورسېد، هر چا ته به ئې ورښکاره کاوه او ویل به ئې چې دا د دې د خور په ګوتو کار سوی دئ. مګر دې مرداري رنډۍ دورواغ ویل. خدای دې په شرمو وشرموي. ما به دا وصیت تا ته نه وای لیکلی خو، پوهېږم چې تر ما وروسته به جهان پر تا یوه الغه سي او په غاړه کي به دي ولوېږي. ډېره ورسره ترلې ده چې له کوره به ورک سې او پر ښارو به وګرزې. د دغه انځورګر آوازه به دي تر غوږو پوري درورسېږي، غواړې به چې ورسره وګورې او وئې وینې. نو پوه سه چې د دې تصویر انځورګر د کافور د ټاپوګانو (جزیرو) د پاچا لور ده.

دا کاغذ چې مي ولووست او په مطلب مې ځان وپوهاوه. د زړه له سوخته مي خورا ډېر وژړل. زما پر ژړا باندي د مور هم زړه نرې سو او سر ئې راسره پټ کړ. ډېري اوښکي ئې تویي کړې. بس چې کاغذ ته به مي وکتل، بې اختیاره به اوښکي راایله سوې تر ماښامه مي دغه حال وو. تر هغه وروسته مي پوره یو کال هره شپه په ژړا تېروله. کال چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوره سو. دغوسوداګرو بارونه وتړل او د سفر تیاری ئې شرو کړ. مور مي راته وویل چي ولاړ سه له دغو سوداګرو سره په سفر ووزه. ګوندي غم دي لږ څه سوړ سي. دوه درې کاله له دغو سوداګرو سره ښار په ښار وګرزه. نوکی به دي د زړه سوده په وسي. ما هم د مور په قول وکړه او له همدې قافلې سره مي سفر پیل کړ. خو بیا مي هم اوښکي نه درېږي. پر هر رباط چي واړوو، زه دغه د تصویر ټوکر مخي ته وغوړوم. ورته ګورم او د کاکا لور مي پر یادوم او ورسره سم مي له سترګو اوښکي رارواني وي. ژاړم او له ځانه سره وایم چي دا پر ما مینه وه او زما له ستم و جفاڅخه ځوانیمرګه سوه. دې زما ښه و نه لیدل او ما د دې بد نه وو لیدلي.

دا دئ کال ووت چي زه له دې قافلې سره په سفر کي یم. غم و ماتم مي زیات سوی دئ، کم سوی نه دئ. د غم د زیاتېدو وجه مي دا هم ده چي ما د کافور اته ټاپوګان او د بلوړوکلا وغوښتله اوترپښومي وکښله. د هغه ځای حاکم ملک شرمان نومېدی. د دې حاکم یوه لور چي دنیا نومېدله. ما ته هورې چا وویل چي د هوسۍ دغه تصویرونه دغې نجلۍ کښلي دي او دغه د خامک ټوکران چي زما سره دي، دا د دې د هنر محصول دي. د دې خبري په پوهېدو مي غم یو په دوه سو. چورتونو واخیستم او په فکرونو کي ډوب سوم. پر خپل ځان باندي ژړا راغله ځکه چي د نارینتوب د ورهېي نه وم او هغه ئې راڅخه اخیستې وه نور نو لکه ښځه داسي وم. دې نجلۍ ته مي د رسېدو نه حیله درلوده، نه وسیله. آ، شهزاده، څه درته ووایم. له کومي ورځي چي د کافور له ټاپوګانو څخه راوتلی او ځني لیري سوی یم، زړه مي د کوټلو وینو ډک دئ. ګوره چي پر دغه حال به خپل کور و کلي ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسېږم کنه؟ ګوره چې پر مرګ به مې مور حاضره وي که یا؟ ژوند بیخي راباندې بار دئ او نور ورڅخه موړیم. مرګ و اووه زره ښې.

دا خبرې چې ځوان وکړې، بیا ئې سر پټ کړ او ژړا ئې پیل کړه. یو وار به ئې د هوسۍ تصویر ته وکتل بیا به ئې بیرته مخ ځنې واړاوه او دغه بیتونه به ئې تکرارول:

چې د ورځې و د شپې په میاشت و کال دې زړه ملال
نه کافر نه مسلمان یې، نه دې نور د ښې اعمال

نه په رنځ راحت پوهېږې نه په وصل نه په هجر
په دې ژوند نو څه ده جوړه، مرګ بهتر تر دې جنجال

تاج الملوک د دې ځوان کیسې ته هک پک حیران تللی وو... کیسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادې کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او نهه ویشتمه شپه

شهرزادې وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

تاج الملوک چې د دغه ځوان کیسه واورېدله، له حیرانۍ څخه داسې منګ تللی وو. ځوان ته ئې وویل، په خدای مې دې قسم وي چې دغه حال خو پر دا څلور کونجه دنیا باندې پر هیڅ بنیادم نه دئ راغلی. خو یوه پوښتنه مې غوښتله چې درڅخه وئې کړم. عزیز ورته وویل: وایه پوښتنه دې، اې د پاچا زویه ! ستا ئې پوښتنه زما ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

جواب. غوږه دي په زړه کي مه پرېږده. تاج الملوک ورته وویل چي ته تر دغي نجلۍ پوري، چي دا انځور ئې کښلی وو، څرنگه ورسېدلې؟ ځوان ورته وویل چي ما خو په یوه چم و حیله تر دې پوري ځان ورساوه. چم و حیله داسي وه، کله چي قافله یا کاروان د دغي نجلۍ ښار ته ورسېدی، نو زه له قافلې څخه راووتم. یو څه حد چي ولاړم یو خورا غټ باغ مي مخي ته راغی. دې باغ ته ورننوتلم. د باغ باغوان یو بوډا شیخ وو. له دې شیخ څخه مي پوښتنه وکړه چي: "دا باغ د چا دئ؟" شیخ په جواب کي راته وویل چي دا زموږ د باچا د لور "بي بي دنیا" باغ دئ. په هفته کي یو وار دې باغ ته راځي او خپله تفریح کوي. شیخ ته مي وویل چي یو احسان خو راسره وکړه او یو گړی خو مي په دې باغ کي د پاچا د لور تر راتگه پوري پرېږده چي زه خو هم د دې په لیدو سره خپلي سترگي مشرفه کړم. شیخ ویل: "سل کرته". ما هم یو څو درهمه د شیخ په لاس کي ورکښېښوول چي ولاړ سه یو څه د خورک شی می راوړه. شیخ په درهمو باندي خورا ډېر خوشاله سو او په باغ کي ئې زما سره چکر شروع کړ. یو ځای ته راورسېدو چي د هر راز مېوو درختي پکښې ولاړي وې. شیخ راته وویل چي ته دلې کښېنه زه بیرته ژر راځم. د هغې خوا چي بیرته راغی یو سربسته د پسه کباب سوی وری ئې ورسره رااخیستی وو. باره مو په خورک شرو وکړه. ښه پوره مو ځانونه ماړه کړل. چي رشتیا سي زما تر خورک، د پاچا د لور و دیدن ته ډېره تلوسه وه. زه لا په دغه چورتو کي وم چي نابېره د باغ دروازه خلاصه سوه. شیخ راته وویل: "درغورځه، ځان یو ځای پټ کړه". زه هم چټک راوغورځېدم او یو ځای غلی ودرېدم. چي گورم له دروازې د پاچا عمله و فعله راننوتله. حبشیان خواجگان ئې په مخ کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

راروان دي. شيخ ئې مخې ته ورالا کړه. دوی له شيخه پوښتنه وکړه چې څوک موک خو به په باغ کې نه وي. شيخ ويل، نه صاحبه، دخدای بنده په باغ کې نسته. خواجه سرا ورته وويل چې د باغ دروازه ټينګه وتړه. شيخ چې دروازه وتړله ، آبس تا ته دي خدای نېکه ورځ درکړي، بي بي دنيا له يوې دربچې څخه راښکاره سوه. تا چې ويل د څورلسم سپوږمۍ په باغ راننوتله. چې دا ورته ومې کتله، سد مې له سره څخه ولاړ، خوله مې وازه پاته سوه او پر زړه مې د دې د وصال داسي لمبه راغله لکه پر چولاوه او تږو کسانو چې د فرات رود د ليدلو پر وخت راځي. د پاچا لور يو آن چکر وواهه او تفريح ئې وکړه، بيرته ولاړه او دربچه ئې په ځان پسي وتړله. زه هم له باغه راووتم او د خپل ځای و جايګير پر خوارارهي سوم. پوه سوم چې دې ته نه سم رسېدلای. زه وګوره، دا وګوره. دا د پاچا لور او زه د يوه سوداګر زوی. او بيا خو نوخبره بله هم وه او هغه دا چې زه خو د ښځي په شان وم، د نارينتوب ښېګڼه مي نه درلوده. آبس يارانو چې بار و بنه وتړله زه هم د دوی سره په سفر روان سوم. غوښتل مو دغه ښار ته راسو او هغه وو چې په دغه ځای کې پر تا باندي پېښ سولو. دغه وو زما ټول سرګذشت چې درته بيان مي کړ. تاج الملوک چې دا خبري واورېدلې، زړه ئې پر بي بي دنيا باندي ناديده بايلو. پر خپل آس ئې پښه واړوله او عزيز ئې هم له ځانه سره ملګری کړ. هله هله دا دئ د خپل پلار ښار ته راورسېد. عزيز ته ئې جلا کور ورکړ او د ژوند ټول د اړتيا وړ سامانونه ئې ورته راوچلول. پخپله خپلي ماڼۍ ته ولاړ. منګر تر سترګو ئې اوښکي رواني وې. په دغه حال کې پلار پر راغی. خپل زوی چې ئې پر دې حال وليد، ول خير کې زويه، څه پېښه ده، حال راته ووايه. تاج الملک

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټاپوګانو د پاچا د لور بې بې دنيا کيسه له سره څخه تر پايه ورته وکړه او پلار ئې پخپل مينتوب هم خبر کړ. پاچا ورته وويل چي د دې نجلۍ پلارله لويوپاچهانوڅخه دئ او ښار ئې هم له دې ځايه ډېر ليري دئ. ځه، زويه د خپلي مور ماڼۍ ته دي ولاړ سه او دا فکرونه دي له سره وباسه ... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او دېرشمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

وزير دندان ضوء المکان ته داسي نکل کاوه چي په هغه ورځ د تاج الملوک پلار خپل زوی ته وويل چي: "بچيه! ته ولاړ سه د مور ماڼۍ ته. هورې پنځه سوه تنې د حورو په شان د مينځيانو لوڼي دي. هره يوه ئې په ښايست کي تر ها بلي بالا ده. هره يوه چي دي پکښې خوښه سوه هغه تر لاس ونيسه او له ځانه سره ئې بوزه". که دي په هغو کي څوک خوښه نه سوه، نو به بيا د کوم پاچا لور دروغواړم چي تر بې بې دنيا به سل چنده ښه وي. تاج الملوک ورته وويل چي پلاره! زه بې له دغي نجلۍ څخه بل څوک نه غواړم دا هغه څوک ده چي دغه د هوسۍ رسمونه ئې کښلي دي. زه له دې څخه پر بله مخ نه سوای اړولای. يا به دغه نجلۍ راغواړې، يا نو مخ پر بَوښو او بيابانو نيسم او ځان وژنم. پلار ئې ورته وويل چي: "مه کوه، زويه! ما ته فقط لس ورځي مهلت راکه چي زه ئې پلار ته مرکه ورواستوم او تا خپل مقصد

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورسوم. مور مي دي هم په دغه شان وغوښتله. که داسي وو چي مرکې ته ئې د نې جواب ورکړ، پر مملکت بې داسي چپاو وروړم او دونه لښکر به وروباسم چي يو سر ئې دلته وي او بل ئې د دوی ښارته ورسېږي". تر دې وروسته نو پاچا هغه عزيز نومی ځوان خپل حضور ته راوغوښت او پوښتنه ئې ځني وکړه چي: "بچيه! تا ته د کافور ټاپوګانو لاروليکه درمعلومه ده؟"

عزيز ورته وويل: "هو! صاحبه". پاچا ورته وويل چي: "بچيه، غواړم تا له خپل وزير سره هغه ځای ته ولېږم". عزيز ورته په جواب کي وويل چي بيخي سمه ده. آبس نو پاچا وزير ته وويل چي د تاج الملوک کار ورسم کړه . تاسي دوه به يو ځای د کافور ټاپوګانو ته ولاړ سئ او د کافور ټاپوګانو د پاچا لور ته به زما د زوی له پاره مرکه وکړئ.

وزير د سفر په کار پسې سو او تاج الملوک خپل استوګنځي ته ولاړ. غم و حسرت و شواخون ئې يو په دوه سو او دا بيتونه ئې له ځانه سره وويل:

نــه پرېــږدي مــي دا ســتا فکر و آرام تــه
ســتا پــه يــاد ورځ رســومه و ماښــام تــه
خيــال پلــو دي د وصــال تــل راســره وي
که څه هم نسته نسبت زما ستا و نام ته
پر لېمو که دي د پښو خاوري بار نه کړم
نــه رســېږم ښايــسته مــخ د دلارام تــه

دا بيتونه چي ئې پای ته ورسول، نور نو په ځان پوه نه سو. تر سهاره پوري بېسده پروت وو. سهار ئې پلار ورته راغی. که ګوري چي د تاج الملوک ښه تر پخواژړه سوې ده. پلار ئې د زړه د ډاډ خبري ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړې او دی و عزیز دواړه ئې له وزیر سره یو ځای له خورا سنګینو سوغاتو سره ولېږل. دوی هم رخصت ځني واخیستی، د سفر دوعاوي سره وسوې، اوبه ئې پسې تویې کړې. هله، هله، هله، څو شوارورزه ئې تګ وکړ، آخر د کافور ټاپوګانو ته نږدې ئې د یوه سیند پر غاړه واړوله. وزیر د ټاپوګانو پاچا ته یو استازی ورواستاوه او د خپل راتګ حال ئې ورکړ. د آخوا، څو ساعته وروسته د شهرمان پاچا وزیر له خپلو غټانو او مخورو سره یو ځای د دوی هرکلي ته راووتل. له ښار څخه یو رباط لیري دواړو خواوو سره ولیدل. روغبړونه، ستړې مسي، د جوړ و ناجوړ پوښتني ئې سره وکړې. باره ئې نو د ښار پر خوا حرکت وکړ. تر څه مزله وروسته د شهرمان پاچا ماڼۍ ته ورسېدل. د پاچا په مخ کي ئې سوغاتونه کښېښوول. نور نو له درباره راووتل. څلور ورځي و څلور شپې ئې په ښار کي تېري کړې. چي ښه ئې ستړیا واچوله په پنځمه ورځ وزیر له عزیز سره د پاچا حضور ته ورغی. د پاچا په مخ کي ئې تر لازمو آدابو وروسته خپل حال او د راتګ سبب ورته بیان کړ. پاچا اریانۍ واخیستی، سمدلاسه ئې د جواب څه نه درلودل. ځکه دی پوهېدی چي د ده لور مېړه نه کوي. یو آن ئې سر ځړولی وو، آخر ته ئې سر راپورته کړ او یوه نوکر ته ئې امر وکړ چي بي بي دنیا ته ورسي او هغه څه چي اوس ئې واورېدل، ورته بیان کړي او د وزیر د راتګ په حال ئې خبره کړي. نوکر مځکه مچ کړه او رهي سو. یو ګړی وروسته بیرته دربار ته راغی او پاچا ته ئې تر احترام کولو وروسته وویل چي: "اې، ستر ټولواکه! بي بي دنیا ته چي مي دا بیان وکړ او د وزیر د راتګ سبب مي ورته ووایه. داسي خښم ورغی چي نږدې وو، زه ئې لا ډبولی وای. ما په وچه تاخته ځان ځني راخلاص کړ". پاچا و وزیر او عزیز ته مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

راواړاوه او ورته وئې ویل چي ستاسي پاچا ته به زما سلام ورسوی او دا کیسه به ټوله ورته بیان کړئ، ورته و به وایاست چي زما لور لوړلي دي چي مېړه به نه کوي... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او یو دېرشمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

شهرمان پاچا و وزیر او عزیز ته وویل: څه مو ولیدل او څه چي مو واورېدل، دا ټول به خپل پاچا ته زما له سلام سره یو ځای بیان کړئ او ورته وبه وایاست چي زما د لور له مېړه کولو سره نه ده جوړه. آبس وزیر او ملګري ئې ناولی لاس د پاچا له درباره راووتل. مزلونه ئې سر پر سر ووهل څو خپل پاچا ته راورسېدل او ټول بیان ئې له ایکه تر بیکه ورته وکړ. پاچا سمدلاسه پر خپلو امیرانو امر وکړ چي لښکر د جنګ له پاره تیار کړي. وزیر ورته وویل چي ستا قربان سم پاچا، دا کار مه کوه. د شهرمان پاچا ئې څه ګناه، څه تعدی، دی خو هیڅ ملامتیا نه لري. ملامتیا خو ئې د لور ده. ځکه زموږ په مخ کي ئې خپل پلار ته پیغام راواستاوه چي که ئې د دې له رضا پرته مېړه ته ورکړه، اول به مېړه ووژني او بیا به خپل ځان مړ کړي.

پاچا چي د خپل وزیر له خولې دا خبري واورېدې، پر تاج الملوک باندي وبېرېدی چي له شهرمان پاچا سره جنګ وکړم او مات ئې هم کړم، بې بي دنیا به ځان ووژني. نو دا خو هم نه شابس. باره ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج الملوک په دا ټول حقیقت باندي خبر کړ. تاج الملوک چي د پلار له خولې ټول بیان واورېد، پلار ته ئې وویل چي زه د شهرمان پاچا له لورڅخه لاس پر سر کېدلای نه سم، نو ښه خبره دا ده چي پخپله د دې ښار ته ولاړ سم او د دې د وصلت په لارکي چي مي څه د وسه کېږي، وئې نه سپوم. پرېږدم خو ئې نه چي سر مي هم په دې لار کي ولاړ سي، پروا ئې نه لرم. پلار ئې ورته وویل چي تر هغه ځایه پوري نو څرنگه ځې؟ ده ورته وویل چي د سوداگرو په ټولۍ کي ځم. پلار ئې ورته وویل چي داسي ده، نو وزیر او عزیز هم درسره ملگري کړه.

آبس پاچا د خزانې سندوخان خلاص کړل تاج الملوک ته ئې د یو لک دینارو په اندازه مال برابر کړ. چي تاج الملوک او عزیز دغه شپه د عزیز په کور کي تېره کړه. د تاج الملوک طبیعت ډېر خته وو، خوب نه ورتلی او پخپلو چورتو کي ډوب وو د خپلي محبوبا په آرزو ئې دا بیتونه له ژړا سره سم تر خولې رااوتل:

لـه نظـره مـي پنـاه زمـا محبـوبې پـر خـدای دي سپـارم
زړه مي اور واخیست مکوټ سو، شپه و ورځ درپسي ژاړم
که دي ځای وي په بابل کي د هاروت په شان په څاه کي
پـر لېمـو کـه تـگ محـال سـو د سـاحر مرسته بـه غـواړم
اوبـوم ئې پـه سرو اوښکو ستا د عشق تخم په زړه کي
کـې حاصـل د وصـل راکـړ، نـو بیـا واه، څومره بـه ویـاړم

عزیز ته بیا خپله د کاکا لور عزیزه ور په زړه سوه او د هغې په یاد ئې اوښکي تویولې. دواړو کری شپه تر سهاره پوري په سرو اوښکو تېره کړه. سهار چي سو، تاج الملوک د سفر موزې په پښو کړې د سفر سامانونه ئې سره وتړل نو ولاړ چي له موره څخه حق پلیت واخلي. مور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورغی او ټول حال ئې ورته ووایه. مور ئې رخصت ورکړ او پنځوس زره دیناره ئې هم ورکړل. بیا نو د پلار ماڼۍ ته ورغی او تر اجازې اخیستلو وروسته ورننووت. پلار ئې پنځوس زره د سرو زرو دیناره ورکړل او امر ئې وکړ چې تر ښار دباندي دي د ده له پاره لوی تجیر یا خېمه ودرول سي. دوې ورځي و دوې شپې ئې په دغه خیمه کي تېري کړې. دریمه ورځ ئې رخصت واخیست او مخ پر سفر روان سو. تاج الملوک له عزیز سره څنگ پر څنگ روان وو. عزیز ته ئې وویل: "ورورکه ! زما بې تا چاره نسته او نه ستا د بېلتون توان لرم". عزیز ورته وویل: "که ما وپوښتې، ما ته هم بې له تا گوزاره سخته ده. زړه مي غواړي چې ستا په پښو کي ومرم، خو زما ورورکه! په مور مي بیخي ډېر زړه کښانده دئ". تاج الملوک ورته وویل چې: "کله چې خپل مقصد ته ورسېږو، نور کارونه به خدای گرده اسانه کړي، چورت مه پکښې وهه". په لار کي به وزیر تاج الملوک ته د زړه ډاډ ورکاوه او د صبر توصیه به ئې ورته کوله، عزیز به سوزناکه شعرونه او د دنیا د عجایباتو نکلونه ورته کول. څه سر دي پرله گرزوم، تر دوو میاشتو شپه و ورځ مزله وروسته د معشوقې ښار ته نزدې ورسېدل. د تاج الملوک له اوږو څخه د غم پېټي شیوه سول او خوشالي وربانديي راغله. د سوداگرو په ټولۍ کي ښار ته ورننوتل. په یوه لوی کاروانسرای کې چې د خورا مړو او هستمنو سوداگرو کاروانسرای وو، واړول. تاج الملوک له عزیز څخه وپوښتل چې د سوداگرو کاروانسرای همدغه دئ؟ عزیز ورته وویل: هو! منگر دا هغه ځای نه دئ چې ما پکښې اړولي ول خو دا ځای تر هغه ښه دئ.

باره ئې اوښان دلې چو کړل، بارونه ئې ځني راکښته کړل. ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

سامان ئې په کوټه کې واچاوه. وزير خپلو نوکرانو ته ئې امر وکړ چې د دوی له پاره ښه غټ او پراخ اطاقونه کراهيه کړئ. وزير او عزيز له تاج الملوک سره يو ځای هغه په اطاق کې سره راغونډ سول او د خپل راتلونکي کار له پاره د تدبير او حيلې په باب ئې فکرونه ووهل. د تاج الملوک سد کار نه کاوه او حيران پاته وو چې څه وکړي. آخر وزير داسي تدبير وسنجاوه چې د ښار په منځ کې د بزازانو په چارسو کې تاج الملوک ته دوکان ورونيسي. دوباره ئې تاج الملوک و عزيز ته مخ ورواړاوه، او ورته وې ويل چې که داسي لاس تر زني کښېنو، خدای خبر چې مقصد ته به رسېږو. تاج الملوک و عزيز ته وويل چې: "بس، ته مشر يې، هر راز چې دي مصلحت وي موږ هغسي کوو".

وزير ورته وويل چې زما خو داسي خوښه ده چې .... او نورئې خپله نخشه ورته بيان کړه. وزير ورته وويل چې د بزازۍ دوکان ستا له پاره ښه دئ. ته به پر تخته دان کښېنې او د مالو د خرڅلاو کارونه به پر مخ وهې. ته چې پر دوکان کښېنې، تا ته خدای ښايسته شکل و سيکه درکړې ده انشاءالله د ټول بازار سترګه به درواوړي او دوکان به دي ښه په چل کې سي. لاکن عزيز به له ځانه نه ليري کوې. دی به هم پر دوکان درسره کښېنوې. تاج الملوک ته د وزير نخشې ښه خوند ورکړ او خوښه ئې سوه. دستي په دستي ئې د سوداګرو جامې له سوندخه راوايستلې، وائې غوستلې او مخ پر چارسو رهي سو. نوکران تر شا پسي روان ول. ده يوه نوکر ته زر ديناره ورکړل او ورته وې ويل چې په دې باندي د دوکان اسباب رانيسه او دی پخپله د بزازانو بازار ته روان سو. بازار ته چې ورسېد او د سوداګرو سترګي پر وموښتلې، د ده ښکلې سيکه، جګه دنګه تنه، سره و سپينه جوله چې ئې وليدله د ټولو خولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وازي پاته سوې. ټولو ویل چي دا د بشر له ذاته نه دئ. دا حور دئ چي له فردوس جنته څخه دې نابودي دنیا ته رالېږل سوی دئ. یوه وویل:

دا ښایست نه دئ، اې خلکو، دا به وي چشم بندي
په کمال و په جمال کي میدان وړي له سامري
داسي سرې شکري شونډي بل ځای نسته پر دنیا
په خبرو کې پېیلي مرغلري، سره غمي

ها بل پر راړغ کړه:

دا سپوږمۍ د څور لسم ده راختلې پر اسمان
پر نېک فال باندي ئې نیسئ دا نر حور ماه تابان
و دې قد و دې قامت ته سروه ولوېده له لافو
و دې حسن د یوسف ته په حیرت دئ ټول کنعان

په دې مابین کي یو سپین ږیری راوړاندي سو او وې ویل:

سپلني بویه چي دود سي و دې حسن دې جمال ته
دا زموږ د مجلس شمعه دي خدای نه پرېږدي زوال ته
مړېده نسته په وصف د دې مخ او د دې حسن
شکرانه ئې تسلیمي ده و خالق لایزال ته
دا جلوه نه ده راغلې نه به بیا راسي دې ښار ته
دا عطای الهي ده، شکر بویه ذوالجلال ته

د صفتونو او تحسینونو په دې باران کي دوی د چارسو د دوکاندارانو تر وکیل پوري چي یو شیخ وو، راورسېدل. شیخ ورته ولاړ سو. سلام و تعظیم و احترام ئې پر ځای کړ. په نظر ئې داسي ورغلل چي تاج الملوک او عزیز د دې بل سړي یعني وزیر، زامن دي. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوکاندارانو وکیل پوښتنه ځني وکړه چي: "که ما ته څه امر و خدمت وي، اجرا کېدو ته ئې پر دواړو سترګو حاضر و آماده یم". وزیر ورته وویل: هو! ستاسي سره مو کار وو. زه سپین ږیری سوی یم. دا دوه ځوانان مي زامن دي خدای دې غم نه راویني. دوی ښار پر ښار ګرزوم. په هر ښار کي یو کال تېروو چي دغه زامن مي تفریح وکړي او د ښار له خلکو سره وپېژني. اوس چي ستاسي ښار ته راورسېدو نو ستا څخه مي هیله دا ده چي پر یوه ښه ځای باندي چي د عام و خاصو د تګ راتګ لار وي، و دوی ته یو دوکان ورکړې چي دوی خپل کاروبار او بیعه و شرا پکښې شرو کړي. په دې ترڅ کي به دوی ستاسي په ښار کي هم وګرزي، چکرونه به ووهي او د دې ځای له ښو خلکو څخه به نېک اخلاق هم زده کاندي.

شیخ ورته وویل چي: "دا کار به پر دا دواړو سترګو اجراء کاندم". د شیخ تر سترګو دا دوه ځوانان داسي ښه وایسېدل چي ته به وایي بیخی پر مین سوی وو. له ځایه راولاړ سو او و دوی ته ئې پر یوه خورا ښه موقع باندي خورا پراخ او غټ دوکان وروښود. د دوی تر موافقې وروسته ئې د دوکان کیلۍ وزیر ته وسپارلې او ورته وې ویل چي: "خدای دي دا دوکان ستا پر زامنو باندي مبارک کړي".

وزیر راولاړ سو او پر خپلو نوکرانو او خادمانو باندي ئې ږغ وکړ چي هغه د ورېښمو سنګین ټوکران ټول دې دوکان ته راوچلوي ... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سل او دو دېرشمه شپه

شهرزادې ووېل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

وزیر چې ځان د سوداګرو په جامه کې راایستلی وو، پر نوکرانو باندې دوکان ته د مالو راچلولو امر وکړ. آبس، نوکرانو هم په یوه دوړدنګ راوچلول. د دوی سره خو د پاچهۍ په شانې سنګین مالونه ډېر وه . ټول ئې په دوکان کې واوړل. شپه چې تېره سوه، سهار ئې وختې په تاج الملوک او عزیز باندې حمامونه وکړل. دې دوو ځوانانو ته خدای داسې ښایسته رنګونه وسیکې ورکړي وې چې هغه د شاعر خبره:

انګـې ئـې تـه وا ، لمـر وو ، ځلېدلـه
لـه زلفـانو ئـې عنبر مـشک توئېدلـه
پـه کتـو ئـې تـن و روح تـازه کېدلـه
پـه مجلـس ورتـه سـرونه زنګېدلـه

یو ګړی ئې په حمام کې تېر کړ او پاک خواپاکې راووتل. شیخ چې خبر سوی وو، چې دوی حمام ته تللي دي نو د حمام د دروازې مخ ته په انتظار ورته ناست وو چې ناڅاپه د جنت دوه غلمان رابنکاره سول، بدنونه ئې د سپیني نقرې په شان پاک خواپاکې، انګې یا بارخوګان ئې د لاله ګلو په شان تک سره راختلي، سترګې په کجلو توري د هوسۍ د کبلیانو په شان شانه ورانه له حمامه راووتل. شیخ ورته ووېل بچیانو! خدای مو تل همداسې روغ رمټ، خوښ خوشاله لره. تاج الملوک په ډېره شېرینه او فصیحه ژبه جواب ورکړ، چې کشکې ته هم له موږ سره وای. بیا نو تاج الملوک او عزیز دواړو د شیخ لاسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورمچ کړل او مخ پر دوکان رارهي سول څو تر دوکانه پوري راورسېدل. شیخ تر شا په پسې وو او کله چي ورته راورسېد، دا بیتونه ئې ورته وړغول:

مبارک دي دا سهار وي، ښه راغلی دي وي راتلو ته
زموږ لېمه په انتظار دي، ستا سي پښو و قدمو ته
هغه ورځ ده بختوره، چي پر تا باندې نظر وي
دا مریی نه دئ آزاد دئ، چي رهي ستا و څنګو ته
بل نېکمرغه ښار به چیري، پر نړۍ هسي پیدا سي
بختورئې دي ها خلک چي راځي ستا هرکلو ته

باره نوشیخ دوی ته د دوعا خوله پرانیستله او د وزیر څنګ ته کښېنوست. له یوې خوا او له بلي خوا سره وږغېدل خو د شیخ لوی مطلب د تاج الملوک او عزیز د ښکلا نندارہ وه او پر شونډانو ئې دا زمزمه جاري وه چي:

زړه مي ستا سره خو سترګي مي بل ځای دي
ځان له خلکو پټوم چي ټول بدرای دي

وزیر د دوکاندارانو شیخ ته په خبرو کي وویل چي دا حمام هم خورا لوی نعمت دئ. شیخ په جواب کي ورغبرګه کړه چي تا او ستا زامن دي خدای له ټولو زمیني و اسماني بلاوو وژغوري او له بدو سترګو دي په امان وي، آیا د حمام په باب به دي کوم بیت میت په یاد وي کنه؟ تاج الملوک ورته وویل چي د حمام په صفت کي زما دا دوه بیته په حافظه کي سته:

څه عجب ګرم و تود یې، منوره و روښان
د ښامار په شاني خیژي دي تر خولې د اور دودان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېب، پېريان و شاپېرۍ دي په لمن کي يو ځای لامبي
ستا په گرمه تو ده غېږ کي هم زاړه دي هم ځوانان

تاج الملوک چي دا بيتونه وويل، عزيز هم راواړاندي سو، ويل ئې زما هم په دې باب يو دوه بيته زده دي. شيخ ورته وويل، وايه ئې، څه ته گورې زما گرانه!

ته په شاني د هېلۍ يې پر اوبو دي دئ وطن
يا خو سم د م سمندر يې پر سکروټو دي مسکن
الوتني دي پر کښته، وزرونه دي پر ځوړ دي
کښېنسته دي پر فلک دي، پر اسمان دي الوتن

شيخ د دوی فصاحت و بلاغت ته گوته په غاښ ونيوله او وې ويل: قسم دئ چي په فصاحت و بلاغت کي درباندي ختمه ده. زه به هم يو دوه بيته درته واوروم او بيا نو په خورا جوش و خروش او په ښه آواز سره داسي وويل:

له اوبو څه دي پاکي ده له ټکوره دي آرام
په اوبو دي کاميابي ده اور نجات دئ د ناکام

ته پخپله يې تو د وخه خو گرمي په اوبو مينځې
رطوبت ستا سبب کېږي د ريزش و د زکام

په اوبو و په سکروټو دي زړه تود ستر گي لندې دي
په مثال زمونږ د سلطان د دښمنانو يې بدنام

د دې بيتو تر ويلو وروسته ئې ستر گي په دغو دوو ځوانانو کي ښخي وې او د هغوی د حسن په باغ کي ئې د خيال په دنيا کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چکرونه وهل او دا بیتونه ئې ورسره زمزمه کول:

د فردوس جنت مثال یاست د رحمت یاست نښانې
عنایت دئ چي ایږدی زموږ پر لېمو دا خپلي پښې
د فاتح لښکر په منځ کي د بیرغ په شان رپېږی
په ښېګڼو د نړی یاست نازولي زمانې
عشق چي هر چیرته استېږي لار د عقل هلته نسته
چا لیدلي پر یو ځای دي دوه شاهان دوې ملکې
عقل نه سي ټینګولای ځان د میني و لښکر ته
تعقل تسلیم دې زور ته سستي، پُستي ئې پایې

تر دې وروسته نو شیخ دوی ته د مېلمستیا ښه ټینګ ست وکړ، خو هغوی و نه مانه او عذر ئې ورته وکړ او خپل استوګنځي ته ولاړل. د حمام ستړیا ئې هورې واچوله، ډوډۍ موډۍ ئې وخوړله او ارامه و اسوده شپه ئې تېره کړه. سهار وختي راپاڅېدل، لمونځ و اودس ئې وکړ. لمر چي څرک وواهه او دوکانونه خلاص سول، دوی هم له کوټې راووتل او دوکان ته راغلل. نوکرانو وختي لا دوکان خلاص کړی وو، د دوکان مخ ئې اوپاشي کړی وو. شاوخوا ئې وریښمین ټوکران اوډلي ول. تاج الملوک د دوکان پر یوه خوا کښېنوست او عزیز پر ها بله خوا. وزیر د دوکان په منځ کي ځان ته ځای وټاکه. نوکران د دوکان مخ ته یوه لیکه ودرېدل، چي مخ دي راګرزاوه د دوکان اوازه له یوې خولې بلي ته او له بلي څخه ها بلي ته خپره سوه.

خلک پر دوکان باندي رامات سول. تانونه تانونه مال په یو څو ورځي کي ویلي سو او خرخ سو. د دوکان شهرت په ټول ښار کي تیت سو. په هیڅ مجلس، په هیڅ حجره او دېره کي د دغه دوکانه پرته بله

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره نه کېدله. څو ورځې په همدې شان تېري سوې او له هري خوا به خلک ډلي ډلي ورته راروان ول. وزیر و تاج الملوک ته وویل چي هوښ کوئ، چا ته مو خپل حال تر خوله راونه وزي او خپل راز به همدغسي پټ ساتئ. عزیز ته ئې د پټ راز د ساتلو سپارښتنه وکړه. کور ته چي ولاړل، تاج الملوک و عزیز پخپلو منځو کي مجلس کاوه، تاج الملوک ورته وویل چي خدای خو دي وکړي چي د بي بي دنیا له خوا یو څوک دوکان ته راسي. له ډېر انتظاره مي ستر ګي څلور سوې. شپه و ورځ مي د دې خیال له سره نه وزي. میني ئې داسي لېونی کړم چي اوس نو بیخي مخ رالګېږي. تاج الملوک د بي بي دنیا په مینه کي تل ډوب وو، خوب و خورک ئې نه کاوه. په دې مابین کي یوه ورځ ناڅاپه یوه بوډۍ له دوو مینځیانو سره دوکان ته ورغله ... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او دري دېرشمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

تاج الملوک یوه ورځ په دوکان کي ناست وو چي نابېره یوه بوډۍ له دوو مینځیانو سره دوکان ته ورغله. تاج الملوک ورته پاڅېد. بوډۍ د ده قد و قامت، ښایست و ښکلا، ځوانۍ و تندرستۍ ته هسي منګه تللې وه او هیڅ ئې ستر ګي نه څنې اړولې. له ځانه سره ئې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه دي سيال سته په ښايست کي، نه الفاظ ئې د بيان سته
په هر څه کي دي جمال دئ، د ښايست پکښې نښان سته
سر تر نوکه لطافت يې، عجائب شکل و قامت يې
سفيدپوشه پاک صورت يې، پاکيزه دي روح روان سته
نه پر وچه چا ليدلی، نې په بحر کي موندلی
نه کتاب کي چا لوستلی، چي دا ستا په شان انسان سته
نه آبي يې نه خاکي يې، لطافت يې درست پاکي يې
ته چينه د سکندر يې، په اوبو کي دي درمان سته

بوډۍ و تاج الملوک ته ورتېره سوه. تاج الملوک ورته ولاړ سو او په موسکيو شونډو ئې څنګ ته د کښېنستلو ست ورته وکړ. بوډۍ ئې څنګ ته کښېنستله. هوا ګرمه وه او تاج الملوک پيک پر واهه تر څو بوډۍ يو څه هوسا سوه. دا ټول کارونه تاج الملوک د عزيز په اشاره و لارښوونه سر ته رسول. بوډۍ تاج الملوک ته مخ راواړاوه او پوښتنه ئې ځني وکړه چي: "زړګيه! ستا بلا دي زما پر سر سي، ته د همدې ښار يې؟" تاج الملوک ورته وويل: نه، دغه مي اول وار دئ چي دې ښار ته راغلی يم. بوډۍ ورته وويل، راواړوه، څه دي درسره راوړي دي. آيا داسي سنګين ټوکران لرې چي د مخورو او معززو نېکانو وړ وي. تاج الملوک د بوډۍ په غوښتنه يو څه تلولی سو، بوډۍ ته ئې ويل: زما په دوکان کي داسي ټوکران لرم چي د پاچهانو او د پاچهانو د لوڼو وړ دي. ته راته ووايه چي د چا له پاره ئې غواړې چي زه ئې له شانه سره سم ټوکر درته راواخلم. بوډۍ ورته وويل چي د شهرمان پاچا د لور بي بي دنيا له پاره ئې غواړم. تاج الملوک چي د خپلي معشوقې نوم واورېد، په زړه کي باغ باغ سو او عزيز ته ئې وويل چي د دوکان تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو ښه او سنګين ټوکران ورته راواخله. عزيز هم د ټوکرانو بوخچه راواخيستله او د دوی مخ ته ئې کښېښووله. تاج الملوک بوډۍ ته وويل چي هر ټوکر چي د پاچا د لور له پاره مناسب وي، پکښې خوښ ئې کړه. دا مال په ټول بازارکي بل څوک نه لري. بوډۍ هغه ټوکر پکښې خوښ کړ چي زر ديناره ئې بيه وه او پوښتنه ئې ځني وکړه چي دا ټوکر په څودئ؟ تاج الملوک ورته وويل چي دا ټوکر خو زموږ او ستاسي تر اول وار پېژندګلوي پوري هيڅ ارزښت نه لري. تر تاج ار دئ، وائې خله. بوډۍ ورته ورته وويل چي: "څونه د خير او د ښې خولې سړی يې، خدای دي له بدو سترګو څخه پخپل حفظ و امان کي وساته. دا به کمه بختوره وي چي ستا سره پرېوزي، ستا دغه رعنا و زيبا قد په غېږ کي ونيسي، ستا له ښکلي مخ څخه مچه واخلي. او دا خو به بيا تر ښو لا ښه وي چي هغه هم ستا په شان د حسن و ښکلا څښتنه وي. تاج الملوک د بوډۍ په دې خبره له خندا شين سو او په زړه کي ئې وويل چي اې د محتاجانو مرستندويه خدايه، زما د زړه ارمان مي د دغې بوډۍ په لاس درڅخه پوره غوښتی دئ. بوډۍ مخ ورته راوګرزاوه او وې ويل: "زويکه! نوم دي څه دئ؟"

ده ورته وويل: تاج الملوک.

بوډۍ ورته وويل چي دا نوم خو له شهزاده ګانو سره ښايي او ته د سوداګر زوی يې، دا څرنګه؟

عزيز ورته وويل چي: دی پر مور و پلار باندي بيخي ډېر ګران وو، د ډېره نازه ئې دغه نوم پر کښېښوو. بوډۍ وويل: "رشتيا وايې، خدای دي تاسي دواړه د حاسدانو له شر و فتنې څخه وساتي". بوډۍ هغه سنګين وربښمين ټوکر واخيست او بي بي دنيا ته ئې ورووړ او ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وې ویل: آ، د پاچا لوري! نن مي داسي ښایسته او سنګین ټوکر درته راوړی دئ چي حیرانه به ورته پاته سې. بي بي چي ټوکر وکوت ورته وې ویل: "عمه جاني! ما خو پخپل عمر په دې ښار کي داسي ټوکر نه وو لیدلی". بوډۍ ورته وویل چي د دې ټوکره څښتن تر هغه زرکوټي ښایسته او سنګین دئ. هی، ارمان چي دا نن شپه ستا په غېږ کي پروت وای. ځوان نه دئ چي یو د خدای عطا ده چي د تفریح له پاره دې ښار ته راغلی دئ. بي بي دنیا چي د بوډۍ دا خبري واورېدې، شنه د خندا ولاړه، بوډۍ ته ئې وویل: "خدای دي ووهه، دا څه پرتي وایې، عقل دي له سره تللی دئ، که څه؟ چي داسي اپلاتي وایې". بیا ئې نو ټوکر دوهم وار په لاسو کي سره واړاوه، راواړاوه. حیرانۍ ورته واخیستله. د دې په عمر ئې داسي نفیس وربښمین ټوکر نه وو لیدلی. بوډۍ ورته وویل چي: "بي بي! د دې ټوکر څښتن مه ووینې. د مځکي پر مخ په ښایست او جمال کي نه بل داسي بشر پیدا سوی دئ او نه به پیدا سي".

بي بي پوښتنه ځني وکړه چي تا نه ځني وپوښتل چي زموږ په ښار کي خو به کوم مشکل نه لري، کوم شي مي ته خو به اړتیا نه لري". بوډۍ ورته وویل، آفرین دي ستا پر هوښیاري سي. انسان دئ، خامخا به کوم شي مي ته اړوي، منګر ما پوښتنه ځني و نه کړه. بي بي ورته وویل چي ولاړه سه، دوکان ته ئې ورسه او زما سلام به ورورسوې. پسله سلامه به ورته ووایې چي بي بي ویل: "زموږ ښار ته ښه راغلې، هرکله راسې. هر وخت که دي کوم شي ته اړتیا وه، پر موږ ږغ وکړه چي اړتیا دي درپوره کاندو". بوډۍ سمدلاسه راولاړه سوه او برابر هغه دوکان ته ورغله. د تاج الملوک چي سترګي پر وموښتې له خوشالۍ پرله

(c) ketabton.com: The Digital Library

وځرخېدي. ورولاړ سو، بوډۍ ئې تر لاس ونیوله او څنګ ته ئې کښېنوله. بوډۍ چې یوه ساه واچوله، باره ئې تاج الملوک ته د بې بي دنیا پیغام واوراواه. تاج الملوک د پیغام په اورېدو سره د زړه له کومې خوشاله سو، طبیعت ئې ورته وغوړېدی، له ځانه سره ئې وویل چې که خدای کول کار سم سو. بوډۍ ته ئې وویل چې زما د خوا به دا دوې ګوتي خط وروړسوې. بوډۍ ورته وویل: پر دواړو سترګو به ئې ورورسوم. باره نو تاج الملوک قلم و مشواڼۍ راواخیستله او دا بیتونه ئې ورته ولیکله:

موږ د لیري مسافریو، بنایستې تا ته راغلي
آرزوګاني مو دي ډېري، امیدونه مو سخلي
تې منه چې راوهلي مو اورېده اوږده مزلونه
هوسایۍ مو ستا په تورو اوږدو زلفوکي لیدلي
موږ د جام و د ساقي، مې و پیالې سرود په تمه
یو راغلي و محفل ته، زُهد، تقوا وي مو شړلي

د کاغذه سر ته ئې داسي عنوان وکیښ:

دا لیک د هغه هجران ځپلي او د فراق په لمبو مکوټ سوي له خوا درته لیکل سوی دئ چې نه خپلي معشوقې ته د رسېدو لار ورمعلومه ده او نه د وصل ګودر. د بېلتانه اور ئې په شپو شپو هډونه ورسوځلي دي.

دلته ئې نو نور د اوښکو رود تر سترګو راایله سو او دا بیت ئې نور هم پر ورزیات کړ:

ستا په دید سره به پایم، په نغمو کي به دي ستایم
د بېلتون په تاریکو کي، د روڼ مخ په تمنا یم

کاغذ ئې کت کړ او خپل مهر ئې پر ولګاوه. بوډۍ ته ئې په لاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ. د سرو زرو يو زر ديناره ئې د بوډۍ په لاس کي ورکښېښوول ورته وې ويل چي: دا زما له خوا د سوغات په ډول ومنه. بوډۍ کاغذ و پيسې راواخيستې، تاج الملوک ته ئې دوعا وکړه او د بي بي پر لور رارهي سوه. کله چي هغې ته ورسېده، بي بي پوښتنه ځني وکړه چي اې زړې بوډۍ، هغه ځوان خو به شي مي ته اړ نه وو، چي غم ئې وخورم. بوډۍ ورته وويل چي دغه کاغذ ئې ستا له پاره راکړ، ويلې مي نه دئ چي څه به ئې پکښې کښلي وي. بي بي چي کاغذ خلاص کړ او وئې وايه، لکه مار پر ځان راتاو سوه او وې ويل: دا د سوداګر بچي په کوم جرئت غوښتي دي چي زما سره خط و کتابت وکړي. په بالله مي دي قسم وي چي که له خدايه نه بېرېدلای، په هغه دوکان کي به مي سر ورچټ کړی وای. بوډۍ ورته وويل، خير کړې، څه ئې ليکلي دي چي داسي ورته په خښم کي سوې. د چا د ظلم له لاسه ئې شکايت کړی دئ او که ئې د ټوکره د پيسو غوښتنه کړې ده؟ بي بي ورته وويل: "دا يو ئې هم نه دي ليکلي، بس درګرده ئې د ميني و محبت خبري کښلي دي. او دا ټوله زه ستا څخه انګېرم. که نه نو څرنګه به دې کثيف سړي دا رنګه خبري کولای سولای. بوډۍ ورته وويل: اې زما بي بي! ته په داسي ټينګه او محکمه ماڼۍ کي اوسې چي د هوا مرغۍ ئې د پاسه د الوتلو جرئت نه سي کولای. دا چي يو سپی له ځانه سره وغاپي، ته ئې پر ځان مه درنوه او پر ما باندي هم مه په قهر کېږه. داسهي ده چي کاغذ ما راوړی دئ. منګر ما خو ئې مضمون نه وو کتلی. زما اوس داسي خوښه ده چي ته يو سخت جواب ورته وليکې او داسي ئې وبېروې چي بيا د دغه راز اوتو بوتو او چټياتو د ليکلو جرئت و نه کړي. بي بي ورته وويل: "جواب که مي ورته وکيښ، نه ګانه چي تمه و اميد ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پيدا نه سي". بوډۍ ورته وويل چي نه، داسي به پېښه نه سي که خدای کول. زما دا خيال چي کله ئې ستا سرزنش و ترټنه ولوستله، نور به نو پر خوله لاس ونيسي. باره، نو بي بي ويل قلم و مشواڼۍ راته راوړئ. قلم و مشواڼۍ چي ئې ورته راوړل، دا کښېنستله او دا بيت ئې ورته وکيښ:

ته له کومي خوا رغبړې، زما و ستا وصل هيهات
چيرته لمر، چيرته کڅلکی، چيري زه، ستا چټيات

دا بل بيت ئې هم پر ورزيات کړ:

د سيمرغ مرغه ځالۍ ته مچ تلای نه سي په هوا
د خپل ځان آن به تمام کړي، رسوايي لا پر بالا

کاغذ ئې کت کړ او بوډۍ تې په لاس ورکړ. ورته وې ويل چي دا کاغذ به وروړسوې او ورته وبه وايې چي د دې خبرو څخه لاس واخلي.

بوډۍ کاغذ ځني راواخيست او شپه ئې بېغمه پخپل کور کي تېره کړه. سبا سهار وختي د تاج الملوک د دوکان لور ته رهي سوه. د تاج الملوک چي بوډۍ په سترګه سوه، خورا ډېر خوشاله سو. بوډۍ ته ولاړ سو، څنګ ته ئې کښېنوله. بوډۍ له جيبه کاغذ راوکيښ او تاج الملوک ته ئې ورکړ او ورته وې ويل چي بي بي ستا د خط له اسيته بيخي ډېره په خښم سوه. خو ما په مهربانۍ او ښه خوله د دې پر قهر باندي سړې اوبه تويي کړې. دا مي راضي کړه او دې ته مي واداره کړه چي پر تا ئې زړه وسوځي او د خط جواب دي درته وليکي. آبس، تاج الملوک خط واخيست. بوډۍ ته ئې کوروداني ووايه او پر عزيز ئې ږغ وکړ چي بوډۍ ته يو زر ديناره نور ورکړي. خط چي خلاص کړ او وئې لووست. تر سر ئې دودان ووتل تر سترګو ئې اوښکي راغلې. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوډۍ زړه پر وسوځېد او پوښتنه ئې ځني وکړه چي: "زويکه! په خط کي ئې څه کښلي دي، چي داسي ورته ژاړې". تاج الملوک ورته وويل چي ګوانبلی ئې يم او زما د وژلو وعده ئې کړې ده او له نور خط و کتابته ئې منعه کړی يم. خو زه که دې ته ليک وانه ستوم نو تر دې ژوند په مرګ ډېر راضي يم. نو خدای به کوي ته به کوې د دې ليک جواب به زه درته وکاږم او ته به ئې تر هغې پوري ورورسوې. بوډۍ ورته وويل چي زما دي ستا په سر و په ځوانۍ قسم وي چي زه به خپل ځان غرغړې ته ورکړم خو انشاءالله تا به خپل مقصد ته ورسوم. تاج الملوک ورته وويل هر څونه نېکي چي دي راسره وکړه، هغونه سل چنده به مجراينه درکړم. باره نو تاج الملوک کاغذ راواخيست او دا بيتونه ئې ورته وکښل:

مه کره دا تخم د بدی چي ډېر اوبال لري
روک جواب عاشق ته ورکول هم ډېر جنجال لري
خدای لره لويي ښايي بنده له عاجزي په کار
څله به مغرور وي څوک په حسن چي زوال لري
تېغ د جفا نه ښايي چي کش پر مظلومانو سي
خوی ئې د وفا وي، زړه چي مينه مالامال لري
بده ويـنا زهـر ده، نېکـانو لـره نـه بويـه
خاص ييا ښايستو لره چي حسن و جمال لري

د دې بيتو تر کښلو وروسته ئې اوږد اسوېلی وکيښ او دونه ئې وژړل چي بوډۍ ئې لا هم پر ژړا راوسته. بيا ئې کاغذ له تاج الملوک څخه واخيست او ورته وئې ويل چي غم ئې مه کوه، که دي زما سر و نه خوړ، د خدای په مرسته دي تر خپل مقصوده پوري رسوم... کيسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه

د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او څلور دېرشمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

د تاج الملوک پر ژړا باندي د بوډۍ پر زړه باندي د رحم او به توی سوې، زړه ئې پر وسوځېد او ورته وې ویل، چي: خوا مه بدوه انشاءالله د زړه مقصد ته به دي ورسوم. باره ئې کاغذ واخیست او بي بي ته ئې ورساوه. بي بي د تاج الملوک د ها بل کاغذ له اسیته سره وشنه کېږي او کله چي ئې دا دوهم کاغذ تر لاسه کړ، خشم ئې يو په دوه سو. بوډۍ ته ئې وويل: "نه مي درته ويل چي د کاغذ په جواب ئې اميد زياتېږي". بوډۍ ورته وويل: "دی څوک دئ، د کم ځای دئ، څه رتبه ئې ده چي تا ته ئې اميد پيدا سي". بي بي ورته وويل چي: "چابک ورسه او ورته ووايه چي که دي له دې کاغذ و کاغذبازۍ څخه لاس وانه خيست، نور دي نو وژنم". بوډۍ په جواب کي ورغبرگه کړه چي ستا بلا دي پر ما سي، دغه خبري چي دي وکړې، پر يوه کاغذ ئې وليکه او زه به ئې په دستي ورورم او دی به نور وبېرېږي.

آبس، بي بي کاغذ و قلم راواخيست او دا بيت ئې ورته وکيښ:

د عنقا ښکار ډېر مشکل دئ دام دي پيرته کړه درټول

هلته هښمي د بادو دي، پراخ بيابان دئ دښت و چول

او ورپسي ئې دا بيت هم ورسره پټلېس کړ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرغۍ که ډېر هوس وو د شهین و اشنایۍ ته
پخپل ځان نه ده خبره، سمه د مه ځي زندۍ ته

کاغذ ئې کت کړ او د بوډۍ په لاس ئې ورکړ. بوډۍ په سترې ساه هغه تر تاج الملوک پوري ورساوه. تاج الملوک بوډۍ ته ولاړ سو او ورته وې ویل چي خدای دي قدم نېکمرغه لره او تا دي خدای زموږ له سره نه اخلي. وروسته ئې کاغذ خلاص کړ او وئې لووست. له ژړا شین ورته ولاړ او وې ویل: ما ته خو مرگ د زوی زېری دئ. کشکي داسي څوک پیدا سي چي ما د دنیا له دغو جنجالو او غمو څخه خلاص کړي او و مي وژني. باره ئې قلم ته لاس کړ او پر کاغذ باندي ئې دا بیتونه ورته وکښل:

گرانې! ولي مي گواښې تل په وژلو
زه مین یم زما مسلک د سر بایللو
زما پرغاړه ستا خنجر دئ ورېښمین توکی
ما ته مرینه ده مېله د باغ د گلو
څه له گورې زما گرانې قتلوه مي
په دې قتل کي زما ژوند دئ څملوه مي
اقتلونی اقتلونی یا ثقاة
ان فی قتلی حیاة فی حیاة

کاغذ ئې ونغاړه او بوډۍ ته ئې په لاس ورکړ او ورته وې ویل چي تا ته مي په لوی لاس جنجال او سرخوږی پېښ کړ. کشکي یو څه تر وتلي وای او څه گټه ئې رسولې وای. عزیز تې مخ ورواړاوه او ځني وئې غوښتل چي بوډۍ ته زر دیناره ورکړي. بوډۍ ته ئې وویل چي دا لیک به یا ما تر خپل وصاله پوري ورسوي، یا به نو د عمري بېلتون

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبب سي. بوډۍ ورته وویل چي زه خو ګرده عمر هغه څه غواړم چي ستا خير پکښې کي وي. زما خو تلاښ دا دئ چي د هغي ماه جبيني ستا په شان ښکلی ځوان په نصيب سي. زه چي تاسي دوه سره يو ځای نه کړم، ژوند راته بې معنا ايسي. ما ته خلک ناحقه بوډۍ نه وايي. شپېته کاله مي مکرجني کړې ده او په چم و خدعه و فريب کي مي سر سپين کړی دئ. تاسي دوه به څرنګه سره يو ځای نه کړای سم. آبس، بوډۍ له تاج الملوک څخه رخصت واخيست ، د زړه ډاډ ئې ورکړ. ول ته چورت مه خرا پوه.

بوډۍ رارهي سوه او خط ئې د خپل چوټي په لای کي کښېښو. بي بي ته چي راورسېده. سر ئې وګراوه او بي بي ته ئې وويل. ته راسه زويه په دا سر کي خو مي راوګوره. دا ډېر وخت مي حمام نه دئ کړی. سر مي لکه چي شپږي کړي دي. بي بي لستوڼی راوغاړه او د بوډۍ سر ئې وروغوړاوه. سر ئې ورشنی اوشپږي ئې ځني ټولولې چي په دې وخت کي کاغذ پر مځکه راشيوه سو. بي بي ورته وويل چي دا کاغذ د چا دئ؟ دې ورته وويل. زه د سوداګر د زوی په دوکان کي ناسته وم، ودي سي چي دا کاغذ به را پوري موښتی وي. رائې کړه چي بيرته ئې وروړم. بي بي چي کاغذ خلاص کړ او په مطلب ئې پوه سوه. بوډۍ ته ئې وويل دا ټوله ستا مګتی او چمبازۍ دي. که دي زه کوچنۍ نه وای لويه کړې، اوس مي ښه سخت ايداد درکاوه. ته بيا دې د سوداګر زوی ته ګوره چي زما د پښو کوښکه سوه او په بلا ورسره اخته سوم. خو دا هر څه چي ما ته رارسېږي، دا ټوله ستا سرخوږکي د لاسه رارسېږي. زه نه پوهېږم چي دا ځوان د کم ځای دئ. تر دا ننه خو هيچا زما سره د داسي خبرو کولو جرئت نه وو کړی. بېرېږم چي خبره رسوايي ته راونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزي په تېره بيا له دې پردي سړي سره چي نه مي سيال دئ او نه ئې پېژنم.

باره بوډۍ ورته وويل چي ستا د پلار له بېري او ستا له خپلي دبدبې څخه خو هيڅوک دا زړه نه سي کولای چي دا راز تومتونه دي پر تا وتړي. که ته وده ته د (رد) جواب ورکړې، د دې کار تاوان په څه کي دئ؟ بي بي ورته وويل چي اې زما مهرباني دايي! دا ارمچک بيخي ډېر زړه ور دئ. څرنګه له سلطانه و نه بېرېدی او دا راز خبري ئې ما ته وليکلې. زه خو چي رشتيا سي، په دې سِر نه پوهېږم او هکه پکه ورته تللې يم. که ئې وژنم، خو هم ښه کار نه دئ او که ئې پر خپل حال پرېږدم ،لا پسي زړه ور کېږي. بوډۍ ورته وويل چي ته خو يو بل خط لا هم ورته وليکه، ودي سي چي دا وار وبېرېږي او زړه ئې درڅخه تور سي. باره بي بي قلم راواخيست او دا بيتونه ئې ورته وکښل:

که منلي يو چا نه وه د پتڼ په شان سوځل
پر هغه باندي حرام دئ د اشنا کوڅې ته تلل
پر دې لاره خطر ډېر دئ اجتناب ورڅخه بويه
دا د سر سره دي لوبي، له ژوندونه لاس پرېولل
ستا قوت به د مڅ ډېر وي، مګر او سپنه ده کلکه
نه ښايي په دې جوال کي په لوی لاس ځان اچول

کاغذ ئې وپېچه او بوډۍ ته ئې په لاس ورکړ چي د سوداګر زوی ته ئې ورسوي. بوډۍ کاغذ تر تاج الملوک پوري ورساوه او هغه هم سمدلاسه خلاص کړ او وئې لووست. په مطلب ئې ځان پوه کړ. له ځانه سره ئې وويل چي د بي بي دنيا زړه د ډېري څخه جوړ دئ. دې ته د تاج الملوک رسېده سخت کار دئ. باره ئې وزير ته خپل مشکل ووايه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تدبیر غوښتنه ئې ځني وکړه. وزیر ورته وویل چي بله لار نه ده پاته، بې له دې چي د نرمۍ مخ پر کښېږدې او عاجزي ورته شروع کړې. تاج الملوک عزیز ته مخ ورواړاوه، ول ورور‌ه! ته خو زما له خوا یو خط ورته وکاږه. باره عزیز قلم و کاغذ راواخیست او داسي ئې ورته ولیکل:

زه یو خوار غریب عاشق یم، پر ما باندي نظر بویه
ستا په تمه دلته ناست یم، پر دې خوار یو گذر بویه
د عاشق په وژلو مینه هم له مینې څه تښتي
خنجر لیري کړه له لاسه له دې چاري حذر بویه
زه روان یم له دې ځایه بېلتون هم راسره مل دئ
بل څه نه دي راته پاته خوار عاشق مات ځیگر بویه
وبېرېږه زما له آهه، مځکه سوځي اسمان سوځي
د پاک خدای پر درقبوله، آه فریاد د سحَر بویه

عزیز چي خط تړول وکیښ، تاج الملوک ته ئې ورکړ. هغه ولووست، حیران ورته پاته سو. باره ئې خپل مهر پر ولگاوه. بوډۍ ته ئې خط په لاس ورکړ او هغې بي بي ته ورساوه. بي بي چي کاغذ ووایه. د بلې دنیا درد و خښم ورغی. ول دا تړوله د دغې ناولې بوډکې له لاسه ماته رارسېږي. آبس، پر مینځیانو ئې ږغ وکړ چي ورسئ، دغه مکاره بوډکه ونیسئ او دونه ئې وډبوئ چي له اخه و له تړخه ولوېږي. مینځیاني هم ورغلې او بوډۍ ئې په چپلکو و لښتو دونه ووهله چي بوڅه راواوښته او بېسده سوه. چي پر هوښ راغله، بي بي ورته وویل چي گوره، بوډکي! که له خدایه نه بېرېدلای، د ژوند څکه دي ولاکه راڅخه کړې وای. بیا ئې نو پر مینځیانو امر وکړ چي یو بل د مرگ لگاو لا ورکړئ. بوډۍ ئې بیا داسي وډبوله چي تر مرگه ئې ورسوله. آخر ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینځیانو ته وویله چي وئې باسئ او دباندي ئې وغورځوئ. بوډۍ ئې دباندي وغورځوله. کله چي پر هوښ راغله، په ښخېدو ئې ځان تر کوره ورساوه. تر سهاره ئې شپه په کور کي په یوه ناره تېره کړه. بیا نو د لاس په ټپرېدلو د تاج الملوک دوکان ته ولاړه او خپل ټول بیان ئې ورته وکړ. تاج الملوک اریانۍ واخیست بوډۍ ته ئې وویل چي دا خوارۍ چي ستا پر بدن تېري سوي دي، زما پر زړه اوس تېري سوې. منگر نو څرنگه ئې کوې تقدیر همداسي راغلی وو. بوډۍ ورته وویل چي خوا مه بدوه زه بیا هم کوښښ کوم چي تا تر دغي خدای وهلي پوري ورورسوم. دې خدای ناترسي زه بېخي ډېره وځورولم. تاج الملوک له بوډۍ څخه پوښتنه وکړه چي د بي بي ولې داسي له نارینه وو بد راغلي دي او ولې ئې نارینه ته تور پر تندي دي؟ بوډۍ ورته وویل چي دا ټوله د هغه خوب تاثیر دئ، چي دې لیدلی وو. تاج الملوک ول څه راز خوب ئې لیدلی وو؟ بوډۍ ورته وویل چي بي بي یوه شپه خوب ولید چي یو صیاد وي، دام ئې غوړولی وي، دانه ئې پر پاشلې وي او دی پټ ورته ناست وي. پر دام یا تور باندي مرغان راټول سول او په دې وخت کي یوه نر او ماده کوتري هم په تور کي کښېني. د نر کوتر پښه په لومه کي بنده سي، سرپکي و ترپکي شرو کړي، نور مرغان ټول والوزي. صیاد راسي دام بیرته ورته سر کړي. دا وار بیا مرغان راسي او هغه ماده کوتره هم ورسره راسي. په دې وار ماده کوتره په لومه کي بنده سي او د هغې په سرپکو ټول مرغان والوزي او هغه نر کوتر هم ورسره والوزي او له سترگو نیهام سي او پخپله ماده پسي بیا راونه گرځي. صیاد راسي ماده کوتره له لومي خلاصه کړي او حلاله ئې کړي. په دغه وخت کي بي بي له خوبه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغورځي او وايي چي نارينه ټول دغسي بې وفا دي او ښځو ته ئې خير نه رسېږي.

تاج الملوک چي د بوډۍ دا بيان واورېدی، ورته وې ويل چي خدای به کوي ته به کوې زه بايد يو وار له بي بي سره وګورم، که څه هم دا کتنه مي د سر په بيه تمامه سي، لا هم پروا داره نه يم. هرومرو ئې بايد ووينم. ته يو چم جوړ کړه چي زه خو فقط يو وار ورسره وګورم. بوډۍ ورته وويل چي د دې تر ماڼۍ لاندي يو باغ دئ چي دا په مياشت کي دوه واره د سيل و چکر له پاره ورته راځي او لس ورځي په باغ کي تېروي. اوس باغ ته د دې د ورتګ ورځي رانږدې سوي دي. هر وخت چي دا باغ ته راغله زه به تاسي ته حال راوړم او خبر به مو کړم. تاسي به باغ ته ورسئ او دا به ووينی. منګر له باغه مه راوزئ. ښايي ستاسي د ښايست و ښکلا په ليدو سره ئې په زړه کي مينه پيدا سي. تاسي پوه سئ چي مينه او محبت د وصال لويه وسيله ده. د تاج الملوک دا خبره پر زړه ښه ولګېده. باره دی و عزيز له دوکانه راولاړ سول، بوډۍ ئې تر خپله کوره ورسوله او خپل کور ئې هم بوډۍ ته وروښووه. باره نو تاج الملوک عزيز ته مخ وروا ړاوه ول، اې وروره! ما ته تر دې وروسته نوري ټکي و ډبري په مخ کي ګوري. دوکان و دوکانداري نو نوره راڅخه پاته ده. دغه دوکان مي له ماله سره تا ته دربخښلی دئ. ته پوه سه او دوکان دي. زياتي ئې نو له هري خوا رقم په رقم بيانونه او خپل د سترګو حالونه سره بيان کړل. عزيز خپلي د ژوند کيسې ورته وکړې. آخر ته راولاړ سول او د وزير کره ورغلل او د هغه څخه ئې هم مشوره وغوښتله. وزير ورته وويل چي درځئ چي باغ ته ځو دخيره. آبس، سنګيني او معتبري جامې ئې واغوستلې، باغ ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورننوتل. باغ نه وو، بلاتشبیه لکه جنت داسي ځای وو. یو سپین ږیری باغوان ئې په دروازه کي ناست وو. دوی ورغلل او سلام ئې ورواچاوه. باغوان علیک ورته ووایه. وزیر دستي په لاس کي د سرو زرو سل دیناره ورکښېښوول او ورته وې ویل چي دا پیسې واخله موږ مسافر یو او غواړو په دې باغ کي تفریح وکړو، نو که دي د خورک شی می راته راووړ. باغوان پیسې واخیستلې او دوی ته ئې وویل چي تاسي مو خپله تفریح کوئ تر څو زه خواړه ماړه درته راوړم. دوی خپل چکر واهه چي د هاخوا باغوان یو سور کړی او بریان کړی وری ورته راووړ. دوی ښه په خوند وخوړ، لاسونه ئې پرېوول او پخپلو خبرو سره مشغول سول. وزیر له باغوان څخه وپوښتل چي دا باغ دي خپل دئ که دي په اجاره اخیستی دئ.

سپین ږیري باغوان ورته وویل چي دا باغ د پاچا د لور بي بي دنیا دئ. وزیر ځني وپوښتل چي تا ته د میاشتي څو تنخواه درکوي. باغوان ورته وویل چي د میاشتي یو دینار راکوي. دوباره نو وزیر په باغ کي وګرځېد، که ګوري چي د باغ په یوه کونج کي خورا لویه او ښخوانۍ ماڼۍ ولاړه ده.

وزیر باغوان ته وویل چي: "باغوان اکا! زه غواړم چي دلته یو د خیر کار وکړم چي خلک به مي بیا نوم پر یادوي." باغوان ورته وویل: "دا به څه راز کار وي؟" وزیر درې سوه دیناره ورکړه، ول: اول خو دا دړواخله بیا به د کار دا هم درته ووایم. باغوان چي پیسو ته وکتل، له خوښۍ څخه ئې پښې ځمکي ته نه ورتللې او ورته وې ویل: "هر څه چي دي زړه غواړه، کوه یې". وزیر ورته وویل چي انشاءالله دلته به د خیر یو کار وکړم. باره نو له باغه راووتل او کور ته ولاړل. سبا چي سو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزیر یو ختګر و یو نقاش له ځان سره باغ ته بوتلل او د دوی د اړتیا وړ شیان ئې ټوله ورحاضر کړل او ورته وې ویل چې ماڼۍ به ټوله سپینه کړئ او رنګارنګ انځورونه به وربانديي وکاږئ. بیا ئې لاجورد او د سرو زرو اوبه ورته راوړې او انځورګر ته ئې امر وکړ چې په دې به د دالان پر دېواله باندې یو صیاد رسم کړې چې تور ئې غوړولی وي او دی پټ ورته ولاړ وي او یو نر کوتر په دام کې بندوي. انځورګر چې دا رسم وکیښ، بیا ئې نو ورته وویل چې اوس د دېوال پر دا بل سر باندي به بیا صیاد رسم کړې چې تور ئې غوړولی وي او دا ځل ئې په تور کې ماده کوتره بنده وي. صیاد هغه رااخیستې وي او پر غاړه ئې چاړه وراېښې وي. پر سر به ئې د شهین یو انځور وکاږې چې هغه نر کوتر ئې په منګولو کې نیولی وي. انځورګر دا ټول اوامر پر ځای کړل. وزیر نو نور له باغوان سره خدای په اماني وکړه او کور ته ولاړ. هورې ئې له یوې خوا او له بلې خوا ګېې سره کولې.

آخر تاج الملوک و عزیز ته وویل چې یو څو بیته راته ووایه چې له زړه څخه مې د غم زنګ پاک کړي، چورت مې یو څه راته سم سي او د زړه لمبه مې لږ څه په سړه سي. عزیز غوږ ته ګوته واچوله او دا بیتونه ئې ورته وویل:

زما مینه پر مینه، خو، اشنا کوي کینه
بل څه نه دي بخت دئ ازمویښت و زمانه
ځای د قدم ګوره بیا نو پل ایږده دلبره
دا پخه خبره اولنۍ ده دېرینه
مینه د پوهانو په نظر مار دئ، لنډۍ ده
نېښ ئې زهرناکه په ښکاره ده رنګینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوند څه دئ؟ خطر دئ، مشقت دئ، جنجالونه
مينه کي دا هر يو دئ زرچنده، تې منه
دام کي د زمري نيول زور نه غواړي مېړه ته
خو مينه هسي دام دئ چي مېړه کړي ارتينه

عزيز و تاج الملوک ورځ په همدې خبرو اترو تېروي او بوډۍ هم پر کور کښېنستله، نه له کوره وزي او نه هم پر بي بي باندي ورگرزي. کله چي بي بي ته د باغ د تفريح هوا ورولاړه سوه، نوئې بوډۍ ته نوکر ورولېږه او کور ته ئې راوبلل. ځکه دا بې له بوډۍ څخه هيڅ وخت باغ ته نه تلله. بوډۍ ئې بيرته دلاسا کړه او ورته وې ويل چي باغ ته مي هوا سوې ده او غواړم چي د گلانو او شکوفو له ليدلو څخه يو څه خوند واخلم. بوډۍ هم ورسره ښه کړه او ورته وې ويل چي زه به هم کور ته ولاړه سم او خپل کالي به اليش کړم. بي بي ورته وويل چي سمه ده، منگر ژر راسه چي بيا ناوخته کېږي. بوډۍ د بي بي له کوره سيده تاج الملوک ته ورغله او ورته وې ويل چي ژر کوه، ښې سنگيني جامې دي واغونده، باغ ته ولاړ سه، باغوان ته سلام ورواچوه او په يوه ځای کي ځان نيهام کړه. بوډۍ له تاج الملوک سره يو پټ رمز کښېښوو او نور ئې نو بي بي ته ځان ورورساوه. عزيز و تاج الملوک هم خپلي ښې جامې واغوستلې. تاج الملوک د ورېښمو کالي واغوستل، د سرو زرو کمربند ئې، چي د ياقوتو و زمردو دانې پکښې کار سوي وې، تر ملا وتاړه او باغ ته روان سول. د باغ دروازې ته چي ورسېدل، باغوان ئې پر خپل ها پخواني ځای باندي ناست وموند. دوی ته ولاړ سو او ښه پوره تعظيم ئې وکړ او ورته وې ويل چي ولاړ سئ او په باغ کي مو خپله تفريح وکړئ. باغوان نه وو خبر چي په همدې ورځ د پاچا لور هم باغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته راروانه وه. تاج الملوک و عزیز باغ ته ننوتل. یو ګړی چې تېر سو، دا دئ د مینځیانو او نوکرانو ږغونه ئې تر غوږو سول چې باغ ته د ها پټې دربچې له لاري راننوتل. باغوان چې هغوی ولیدل وارخطا سو، چټک ئې تاج الملوک ته ځان ورساوه او خبر ئې کړ چې بي بي او مینځیاني باغ ته راننوتلې.

تاج الملوک ورته وویل چې ته ری مه وهه، موږ به ځانونه د درختو تر شا پټ کړو. د باغوان هم ورسره خوښه سوه او ټینګار ئې پر وکړ چې ځانونه هرومرو کوم ځای پټ کاندي. د پاچا لور چې له خپلو سهیلیو سره باغ ته راننوتله، بوډۍ فکر وکړ چې که دا سهیلیاني او نوکراني راسره وي، خدای خبر چې مقصد ته به رسېږو، باره ئې مخ د پاچا لور ته وروااړاوه او ورته وې ویل چې دې نجونو او نوکرانو ته حاجت نسته، دوی خپل سر ته پرېږده چې خپلې مستۍ وکړي. بي بي ورسره خوښه کړه، ول رشتیا دي وویل او پر سهیلیانو ئې ږغ وکړ چې تاسي نو په باغ کي سره تیتې سئ او خپل سات مو تېر کړئ.

نجوني او نوکراني خوشاله سوې او په باغ کي ئې خپل چکرونه و اتڼونه شرو کړه. بي بي او بوډۍ کرار کرار قدم واهه. تاج الملوک هم د خپلې معشوقې د حسن و جمال او قد و اندام په ننداره کي ډوب وو او له ځانه سره ئې ویل:

معشوقه مي په څه ناز و ادا راغله
د ښایست له غلو څه پټه په غلا راغله
هر کلي ته ئې مرغان د چمن درومي
ښه راغلې ته ئې غونچه په خندا راغله

(c) ketabton.com: The Digital Library

د گل عکس ئې دئ د دې له مخ اخيستی
نـازکۍ تـه ئـې پرخـه پـرژړا راغلـه
شيخان ټول دي پر گونډو و لاسنيوي ته
مستان ټول د خرابات په دوعا راغلـه
کرامات چي ئې د ښکلي مخ ښکاره کړل
زاهـدان ټولـه پـر رقـص و نڅـا راغلـه
زه عاشق بې د پښو گرد سترگو ته يوسم
کـه يـو ځلي مـي د ميني پـر خـوا راغلـه
زه بېوزلـه د هغـې شـېبې پـه تمـه
کـه مـي غېږي تـه دا ښکلې رعنا راغلـه
بل څه نه لرم، خپل سر به تـر قربان کړم
کـه د مينـي بازارتـه پـه سـودا راغله
د ښکلاو و رونـق هغـه ورځ ورټـول سـو
چـي چمـن تـه ښايسته محبوبـا راغلـه

بوډۍ پخپلو خبرو باندي بي بي اخته کړې وه او ورو ورو ئې د هغې ماڼۍ و خوا ته بوتله چي د وزير په حکم نقاشي سوې وه. بوډۍ او بي بي ماڼۍ ته ورننوتلې. بي بي چي د مرغانو، صياد، دام او کوترې انځور ته وکتل، سبحان الله ئې ورته وويل او زياته ئې کړه چي دا کټ مټ هغه شکلونه دي چي ما په خوب ليدلي ول. بيا ئې نو بوډۍ ته مخ راوگرزاوه، ورته وې ويل: "گوره! زما مهرباني دايي، دې تصويرونو ته وگوره، ما چي به تل نارينه ملامتول او له هغو څخه مي ښه نه راتلل. ته اوس ښه ورته وگوره، صياد نر او ماده کوترې دواړي په دام کي نيولي دي، نارينه کوترځان خلاص کړی دئ او دومره نه کوي چي ماده

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوتره هم له دامه وژغوري. رڼې سترګې ئې ورته نیولي دي او شهین په هغې خوارکۍ کي منګولي ښخي کړي دي. څه سر دي پرله ګرزوم، بي بي دا خبري و بوډۍ ته کوي خو بوډۍ ځان ګول اچولی دئ او په نورو خبرو ئې ځان مشغول کړی دئ. دوی کرار کرار راروانې دي څو هغه ځای ته ئې بي بي راوستله چې تاج الملوک پکښې پټ دئ. بوډۍ تاج الملوک ته هغه مخصوصه اشاره وکړه او د انځورونو ماڼۍ ته ئې راوباله.

د بي بي ناڅاپه هغې خوا ته پام سو او تاج الملوک ئې ولید. د ده و ښایست او جمال او ښو کړو وړو ته داسي هکه پکه ولاړه. بوډۍ ته ئې وویل:

دغه باز دئ که شاهین چي ښکاروي زړونه مهرونه
او که تورک د خراسان دئ اېلوي د پارس ملکونه

بوډۍ ورته وویل: ولچي، زه ئې هم نه پېژنم خو فکر کوم چي د کم پاچا زوی به وي. آبس، بي بي دنیا د تاج الملوک و ښایست ته هېښه پېښه تللې وه چي داسي ښکارېده چي د دغه نازنین بشر د میني غشی ئې پر زړه ولګېد. میني دونه غلبه پر وکړه چي عقل ئې ورمغلوب او شهوت ئې پر خروښ راووست. بې اختیاره ئې بوډۍ ته تر خوله ووتله چي دغه د ګلابو ګل بېخي ډېر ښکلی دئ. که څه هم هر وخت مي ویلي دي چي زړه به له چاسره نه پیوندوم، خو د دې ځوان د میني په دام کي پخپل اختیار او خپله خوښه ولوېدلم. او دا بیتونه ئې وویل:

که مي زړه راڅخه غواړي خو تر جار ئې
که مي دام ته کشوي، خو ښه، اختیار ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه ډېـــره نـــه ده غوښـــه ده نرمېـــږي
پر دې عشق سرورکوم که وي، په کارئې

بودۍ ورته وويل چي رشتيا هم دا بلاوهلی مه کې، دونه ښايسته دئ چي ما په دا خپل ټول عمر داسي ښايست نه وو ليدلی. بوډۍ تاج الملوک ته په رمز وويل چي نور نو خپل کور ته ولاړ سي. تاج الملوک خوش خوش روان سو، له باغوانه ئې خدای په اماني واخيسته او تر باغ ووت. کور ته چي راغی د ميني اور ئې په زړه کي داسي لمبې بل کړې او شوق ئې دومره زيات سو چي، نور ئې له توانه ووتله. دا بيان ئې وزير او عزيز ته وکړ او ورته وې ويل چي بوډۍ ولي زه له باغه وتلو ته مجبور کړم. دوی ورته وويل چي البته بوډۍ به په همدې کي ستا خير او مصلحت ليدی، کنه نه نو له باغه د وتلو اشاره به ئې نه درته کولای. وزير او عزيز نو پرېږده چي له تاج الملوک سره نور پند تړي، د پاچا لور پسي راواخله. د پاچا پر لور باندي ميني تر اندازې زيات زور وکړ، بوډۍ ته ئې وويل چي له دغه پريروی سره د وصال کار ستا پر غاړه دراچوم. ته به کوې خدای به کوي، دا کاربه سره رسوې. بوډۍ ورته وويل چي شيطان ولاحول کړه. تا خو له نارينه وو څخه داسي بد وړل لکه مار چي له شينشوبي څخه بد وړي. ولي دي د دغه ځوان په ليدو سره نابېره حال بل سو او لمبې درباندي راغلې. منګر، هو! قسم مي دي په خدای وي چي تر دغه ګل بشر نو بل ځوک ستا د غېږي وړ هم نسته. د پاچا لور ورته وويل چي اې مهرباني دايي! زموږ په وصال کي به ځان نه سپموې. که دي دا کار سره ورساوه، زر ديناره دي نغدچغد وګټله. او که دي و نه رساوه، زه مرم، ولاکه ژوندۍ پاته سم. بوډۍ ورته وويل، ته خپل قصر ته ولاړه سه، خدای د کراري مل دئ. زه خپل ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوښښ کوم.

که هاروت غوندي په ښاه کي د بابل وي
پخپل سِـحر بې له ښاه ښـخه بېرون کړم

آبس، بي بي دنیا خپلي ماڼۍ ته ولاړه او بوډۍ تاج الملوک ته ځان وروررساوه. تاج الملوک چي ولیدله. جست ورته ولاړ سو او بوډۍ ئې خپل څنگ ته کښېنوله. بوډۍ ورته وویل چي خوشاله اوسه، چي دا وا رزموږ حیلې او خِدعې کار وکړ. باره ئې نو ټوله بیان ورته وکړ او په آخر کي ئې، نور ئې له توانه ووتله، ورته وویل چي: "سبا دخیره د ملاقات ورځ ده". تاج الملوک امیانۍ ته لاس کړ او زر دیناره ئې بوډۍ ته په زېري کي ور وبخښل.

بوډۍ دینارونه او سوغاتونه غوټه کړل او د بي بي دنیا کره په منډه ورغله. بي بي چي بوډۍ ولیدله، ورته وې ویل: "څه خبر دئ ملاچرگک موږ ته راوړی"، او په ناز ئې پوښتنه ځني وکړه چي اې مهرباني دایې! زما د محبوب له خوا دي کم د خیر خبرمبر راوړی دئ که یا؟ بوډۍ ورته وویل چي کور مې پیدا کړ، سبا که ژوند باقي وو، درته راولم ئې انشاءالله وتعالی. بي بي دونه خوشاله سوه چي سمدستي ئې زر دیناره نغد او د زرو دینارو په بیه یو ټوکر په زېري کي ورکړ. بوډۍ غوټه راواخیستله او سیده کور ته ولاړه. شپه ئې تېره کړه. سهار وختي د تاج الملوک کره ورغله. په ده ئې د ښځو جامې واغوستلې، چادري ئې ور پر سر کړه او ورته وې ویل چي: "په ما پسې راځه. چابک چابک مه ځه، تلوار مه کوه، که چا خبري درسره کولې، هیڅ مه ورته وایه. تاج الملوک چي ئې په دې ټولو خبرو ښه پوه کړ، باره نو له کوره راووتل، بوډۍ دمخه ده او تاج الملوک د ښځو په کالیو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي په پسې دئ، څو دا دئ، و قصر ته راورسېدل. بوډۍ په قصر ننوتله او تاج الملوک سم په پسې دئ. دروازې خلاصي سوې او په دهلېزو کي تېر سول څو تر اوو دروازو ووتل او اتمي ته ورسېدل. دلته بوډۍ و تاج الملوک ته وويل چي بېرېږه مه، زړه وانه چوې. که ما دربانديې په زوره ږغ وکړ چي: "اې مينځې! چابک ورسه او کور ته ورننوزه"، ته بله مه کوه او چټک په کور ننوزه. چي کور ته ننوتلې، تر دهلېز به ووزې،کيڼ لور ته به راوګرزې، يو دالان به ووينې، په دالان کي به پنځه دروازې وشمېرې او په شپږمه به ورننوزې ستا د زړه مطلب هورې دئ. تاج الملوک ورته وويل چي ته به نو چيري يې؟ دې جواب ورکړ چي زه ځای نه ځم دلې يم، منګر ښايي له پيره دارانو سره په خبرو کښېوزم او شا ته به پاته سم. تاج الملوک د بوډۍ خبري په غوږ کي ونيولې او هغي دروازې ته ورروان سو چي لوی پيره دار پکښې ولاړ وو. پيره دار چي له بوډۍ سره بله مينځه وليدله، له بوډۍ څخه ئې وپوښتل چي دا مينځه چيري ځي؟ بوډۍ ورته وويل چي د دې مينځې په باره کي بي بي څه اورېدلي وه چي ډېره کمالداره او نمايداره نجلۍ ده، نو بي بي غواړي چي دا مينځه رانيسي. پيره دار ورته وويل چي زه دي په کمالداره و بې کماله نه پوهېږم، زه بې له تلاښۍ څخه څوک نه پرېږدم چي ماڼۍ ته ننوزي. ما ته پاچا همداسي امر کړی دئ او زه ئې امر پر ځای کوم... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو سل او پنځه دېرشمه شپه

شهرزادې ووېل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

لوی پيره دار بوډۍ ته ووېل چې د پاچا له امر سره سم، زه څوک بې له تلاښۍ قصر ته نه پرېږدم. بوډۍ پر رابوږرکې سوه او په خښم ئې ورته ووېل چې ما ته خو ته ډېر ادبناکه او هوښيار سړی ښکارېدلې، دا نن ولې مخ درلګېدلی دئ. زه به دې په بې بې پرېږدم! ولا چې دا ټول نکل مې نه وي ورته کړی چې ته د دې مينځيانو ته لاس اچوې. بيا نو بوډۍ پر تاج الملوک باندې په لوړ اواز ږغ وکړ چې: "ځه! مينځې ننوزه". تاج الملوک هم په چټکې سره سوپ ته ننووت. د پيره دار خوله ګونګه پاته سوه او هيڅ ئې و نه ويل. تاج الملوک چې تر سوپ رااووت، چپه لاس ته کاږ سو، دروازې ئې وشمېرلې، يو، دوه، درې، څلور، پنځه، پر شپږمه دروازه ورننوت چې ګوري بې بې دنيا بيا وختې راغلې ده او په انتظار ورته ناسته ده. بې بې چې پر تاج الملوک سترګې وموښتلې، وې پېژانده، او سمدلاسه ئې غېږ پر راوګرزوله او ټينګ ئې ونيو. په دغه حال کې بوډۍ هم راورسېده او يوه بله مينځه ئې تر لاس ونيوله او تر قصر ووتله چې چوکيدار ته دا وروښيي چې مينځه بيرته له ماڼۍ څخه ووتله. بوډۍ بيرته ماڼۍ ته راغله. بې بې ورته ووېل چې دايې انا! ته به په دروازه کې کښېنې، څوک به نه راپرېږدې.

باره نو بې بې او تاج الملوک خوله په خوله سول او نور نو مه کوه خبرې. ښه د خوندشپه ئې تېره کړه، سهار سو، بې بې په تاج الملوک پسې دروازه راوتړله او دا يو بل سرای ته ولاړه. له عادت سره سم ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینځیاني راوغوښتلې. د هري یوې چي څه غوښتنه وه، یا ئې څه کار وو، د هغه له پاره ئې پر نوکرانو باندي امرونه وکړل او لازم هدایتونه ئې ورکړل. یو آن ئې لا د دا نورو مینځیانو سره ګپ شپ وکړ، باره ئې ورته وویل چي اوس نو تاسي ووزئ، زه غواړم چي یو آن یوازي اسرهت وکړم. مینځیاني چي ووتلې، دا بیرته تاج الملوک ته راغله، ښه مکلفه ډوډۍ ئې وخوړه او نور ئې خپلي بازۍ شرو کړې. دا شپه ئې هم تېره کړه او دا سبا ئې د تېري ورځي په شان په تاج الملوک پسې دروازه وتړله او دې خپل کارونه مارونه وکړل او د مینځیانو مشکلات ئې ورحل کړل. په دې ترتیب یوه میاشت همداسي تېره سوه. دوی نو دلې پرېږده چي خپل عیشونه کوي، د وزیر او عزیز حال راواخله.

غوږ مو دئ! وزیر او عزیز چي ولیدل، تاج الملوک د پاچا د لور ماڼۍ ته ولاړ او هورې پسي پاته سو، نو ئې زړه ته ولوېده چي دا سړی د ځای وو، د ځای سو. بیا ئې راوتل ناممکن دي منګر په مرګ راووزي. وزیر عزیز ته وویل چي: "بچیه! اوس کار خراپ سو. که زه او ته د تاج الملوک پلار ته بیرته ور نه سو او په حال ئې خبر نه کړو، باره به ملامتي ټوله پر موږ وي". باره ئې پر کډه لرګی واچاوه مخ د ملک سلیمانشاه پر لور رارهي سول. هله، هله، هله . څو شواروزه وروسته خپل ښار ته راورسېدل. پاچا ته ورغلل او ورته وې ویل چي: "له کمي ورځي چي تاج الملوک د پاچا د لور ماڼۍ ته تللی دئ، بیا ئې هیڅ حال نسته".

پر پاچا باندي د قیامت ورځ راغله پر خپل کار باندي ډېر پښېمانه سو. منګر اوبه تر ورخ اوښتي وې. باره ئې جارچي راوغوښت او امر ئې ورته وکړ چي په ښار کي د جهاد جار ووهه. چي مخ دي راګرزاوه، لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر تیار سو. تر ښار دباندي ئې خېمې ووهلې. پاچا پخپله مخصوصه خېمه کي کښېنستلی تر څو چي له لیرو ځایو څخه ټول لښکریان راورسېدل، باره ئې د "کوچ" امر ورکړ او د اسمان د ستورو په اندازه له لوی لښکر سره د خپل زوی تاج الملوک دژغورني له پاره وررهي سول. هلته تاج الملوک او بي بي دنیا شپږ میاشتي په عیش و عشرت کي سره تېري کړې. ورځ په ورځ ئې مینه سره زیاتېدله. په پای کي تاج الملوک خپل راز ورته څرګند کړ اوبي بي ته ئې وویل: "اې زما د زړه محبوبي! ما دلته ډېري شپې درسره تېري کړلې او مینه مو ورځ په ورځ زیاتېږي، منګر زه خپل مراد ته نه یم رسېدلی".

بي بي په جواب کي ورته وویل چي: "ستا خاطر دي خدای نه مانده کوي، وایه ! مطلب دي وایه! که بازۍ دي، که عیش و عشرت دئ، خو هغه دئ کوو ئې. که نور څه په زړه کي لرې، راځه! زه ستا یم". تاج الملوک ورته وویل چي مقصد مي دا نه دئ، بلکي مطلب مي دا دئ چي ته پوه سې چي زه د سوداګر زوی نه یم، زه د پاچا زوی یم. پلار مي ملک اعظم ملک سلیمان شاه دئ. هغه ملک سلیمانشاه چي خپل وزیر ئې ستا له پاره په مرکه رالېږلی وو او ما ته ئې راغوښتلې. تا نټه وکړه. باره ئې خپله کیسه له سره څخه تر پایه پوري ټوله ټکي په ټکي ورته وکړه او ورته زیاته ئې کړه چي اوس به خپل پلار ته ولاړ سم. هغه به ستا پلار ته خپل ایلچي راولېږي او تا به ما ته په حلاله نکاح راوغواړي. زیاتي به مو نو زړونه بېغمه سي او له دې پټ پټاني به راووزو. د بي بي دا خبره بیخي خوښه سوه. هغه شپه ئې په دغه خیالونو و چورتونو تېره کړه او عهدوپیمان ئې سره یو سو. خو د خدای کارونه دي په دغه شپه پر دواړو باندي خوب ډېره غلبه وکړه او تر لمر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ختو پوري راوپښ نه سول.

هلته شهرمان پاچا پر خپل تخت ناست وو او له خپلو وزيرانو او امراوو سره ئې دربار کاوه چي ناڅاپه د زرگرانو مشر راغی. يوه سندوخچه ئې ورته راوړه او پاچا ته ئې ورکړه. په سندوخچه کي يو امېل پروت وو چي خورا غټ غټ غميان پکښې کار سوي وه. زر ديناره ئې بيه وه. پاچا چي امېل وليد، خوښ ئې سو او هغه لوی پيره دار ئې راوغوښت چي د هغه او بوډۍ تر منځ څه موده پخوا د تاج الملوک پر سر گفتگوی پېښ سوی وو. پاچا دې پيره دار ته وويل چي دا امېل به واخلې او بي بي دنيا ته به ئې وروړې. پيره دار چي د بي بي خوني ته راغی، گوري چي د خوني دروازه تړلې ده او بوډۍ ئې وليدله چي د دروازې په خوله کي ناسته ده. پيره دار له بوډۍ څخه پوښتنه وکړه چي بي بي ولي نن تر سرې غرمې بيده ده، بوډۍ وارخطا سوه او وې ويل چي دلته تکيه سه، زه به کيلۍ راوړم. باره ئې دوې پښې دغه وې، دوې نوري پور کړې او ولاړه، وتښتېده.

پيره دار په شک کي سو، دروازه ئې ماته کړه او خوني ته ورننووت. چي گوري د پاچا لور د تاج الملوک په غېږ کي بيده پرته ده. اريانۍ واخيستی، غوښتل ئې پاچا خبر کړي، چي په دغه وخت کي

بي بي له خوبه راوېښه سوه. پيره دار چي ئې وليد د رنگ بڼه ئې ژړه سوه او پيره دار ته ئې وويل: "گوره زموږ پرده پوښه سه، خدای به ستا پرده پوښه سي". پيره دار په جواب کي ورته وويل چي زه له پاچا څخه هيڅ شی نه سم پټولای. د سرای دروازه ئې وتړله او بيرته پاچا ته ورغی. پاچا څني وپوښتل چي امېل دي بي بي ته ورکړ. پيره

(c) ketabton.com: The Digital Library

داورورته وويل امېل ممېل پرېږده، زه نه غواړم چي هيڅ خبره ستا څخه پټه وساتم. پوه سه چي بي بي مي نن له يوه ښکلي ځوان سره په يوه بستر کي بيده وليدله.

پاچا دوی دواړه راوغوښتله او پوښتنه ئې ځني وکړه چي دا مو څه شوډنگ راايستلی دئ. باره خښم ورغی اوغوښتل ئې چي د تاج الملوک سر په توره غوټ ځني پرې کړي. بي بي دنيا ځان پر وغوړاوه او پلار ته ئې وويل چي اول ما مړه که، بيا به دی وژنې. پاچا دا تر لاس کش کړه او نوکرانو ته ئې امر وکړ چي خپل سرای ته ئې بوزي. بيا ئې تاج الملوک ته مخ راواړاوه چي ته ارمچک څوک يې؟ د کم ځای يې؟ د پلار نوم دي څه دئ؟ او څرنگه دي دونه زړه کړی دئ چي د پاچهانو لوڼو ته لاس واچوې. تاج الملوک ورته وويل چي که ته ما ووژنې، پاچهي به دي پر دا بله راواوړي او ته به هم خپل سر پکښې وخورې. ملک و وطن به دي ويران سي او بيا به پښېماني هم څه گټه در ونه رسوي. پاچا ورته وويل چي ولي به پښېمانه سم او ولي به مي ملک و وطن خراب سي؟ تاج الملوک ورته وويل چي سر خلاص که، زه د ملک سليمانشاه زوی يم. چي مخ رااړوې د پلار سپاره و پلی لښکر به مي راورسېږي.

شهرمان پاچا چي دا خبري واورېدې، يو څه له درده سوړ سو او غوښتل ئې چي وئې نه وژني او زندان ته ئې ولېږي تر څو چي د ده د خبرو رشتيا و درواغ معلومېږي. په دې وخت کي د شهرمان پاچا وزير راوړاندي سو او پاچا ته ئې وويل چي د دې سپي په وژلو کي به ځنډ نه کوې. ده د پاچا پر لور باندي تېری کړی دئ. باره ئې پر جلات امر وکړ چي دا خاين ووژني. جلات توره تر سر وڅرخوله، لاس ئې پورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ، خو پاچا نه غوښتل چي دی ووژل سي او له امراوو څخه ئې يو په يو مشوره پيل کړه.

وزير ورته وويل په دې کار کي مشوره نه ځايېږي. باره پاچا ته هم درد ورغی او پر جلات ئې امر وکړ چي: "وهه ئې!" جلات توره پورته کړه او غوښتل ئې چي سر او تن ئې سره بېل کړي چي په دغه وخت کي ... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او شپږدېر شمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

جلات چي توره پورته کړه او غوښتل ئې د تاج الملوک سر غوڅ ورپرې کړې. لاس ئې لا په هوا کي وو چي په دې وخت کي ناڅاپه د ډول و سورنا ږغونه او د خلکو فريادونه او د اسانو ششنی له ښاره را پورته سو. دا ږوږ په ښار کي راتاو سو. دوکانونه وتړل سول. پاچا پر جلات چيغه وکړه چي: "لاس دي نيسه! چي مړ ئې نه کړې". باره ئې سړی واستاوه چي د ښار حال راوړي چي څه پېښه ده؟ سړی ولاړ او د هغې خوا ئې حال راووړ چي: "اې پاچا! دونه لوی لښکر پر ښار راغلی دئ چي سروپای ئې نه معلومېږي، شمېر ئې د اسمان تر ستورو، د درختو تر بلگو او د بيابان تر شگو زيات دئ. د يوه خروښنده رود په شان رابهېږي، اسان ئې راپونده کړي دي او رانزدې کېږي. خو د لښکر د راتگ په سبب پوه نه سوم چي ولي او پر څه راروان دئ؟" پاچا

(c) ketabton.com: The Digital Library

وارخطا سو، پر خپل ځان او خپل مملکت وبېرېدی. وزیر ته ئې وویل چي آیا زموږ سپاهیان هم مقابلې و جنگ ته وروتلي دي که یا؟ د ده لا دا خبره په خوله کي وه چي د پاچا پیره داران دربار ته راننوتل او د یرغلي لښکر د پاچا استازي هم ورسره ملگري دي. په استازو کي د نوموړي پاچا وزیر هم شامل وو. پاچا هغوی ته ولاړ سو او ځان ته ئې نژدې راوبلل او د هغوی د راتگ دلیل ئې څني وپوښت.

د استازو له مابین څخه وزیر رامخ ته سو او داسي ئې وویل: "اې پاچا! پوه سه چي دې وطن ته د راغلي لښکر سلطان د پښوانیو پاچهانو په شان نه دئ" ملک شهرمان څني وپوښتل چي دا کم پاچا دئ؟ وزیر په جواب کي ورته وویل: "دا سلطان سلیمانشاه عادل او د صفاهان د پراخي مځکي څښتن دئ. دې وطن ته ئې د لښکر د راتگ سبب دا دئ چي زوی ئې ستا په ښار کي دئ. که ئې خپل زوی سهي سلامت او روغ رمټ ولید، تا ته به هم نوازش ورسېږي او که هغه په دې ښار کي ورک سي یا کمه صدمه وزیان وروسېږي یا ورړسېدلی وي، نو مرگ ته دي ځان تیار کړه. همدامي پیغام وو، زیاتي والسلام". پاچا چي دا پیغام واورېدی، رېږد واخیست او وبېرېدی. د خپل دولت پر لویانو ئې اواز راوکیښ چي: "ولاړ سئ او ټول وطن پسې وپلټئ، د زوی درک ئې ورمعلوم کړئ."

د پاچا زوی تاج الملوک خو د جلات تر توري لاندي پر مځکه پروت وو، له ډېر وهم څخه بې حاله سوی وو چي ناڅاپه د یوه استازي سترگي پر ولگېدې او وئې کتل چي خوارکی د اعدام پر تخته پروت دئ. داغسي ئې ورالا کړه او د شهزاده په پښو کي ورولوېدی. نورو استازو هم وروځغستل او په پښو کي ورولوېدل. باره ئې اولچک و

(c) ketabton.com: The Digital Library

زولنې ځني خلاصي کړلې راپورته ئې کړ او لاسونه و پښې ئې ورمچ کړل. تاج الملوک چې د خپل پلار وزیر او د سوداګر زوی عزیز وپېژندل، له ډېري خوشالۍ څخه بیا بېهوښه سو. ملک شهرمان چې دا حال ولید، اریانۍ واخیستی، وهم پر غالب سو او بیخي ډېر وبېرېدی ځکه پوه سو چې د دې لوی لښکر د راتګ سبب همدغه ځوان دئ چې ده د جلات تر تېغ لاندي پرې ایستلی وو. باره راولاړسو، تاج الملوک ئې پر سر مچ کړ، تر سترګو ئې اوښکي راغلې او وې ویل: "زویه ! زما د کړي عمل جزا ما ته مه راکوه، پر ما رحم وکړه او زما دا سپیني ږیري ته وګوره. مملکت او وطن مي مه راورانوه". آبس، تاج الملوک ئې هم لاسونه ورمچ کړل او وې ویل چې دا ستا ګناه نه وه. ته زما د پلار پر ځای یې. خو بېرېږم چې زما ګراني محبوبې ته کمه صدمه نه وي رسېدلې". پاچا ورته وویل: "اې ځوانه! د هغې غم مه کوه. خوښه خوشاله ناسته ده او د سر وېښته ئې لا هم نه دئ ضایع سوی".

څه سر دي پرله ګرزوم، ملک شهرمان داغه عذرونه دي چې تاج الملوک ته ئې کوي، بخښني ځني غواړي. د سلیمانشاه وزیر ته هم عذرونه کوي او بې شمېره وعدې ورکوي چې دی به کوي او خدای به کوي او دغه لیدلی حال به له خپل پاچا څخه پټوي. خپل پاچا به په دې حال باندي نه خبروي. بیا ئې نو پر خپلو غټانو باندي امر وکړ چې تاج الملوک حمام ته بوزي او د پاچهۍ وربښمني جامې په واغوندي. غټانو ئې امر پر ځای کړ او تاج الملوک ئې په خوله لګړولی دربار ته راووست. تاج الملوک چې د ملک شهرمان دربار ته راننووت، پاچا او د ده ټول درباریان ورته ولاړ سول. بیا نو تاج الملوک کښېنوست او خپل سرګذشت ئې خپل پلار، وزیر او عزیز سوداګر ته ووایه. دوی بیا خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیان ورته وکړ چي څرنګه ئې ملک سلیمانشاه ته خبر یووړ چي زوی دي د ملک شهرمان د لورپه ماڼۍ ننووت او بیا ئې نو پته ورکه سوه. دا ئې هم ورته وویل چي پلار چي دي دا بیان واورېد، زیاتي ئې له طاقته ووتل او په هغه ګړی ئې لښکر تیار کړ او دا دئ چي تر تا پوري مو ځان راورساوه. وزیر پسي زیاته کړه چي: "دا د خدای ډېره مهرباني ده چي زموږ راتګ ستا د ژغورني او خوښۍ و خوشالۍ سبب سو".

تاج الملوک په جواب کي ورته وویل: "ستاسي راتګ دي تل مبارک وي" . دوی پخپلو منځو کي په خبرو اخته دي چي ملک شهرمان د خپلي لور ماڼۍ ته ورغی. که ګوري چي لور ئې بې بې دنیا په تاج الملوک پسي په رینګټ ژاړي. خنجر ئې راایستلی او پر مځکه ئې لګولی دئ. د خنجر څوکه ئې خپل ټټر ته نیولې ده او غواړي چي ځان ووژني. له ځانه سره ګډه ده او وایي چي له تاج الملوک پرته نو پر ما ژوندون حرام دئ، پلار ئې چیغه پر وکړه چي: "مه کوه! اې نجلۍ دا کار مه کوه. پر خپل پلار او خپل ښار دي رحم وکړه، داسي کار مه کوه چي د هغه په سبب دي پلار ته تاوان ورسېږي". زیاتي نو ورغی لور ئې راپورته کړه او ټوله کیسه ئې ورته وکړه چي ستا معشوق خو د ملک سلیمانشاه زوی دئ. غواړي تا په نکاح کړي د نکاح کار اوس تا ته معطله دئ.

لور ئې موسکۍ سوه او ورته وې ویل چي: "نه مي درته ویل چي دا ځوان شهزاده دئ. زما خبرو تا ته دوه درهمه ارزښت نه درلود. ځوان دي واخیست د جلات تېغ ته دي وتاړه". پلار ئې ورته وویل چي: "ستا د روزني او لویولو حق مي دربخښلی دئ خو ته هم زما تر دې خطا راتېره سه". باره نو بې بې ورته وویل چي چابک به تاج

(c) ketabton.com: The Digital Library

الملوک راته راولئ. پاچا دستي ورته راووست. د بي بي سترګي چي پر وموښتې، تر هر نام وننګ تېره سوه او د پلار په مخ کې په غېږ کي ټينګ ونيو او ورته وې ويل چي: "زه پر تا وم ، ما ول نه ګانه يوه ډېره نېکمرغه، بله بدمرغه، چي خدای دي نه کړي يو څه ئې درکړي نه وای". بيا ئې نو پلار ته مخ ورواړاوه او ورته وې ويل: "ته و خدای، دغه ښايسته بشر او دغه ځواني د مرګي لايقه وه". باره نو ملک شهرمان له کوره راووت، دروازې ئې وترلې او د تاج الملوک د پلار وزير ته راغی او ورته وې ويل چي ملک سليمانشاه ته حال ورکړئ چي زوی ئې سهي سلامت و روغ رمټ او پخپل عيش ونوش کي ډوب دئ. بيا ئې نو امر وکړ چي د ملک سليمانشاه د لښکر هر نفر ته دي د هر راز خواړو و مېوو او حلواوو سرښته ونيسي. د ملک شهرمان فرمان چي پر ځای سو، وروسته ئې د ملک سليمانشاه له پاره د ده له شانه سم سوغاتونه و تحفې و اسان، اوښان، و مينځې و مريان ورولېږل. د هغې خواملک سليمان شاه ده او د ده د دربار مشرانو ته اجازه ورکړه چي ورسره ووينې. ملک شهرمان او درباريان ئې هم سمدستي تر ښار ورووتل او هلته چي ملک سليمانشاه د دوی په ورتګ خبر سو، ورو ورو ئې د ملک شهرمان د ښار پر لور حرکت وکړ. کله چي دا دوه پاچهان او د هغو عمله و فعله سره يو ځای سول، ملک سليمانشاه او ملک شهرمان يو له بل سره د غېږي روغبړ وکړ.

ملک شهرمان ته ئې پر خپل تخت باندي د ځان له څنګه سره ځای ورکړ. باره ئې مجلس شرو کړ. د مجلس په ترڅ کي هر راز خواړه و حلواوي راوړل سوې. لږ آن وروسته تاج الملوک راغی. پلار ئې ورولاړ سو او په غېږ کي ئې ونيو. يو آن سره ورږغېدل. باره نو ملک

(c) ketabton.com: The Digital Library

سليمانشاه و ملک شهرمان ته وويل چې غواړې د خپل زوی نکاح د ده له لور سره په همدغه مجلس کی وتړل سي. ملک شهرمان ورسره ومنله. دستې ئې قاضي و د نکاح شاهدان راوغوښتل. قاضي راغی کتاب ئې ورسره راووړ او د دوی دوو نکاح ئې وروتړله. لښکريانو خوشالۍ وکړې. ملک شهرمان د خپلی لور د خوښی (جهيز) په کار اخته سو. بيا نو تاج الملوک خپل پلار ته عزيز ورمعرفي کړ چې دې سوداگر زما سره خورا ډېرې نېکی کړي دي، زما خذمتونه ئې کړي دي، زما سره د دغه لوی سفر تکليفونه و زحمتونه ئې پر ځان گاللي دي او زه ئې تر خپل مقصده رسولی يم. دی دا دوه کاله کېږي چې له خپله کوره راوړک دئ او پلاره! زما داسي خيال دئ چې و ده ته هم دسوداگرۍ ښه مزبوته مال برابر کاندم او خپل ښار ته ئې ولېږم. د ده ښار زموږ تر ښار دې ځای ته نژدې دئ. پلار ئې ورته وويل چې بيخي مې خوښه ده. باره ئې نو عزيز ته د سلو اوښانو بار سنگين او قيمتي مالونه برابر کړل. عزيز ته ئې وويل چې: "وروره ! دا ستا له پاره يوه کوچنوټې تحفه ده".

عزيز هم په خوشالۍ سره ومنله. زياتې ئې نو خدای په اماني سره وکړه. عزيز د تاج الملوک او د هغه د پلار پښې و لاسونه ورمچ کړل او پر آس ئې پښه واړوله. تاج الملوک هم تر يوه فرسخه پوري ملگري ورسره وکړه. بيا نو عزيز ورته وويل چې که مې د سپين سري مور غم راسره نه وای، هيڅکله به ستا څخه جلا سوی نه وای. خو ته دونه نېکي لا هم راسره وکړه چې خط و کتابت دې راسره جاري وساته. آبس، اخره خدای په اماني ئې بيا سره وکړه او عزيز مخ پر خپل ښار روان سو. ښار ته چې ورسېدی، سيده خپل کور ته ولاړی چې گوري مور ئې د سرای په منځ کې قبر کيندلی دئ او دا پړمخي باندي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده. وربښتان ئې پر قبر غوړولي دي او ساندي وايي. له ساندو سره دا بيتونه هم وايي:

د ځوانانو تر مرګ وروسته راته نه ښايي ژوندون
چې ګلان ټوله خازه وي، څې بلبل څې شواخون
زما د ژوند ثمر، زما ګل خو په ژوندوني راڅه ورک دئ
نه ئې ليک چا راته راووړ، نې د ژوند و مرګ څه سپوڼ
چې زما په درد و آه به نه سوځي، دا کنګل زړونه
خدايه ته ئې زما په شان کړې چې مدام وي ځګرخون

دا بيتونه ئې لا پوره کړي نه وه چې عزيز په کور ورننووت. د دې چې پر خپل زوی سترګې وموښتې، داغسې راالا کړه او په زړه پوري ئې ټينګ ونيو، ول: "دا چيري وې، آ زما د زړه سره! خوارکې مور خو دي له ډېره غمه زاره ترکې سوه". عزيز خپل ټول بيان ورته وکړ او دا ئې هم ورته وويل چې تاج الملوک اوز اوښان سنګين مالونه ورکړي دي. مور ئې ډېره خوشاله سوه او عزيز نور له خپلي مور سره يو ځای ژوند شرو کړ. منګر هروخت به هغي کانې ته اريان تللی وو، چې ها مرداري پليتي په ده پوري کړې وه. عزيز نو دلې پرېږده، تاج الملوک پسي راواخله.

د تاج الملوک نکاح چې ورو تړله، باره ئې بي بي دنيا ته ورواستاوه. دوی دواړو د واده د اولي شپې دود و بايده سره پر ځای کړه. باره نو په دا سبا ملک شهرمان خورا ډېر سنګين سوغاتونه ملک سليمانشاه او تاج الملوک او بي بي دنيا ته ورکړل او دوی ټول د خپل ښار پر لور رهي سول. ملک شهرمان هم له دوی سره درې ورځي و درې شپې مزل وکړ. په پای کي ملک سليمانشاه قسم ورکړ چې نور نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

گام ولاکه راسره واخلې. باره نو ملک شهرمان هم خدای په اماني ورسره وکړه، تاج الملوک له خپل پلار او خپلي مايني سره مخ پر کور راروان سو. مزل پر مزل څو خپل ښار ته نزدې ورسېدل... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه

د شهرزادي کيسه پاته ترسبا سوه

يو سل او اووه دېرشمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مودي چي:
ملک سليمانشاه له خپل زوی او نږور سره خپل ښار ته نزدې سول. په ښار کي ئې د دوی له پاره ميناباز ار جوړ کړی وو. ډولونه وه ډمامې وې، اشت ومشت وو، خلک غولۍ غولۍ کېدل، ټکان وه سورسورانکي وې، لگه درگه وه ... پاچا پر خپل تخت کښېنوست تاج الملوک ئې څنگ ته ودرېد. پر خپل رعيت و لښکر باندي ئې ډېري روپۍ ووېشلې. درې ورځي و درې شپې ئې د جشن امر وکړ. تاج الملوک تر دې وروسته له خپلي معشوقې سره د عيش و عشرت ژوند ته دوام ورکړ.

د ضوء المکان د کيسې پاته برخه

وزير دندان چي نکل تر دې ځايه راورساوه، باره نو ضوء المکان ورته وويل چي ياره! ته خو د پاچا د نديمۍ لايق يې. د اوو وزيرانو عقل در څخه دئ. منگر گوره، اې بختور وزيرصاحبه! پوره څلور کاله

(c) ketabton.com: The Digital Library

تېر سوه چي پر دې مځکه پراته او د قسطنطنيې د کلابندۍ له اسيته په بلاوو ککړ يو. شپه و ورځ مو له جنګه پرته بل کار نسته. پر سپاهيانو باندي اوس دا مسافري غمېدلې ده او غواړي چي بيرته وطن ته ستانه سي.

آبس، ملک ضوء المکان دستي په دستي امير بهرام، امير رستم او امير ترکاش راوغوښتل. کله چي هغوی حاضر سول، ملک ضوء المکان ورته وويل چي ګورئ اميرانو! څو کاله کېږي چي موږ پر دې مځکه اړولي دي او خپل مقصد ته هم نه يو رسېدلي. زموږ مقصد خو دې ملک ته له راتګ څخه دا وو چي د ملک نعمان انتقام واخلو. اوس دا دئ زما ورور شرکان هم ووژل سو. يو غم مو دوه غمه سول او د دې ټولو مصيبتو سبب هغه کور خراپې بوډۍ ذات الدواهي ده چي اول خو ئې ملک نعمان پخپل مملکت کي وواژه او صفيه ملکه ئې وايستله. په دې ئې لا هم بسنه و نه کړه او راولاړه سوه زما ورور ئې هم وواژه. ما خو د خدای په نامه سره لوړلي دي چي د خپل پلار او ورور غچ به اخلم. ستاسي جواب به څه وي؟ د لښکر اميرانو ټولو سرونه ځړولي وه او سپوږ ئې تر خوله نه راووت. ټولو د سترګو تر بغلو وزير دندان ته وکتل چي مانا دا جواب نو په تا اړه لري.

وزير دندان هم راوړاندي سو، د امير د پښو مځکه ئې مچ کړه، غاړي ئې تازه کړې او وې ويل چي: "اې برميالی پاچا! زما په خيال خو په دې ځای کي زموږ نور پاته کېدل هيڅ ګټه نه لري. زما نظر خو دا دئ چي شاکوچ به وکړو، وطن ته به ولاړ سو، څه زمانه به هورې تېره کړو او وروسته به بيا د بت پرستانو جهاد ته راسو". پاچا وويل چي داسي ده، نو زما هم درسره خوښه ده. سپاهيان د خپلو اولادو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلوانو د ليدلو تږي دي او زما هم خپل زوی کان ماکان او خپله ورېره قضی مکان يادېږي. لښکريانو چي دا زېری واورېدی، بيخي ډېر خوشاله سول. وزير دندان ته ئې دوعاوي وکړې. تر دې وروسته نو ملک ضوء المکان امر وکړ چي تروم ووهئ چي لښکريان دي شاکوچ ته تيار سي.

آبس سپاهيانو د سفر بندوبست وکړ. درې ورځي وروسته ئې ډولونه ونغارې ووهلې، بيرغان ئې اوچت کړل. وزير دندان د لښکر په مخ کي ودرېدی. ملک ضوء المکان له لوی پيره دار سره يو ځای د لښکر په منځ کي ځانته ځای غوره کړ نور لښکر ټولۍ ټولۍ پر ښی او کيڼ اړخ ورسره روان سول. يو شواروز ئې مزل وکړ ځو بغداد ته ورسېدل. د ښار له خلکو څخه غم ليري سو او ټول خوشاله سول. د لښکر قومندانان او مشران خپلي چونۍ ته ولاړل او ملک ضوء المکان خپلي ماڼۍ ته ولاړ او خپل زوی کان ماکان چي اوس اووه کلن سوی وو، ورغلی. ځان ئې هوسا کړ او دمه ئې وکړه. زياتي نو حمام ته ولاړ. حمام ئې وکړ او پر تخت کښېنوست. وزير دندان ئې راوغوښت. نور اميران او قومندانان هم حاضر سول. باره نو پاچا خپل پخوانی يارو اشنا تونتاب هم راوغوښت. تونتاب چي هم حاضر سو، پاچا ورته ولاړ سو او خپل څنگ ته ئې کښېناوه. ملک ضوء المکان و وزير دندان ته د تونتاب د ښو کارونو او نېک چلند په باره کي معلومات ورکړل او تونتاب ئې تر خپل وزير او نورو اميرانو پوري ډېر وغټاوه. تونتاب از بستي چي ډېر خورکونه او ډول ډول خواړه خوړلی وه، دونه پړسېدلی وو چي غاړه ئې د پيل د غاړي په شان وه او څټ ئې له ډېره چاغښته کوت کوت سوی وو. پاچا ئې گرسره و نه پېژندی. پاچا په وربن تندي او ښوښو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرو سره د ده ستاینه وکړه او ورته وې ویل چي څرنګه دي بیا ژر هېر کړم. تونتاب چي ښه ځیر ورواچاوه، باره ئې پاچا وپېژاند. ورته راولاړ سو او ورته وې ویل چي زما مهربان اشنا! دا ته څرنګه پاچا سوې؟ پاچا په خندا سو.

په دې حال کي وزیر رامخته سو او تونتاب ته ئې کیسه وکړه او ورته وې ویل چي پاچا خو ستا د ورور په رقم یار وو، منګر اوس د ټوله ملک پاچا دئ. تا ته به د ده له خوا خورا ډېري ګټې درورسېږي. ته دا زما خبره په ښی غوږ واوره چي هر وخت که پاچا درته وویل چي: "څه غواړې؟"، هوښ کوه چي په سپک شي غاړه و نه باسې، د غټ منصب او سترو شیانو غوښتنه ځني کوه. ولي چي ته د پاچا په نزد ډېر د عزت خاوند یې. تونتاب ورته وویل چي مه کوه، یو شی به مي ځني غوښتی وي، بیا به ئې یا نه راکوي، یا به ئې تر وس تېر وي. وزیر ورته وویل چي ته پر یو شي ګوته کښېږده، بیا وګوره چي پاچا ئې دستي درکوي که یا؟ تونتاب ورته وویل چي داسي ده نو زما دي هم قسم په خدای وي چي هغه د خپل زړه شی ځني و نه غواړم. که ئې رانه کړ، بیا ورته وایم اوکه ئې بیا هم رانه کړ، بیا غوښتنه ځني کوم. وزیر ورته وویل چي ښېغمه اوسه، ولاچي د دمشق ښارځني وغواړې، چي تر تا خو ئې جار کړي او دستي به دي هورې والي مقرر کړي. آبس تونتاب ولاړ سو، پاچا اشاره ورته وکړه چي کښېنه. تونتاب ورته وویل، معاذالله، هغه ورځې تېري سوې چي زه به ستا په مخ کي ناست وم. پاچا ورته وویل چي اوس دي هم زما په نزد رتبه تر پخوا زیاته ده. زما و ستا اشنایي خو د یو څو ورځو نه ده. هغه پخوانۍ ورځي نه دي تېري سوي او تل به پر هماغه پخواني حال پاته وي. دا په دې درته وایم چي زما ژوندخدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

راساتلی دئ، سبب ئې ته سوې. په خدای مي دي قسم وي چي ته هر څه راڅخه وغواړې، که څه هم دا زما نيمه پاچهي وي،چي دستي خو ئې درکړم.

تونتاب ورته وويل چي مه کوه! بيا به مي يو شی درڅخه غوښتی وي او په وس به دي پوره نه وي. پاچا ته خښم ورغی، ورته وې ويل چي ته خو خوله په پوري کړه چي څه غواړې؟ تونتاب ورته وويل چي د قدس ښار د ټولو تونتابانو مشر مي وټاکه. حاضر مجلس ټول په خندا سول. پاچا ورغبرگه کړه چي له دې پرته بل څه وغواړه. تونتاب جواب ورکړ چي نه مي درته ويل چي بيا به يو څه درڅخه وغواړم، ستا به تر وس تېره وي. وزير څو واره اشاره ورته وکړه چي بله غټه غوښتنه ځني وکړه. ده به بيا ورته وويل چي د قدس د ښار د دزبالانو؟ مشر مي کړه. حاضرين بيا له خندا شنه سول. وزير په څنګل وواهه.

تونتاب مخ ورواړاوه او ورته وې ويل چي: "څله مي په څنګل وهې؟ تا ويل چي له پاچا څخه غټه غوښتنه وکړه، هغه ده ومي کړه. چي په وس ئې پوره نه ده، پرې مي بږدئ چي خپل ښار ته ولاړسم". باره حاضر مجلس پوه سو، چي تونتاب ټوکي کوي. مجلس يو آن چپ سو، په پای کي پاچا بيا ورته وويل چي يوه غټه چوکۍ راڅخه وغواړه. تونتاب ورته وويل چي. آښه دئ د دمشق پاچهي غواړم. سمدلاسه د دمشق د پاچا په توګه د ده فرمان وليکل سو. پاچا وزير دندان ته وويل چي ته به هم ورسره ولاړ سې او له هغې خوا چي بيرته راځې، زما وريره قضی فکان به هم درسره راولې. وزير په جواب کي ورته وويل: "پر دواړو سترګو مي د پاچا امر منلی دئ" باره ئې له تونتاب سره د سفر تياری ونيو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملک ضوء المکان پر حاضر مجلس مخ راواړاوه او ورته وې ویل: " پر هر چا چې زه ګران یم، باید تونتاب ته یو ښه سوغات ورکړي". ده پخپله تونتاب د (سلطان زبلکان) په نامه ونوماوه او د "مجاهد" لقب ئې ورکړ. په یوه میاشت کې ټول کارونه سر ته ورسېدل. آبس سلطان زبلکان له وزیر دندان سره پاچا ته د خدای په امانۍ له پاره ورغلل. پاچا ورته ولاړ سو او په غېږ کې ونیو، او ورته وې ویل چې د جهاد وسایل برابر کړه او نور ئې د جهاد د وخت تر زمانې پورې د عدالت او له خلکو سره د چال چلند لارښووني ورته وکړې. نور ئې نو مخه ښه ورته وویل. د پاچا امراوو چې هم د سوغات په ډول مریان راوستلي ول، شمېر ئې پنځو زرو تنو ته ورسېد. دا ټول ورسره سپاره سول. له سلطان زبلکان مجاهد سره د پاچا لوی حاجب او د دیلم امیر بهرام، د ترکانو امیر رستم او د عربو امیر ترکاش د خدای په امانۍ له پاره ورسره رهي سول. درې ورځې ئې مزل ورسره وکړ، آخر بیرته بغداد ته ځني راوګرځېدل. سلطان زبلکان او وزیر دندان خپل سفر ته ادامه ورکړه تر څو دمشق ته ورسېدل.

د دمشق خلک پخوا لا غوربېدلي ول چې ملک ضوء المکان د دمشق له پاره د زبلکان په نامه سلطان رالېږلی دئ او لقب ئې مجاهد دئ. کله چې ښار ته د دوی د رسېدلو اوازه خپره سوه، د دمشق ټول خلک بازارو ته راووتل. په بازار کې ئې د هرکلي له پاره دروازې جوړې کړې، پر دوکانو باندې ئې رنګه رنګه ټوکران وځړول او ټول ښار ئې د نوي سلطان د هرکلي له پاره سینګار کړ. خلک د سړکانو پر دواړو غاړو باندې د هرکلي له پاره لیکه ودرېدل. سلطان ښه په ډول و ډمامو د دمشق ښار ته داخل سو او پر تخت کښېنوست. وزیر دندان ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر څنګ ودرېد او د ښار لوی لوی امراء او غټان ئې ورته معرفي کول. امیران هم یو یو په ډېر ادب رامخ ته کېدل او د سلطان لاس ئې ورمچاوه او د ده د سر د سلامتۍ دوعا ئې کوله. سلطان زبلکان هم پر دوی باندي د مهربانۍ ږغ کاوه، پوښتنه و ګروېږنه ئې ځني کوله او په سوغاتو او تحفو ئې نازول. سلطان د خزانو دروازې خلاصي کړې او سپاهیانو ته ئې د دوی له مقام و مرتبې سره سم سره زر و سپین زر ښندل. تر دې مراسمو وروسته ئې نو د ملک شرکان د لور قضی فکان د سفر سربښته وکړه. کجاوه ئې ورته راوغوښتله دا ئې پکښې کښېنوله. مینځیاني او خذمتګاراني ئې ورسره ملګري کړې. د وزیر دندان مخي ته ئې هم ښه ډېرمالونه او روپۍ کښېښوولې، خو هغه ئې له اخیستلو څخه نټه وکړه او ورته وې ویل چي ته نوی پر تخت کښېنستلی یې، نه ګانه ستا خپله روپو ته اړتیا پیدا سي. ښه دئ چي په لاس کي دي څه وي. وزیر چي پر آس سپور سو سلطان زبلکان هم تر یوه ځایه پوري سپور ورسره ولاړ. بیا ئې نو مخه ښه ورته وویله او دی بیرته خپل مملکت ته ځني راغی. له دغي ورځي څخه ئې د جنګ د آلاتو او اسبابو راغونډول شرو کړه. له سپاهیانو او رعیت سره ئې هم ښه ګزاره کوله او د ملک ضوء المکان فرمان ته په انتظار ناست وو.

سلطان زبلکان نو دلې پرېږده چي خپله سلطاني کوي، وزیر دندان پسي راواخله. وزیر دندان او قضی فکان چي رارهي سول، خوش خوش ئې لار وهله څو بغداد ته راورسېدل. پاچا ته ئې څوک ورولېږل او پخپل راتګ ئې خبر کړ. ملک ضوء المکان هم د خپل وزیر د هرکلي له پاره تر ښار راووت. کله چي د وزیر سترګي پر وموښتلې، غوښتل ئې چي له آسه راکښته سي، خو پاچا قسم ورکړ چي ستا دي وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که به راکښته کېږي. دواړه خواوي سپاره يو بل ته نږدې سول. د سفر د ستړياوو او دجوړوناجوړ پوښتنه ئې سره وکړه. پاچا د سلطان زبلکان د حال احوال پوښتنه هم له وزير څخه وکړه.

وزير د سلطان د جوړتيا او نور خيرخيريت اطمنان ورکړ او د بي بي قضی فکان د راوستلو زېری ئې هم پر وکړ. پاچا بيخي ډېر خوشاله سو او وزير ته ئې وويل چي درې ورځي اسرهت وکړه او د سفر ستړياوي دي واچوه. بيا دخيره سره دربار ته راحاضر سه. وزير د پاچا فرمان ومانه او خپل سرای ته ولاړ او پاچا په ماښ‍ی ننووت چي له خپلي ورېرې قضی فکان سره وګوري. دا نجلۍ اته کلنه وه او پاچا ئې په ليدلو د زړه له کومي خوشاله سو. د دې په ليدلو سره ئې شرکان هم ور په ياد سو او د زړه ئې ارمان سو. نجلۍ ته ئې زريني مرصع جامې وروبخښلې او امر ئې وکړ چي د خپل کاکا له زوی کان ماکان سره دي يو ځای سبق ته ادامه ورکړي او د روزني او ښووني کار دې پر مخ ووهل سي. قضی فکان چي وه، ډېره هوښياره په ژبه پوه نجلۍ وه او پخپلو کارو ئې ښه پوره سر خلاصېدی. منګر کان ماکان چي وو، پر هغه باندي د ښو اخلاقو له خوا ختمه وه او جوړه ئې نه درلوده خو په کارو کي يو څه تنبل شانته وو. دواړو يو ځای سبق سره وايه. چي مخ دي راګرزاوه، دواړه لس کلن سول. قضی فکان به د خپل کاکا له زوی سره پر آس باندي سارا (صحرا) ته وتله د توري او نېزې لوبي به ئې زده کولې. يو دوه کاله نور هم پر تېر سول او دوولس کلنۍ ته دواړه ورسېدل. په دې وخت کي پاچا د جهاد په چارو بوخت سو، وسلې او نور سامانونه ئې سره برابر کړل.

باره ئې وزير دندان راوغوښت او ورته وې ويل چي: "وزير

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحبه! خيال مي دئ چي دا خپل زوی کان ماکان سلطان کړم. زه به د مقابلې کارونه پر مخ وهم او دی به د سلطنت. ته څه پکښې وايي او څه مشوره راکوې؟" وزير دندان مځکه مچ کړله او د احترام مراتب ئې پر ځای کړل او ورته وې ويل چي: "اې زموږ سلطانه! ستاسي په رايه کي ويل نه ځايږي او بيخي ښه کار دئ. منګر په دا اوس وخت کي ئې په دوه اسيته ښه نه ګڼم. اول خو دا دئ چي دا زوی دي کم سِنه دئ يعني عمر ئې لږ دئ او دوهم دا چي د اولنو خبره ده وايي د زوی سلطان کول، د خپل عمر راکمول دي". پاچا ول، چي داسي ده نو به ئې کوټوال (حاجب) ته وروسپارم. هغه زموږ د خپل کور سړی او اخښی مي دئ. خور مي ورته ناسته ده او ما ته د ورور په ځای کي دئ.

وزير ورته وويل: "هر راز چي د پاچا خوښه وي، موږ ئې پر سر او پر سترګو منو". باره، پاچا کوټوال راوغوښت او د دولت نور غټان ئې هم راوبلل. هغو ته ئې وويل چي: "تاسي ته دي معلومه وي چي زما زوی کان ماکان د جنګ و جګړې په کار کي ساری نه لري او ما دی پر تاسي باندي سلطان مقرر کړ او کوټوال مي د ده وزير وروټاکه". بيا ئې نو کوټوال ته مخ راواړاوه چي تاسي ټوله دي شاهدان ياستئ چي ما خپله وريره قضی فکان خپل زوی ته کان ماکان ته په نکاح کړې ده. باره ئې خپل زوی ته هم د دې فيصلې خبر ورکړ او خپل خور نزهت الزمان ئې هم په دې خيښي باندي خبره کړه. نزهت الزمان ډېره خوشاله سوه او وې ويل چی دا خو بيخي ښه کار وسو. دواړه مي اولادونه دي. بيا نو ضوء المکان خپلي خور ته وويل چي: "خوري! زما په دنيا کي د خدای احسان دئ، هر ارمان مي پوره سوی دئ. د زوی له بابته هم شکر دئ بېغمه سوم. نور مي نو دا خپل زوی او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مور پر خدای سپارلي او تر خدای رالاندي مي پر تا سپارلي دي". د خدای پېښي دي، په دغه شپو ورځو کي چي ضوء المکان خپل زوی کان ماکان او خپله وربره قضی فکان و کوتوال او نزهت الزمان ته وروسپارل، دی پخپله هم ناجوړه سو او ناروغي ئې پسې درنه سوه او د ځای ئې کړ او بستر ته ئې ورساوه. د رعیتو واکمني د کوتوال پر غاړه وه.

په دې ترڅ کي یو کال ووت. ضوء المکان چي دا خپلې ناروغۍ ته وکتله چي اوږده سوه، نو ئې خپل زوی کان ماکان او وزیر دندان راوغوښتل. زوی ته ئې وویل چي: "بچیه! دا وزیر ستا د پلار په ځای کي دئ. پوه سه چي زما اخیره ده او د ژوند شپې مي پر ختمېدلو دي. د دنیا ټول ارمانونه مي پوره سوي دي خو دا یو ارمان مي لا په زړه کي پاته دئ او هیله ده چي دا ارمان مي نو ته را پوره کړې". زوی ئې ځني وپوښتل چي کوم ارمان؟

ضوء المکان ورته وویل چي: "بچیه! زما مرگ وینې چي را نزدې دئ، خو ستا د نیکه ملک نعمان او ستا د کاکا ملک شرکان واری یا کسات و انتقام مي له ذات الدواهي بوډۍ څخه نه دئ اخیستی. خدای به کوي، ته به کوې او د خپل نیکه او اکا واری به نه پرېږدې او هرومرو به ئې اخلې. منگر، هو! د ذات الدواهي بوډۍ مِکر او چمبازۍ ته دي هم پام وي. هر څه چي وزیر دندان درته وایي، هغه به په ښې غوږ اورې. دی ستا د پاچهۍ ستنه ده". شهزاده ورته وویل چي هر څه چي پاچا امر وفرمایه، هغسي به که د خدای رضا وه، وسي. تر دې وروسته نو د پاچا ناروغۍ زور وکړ. ورځ تر بلي ئې حال بدتر کېدی. د مملکت کارونه د کوتوال پر غاړه وه. د پاچا ناروغي څلور کاله اوږده سوه او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې ځلورو کالو کي د مملکت ټول کارونه او اوامر کوتوال اجرا کوله او رعيت ئې هم خوشال ساته. خو کان ماکان چي وو، ټوله ورځ دی وو او د اسانو سپارلي و نيزه بازي. دی او د کاکا لور قضی فکان چي به سهار په خړه سارا ته ووتل، د شپې ناوخته به کورو ته راستانه سول. قضی فکان به د خپلي مور کره ولاړه او کان ماکان به د خپلي مور کره. مور به ئې د پلار سر ته ناسته وه او ورته ژړل به ئې. کان ماکان به د شپې د پلار خذمت ته ولاړ وو او سبا به بيا هغه آش هغه کاسه وه، په شنه خړه به د کاکا له لور سره سارا ته ووت.

د ضوء المکان ناروغي بيخي ډېره اوږده سوه. يوه ورځ نامېندي ورته ودرېده او دا بيتونه ئې تر خوله راووتل:

هی، توبه ! مسلمانانو ، آه، هيهات له زمانې
جور و ظلم تې پای نسته د بېلتون شپې ئې اوږدې
زما د عمر بېړۍ وينئ چي ډوبېږی او غرقېږي
عيش عشرت رانه پاتېږي، غم اندوه ئې راپسې
دا خندانه ده غمدا ده زما پر شونډو چي ئې وينی
دا ژړانه ده، دا ويني زما د زړه وهي دارې

د دې بيتو تر ويلو وروسته ئې سر پربالښت کښېښوو، سترګې سره ورغلې او خوب يووړ. په خوب کي ئې وليدل چي يو څوک ورته ووايي چي: "زېری مي درباندي، زوی دي ټول جهان ونيو او تر خپل فرمان لاندې راووست". ضوء المکان چي له خوبه راويښ سو، زړه ئې ډېره بيداري کوله او د خوشالۍ نخښي ئې پر مخ ښکاره کېدلې. خو له مرګي څخه تېښته نسته، څو ورځی وروسته پاچا جامې کت کړې. د بغداد په خلکو کي يو لوی ماتم خپور سو، داسي ماتم ،چي د اوښي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماشومانو لا په زانګوګانو کي له ژړاوو څخه ځانونه ستخ کړل. څه زمانه وروسته د خلکو غم یو څه سپک سو او کرار کرار پاچا هم د خلکو له خاطرو څخه هېر سو. داسي هېر لکه ضوء المکان چي ګرسره له موره نه وو پیدا سوی. زوی ئې کان ماکان هم د بغداد خلکو پسې واخیست او له تخته ئې معزول کړ. د کان ماکان مور چي په دې خبره سوه، باره کوتوال ته چي دغه وخت په بغدادکي د پاچهۍ پر تخت ناست وو، ورغله. که ګوري چي هغه د پاچهۍ پر تخت ناست دئ . باره، د هغه ځایه څخه نزهت الزمان ته ورغله او ورته وویل چي: "په تاسي دي خدای د خوارۍ ورځ نه ویني او تخت و بخت مو تل برقراره اوسه. تا ته خو بهتره معلومه ده چي مور پر پاچا باندي څومره ګران وو او څونه مال و هستي ئې مور ته رابخښلې وه. اوس زموږ د بخت کاسه نسکوره سوې ده او د بل لاس ته محتاج سوي یو. اوس ستا د مرستي په امید دلته راغلې یمه". تر دې خبرو وروسته ئې خپلي اوښکي تکیه نکړای سوې او تر سترګو ئې راوبهېدلې او پر څنګ ئې دا بیتونه هم ورسره زمزمه کړل:

بنــه پــو هېږم نــه ټيټېــږي ککــرۍ د ســـردارانو
کــه ئــې لــږ څــه نــوک څرخېــږي، تمــه نــه کــوي يــارانو
د احتياج دي کور خراب سي، هسک سرونه ځوړند کاندي
د غــرور مغــزي کــاږه کــړي، ســي پــه شــمار د ســائلانو
چي کاسه د بخت چپه سي، همت هم سي نوکي نوکي
پــه احتيــاج کــي سيالان لــوېږي لــه ســياليه د سيالانو

نزهت الزمان چي دا خبري واورېدې، باره ئې ضوء المکان ته دوعا وکړه او د کان مکان مور ئې څنګ ته نزدې کښېنوله، د زړه ډاډ ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ او ورته وې ويل چې د دنيا کارونه همداسې وي. نن ته احتياج يې او موږ ته خدای هر څه راکړي دي. دا چې ستاسې پوښتنه مې نه ده کړې، خامخا به دې زړه درته لږ سوی وي. اوس که يو سوغات درولېږم ، نه ګانه چې ته ئې خيرات و نه ګڼې. حقيقت خو دا دئ چې دا زموږ ټوله ارګاه وبرګاه، مال وشتمني ټوله ستا د مېړه يا خاوند له اسيته موږ ته رارسېدلې ده. آبس، باره ئې ښې سنګيني جامې په واغوستې، خپلې ماڼۍ ته نژدې ئې يو سرای ورکړ او نور نو د کان ماکان او د هغه د مور خولۍ په غوږو کې سوه. په شهزاده ئې د پاچهۍ جامې واغوستلې او مينځياني و نوکراني ئې و خدمت ته ورته وګومارلې. نزهت الزمان د خپلې وريندارې بيان و خپل مېړه ته هم وکړ او د دوی پر حال ئې وژړل.کوټوال ورته وويل چې که غواړې د ښو نوم دې په دنيا کې ولاړ سي، له نورو سره ښه کوه. ته هم له خپلې وريندارې سره ښه چلند کوه... کيسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادې کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او اته دېرشمه شپه

شهرزادې وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

د نزهت الزمان مېړه و نزهت الزمان ته وويل چې له خپلې وريندارې سره دې ښه کوه. هر څه ته چې اړه وي، ورکوه ئې. آ ښه، تاسې ته دې خدای نېکه ورځ در په برخه کړي نزهت الزمان دوی نو پرېږده پر خپل حال باندې، د کان ماکان بيان پسې راواخله. کان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماکان او د کاکا لور ئې قضی فکان د پنځلسو کالو سول. قضی فکان داسې ښایسته نجلۍ وه چې گل پوري نښتی. سوروسپین مخ، سپین مړوندونه، نرۍ ملا، جگ قد و اندام، بس نو څه درته ووایم، مخ ئې لمر شا ئې سپوږمۍ وه. هغه د شاعر خبره چې ویلي ئې دي:

توري زلفي ئې تور مشک دي له کشمېره څه راغلي
د رخسار سپیني شوغلې ئې اسمانونو تـه ختلـي
د وامق و د مجنون پـه شـان ئې ډېر عاشقان گرزي
داسـتانونه د عـذرا و د لـيلا ئـې ټـول هېـر کـړي

پر کان ماکان باندي هم په ښایست کي ختمه وه. داسي جمال خدای ورکړی وو، چې خور پر مینېدله. له تندي څخه ئې د شجاعت او مېړاني نخښي له ورایه ښکارېدلې. نریو بریتو ئې داسي خوند ورسره کاوه چې هغه د شاعر خبره:

خـط پر مخ د صـنم راغی که سپوږمۍ شـوه په هاله کښي
دا ئې غاښ په خوله کښي زېب کا که ژاله شوه په لاله کښي

د خدای شپې و ورځی دي تېرېږي، د اختر په یوه ورځ قضی فکان د خپلو خپلوانو کره د اختر مبارکۍ په نیامت له کوره راووتله. نوکراني و سهیلیاني ئې پر څنگ ورسره رواني دي. د ښکلي مخ جلوو ئې د کوڅې ټوله فضا نوراني کړې وه او د ناز و نخرو تگ ئې د نر او ښځو زړونه له ځایه بې ځایه کړي ول. کان ماکان ئې پر څنگ ورسره روان او دوې سترگي ئې د دې د حسن په ننداره کي ښخي کړې وې او دا بیتونه ئې ورته ویل:

اې سپوږمۍ د ځورلسمي! زړه مي درکړ، تا را نه کړ
میني یو مخ لېونی کړم، د زړه راز مي رسوا نه کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه مي پلار ستاسي غلام وو، نه مي مور وه ستاسي مينځه
زه مريې ستا د درګاه سوم، حق مي هيڅا ادا نه کړ

قضی فکان چي دا بيتونه واورېدل، سره وخښمېدله او دی ئې ډېر ملامت کړ او په خښمېدلې لهجه ئې ورته وويل چي: "ستا ايداد ئې پر ما پور، چي کور ته ولاړسو، بيا دي نو حال ګوره!" کان ماکان چي د خپلي معشوقې دا تهديدآمېزه خبري واورېدې، ده ته هم خښم ورغی او مرور سو، له نيمي لاري بير ته کور ته راوګرځيد. قضی فکان هم پسې راغله او ماڼۍ ته ننوتله. سمدلاسه ئې خپلي مور ته د کاکا د زوی له لاسه شکايت وکړ.

مور ئې وويل چي: "لوري! هغه خوار کی يتيم هلک دئ، په بده ئې دا خبره نه ده درته کړې. هوښ کوه چي دا خبره بل چا ته و نه کړې، نه ګانه چي سلطان خبر نه سي او خدای مه کړه د کاکا د زوی ژوند ته دي د سلطان له خوا خطر پېښ نه سي. خدای مه کړه بلي دنيا ته به ئې استولی وي او سنه به ئې ورختمه کړې وي".

څه سردي پر له ګرزوم، د نکل کار دئ، د کان ماکان او قضی فکان د ميني خبري په هر مجلس کي کېدلې. ښځمنو خو بل بيان نه درلود بې له د دوی د ميني او عشق له داستان څخه. خو کان ماکان په زړه کي سره خوړل کېدی، چورت ئې خراب وو. نور ئې نو تر وس تېره وه غوښتل ئې چي خپل پټ راز ميدان ته راوباسي او له بېلتانه څخه په شکايت شرو وکړي. خو بلي خوا ته چي به ئې وکتل د قضی فکان له خښمه په بېره او واهمه کي وو او دا بيتونه ئې ويل:

زړه مي غواړي زړه مي غواړي ستا د ميني مجلسونه
معشوقه ده رانه ليري زړه مي ډک له شواخونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړګـــي ډکـــي اوريځـــي اوروي بـــاران د اوښـــکو
زما د عشق پټي شنه نه سول، تش پراتـه دي وچ ډاګونـه
معـــشوقه ده کبرجنـــه، نـــه مـــي بـــولي د زړه کـــور تـــه
د رقيـــب لـــه بيـــري زه هـــم، نـــه ســـم کـــړای ورتـــه ســـوالونه

... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...
د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او نهه دېرشمه شپه

شهرزادي ووېل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي: کله چي د بغداد سلطنت کوټوال ته ورسېد او دی ئې ملک ساسان وباله. څه موده لا نه وه تېره چي له قضی فکان سره د کان ماکان د ميني خبري د سلطان غوږو ته هم ورسېدې. باره خپلي مايني نزهت الزمان ته ورغلی او ورته وې ويل د دغه هلک و نجلۍ يو ځای ګرځېدل خو زما نه خوښېږي او ما ته راز په راز اندېښني په زړه کي راولوېږي. دا وراره خو دي اوس شکر ځوان مېړه دئ او ښځي خو د نارينه له لاسه په امان نه دي. خير به مو په دې کي وي چي کان ماکان له قضی فکان څخه منعه کړو او قضی فکان دي نور له ده څخه په حجاب کي ګرځي".

نزهت الزمان ورته ووېل چي دا خو دي رشتيا خبره وکړه. آبس، سبا چي کان ماکان له خپل عادت سره سم خپلي ترور نزهت الزمان ته راغلی، سلام ئې واچاوه او ترور ئې سلام ورېيا کړ. باره ئې ترور ورته ووېل چي يوه خبره مي په زړه کي ده، که څه هم نه مي غوښتل چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

درته وئې کړم خو نن ئې درته کوم. کان ماکان ورته وویل: "کمه خبره ده، چې ته یې راته کوې؟"

نزهت الزمان په جواب کې ورته وویل چې: "پاچا له قضی فکان سره ستا په مینه غوربېدلی دئ او امر ئې کړی دئ چې هغه دې نور ستا څخه مخ پټوي". اوس که ستا له هغې سره څه کارمار وي، باید چې د دروازې له شا څخه ورسره خبري وکړې او نور هغې ته کتلای نه سې. کان ماکان چې د ترور دا خبري واورېدلې، هیڅ ئې و نه ویل او سیده وووت او د ترور خبري ئې خپلې مور ته وکړې. مور ئې ورته وویل چې دا ټول کارونه ستا د ډېرو خبرو له اسیته پېښ سوي دي. په هر ځای کې چې کښېنستې، بله خبره دې نه وه، بې له قضی فکان څخه. ستا په کیسو باندې ټولو نر او ښځو شخوند واهه. دا خو هم د خدای لار نه ده چې ته د دوی پر نمک ناست یې، د دوی ډوډۍ خورې او له لور سره دې بیا تار اچولی دئ او مینه ورسره کوې.

کان ماکان ورته وویل، چې داسې ده، نو په حلاله نکاح به ئې وغواړم. هغه مې د ترور لور ده او زه هم تر بل هر چا د دې له پاره مناسب ځوان یم. مور ئې ورته وویل چې دا خبري مه کوه. سبا به ملک ساسان خبر سوی وي او تا ته به کمه ټکه مکه پېښه سوې وي، پر مورږ به ئې د شپې رزق وروزي درولې وي. که نه ګانه مورږ له دې ښاره پسې واخلې، نو بیا خو د غم اوښ راته چو سو او له لوږې به مړه سو. کان مکان چې د مور دا خبري واروېدلې، غم ئې یو په دوه سو او دا بیتونه ئې له ځان سره زمزمه کړل:

زړه تـې مـه اچـوه مـوري! چـې لـه مینـي بـه تېرېـږم
مـا تـه مـه وایـه پندونـه، ګراني مـوري نـه ستنېږم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه چي عقل ته تسليم واى، نو مي مينه څه كوله؟
زړه مي وړ د عشق اخيستى، په ښه بد نو رنه پوهېږم
نه مي زړه په پند راګرزي، نه بېرېږمه له لوړي
ښه پوهېږم لوى درياب دئ، خو ناچار يم په ګډېږم
دا به هم د خداى لارنه وي چي پر مينه كړم تا هېره
نو به هم خپل عشق پالمه، هم به ستا په درد رسېږم

دا بيتونه چي ئې وويل نور ئې مخ مور ته ورواړاوه چي: "موري! نور له ترور او د هغو له ډلي سره زموږ ګوزاره سخته سوه. مجبوره يم چي له دې ماڼۍ څخه ووزم او تر ښار دباندي له کوم چا سره د ګاونډي په توګه واړوم". دا ئې وويل او له ماڼۍ څخه ووت او تر ښار دباندي ئې يو ځاى له يو چا سره د همسايه په حيث واړوله. خو مور ئې د ملک ساسان کور ته د پخوا په شان تګ راتګ کاوه او له هغه ځايه ئې د خورک دونه څه راوړل چي دا او زوى ئې له مرګه په راوګرزي. يوه ورځ قضى فکان د کان ماکان له مورسره په يوه پټ ځاى کي مخامخ سوه.

قضى فکان ورته وويل چي: "کاکاناوي! د زوى حال دي لرې، څرنګه دئ؟" د کان ماکان مور ورته وويل چي: "غمجن او ژړاند دئ. ستا په مينه کي بند او په تا پسي لېونى دئ". قضى فکان د دې خبري په اورېدو سره په ژړا سوه او وې ويل چي: "په هغه خداى که زه د نامهربانۍ له وجي له ده څخه ګوښه سوې يم. زه پر ده باندي وبېرېدم چي دښمنان يو څه په و نه کړي. زما هم له ده سره زر چنده مينه سته. که دى يو څه په خوله کي سست نه واى او خوله ئې لږ څه په واک کي واى، پلار مي پر ده باندي خپل احسان او وسيله نه بندوله او دى ئې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

منعه کاوه. خو زه خدای ته امید لرم چې دا بېلتون به یو وخت په وصال بدل سي" . قضی فکان چې دا خبرې وکړې، باره ئې تر سترګو اوښکې راغلې او دا بیتونه ئې زمزمه کړل:

دا غمجنې شپې و ورځې به سي تېرې زما ګله
زما یقین دئ چې به شونډې زموږ ورسي یو له بله
زړه له مینې نه راګرزي او ر د عشق هیڅ نه سړېږي
دا تیاره به رونا کېږي، خود به نه وي تل تر تله

د کان ماکان مور د دې پر خبرو آمین ووایه او دې ته ئې دوعا وکړه. باره ئې نو دا حال خپل زوی ته هم بیان کړ. کان ماکان د دې په خبرو لکه ګل داسي وغوړېدی، وې ویل چې زه خو خپله معشوقه پر یو زر حورو هم ولاکه ورکړم. ده هم دا بیتونه له ځانه سره وږغول:

په ځلورکونجه دنیا کي ستا په شان نسته آغلې
د جنت حوره به نه وي، هم دا ستا په شانې ښکلې
چې سبا دي په جنت کي حورې حسن ته وګورې
که انصاف لږ ورسره وي، باید کونج کي کښېني غلې

په دې مابین کي څه زمانه تېره سوه او کان ماکان د پخوا په شان د بېلتانه په اور کباب ژوند تېراوه. اوس نو د اوولسو کالو زلمی وو، خو بېلتانه داسي سره نښتېځلی وو چې په شپو شپو به ئې سترګه لا هم نه وې پټه کړې. یو ورځ ئې له ځانه سره چورت واهه او ویل ئې چې تر څو به داسي د مینې په اور کي سوی ګرزم او خپلې آرزو ته به نه رسېږم. زه خو بل عیب نه لرم ، بس تش لاس مي دښمن دئ. نو ښه به دا وي چې د کاکا د لور له ښاره څخه لیرې کم ځای ته ولاړ سم چې دا هم زما په فراق کي له ژوندانه څخه لاس پر سر سي. د چورتونو دغه راز

(c) ketabton.com: The Digital Library

هښمي ئې په مغزو کي گرزېدلې او په خوله ئې دا بيتونه ورسره ويل:

ځمه ځمه گراني ځمه، زړه مي ډک په ځگر خون
توان مي نه کېږي پر مځکه، څه کانې دي د جنون
راڅه پاته دا ژوندون دئ، راڅه ورکه مي ځواني ده
زما قد لکه الف وو، ميني خم کړ لکه نون
خو د ميني دنيا بله، د عشاقو قانون بېل دئ
په دې ښکلې دنياگۍ کي، پاچهي ده د مجنون

آبس، کان ماکان په يوه کميس و پرتوگ کي لڅي پښې و سرتور سر له کوره څخه په نيمه شپه ووت. يوه وچه د درو شپو سړه ډوډۍ ئې ورسره واخيستله او مخ پر بيابان رهي سو. د بغداد ښار دروازې ته چي ورسېد، دروازه تړلې وه. دی هم ورته معطله سو. سهار چي په شنه خړه دروازه وان دروازه خلاصه کړه، اول سړی چي له ښاره ووت، هغه کان ماکان وو. ده د دښت و سارا لار په خوله ورکړه. تلی، تلی، تلی، څو شپه پر راغله. هلته ئې مور اريانه په ده پسي گرزېدله، هر څه توري تپې چي ئې وکړې، زوی ئې پيدا نه کړ. دنيا ټوله يوه الغه سوه او د دې په غاړه کي ولوېدله. زبون ئې بند سو، له ځکي ولوېدله. لس ورځي ئې انتظار وکيښ، د زوی درک و خرک ئې معلوم نه سو. په ډېرو ژړاوو و بوغارو نوره ستخ سوه. لکه لېونۍ د ځانه سره به گډه وه او ويل به ئې چي اې زويه! زما غم خو دي رادوباجه (دوه چنده) کړ. زه دي په دې خوارۍ و دربدرۍ، يوازي يکي تنها په کور کي پرېښوولم. زه اوس په تا پسي چيرته ولاړه سم؟ کم ښار درپسي ولټوم؟ له چا څخه پوښتنه وکړم؟ په دغه گروم او ژړا کي به ئې دا بيتونه ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي تـه نـه يـې پـر دې مېنـه، نـور ژونـدون بـه څـه کـوم
چي ستامخ نه سوای ليدای سترګي ليدون به څه کوم
هغه شپه چي ته رهي سوې زما د اوښکو سېل جاري دئ
دا رودونـه چـي بهېـږي نـور جيحـون بـه څـه کـوم
خسماني تـه ئې نه غـوارم، بې لـه تـا زمـا ګرانـه زويـه!
مـرګ د خـدای حقـه کاسـه ده، دا بېلتـون بـه څـه کـوم
چـي شـړل دي زمـا لـه سـره د اجـل درنـې لـښکري
چي ستا تـوره و سپـر نـه وي نـور شبخون بـه څـه کـوم
زما پـه سر دي اورپسې سي، غمګی ستا دئ چي ژړېږم
چـي تـه نـه يـې، دا نغـری، دا اورلـړون بـه څـه کـوم

وايـي درد د بېلتانـه تـه ښـه درمـل صـبر و زغـم دئ
منګـر زمـا دا ازمويـښت دئ، دا آزمـون بـه څـه کـوم

څه سر دي پرله ګرزوم، دې ښځي دونه (دومره) ژړاوي او بوغاري وکړې چي آخر په ټول ښار کي د دې د غم اوازه خپره سوه. خلکو به ويل چي آ، ضوء المکانه، چيري يې؟ دا ته د ګوربندي يې چي پر زوی کان ماکان دي داسي بده ورځ راغلې ده. له وطنه ورک دئ او خواره مور ئې په فراق کي زاره تره کې، زاره چاودې ناسته ده. دا خبري تر ملک ساسان پوري هم ورسېدې ... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو سل او څلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

د ملک ساسان د دربار لويانو چي د کان ماکان په حال باندي سلطان خبر کړ، نو ئې ورته وويل چي دا هلک خو زموږ د پاچا زوی او د ملک نعمان لمسی دئ او اوس اورو چي هغه په داسي غربت او بېچاره ګۍ کي ژوند کوي، نو د دې خو يوه چاره په کار ده. ملک ساسان چي د خپلو درباريانو دا خبري واورېدلې، نو ئې د ضوء المکان هغه ټولي نېکۍ او ښهاني سترګو ته جګي ودرېدلې، چي له ده سره ئې کړي وې. باره ئې چورت ډېر خراب سو. امر ئې وکړ چي دا هلک بايد هرومرو پيدا سي. امير ترکاش ئې له سلو تنو سپرو سره پسې واستاوه چي درک ئې معلوم کړي.

لس ورځي وروسته امير ترکاش خالي لاس راستون سو او وې ويل چي هيڅ درک و کرښپل ئې ورمعلوم نه سو. د دې خبر په اورېدلو سره ملک ساسان ډېر خوابدی سو او د کان ماکان مور خو له ډېره غمه بيخي چورلېونۍ سوه. دوی نو پرېږده چي په کان ماکان پسي اوښکي تويوي، پخپله کان ماکان پسې راواخله چي پر ده څه راغلي او تېرسوي ول.

کان ماکان چي له بغداده ووت، دښت ئې په خوله ورکړ، درې ورځي ئې يکي تنها ښه ډېر مزل وکړ. پر لاري نه سپور په مخه ورغی نه پلی. هغه وچه کلکه سړه ډوډۍ خو ئې په اوله ورځ تمامه سوه. دا نوري دوې ورځي ئې د وښو او شنه ګياه په خورک ګوزاره وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلرمه ورځ دا دئ یوه تک شین چمن او شین کوږم سیمي ته راورسېدی. باره ئې د پلار ښار ور په یاد سو او د زړه له شنوختته ئې دا بیتونه وویل:

شپې او ورځي د دنیا دي، پرله اوړي او تېرېږي
خو پر ما باندي چي راسي مروري سي پټېږي
ته به وایې چي اسمان راسره قول و قسم کړی
وای چي زه پرله څرخېږم، ستا ماغزه دي هم ایشېږي

تر دې بیتو وروسته ئې له چمن څخه یوه چمبه واښه پرې کړل او وې خوړل، بیا ئې د روانو اوبو پر غاړه اودس تازه کړ، د خدای فرض ئې پر ځای کړل. هورې ئې په هغه چمن کي څنګ ورته واچاوه. د څو ورځو سترې وو، ښه دمه ئې وکړه. آخر شپه پر راغله. هورې پسې بیده سو. نیمه شپه وه چي له خوبه راپاڅېد او سترګي ئې روڼي کړې، د یو چاړغ ئې واورېد چي دا بیتونه ئې ویل:

څه ښه پسرلی وو چي مي یار راسره مل وو
ژوند ټوله خوښي وه پر غمونو ئې یرغل وو
خوښ خوشاله ناست دي په کورو کي سره خاندي
نه کوم ګیله، د دوی بخت خپل دئ زما دا خپل وو
اور د بېلتانه چي مي پر سر دئ لګېدلی
هجر ئې مه بولئ بس کټ مټ ته وا اجل وو

کان ماکان چي دا بیتونه واورېدل، د غم پېټی ئې یو په سله پر اوږو باندي دروند سو، بې اختیاره ئې تر سترګو اوښکي راغلې، په زړه کې ناولی لاس ووهل سو. راولاړ سو چي د دې ږغ څښتن پیدا کړي. تکه توره تاریکه وه، هیڅوک ئې و نه لید. باره خوب هم ځني ولاړ. له

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپله ځایه رارهي سو د چمن په څنګ کي د یوې ویالې پر غاړه کښېنوست. په دغه وخت کي ئې هغه شناخته اواز تر غوږ سو، خو دا وار ئې په یو څه لوړ آواز دا بیتونه ویل:

زه مین پر هغه چا یم چي ئې سترګي تکي توري
چي ئې زلفي زما د زړه په شان زنګېږي هیسته دوري
خدایه څونه اوږدې شپې د بېلتانه تا پیدا کړي
زه حیران و دا خپل زړه ته چي بې یاره څنګه ښوري
چي یادونه مې پر زړه سي هوسونه په نڅا سي
چي جفا ئې را په یاد کړم، لو بلا ده راته ګوري
له سرو اوښکو نه مي جوړ سوله سیندونه و رودونه
د زړه وینې مې څڅېږي، د غم اور را باندي اوري
دا غاټول چي تاسي وینئ، زما په وینو اوبه سوی
دا اوریځي چي پاس ګرزي، اسوېلې دي زما سرخوري
هی توبه ئې تر بترو، نوري سختي سته په مځکي
دا لا اوس د پېتي سر دئ، سختۍ نوري دي لا نوري

کان ماکان چي دا بیتونه واورېدل او د هغو ویونکی ئې پیدا نه کړ، نو ئې له ځانه سره وویل چي دا هم زما په شان عاشق دئ، له وصاله څخه نامېنده سوی دئ او مخ ئې پر بوښو نیولی دئ. باید هرومرو ئې پیدا کړم. ودي سي چي یو له بله سره انس پیدا کړو. یو د بل په حال سره خبر سو، یو بل ته د خپل بېلتانه حالونه ووایو او خپل غمونه سره سپک کړو. باره ئې وروږغ کړه چي: "آ، د توري شپې ملګرې! دلته نږدې راسه. خپله کیسه دي راته وکړه. ښایي چي مرسته درسره وکولای سم او د غم پېټی دي لږ څه درسپک کړم". د آواز څښتن د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هاخوا راناري کړه: "آ، سړیه! ځان راوښیه، انسان یې که پېرى؟ دمخه تر دې چې هلاک سې، جواب راته ووایه. زما نن شلمه ده چې په دې دښت و بیابان کې گرزم. ما د انسان بږغ تر غوږو سوى نه دئ.که پېرى یې، ځه، خپله لار دي وهه او که انسان یې، تر سهاره پوري صبر وکړه".

آبس کان ماکان پر هغه ځاى باندي معطله سو. د سهار روڼا چي خپره سوه او لمر راوخوت، د برایي شپې د اواز ښتن ئې ولید چي یو سارایي سړى دئ. کان ماکان وروړاندي سو او سلام ئې ورواچاوه. سارایي ئې سلام بیا کړ. خو چي د کان ماکان کم سن، زړو جامو او ځیرو گرالبو ته ئې وکتله، تر نظر ئې سپک معلوم سو او ورته وئې ویل چي: "اې ځوانه! ته د عربو د کومي طایفې ښخه یې او په دې تکه توره شپه ځرنگه راوتلى یې؟ دا خو د زړه ورو خلکو کار دئ، او برایي چي مي ستا خبري واورېدې، دا خو د هنرمندانو او دلاورانو خبري وې. ته اوس زما سره اسیر و بندي یې. خو دا چي عمر دي کم دئ، نو بخښم دي خو دلې دي له ځانه سره د نوکر په توگه ساتم". کان ماکان چي د ده خبري واورېدې، پوه سو چي سارایي د کوم غریب چا خیال پر کړى دئ. باره ئې ورته وویل چي: "اې د عربو سرداره! ته زما په کم عمر کي رى مه وهه او زه هم له خدمتگارۍ ښخه نه تښتم. خو دا راته ووایه چي په دې بتې بیابان کي پر ځه داسي یکي تنها گرزې او بیتونه وایې؟"

سارایي ورته وویل: گوره ځوانه! پوه سه چي زه صباح بن رماح بن همام یم. په ختې د شام عرب یم. یوه د کاکا لور لرم چي نجمه نومېږي. داسي رنگ و سکه خداى ورکړې ده چي په کتلو ئې روح تازه کېږي او په خندا ئې په چا اور لگېږي. پلار مي دي خداى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وبخښي، کله چي دی مړ سو، زه خپل کاکا يعني د همدغي نجمې پلار په بغل کي ونيولم او رالوی ئې کړم. دواړه سره رالوی سوو. خو څرنګه چي زه غريب و بېوزلی وم نو دا ئې راڅخه پټه وساتله. ما د قبيلې لويان او د عربو مخور د کاکا لور ته د مرکې په نيامت ورواستول چي ما ته ئې راوغواړي. کاکا مي د دوی خبره نه سوای ورماتولای، نو ئې ومنله او نجمه ئې ماته راکړله. خو دا شرط ئې کښېښوو چي په ولور کي به پنځوس اسان، پنځوس اوښان، لس مريان، لس مينځي، پنځوس باره غنم او پنځوس باره اوربشي راکوي. دا ولور ئې ځکه داسي درond کښېښوو چي دی پوهېدی چي دا زما تر وس تېره خبره ده. نو دغه سبب دئ چي زه له شام څخه د عراق پر لور رارهي سوم او دا نن مي شلمه وه چي په دې بټي بيابان کي روان يم. له تا چپه مي بل بنده په سترګه سوی نه دئ. خيال مي دئ چي بغداد ته ولاړ سم او هر وخت چي له بغداد څخه د يوه غټ سوداګر قافله راووتله، زه به په پسې سم، سړي به ئې ووژنم او مالونه به ئې ځني واخلم او اوښان به ئې له بارو سره يوسم. سارايي چي خپل بيان وکړ نو ئې مخ پر ده راواړاوه چي اوس دي نو ته خپل نکل راته وکړه چي څوک يې؟

ده ورته وويل چي زما کيسه هم ستا نکل ته ورته ده خو زما غم ستا تر غم زيات او زما کار ستا تر هغې غټ دئ. په دې چي زما د کاکا لور پلار پاچا دئ او دا شيان چي تا وويل، د هغه له پاره کفايت نه کوي او غاړه نه په باسي. صباح ورته وويل چي هلکه! داسي معلومېږي چي يا بيخي شوده و بې عقل يې، يا به نو مخ درلګېدلی وي او له ډېره عشقه به لېونی سوی يې. نو ستا د کاکا لور چي شهزادګۍ ده، ته ولي داسي د بلا په ټکي لړلی يې؟ زه خو په تا کي د پاچهانو نښانې نه وينم. يو خوار

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغړ هلک یې، ستا و د شهزادګۍ ئې سره څه؟ کان ماکان ورته وویل چي اې ساراییي! دا نو د دنیا کارونه دي.

زمانــه ده دا ئــې کــار، دا ئــې روزګـــار
ګـاه دي غـټ کـړي پـه عـزت کلـه دي خـوار
چي اسمان چپه غوبل دربانـدي جوړ کـړي
بیا نه ګوري چي دا څوک، او څوک ئې پلار

نوکه غواړې چي ما وپېژنې، نو زه کان ماکان نومېږم د ضوء المکان زوی او د بغداد و خراسان د پاچا ملک نعمان لمسی یم. زمانې راسره جفا کړې ده او زما د پلار و د نیکه پاچهي ئې ملک ساسان ته ورکړې ده. زه له بغداده د شپې راووتلم چي څوک راخبر نه سي. دا شل ورځي په دغه بتې بیابان کي روان یم څو دا دئ ته راباندي پېښ سوې. زما و ستا کیسه سره ورته ده.

صباح چي دا خبري واورېدې، لوچیغه ئې تر خولې ووتله او وې ویل: "بس، اوس مي چټې مهر سوه چي ته زما لاس ته ګرو ولوېدلې. ځکه ته که څه هم د غریبانو په جامه کي یې خو د پاچهانو اولاده یې. خپلوان دي ستا په ورکه هرومرو خپه دي. که په دې پوه سي چي ته دلته یې، ناچاره دي چي په عوض کي به ډېرمالونه په فدیه کي راکړي. زه به ستا پښې و لاسونه دروتړم او وربه دي ولم". بېوزلي شهزاده ورته وویل چي: "یا اخ العرب! دا خبري پرېږده، د دښمنۍ لار مه اخله. ما ستا څخه څوک په سرو و سپینو نه رانیسي. زما سره اشنایي واچوه. د عراق له خاوري به ووزو. خدای مهربانه دئ، خپل مقصد ته به ورسېږو. دواړه به د خپلو کاکاګانو له لوړو سره یو ځای سو".

صباح چي دا واورېده، له ډېره خښمه څخه سور و شین واوښت او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وې ویل: "شوده سړیه، ته لا غټې غټې خبري هم کوې. لاسونه دي رانژدې کړه چي دروئې تړم. که دي رانژدې نه کړل، په ځان پوري خو دي ولا حیران کړم". کان ماکان ورته ومسل او وې ویل: "لاسونه مي پر څه راتړې. په تا کي لکه چي د مېړاني هیح اثر نسته. ته د عربو له پېغوره نه بېرېږې چي یو ځوان ناحقه په ناحقه بندي کوې. نه دي په میدان کي ورسره معلومه کړې ده او نه دي په دې کي فکر کړی دئ چي آخر، دی خو به هم پر اینه تریخی لري کنه؟"

صباح په خنداسو، ول: "کوچنی مي نه لیدی او دونه غټې خبري. دا خبري خو له دلاورو سره ښایي". کان ماکان ورته وویل چي د ځوانمردۍ لار دا ده چي ته دي دا وسله ایسته کړه، جامې دي وکاږه او راځه چي غېږ سره وباسو. هر څوک چي غوزار سو، هغه به د دا بل نوکر وي". صباح په کټ کټ وخندل، ول: "یاره لکه چي اجل دي پوره سوی دئ". باره ئې وسله هیسته وغورځوله، پایڅې ئې راپورته کړې، لستوڼې ئې راوغښتل او کان ماکان ته راوړاندې سو او په غېږ سره ورغلل. سارایي ته په دا اول څرخ کی ورمعلومه سوه چي حریف ئې تر ده څو کوټې بالا دئ. د ده زور د هغه و زور ته داسي ایسېدی لکه په "ایکي کي غاز". د حریف پښې ئې لکه دوه غرونه چي پر مځکه ولاړ وی. سارایي پوه سو چي له ده سره ئې په وس نه ده پوره. په زړه کي پر دې کار هم ډېر پښېمانه وو چي ولي ئې وسله له ځانه لیري کړې ده. په دې وخت کي کان ماکان پر زینګي پورته کړ، په مړوند کي ئې داسي ټینګ کښېکېښ چي پوښتۍ ئې یو بل ته سره ورغلې او کولمې ئې سره تاو سوې. چي اوس ئې نو له مځکي راویشت، د سارایي بوغاري سوې، ول: "ځوانه! ایله مي که". کان ماکان هم له مځکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپورته کړ او غوښتل ئې چي ويالې ته ئې وروغورځوي.

سارايې چيغي کړي چي: "ځوانه دا څه راکوې؟ کان ماکان ورته وويل چي په دغه وياله کي دي اچوم چي د دجلې رود ته دي ورسوي، د دجلې رود دي بيا د عيسی ويالې ته يوسي، د عيسی وياله دي تر فرات سينده پوري ورسوي او فرات دي خپل وطن ته يوسي. هلته به دي خپله طايفه وپېژني او ستا زړه ورتوب به هم ورمعلوم سي. صباح زارۍ و جګۍ ورته شرو کړې چي: "مه کوه، ځوانه پرې مي بږده. د خدای روی مي دروړی دئ، پرې مي بږده". کان ماکان پرېښوو او خوشي ئې کړ. سارايي چي ځان ته وکتل، د توري و سپر خوا ته ئې هڅه وکړه. هغه ئې راواخيستل او په دې سوچ کي وو چي بريد پر وکړي که يا؟

کان ماکان ئې په نيت پوه سو او ورته وې ويل: "درپوهېږم چي غوارې څه وکړې؟ توره و سپر چي په لاس درغلل، په زړه کي دروګرزېدل چی په غېږ کي خو مي زور په و نه رسېد، راسه د توري بريد پر وکه". زه دا وخت هم درکوم چي بيا دي په زړه کي ارمان پاته نه سي. خو داسي وکه چي سپر ما ته راکه او توره ته واخله او حمله راباندي وکړه. يا به دي مړ کړم يا به مي مړ کړې." باره سارايي سپر ورکړ او په توره ئې سخت بريد پر وکړ. سارايي د توري واري پر کوي او کان ماکان ئې په سپر دفع کوي. په دغه زور ازمويلو کي سارايي له اخ و ټوخه ولوېد. نور ئې نو په موټه کي سبک پاته نه سو. کان ماکان چي وکتل، په حريف کي ئې نوره شمه نه ده پاته، زياتي ئې پورته کړ او له مځکې راوويشت. د توري د ټوکره په پوښ ئې لاسونه ټينګ وروتړل، باره ئې تر پښې ونيو او د ويالې خوا ته ئې کش کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صباح ورته وويل چي: "اې زړه ور او نامي ځوانه! غواړې څه راوکړي؟" کان ماکان ورته جواب ورکړ، چي نه مي درته ويل چي د دغي ويالې له لاري دي خپل قوم و ټبر ته استوم. وام نه گانه سترگي پر لار به وي او دغه راز دي د کاکا د لور فراق هم اوږد نه سي". صباح ورته په ژړا سوا او زارۍ ئې ورته وکړې چي: "اې نامي او غښتلې ځوانه! مه کوه، دا کار مه کوه. ما پخپلو مريانو کي وشمېره". په داسي حال کي چي اوښکي ئې تر سترگو بهېدلې، دا بيتونه ئې وويل:

پر بدي باندي نېکي خورا ښه کار دئ
د نېکـــانو مېړنـــو دغـــه کـــردار دئ
تـه نېکي ورسره کړه که څا بدي کړه
همدغه سزا ئې بس چي شرمسار دئ

آبس، د کان ماکان هم زړه پر وسوځېد او ټينگ عمدوپيمان ئې ځني واخيست چي د لاري سمه ملگري به ورسره کوي. باره ئې دی خوشي کړ. سارايي غوښتل چي د کان ماکان لاس ورمچ کړي، کان ماکان نټه وکړه. باره سارايي خپله بنۍ خلاصه کړه او درې دانې اوربشيني ډوډۍ ئې راوايستلې. دوی دواړه کښېنستل او ډوډۍ ئې وخوړه. وروسته ئې اودس مودس تازه کړ او لمونځ ئې وکړ. تر لمانځه وروسته ئې د دنيا د جفا او د زمانې د چپه گردش په باره کي ډېري کيسې سره وکړې. کان ماکان ورته وويل چي اوس دي خيال څه دئ؟ چيري ځې؟ سارايي ورته وويل: "بغداد ته ځم. تر هغو پوري هورې پاتېږم چي د ولور پيسې پيدا کړم". کان ماکان ورته وويل چي: "دا ئې ته، او دا ئې د بغداد لار. ځه په مخه دي ښه". سارايي هم خدای په اماني ځنی واخيسته او د بغداد لار ئې په خوله ورکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کان ماکان له ځانه سره وویل: "خدای خبر چي په دې حال او په دې تش لاس و وږې ګېډه به بیرته کور ته ستنېږم". باره ویالې ته ورکښته سو، اودس ئې تازه کړ، دوه رکعته نفل ئې وکړل او خدای ته پر خاورو باندي پر سجده پرېووت. ول: "اې خالقه پروردګاره! اې هغه ذاته چي بارانونه اوروې، په وچو ډبرو کي کوچنیو خزندو ته رزق و روزي وررسوې! تا ته التجاه کوم چي ما ته هم په دغه بتې بیابان کي روزي رامقرره که. په دغه حال کې سر له سجدې څخه راپورته کړ. یوې خوا او بلي خوا ته ئې وکتله. نه لار ورمعلومه وه او نه ګودر. که ئې کتل چي له لیري څخه یو سپور رابښکاره سو. د آس جلو ئې خوشي کړې او آس پر خپل سر رهي دئ. کان ماکان ورته کښېنستي تر څو سپور ورته راورسېد. د سپور آن تمام معلومېدی او آخري ساه پکښې چونېدله. ډېر سخت ټپي سوی وو. کان ماکان ته چي نزدې راغی تر سترګو ئې اوښکي راتوی سوې او ورته وې ویل چي اې د عربومشره! ما درسره ملګری کړه چي زما په رنګ به بل ملګری پیدا نه کړې. اوس دستي یو غوړپ اوبه راکه، که څه هم ټپ ته مي اوبه ښې نه دي. پوه سه ځوانه! که خدای له دې ټپه جوړ کړم او ژوندی پاته سوم، داسي څه به درکړم چي په ټول ژوند کي بیا چا ته احتیاج نه سې او که مړ سوم تا ته به خدای د خپلي نېکۍ ثوابونه درکړي. دا سړی پر یوه داسي آس سپور وو چي د درواغجن د قوله په ټوله دنیا کي به ئې جوړه نه وه. د آس پښې ئې د رخام ستونانو ته ورته وې. کان ماکان چي و آس ته وکتله، له حیرانۍ څخه ئې ګوته په غاښ کي ورته ونیوله. له ځانه سره ئې وویل چي ګومان مي نه کېږي چي د دې آس جوړه دي په دا څلور کونجه دنیا کي بله وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آبس کان ماکان سړی له آسه راکښته کړ، یو غوړپ اوبه ئې ورکړې.
یو آن ئې ورته وکتله چې د سپاره یو څه دمه سازه سوه او ساه ئې
واچوله. بیا نو کان ماکان د ځای ځایګي پوښتنه ځني وکړه او هم ئې
ځني وپوښتل چې دا څوک وو، چې ستا سره ئې دا بدي وکړه. سپاره
ورته وویل چې تا ته به ټول حقیقت بیان کړم. کیسه داسي ده چې زه د
آسانو غل یم او نوم مي غسان دئ. ما واورېدله چې دغه آس د روم په
ښار کي له ملک افریدون سره ولاړ دئ. د آس نوم قانول وو خو دوی د
مجنون لقب باندي ایښی وو. زه د دې آس له خاطره قسطنطنیې ته
ولاړم او په دغه آس پسي مي سترګه وړله او پسي څارو وم. په دې ترڅ
کي یوه ښځه پیدا سوه . دا ښځه د روم پر خلکوباندي ډېره ګرانه وه.
نوم ئې ذات الدواهي وو. دغه آس د دغي ذات الدواهي په کور کي
ولاړ وو. د آس د روزني له پاره ئې لس تنه نوکران و شاطران ګومارلي
ول. دې ښځي بغداد ته د تګ نیت کړی وو او غوښتل ئې ملک ساسان
ته ورسي او له هغه سره روغه جوړه وکړي. زه د دې آس په هیله په
دوی پسې سوم. راتلو، راتلو، راتلو، خو زما پر آس باندي هیڅ چم نه
جوړېدی دا ځکه چې نوکرانو خورا سخته پیره پر کوله. هغه وو، چې
تر دې ځایه راورسېدلو. زما سره دا اندېښنه وه چې بغداد ته به ورسېږو
او زما به پر دغه آس باندي چم جوړ نه سي. له ځانه سره مي د دغه آس
په باره کي چورت واهه، چې نابېره دوړي سوې، داسي دوړي چې
ټوله مځکه ئې ونیوله او پر دوه ګامه باندي دي څوک نه سوای
لیدلای. دوړي چې یو څه سره کښېنستلې، پنځوس تنه سپاره راښکاره
سول چې د سوداګرو د چور له پاره ئې لار نیولې وه. د دې سپرو
مشرګهرداش نومېدی او د نر زمري په شان غښتلی وو... کیسه چې دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او یو څلوېښتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

دې ټپي سپاره کان ماکان ته وویل چي ګهرداش او ملګرو ئې دا ښځه ټینګه وتړله او آس ئې له ځانه سره بوت. ما له ځانه سره وویله چي خوارۍ دي هسي اوبو یووړې. یو آن مي صبر وکړ چي ته وده، څه پېښېږي. چي ګورم ښځه ناسته ده ژاړي او ګهرداش ته وایي: "اې زړه وره! تا چي آس واخیست نو له دې سیاسري او نوکرانو سره به ئې څه کوې؟ باره ئې غوړي ونرمي خبري ورته شرو کړې. د ټګۍ و برګۍ جالونه ئې ورته وغوړوله او ګهرداش ته ئې د خدای و د رسول رویونه ونیول. آخر ګهرداش هم دوی ایله کړل او دی له خپلو نوکرانو سره ولاړ. ما هم د دوی کرښپل پسي راواخیست او د داسي موقع په لټه کي وم چي کله به مي پر آس چمبه صافه سي. هغه وو، چي په یوه ترڅ کي مي پر آس حمله کړه او ښه مي پر واړوله. ما چي غمچینه ورسره کړه، دوی خدای وهلي راخبر سول او په یوه آن کي راباندي راوګرزېدل. د غشو او نېزو وارونه ئې راباندي کول. زه پر آس سپور وم او آس زما پر ځای په ښو او په خوله د هغو مقابله کوله او په دغه چم ئې زه د دوی له میدانه راوایستلم. ما څو ټپه اخیستي ول او درې ورځې و درې شپې مي د دغه آس پر شا تېري کړي دي. نه مي په شي څکه کړې ده او نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي سترگه سره وروړې ده. د بدن سېک مي نو نور تمام سوی وو، چي خدای ته رابانديي مهربانه کړې. ده چي دا خبري خلاصي کړې، باره ئې کان ماکان ته وويل: "ته ولي داسي لڅ پڅ يې؟ له رنګه خو داسي ښکارې چي د کومي لويي کورنۍ غړی به يې. ته خپل حال راته ووايه".

ده ورته وويل چي نوم مي کان ماکان بن ضوء المکان بن ملک نعمان دئ. پلار چي مي مړ سو، زه يتيم پاته سوم. د پلار تر مرګ وروسته يو ډېر پست او نامرده سړی د بغداد سلطان سو. نور ئې نو ټوله کيسه له سره تر پايه ورته وکړه. د ټپي سړي زړه پر وسوځېد او ورته وې ويل چي ته له غټه خاندانه يې او په تندي کي دي د ټول جهان د پاچهۍ نښانې زه وينم. اوس که ته دونه وکړې چي ما بيرته پر دا آس کښېنوې او تر خپله ځايه مي ورسوې. تا ته به خدای هم په دې دنيا او هم په هغه جهان اجرونه وثوابونه درکړي. په ما کي اوس دونه سېک نه دئ پاته چي ځان دي پر آس ټينګ کړای سم. که زه په لاره کي مړ سوم. دغه آس ئې ستا په ځان او ما دربخښلی دئ. تر تا ئې بل لايق څوک سته هم نه. کان ماکان ورته وويل چي غم ئې مه کوه چي پر دا خپلو اړو دي رسوم، لا به ئې درڅخه و نه سپوم. که مي د مرګ و ژوند اختيار درلودای، دا خپل نيم ژوند خو مي تا ته درباخښه. زه په داسي کورنۍ کي لوی سوی يم چي احسان ئې په ختېه اخښلی وو او له بېوزلو سره به ئې تل مرسته کوله. باره ورتېر سو، بسم الله ئې وويله چي آس ته ئې ورپورته کړي، سړي ورته وويل چي ته يو ګړی صبر وکه. د سړي سترګي سره ورغلې، لاسونه ئې له ځانه سره سم ونيول، د شهادت کليمه ئې وويله، مرګ ته ئې ځان تيار کړ او دا بيتونه ئې تکرار کړل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریغـه ورځـی سبا کیـږي ژوند ونونـه فنـا کیـږي
بهارونه دي رادرومي ګل غوټۍ دي چي غوړیږي
ډیـر بـه راسـي تـر مـوږ وروسـته اهاړونـه، خزانونـه
موږ به نه یو پر دې مځکه هډوپوست دئ خاوري کیږي
پر مزار که مو ګذرسو، په نېکۍ سره مي یاد کړئ
هلته هیڅ شی په درد نه خوري، بس دوعا چي ښه په کیږي
دا نـامراده دنیـاګۍ د بـاور نـه ده، لاس تـرې مینځـئ
و انجـام تـه خـو ئـې ګـورئ، چي مرګـي تـه ودریـږي
مرګی څه دئ، یو ناکام دئ څه په کور څه په سفر کي
و هـا بـل لیـري جهـان تـه بـس همـدا لاره رسـیږي

دا بیتونه ئې لا په خوله کي ول، چي خوله ئې درې واره وازه کړه او له یوې غټي چیغي سره ئې روح والووت. کان ماکان پر دغه ځای باندي قبر ورته جوړ کړ او دی ئې پکښې ښخ کړ. باره ئې آس تر کیزه ونیو او رارهي ئې کړ، آس ته داسي ارښۍ اخیستی دئ او له ځانه سره وایي چي داسي آس خو د ملک ساسان په طبیله کي لا هم نسته. په دې وخت کي قافله راورسېدله او کان ماکان په ټول هغه حال خبر سو چي پر ملک ساسان او وزیر دندان باندي د ده د غیابت په شپو کي راغلی وو. ده ته وویل سوه چي وزیر دندان و ملک ساسان ته یاغي سوی دئ. د هغه اطاعت ئې نه مانه. نیم لښکرد وزیر دندان ملګری سو او قسم ئې اخیستی دئ چي تر کان ماکان پرته به بل سلطان ته غاړه کښېنږدي. وزیر دندان هغو ته ډاډ ورکړی دئ او له هغوی سره د هند ټاپوګانو او د بربریانو ملک او د سودان ښارو ته تللی دئ چي له هغو ځایو څخه د اسمان د ستورو او د بیابان د شګو په شمېر لښکر برابر کړي. بغداد ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راسي او له خپل دښمن سره ئې معلومه کړي او دا ئې هم لوړلي دي چي تر څو کان ماکان د پاچهۍ پر تخت کښېننوي، توره به تېکي ته وانه چوي. سوداګرو کان ماکان ته دا هم وويله چي ملک ساسان اوس په دې پوه دئ چي د وطن لوی او واړه د ده پر خلاف دي. چورت ئې خورا ډېر خراب دئ. لار و ليکه ځني ورکه ده. د خزانو دروازې ئې خلاصي کړي دي، بس روپۍ دي چي بادوي ئې. وايي ګوندي کان ماکان پيدا سي چي دی مهرباني ورسره وکړي، پر سر ئې لاس ورتېر کړي او د خپل لښکر امير ئې کړي. کان ماکان چي د سوداګرو له خولې دا خبري واورېدلې، باره ئې پر هغه آس پښه واړوله او مخ ئې پر بغداد پونده کړ.

ملک ساسان چي د ده د راتګ خبر واورېد، باره ئې خپل ټول لښکر له نورو غټو غټو معتبرو اميرانو سره د ده هرکلي ته ورواېست. د هغې خوا ئې کان ماکان په خورا درب ودروب سره چي پياده لښکر ئې په مخ کي روان وو، د پاچا ماڼۍ ته راورساوه. خواجه ګانو منډه کړه او د کان ماکان پر مور ئې زېری وکړ. مور ئې په يوه تراټ راورسېده. زوی ئې پر تندي مچ کړ، په غېږ کي ئې ټينګ ونيو. کان ماکان ورته وويل: "موري! ته مي پرېږده چي ملک ساسان ته ورسم ، ولي چي ډېر احسانونه ئې راسره کړي دي؟!" په دې ترڅ کي د دولت غټانو ملک ساسان ته د آس صفت هم وکړ او د سپاره د زړه ورتوب خبري ئې هم ورته وکړې. آبس، ملک ساسان پخپله رارهي سو او کان ماکان ته ولاړ. د هغه سلام ئې وکړ. کان ماکان چي ملک وليد، ورته ولاړ سو. لاس و پښې ئې ورمچ کړل او آس ئې په سوغات کي وروړاندي کړ. ملک ورته شاباسي ووايه، د ده د غيابت له بابته ئې خپله خواشيني ورته بيان کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ئې د ده د سلامتۍ له خاطره د خدای شکر ادا کړ. تر دې وروسته ئې نو آس ته وکتل، وې پېژاند چې دا هغه قاتول دئ چې مجنون ئې لقب وو او ده د ملک شرکان د وژلو پر وخت د روم له پاچهانو سره لیدلی وو. باره ئې کان ماکان ته وویل چې: "له پلار ضوء المکان سره دې خدای ښه وکړي، که ئې دغه آس په هغه وخت کې په یو زر اسانو خرڅولای، ده به رانیولی وای. ما ته راورسېدی خو اوس دې تا ته مبارک وي. دا د شکر ځای دئ چې حق و حقدار ته ورسېدی".

باره نو ملک ساسان امر وکړ چې اوس نو د کان ماکان له پاره سوغاتونه راوړئ. سوغاتونه راوړل سول. ښه ښه اسان ئې وربخښل. په غټه مانۍ کې ئې د ده د اوسېدلو ځای ورته جوړ کړ او د خدای ښې و ښادۍ ئې پر واورولې. کان ماکان ته د ښادیو مخ سو، ملک ځکه تر اندازې زیات وناز اوه چې د وزیر دندان له خوا ئې غوږ په هوا وو او په واهمه کې وو. څه سر دې پرله گرزوم، د کان ماکان د غم شپې تېرې سوې، خوښه خوشالي سوه، د مور کره ورغلی، د کاکا د لور پر حال ئې پوښتنه وکړه. مور ئې ورته وویل چې زه ستا غمو پر سر اخیستې وم، بل چا ته مې پام نه وو. کان ماکان ورته وویل: "درځه چې اوس ئې پوښتنه وکړو، ښایي اوس مخ راڅخه پټ نه کړي". مور ئې ورته وویل چې: "تمه مه کوه، تمه بد شی ده، د مېړنو سره نه ښایي چې تمه وکړي. دا خبري پرېږده، سر مه په گرزوه. ولې دې د خولې خوند په خرابوې . زه پخپله نه هغې ته ورځم او نه خبري ورسره کوم". کان ماکان چې د مور خبري واورېدې، ول د آس د غله له خولې مې هم دغه خبري اورېدلي وې. هغه راته ویلي ول چې ذات الدواهي دې ښار ته راغلې وه او غوښتل ئې چې بغداد ته ننوزي. دا خو هماغه ښځه ده چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما نيكه او كاكا ئې راوژلي دي. زه بله چاره نه لرم بې له دې چې د هغو غچ ځني واخلم. دا خو زموږ د خاندان پر لمن باندي يوه لكه ده او بدنامي ده. زه غواړم چي دا لكه پاكه كړم. باره، له مور څخه رارهي سو او يوې بوډۍ ته ورغی چي (محتاله سعدانه) نومېدله. هغې ته ئې د قضی فكان ټوله كيسه له سره تر پايه وكړه او ځني وئې غوښتل چي قضی فكان ته ورسي او پر ده باندې مهربانه كړي. بوډۍ ورته ښه كړه او قضی فكان ته ورغله. ښې ښې د مهربانۍ خبري ئې ورته وكړې او د هغې زړه ئې د كان ماكان پر لور راواړاوه. باره نو بيرته كان ماكان ته راغله او ورته وې ويل چي: "قضی فكان سلامونه درباندي ويل او په نيمه شپه به كه خدای كول، درته راسي".... كيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي كيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او دوڅلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

بوډۍ كان ماكان ته راغله او ورته وې ويل چي قضی فكان سلامونه درباندي ويل او په نيمه شپه به كه خير وو، درته راسي. كان ماكان د كاكا د لور په وعده بيخي ډېر خوشاله سو. ورځ بيخي پر اوږده سوه. شپه راغله ، پسي نيمه شپه سوه. په دغه وخت دی خوب وړی وو چي قضی فكان راورسېده. دی ئې له خوبه راويښ كړ او په خندا ئې ورته وويل: "دا څرنگه مينتوب دئ. مين خو به د خپلي معشوقې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

انتظار کوي شپه سترګي نه سره وروړلې". کان ماکان ورته وويل: "قسم دئ که به مي د خوب په خاطر سترګي سره وروړي وي. مطلب مي دا وو چي ګوندي په خوب کي مي ستا په ليدو سترګي روښانه سي". قضی فکان غوښتل چي ټوکي ورسره وکړي، نو ئې دا بيتونه پخپل خواږه اواز ورته وويل:

و عاشق ته نه خورک سته او نه خوب
مينه رنځ دئ، بېخوبي ده لېونتوب
که ئې خوب کړ، هم خورک هم د عشق لافي
نه ښکارېږي په دې عشق کي رښتينتوب

د دې بيتو په اورېدلو سره په کان ماکان باندي يو څه سترګي وځړېدې، خو ژر پوه سو چي معشوقه ئې ټوکي ورسره کوي. باره ئې غېږ پر راوګرزوله، ددواړو شونډي سره ورغلې او چي مخ ئې راګرزاوه، بيا سهار سو. کان ماکان ته زړه نرۍ سو او د جوشه ئې دا بيتونه زمزمه کړل:

نه حساب کېږي دا سي شپه په ژوندانه کي
سر چي پر بالښت وي د نګار په يارانه کي
زلفي چي پر سپين مخ راخورې لکه ماران وي
غاړه وي لاسونه وي ولچک په زولانه کي
ږغ د مؤذن لکه مرد ک دربانـدي نښلي
يو دي دوست ته بولي بل دي پرېږدي بېلتانه کي

دا بيتونه چي ئې وويل، باره قضی فکان رخصت ځني واخيست او خپلي ماڼۍ ته ولاړه. خپل راز ئې و يوې خذمتګاري ته تر خوله ووت. هغې دستي ملک ساسان ته خبر يووړ او د هلک و نجلۍ د برايې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپې بيان ئې ورته وکړ. ملک ساسان توره کش کړه او غوښتل ئې چي د قضی فکان سر ورغوڅ کړي چي په دغه وخت کي ئې مور نزهت الزمان پر راورسېدله او په لوړ اواز ئې ورته وويل: "هوښ کوه چي لاس لا ور نه وړې. که دي له دې سره بد وکړه، ټول مخلوق به خبر سي. د دنيا پاچهان به ملامتي درباندي ووايي. د هيچا زړه ته نه لوېږي چي کان ماکان دي بدلمنی ځوان وي. ټول خلک هرومرو تا ملامتوي. او بل ته مه ترله وزه، په حال ځان خبر کړه. تا ته نور جنجالونه په مخ کي دي. نن د بغداد په خلکو کي پس پسی وو، چي وزير دندان خورا لوی لښکر له څو ښارو څخه راغونډ کړی دئ او غواړي چي کان ماکان تخت ته ورسوي او سلطان ئې کړي. ملک ساسان وويل چي داسي ده، نو کان ماکان بايد داسي کاړي کوړم ته واچوم چي بيا ئې د راوتلو لار نه وي او نه د بغداد خلک بيا و ده ته زړه ښه کړي. ملک ساسان نو پرېږده چي خپل چورتونه وهي، راځئ چي د کان ماکان په حال ځان خبر کړو.

د نکلچيانو له خولې روايت دئ چي کان ماکان په دغه ورځ د مور کره ورغلی او ورته وې ويل چي: موري! زما خيال دئ چي سوداګرو ته لار ونيسم، مالونه ئې په زور څني واخلم، رمې و مينځياني و مريان ئې ټول څني راولم او دا ټول مال و شتمني چي مي راغونډه کړه، بيا نو خپله د کاکا لور قضی فکان ځانته وغواړم او واده ورسره وکړم. مور ورته وويل چي: "آزما زويکه! د خلکو مالونه خو داسي مفت نه دي. هر مال خپل څښتن لري او هر څښتن ئې له زمريو سره ډغري وهلای سي او د پړانګانو په جنګ ورتللای سي. لږ څه فکر وکړه". کان ماکان ورته وويل چي خدای يو مالګي تروې دي، که له دا خپل عزمه څخه راوګرزم. چي يا خپل مقصد ته ورسېږم او يا سر په دې لار کي کښېږدم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باره ئې د بوډۍ په لاس قضی فکان ته پیغام واستاوه او په هغه کي ورته کښلي ول چي په اوږده سفر ځمه چي ستا له پاره د درانه ولور پیسې برابري کړم. بوډۍ ته ئې وویل چي جواب ئې هم درسره راوړه. بوډۍ ولاړه. د ده پیغام ئې وررورساوه او د ها خوا ئې د قضی فکان جواب هم راووړ چي پکښې کښلي ئې وه، چي نن شپه مه ښوره، زه به نیمي شپې ته ځان دروررسوم. کان ماکان تر نیمي شپې پوري ورته ناست وو، چي ناځاپه هغه د ځورلسم سپوږمۍ په کور راننوتله او په خورا ناز ئې ورته وویل چي: "ځان دي وخورم، ته تراوسه پوري ویښ ناست یې". کان ماکان وروولاړ سو او داسي ئې ورته وویل:

آزمـــا د زړه مرهمـــه! آزمـــا روحـــه، زمـــا تنـــه
په بېلتون باندي دي سوځم مرم بې گور و بې کفنه
ستا دیدن زما ژوندون دئ، ستا کاته راته بقا ده
چي ته نه یې زه رنځورسم د ناسور ټپ مي دننه
که مي څوک بې تا وربولي د وږمونو و گلشن ته
بې تا، ما ته تور زندان دئ، تې منه زما گلبدنه
زما قسم چي نه ستنېږم، ستا له میني ستا له عشقه
پر دي لار به سر ایږدمه روح به باسم له بدنه

بیا ئې نو قضی فکان ته خپله اراده او نخشه ټوله بیان کړه. پر قضی فکان باندي د خپل یار تگ دروند سو او بې اختیاره ئې تر سترگو اوښکي راغلې. کان ماکان ورته وویل چي د کاکا لوري! ته مه ژاړه. خدای چي جدایي و بېلتون پیدا کړي دي، وصال ئې هم ورسره پیداکړی دئ. آبس کان ماکان د سفر سامان راواخیست، توره ئې تر ملا کړه، له مور څخه ئې رخصت واخیست او له ماڼۍ څخه راووت. د ښار

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کوڅو کې راتېر سو او د ښار دروازې ته ورسېد. له دروازې سره ئې ناڅاپه پر خپل انډيوال صباح بن رماح باندې سترگي ولگېدلې. صباح چي هم دی ولید، د ښښې رکاب ئې ورمچ کړ. بیا ئې پوښتنه څني وکړه چي حال ووایه وروره! دا آس دا مال دا دې له کمې خوا پیدا کړل. زه خو له هغې یوې توري پرته بل هیڅ نه لرم. کان ماکان ورته وویل چي په هغه گړي ته له ماخخه بېل سوې، زما بخت خدای بیداره کړ. آیا اوس زما سره ملگري کولای سې او خپله انډیوالي او پاک زړه په اثبات رسولای سې؟

سارایي ورته وویل چي په مکه مبارکه مي دې قسم وي که مي یوه ورځ لا د زړه څخه وتلی یې. گرده عمر مي دغه خدایه خدایه درلوده چي ستا سره مي د انډیوالۍ نصیب وسي. باره ئې توره غاړي ته کړه او توبره ئې اوږې ته او د آس په مخ کې روان سو. څلور ورځي همداسي روان ول. هوسۍ به ئې ښکارولې او غوښي به ئې کبابولې او خوړلې. د چینو پاکي او زلالي اوبه به ئې څښلې. پنځمه ورځ دا دې یو لوی کوتل ته راورسېدل. د کوتل په بېخ کي یو پراخ څړځای وو او په هغه کي دونه اوښان و غوایي و پسونه څرېدل چي د ښو د ایښوولو ځای نه وو پاته. کان ماکان چي دا رمې و گلې ولیدلې، زړه ئې سره وغوړېدی. باره ئې سارایي ته وویل چي: "څنگه، خوښه دې نه ده چي دا مالونه درسره لوټ کړو،زما و ستا دواړو چاره په کېدلای سي او اړتیاوي مو را پوره کولای سي".

سارایي ورته وویل: "باداره! د دې مالو څښتنان لویه ډله ده او په هغو کي داسي غښتلي پهلوانان سته چي مه کوه پوښتنه. زه و ته که له دوی سره ځان اخته کړو، بیابه د وتلو لار هم پیدا نه کړو". کان ماکان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وخندل او پوه سو چي اندېوال ئې بې زړه دئ. باره ئې دی دلې پرېښوو، پخپله په يوازې سر د مالو پرخوا وررهي سو او دا بيتونه ئې زمزمه كول:

مېړنـی چـي د يوكـار اراده وكـړي
بيا نو فكر نه په غره نه په راده كړي
د بلا غشي ته خپله سينه سپر كړي
د اجـل د ماسـلانو پـروا نـه كـړي

باره ئې پر مالو باندي آس ورپونده كړ. ټول ئې په مخه كړل. د هاخوا د مالو ښنتنانو توري كش كړې د ټولو په مخ كي يو توركی پهلوان وو چي د دنيا سړې و تودې ئې ډېري ليدلي وې دې پهلوان پر كان ماكان باندي حمله وكړه او چيغه ئې كړه: "ته لكه چي نه ئې خبر چي دا مالونه د چا دي؟ دا د روميانو د يوه قوم مالونه دي. د هغه چا مالونه دي چي له پهلوانانو څخه ئې ټوله دنيا سترگه كوي او خار ځني خوري. دوی په شمېر سل تنه دي او د دنيا هيڅ پاچا ته هم غاړه نه ږدي. د دوی يو آس غلا سوی دئ. دوی له خدايه سره سوگند ياد كړی دئ چي تر څو ئې دغه آس بيرته په لاس نه وي وروړي، ژوندي كورو ته نه ځي". كان ماكان چي دا واورېدله، په لوړ اواز ئې ورته وويل چي: "هغه آس چي تاسي ئې په تلاښ كي ياست، تر ما لاندي روان دئ. كه په زړه كي څه لرئ، راځئ دا ئې گز دا ئې ميدان". باره ئې پر قاتول باندي ږغ وكړ، پر غاړه ئې وټپاوه. قاتول د برېښنا په شان ورټوپ كړل او په هغو كې ليكه جوړه كړه. كان ماكان د يوه پهلوان سر غوټ ځني پرې كړ، پر دا بل ئې مخ راوگرزاوه، دوهم، دريم، څلرم ئې د سترگو په رپ كي هغې دنيا ته ولېږل. د هغوی مريانو چي دا حال وليد، بېري

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخيستله. کان ماکان ورته وويل چي: "آ، د مرداري زامنو! مالونه در په مخه کړئ، کنه ستاسي ويني به هم د دې نورو په شان دروبهوم".

آبس مريانو مالونه په مخه کړل، يو يو ځني تښتېدل. صباح چي دا تماشه وليدله، ډېر خوشاله سو، د کوتل له سره راتا سو. له ځان سره ئې سندري شرو کړې چي په دې ترڅ کي ناڅاپه دوړي سوې، او د دوړو په منځ سل تنه سپاره چي هر يوه ئې د زمرۍ شيدې رودلي وې، راښکاره سول. صباح چي دا سپاره وليدل، بيرته ئې کونه وکښه او کوتل ته وخوت. له ځان سره ئې وويل چي زه د دې اَوړه نه يم چي په داسي ميدانو کي دي وجنګېږم. زه د خبرو نامي يم. د کوتل له سره به ئې د جنګ سيل وکړم. څه سر دي پرله ګرزوم، سل تنه سپاره پر کان ماکان راتاو سول. يو ئې راوړاندي سو، ول دا مالونه چيري بيايې؟ کان ماکان ورته وويل چي ځان ټينګوه! نن دي په مقابل کي داسي څوک ولاړ دئ چي د ځنګله د زمريانو زهره د ده له ډِغه چوي، د زړه ورو پهلوانانو غړي ورته تښتي. داسي توره ئې ده لکه شوَله چي تر اوسپني لا هم لوېږي. سپاره چي ورته وکتل او وې ليدل چي دا سړی لکه زمری داسي غړومبېږي منګر له ښايسته مخه ئې د لمر شُغلې ولاړېږي. حيران ورته پاته سو. دی د سلو سپرو مشر وو. نوم ئې ګهرداش وو. د کان ماکان زړه ورتيا او ښايست ته چي ئې وکتله، کټ مټ د ده معشوقې ته سوی وو چي فاتن نومېدله. دې فاتن نومي ته خدای داسي حسن و ښايست ورکړی وو، چي د جنت حوري ورته داسي ايسېدلې لکه توري حبشۍ. شاعرانو د هغې په صفت کي داسي ويلي ول:

دا ئې سره اننګي نه دي دا سور اور دئ چي بلېږي
داسي قد داسي اندام ته د چمن سروه شرمېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـازکې تـه د بـدن ئـې، لطافـت لاس پـر نامـه دئ
ته به وایې دې جامو کې یو پاک روح دئ چې چلېږي
سـپینه غـاړه نـه ده، جـام دئ د بلـوړو د سـپیو
نازکې ته بې حیران سئ چې او به ترې ښکاره کېږي
د زلفـانو لـه حلقـو ئـې هـیڅ مجـال د خلاصـې نـسته
د چنـدڼ اپـي مـاران دي، نـې او ده سته نـه دم کېـږي
سر تر نو که بس جمال دئ، بس ښایست دئ او بس حسن
نـور څـه نـه پکښې ځـایېږي، بـس قیامـت دئ نـازلېږي

نجلۍ پر ښایست سربېره دونه ستاره او دبدبه هم درلوده چې د قوم و ټبر ټولو دلاورانو هم احتیاط ورسره کاوه. د ټولو نورو طایفو زړه ورو سترګه ځني کوله. د جنت دې حوري قسم اخیستی وو چې مېړه به نه کوي، منګر له هغه چا سره به واده کوي چې د جنګ په میدان کې ئې ماته کړي. دا ګهرداش چې وو، له دې سره ئې په زړه کې ډېره مینه درلوده او مرکې ئې هم ورلېږلي وې. خو دې خپل پلار ته ویلي وه چې شرط ئې هماغه دئ چې فیصله به د جنګ په میدان کې سره کېږي. ګهرداش ته ځان بد ښکارېدی چې له نجلۍ سره مقابله وکړي دا ئې ځان ته ننګ و عار باله چې د یوې نجلۍ په جنګ ورځي. ځینو انډیوالانو ئې ورته وویل چې پر تا باندي په ښایست کې ختمه ده. جنګ ته وردمخه سه، که نه ګانه د دې زور تر تا زیات هم وي، بیا هم برى ستا دئ. ولي چې ښځي د نارینه و ښایست ته ځان نه سي ټینګولای. ګهرداش د دوی پر خبره غوږ نه ونیوی او مقابلې ته ئې زړه نه ښه کاوه او د فاتن له مقابلې څخه ئې ځان کینښ. کله چې دا ګړی له کان ماکان سره مخامخ سو، تر سترګو ئې داسي وایسېدی لکه د خپلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

معشوقې فاتن مقابلې ته چې راوتلی وي. باره وروړاندي سو او ورته وې ویل: "دا ته فاتن اوس د خدای په شپو کي زما سره د زړه ورتیا میدان ته راغلی یې. له آسه راتا سه چې یو څو خبري سره وکړو. ما دا ګرده مالونه د دې له پاره پسي رااخیستي دي، چې ستا له پاره ئې په مصرف ورسوم. ته زماسره واده وکړې. د پاچا نوکراني ستا په چوپړ کي ودرېږي، په دې شاوخوا وطنو کي تر تا لوړه بل څوک نه وي".

کان ماکان چې دا خبري واورېدې، له خښمه سره وایشېدی ورته وې ویل چې: "ستا پلار له فاتن سره دامانه کړې، دا فاتن بیا څوک ده؟ چټیات او ایله خبري یوې خوا ته کړه. میدان ته سه، چې سره معلومه ئې کړو. د ځان سیل و تماشه دي وکړه چې خوله به دي د تورو خاورو درډکه کړم". باره ئې آس پر وړپونده کړ. ګهرداش پوه سو چي ګومان ئې غلط وو، دا سړی په رشتیا هم نامي دئ. آبس، پر خپلو سپرو ئې مخ راواړاوه او بړغ ئې پر وکړ چې: "په تاسي کي داسي څوک سته چې میدان ته راسي او د خپلي توري زور ورښکاره کړي". سمدلاسه د پهلوانانو له ډلي څخه ادهم پهلوان رامخ ته سو او آس ئې پر ورپونده کړ. څو واري ئې پر وکړل، آخر د کان ماکان واری ورته سم سو او داسي خرپ ئې پر مغزي باندي ورکړ چې له ادهم څخه د اوبښ په شان رمباړه تر خوله وختله او له آسه لاندي راولوېد. بل پهلوان راوړاندي سو. په ده هم هغه کانه وسوه لکه په هابل چي سوې وه. دریم، څلرم، پنځم پهلوان هم سرونه وخوړل او هلاک سول. باره ټولو په یوه وار برید پر وکړ او د جنګ میدان تود سو. په یوه ګړي کي کان ماکان ټوله د توري تر تېغ تېر کړل.

ګهرداش چي دا حال ولید، پر خپل ځان وبېرېدی او پوه سو چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ځوان پر دا گرده دنیا بل ساری نه لري. باره ئې پر کان ماکان باندي ږغ وکړ چي د خپلو يارانو ويني مي دربخښلي دي، هر څه چي غواړې درسره وائې خله او خپل ښار ته دي ستون سه. کان ماکان ورته وويل چي د ځوانمردۍ او سخاوت له بابته خو دي کور ودان، منگر ته اوس دا خبري پرېږده، د خپل سر د خلاصېدو غم دي وخوره. گهرداش ته خښم ورغی او ورته وې ويل چي که دي زه پېژندلای، بيا دي داسي خبري نه کولې. زه د ځنگله زمری گهرداش نومېږم او د سامري زوی يم. زما چپاوونه پر پاچهانو دي، يرغلونه مي پر لويو لويو سوداگرانو دي او دغه آس چي تر تا لاندي دئ ، دا هم يو وخت زما وو. ته دا راته ووايه چي دا آس څرنگه په لاس درغلی دئ. کان ماکان ورته وويل چي دا آس زما د نيکه ملک نعمان او زما د اکا ملک شرکان قاتلي ذات الدواهي زما و بل کاکا ملک ساسان ته ووړ، او بيا زما لاس ته راغی. گهرداش ورته وويل چي مور خو نه لرې، د پلار نوم دي څه دئ؟

کان ماکان ورته وويل: "زه کان ماکان نومېږم. پلار مي ضوء المکان او نيکه مي ملک نعمان وو". گهرداش ورته وويل چي: "له دې زړه ورتيا او غښتلوالي څخه خو دي معلومېږي، چي رشتيا به وايې. خو بيا هم بېغمه اوسه زه کار نه درلرم ولي چي پلار دي ډېر نېک سړی وو. ځه په مخه دي ښه". کان ماکان ورغبرگه کړه چي: "غوييه! خوشي توپونه مه وله، په دې خبرو نه سې خلاصېدلای."

آبس، گهرداش ته هم نور څه نه سوه پاته او پر راوغورځېدي. دواړو داسي د خرپ جنگ وکړ چي يو پر بل ئې د داسي درنو گرزانو وارونه وکړل چي تا به ويل اوس به دا مځکه سره وچوي. بيا ئې نو نېزې راوايستلې، گهرداش د نېزې واری پر وکړ، کان ماکان سر ټيټ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نېزه خطا ولاړه او ده هم پخپله نېزه باندي د ګهرداش پر ټټر داسي واری وکړ چي نېزه پوري ووري تر ووتله. دی له آسه راولوېد او نفس ئې وخوت. کان ماکان مالونه سره راغونډ کړل او پر مريانو ئې امر وکړ چي درپه مخه ئې کړئ. په دې وخت کي صباح له کوتله راتا سو د ګهرداش سر ئې له تنې څخه پرې کړ. کان ماکان ته خندا ورغله او ورته وې ويل: "ما پر تا د خورا زړه ور او جنګره سړي خيال کړی وو".

صباح ورته وويل چي ته نوري خبري پرېږده، مقصد دا چي په دې دونه مال کي دي دا خپل کوچنوټی غلام هېر نه سي. ګوندي زما هم چټی مهر سي او د خپل کاکا د لور نجما وصال ته ورسېږم. کان ماکان ورته وويل چي لږ صبر وکړه، تا ته به هم خپله برخه دررورسېږي. ته پر دغه مال او مريانو باندي پيره کوه. باره کان ماکان له مال و مريانو سره بغداد ته رهي سو. د بغداد ښار ته چي نزدې سول، هلته د ښار خلکو او لښکرو ته خبر ورسېدی چي کان ماکان له اوز غنيمت سره راستون سوی دئ او دغه راز ئې د ګهرداش سر هم د صباح پر نېزه باندي وليدی. سوداګرو د ګهرداش سر وپېژاند او خوشاله سول چي خدای د دې ظالم له شره په امان کړل. د ده و وژلو ته حيران پاته سول او پر هغه چا ئې آفرين ووايه چي دا بلا ئې د دوی له سرو څخه ليري کړه. د بغداد خلکو د وزير دندان او ملک ساسان حال وکان ماکان ته ټول بيان کړ. د ښار ټول نامیان له کان ماکان څخه وبېرېدل. کان ماکان هم مال په مخه کړ او ماڼی ته ورسېد. د ماڼی مخ ته ئې هغه نېزه په مځکه کي ښخه کړه چي د ګهرداش سر ئې دپاسه پروت وو. د بغداد خلکو اسان او اوښان په سوغات کي ورته راوړل او ټول د ده پلويان ئې پر خوا سول. بيا نوکان ماکان پر صباح باندي ږغ وکړ، ده ته ئې په يوه پراخه مځکه کي کور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ. تر دې وروسته خپلې مور ته ورغی او د سفر ټول نکل ئې ورته وکړ. ملک ساسان ته هم چا دا ټول بیان کړی وو. باره دی هم له خپلې ماڼۍ راووت او یو ګوښه ځای ته ولاړ. خپل خاص اعتباري خلک ئې وروغوښتل او ورته وې ویل چې زه نن تاسې ته یو پټ راز بیانوم او هغه دا چې کان ماکان به زما د وژلو سبب سي، دا ځکه چې ده ګهرداش لا هم وواژه چې د ترکانو او کردانو خورا ډېرې قبیلې ئې تر شا ولاړې وې. د وزیر دندان خبرونه خو هم اورئ چې زما احسانونه او نېکۍ ئې هېرې کړې دي او د اورېدو چې وایي له لیرو ښارو شخه ئې یو غټ لښکر برابر کړی دئ او غواړي چې کان ماکان تخت ته ورسوي او پاچا ئې کړي. نو دا سړی که پاچا سو، ما هرومرو وژني. خاصانو مشرانو ورته وویل چې که مور دی ستا نمک خور او د لاس روزل سوی نه بللای، بیا مو نو کله د ده ملاتړ کاوه. مور خو فکر کاوه چې دا ستا د لاس سړی دئ. مور اوس هم ستا تر امر لاندې یو، که وایې چې مړ ئې کړو، خو وبه ئې وژنو او که وایې چې وئې شړو، خو له ښاره به ئې وباسو.

ملک ساسان ورته وویل چې: "وژل به ئې زمور د ټولو په خیر وي. منګر تاسې به ټینګه وعده راکوئ". حاضر مجلس ټولو په خدای و په رسول قسمونه واخیستل ، د اورتې طلاقونه ئې واچول چې مور په سرومال درته ولاړ یو. ملک هم دوی ونازول او د خورا ډېرو سرو او سپینو وعده ئې ورسره وکړه. باره نو ملک بیرته خپلې ماڼۍ ته ولاړ. په دې موضوع باندې قضی فکان خبره سوه. ډېره سخته خواشینې سوه. آبس، دستې ئې سعدانه انا راوغوښته او کان ماکان ته ئې ولېږله چې د ملک ساسان په نیت ئې خبر کړي. بوډۍ کان ماکان ته ولاړه او په ټول حال ئې خبر کړ. کان ماکان ورته وویل چې د کاکا پر لور مې سلامونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ووایه او ورته وبه وایې چې د مملکت کارونه د پروردګار په لاس کې دي. هر چا ته چې وغواړي، ورعطا کوي ئې. شاعر څه ښه ویلي دي:

دا عطا ده د پاک رب چې څوک ګدا کړي څوک پاچا
چا تـه بـرم وعـزت ورکـړي چـا تـه وښندي دنیـا
چې پر خاورو ئې نظر سي، سم انسان ځني پیدا کړي
تـــا کیـــــه نـــه ده لوســـتلې د آدم و د حـــوا
مګـر زمـوږ پـاک پیغمبر ئې و یثرب تـه روان نـه کـړ
په لښکر ئې فتحه نه کړ د خدای کور، زموږ پیشوا
اوریـدلي بـه دي وي چـې فریـدون وو غـوا روزلـی
مګـر خدای چې قـوت ورکـړ پـر زمری ئې لاس بالا

آبس، بوډی ته ئې رخصت ورکړ او هغې هم د کان ماکان جواب د هغه د کاکالور ته وړورساوه. هلته ملک ساسان هم د موقع په انتظار ناست وو چې کله به کان ماکان له ښاره ووزي او دی به خپل سپاره پسې ولیږي او و به ئې وژني. د خدای کارونه دي، یوه ورځ کان ماکان د هوسیو په ښکار وووت. سارایي صباح ئې هم له ځانه سره بوت. صباح به له سهاره تر ماښامه له ده څخه نه جلا کېدی.

آبس، کان ماکان یو څو هوسۍ ونیولې. په دوی کې یوه تور سترګې هوسۍ وه چې ټوله ورځ به ئې ښې خوا او کیڼ خوا ته مخ اړاواه او کتل به یې. کان ماکان هغه خوښي کړه. سارایي صباح ورته وویل چې دا دي ولې خوښي کړه؟ کان ماکان په خندا سو او دا نوري هوسیاني ئې هم خوښې کړې. هوسۍ په ټوپونو سوې او ولاړې. باره ئې صباح ته وویل چې دغې هوسۍ چې شاوخوا کتل، دې شېرخوره بچیان تر شا پرې ایښي ول. نو دا د ځوانمردۍ او مېړاني کار نه وو چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شېرخورو بچيانو مور دي څوک بندي کړي او دا نوري چي مي خوشي کړې، دا مي د دې په صدقه کي وبخښلې. صباح ورته وويل چي ما هم آزاد کړه، زه به هم خپلو ماشومانو ته ولاړ سم. کان ماکان په خندا سو او د نېزې په پڅه خوا ئې پر شا باندي يو ټينګ ګوزار ورکړ. صباح ئې له ډېره درده پر کونه کښېناوه او لکه مار سره تاوېدی راتاوېدی. په دغه وخت کي ناڅاپه دوړي راښکاره سوې او د دوړو له منځه څخه سپاره پهلوانان راووتل. د دوی د راوتلو سبب دا وو چي ملک ساسان هلته ښکار ته د کان مکان په وتلو خبر سوی وو او د ديلميانو يو امير ته ئې چي جامع نومېدی، خورا ډېري روپۍ او سره و سپين زر ورکړي ول او له شلو تنوسپرو سره ئې د کان ماکان د وژلو په نيت رالېږلی وو. سپاره چي کان ماکان ته رانزدې سول، باره ئې سمدستي بريد پر وکړ. ده هم توره ورسره لښته کړه چي مخ دي راګرزاوه، ټول ئې ووژل. په دې ترڅ کي ملک ساسان هم له سپرو سره راورسېد، خو چي دا نور سپاره ئې ټول پر مځکه مړه وليدل، زياتي وارخطا سو او مخ پر ښار ئې منډه کړه. د هغه ځای خلک چي په کيسه خبر سول، لار ئې ورته ونيوله، ملک ساسان ئې ګوری موری ونيو او ټينګ ئې وتاړه.

کان ماکان نو په دې کيسه ناخبره دئ او له صباح سره خوش خوش راروان دئ. پر لاري ئې يو ځوان په سترګه سو چي د کور په دروازه کي ولاړ دئ. کان ماکان سلامورواچاوه، ځوان ئې سلام بيا کړ. د کور ست ئې ورته وکړ. باره کور ته سره ولاړل. ځوان پر سترخان باندي دوې کاسې ورته کښېښوولې. په يوه کي شيدې وې او په دا بله کي سره کړي غوړي. کان ماکان ته ئې وويل چي: "بسم الله کړئ او مړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخورئ". کان ماکان لاس ونیوی او له سترخانه پر شا سو. ځوان ورته وویل چي ولي دي مړی و نه خوړه. ده جواب ورکړ چي: "نذر مي ایښی دئ". ځوان ځني وپوښتل: "د څه شي نذر؟" کان ماکان ورته وویل چي ملک ساسان زما هیواد په ظلم راڅخه قبضه کړی دئ. هغه هیواد ئې راڅخه اخیستی دئ چي زما پلار و نیکه پاچهي پر کوله. زما پلار چي مړ سو، زه کوچنی ماشوم وم. ده زما د پلار پر سلطنت لاس راوګرزاوه. اوس ما دا نذر ایښی دئ چي تر څو له خپل غلیم څخه غچ وانخلم، د چا ډوډی به نه خورم. ځوان پر راړغ کړه چي زړی مي درباندي چي دا ارمان دي وخوت. ستا دښمن زموږ سره بندي دئ . ژر کوه درولاړېږه چي مړ ئې نه کړي. کان ماکان د بندیخانې د ځای پوښتنه ځني وکړه، هلک ورته وویل چي په هغه ګومبته کي دننه دئ.

کان ماکان چي ګومبتي ته وکتل، رشتیا هم خلک وتل ونندوتل او د ساسان پر سر ئې د چپلکو وارونه کول. دی هم ګومبتي ته ورغی او یو آن ئې د خلکو تماشه وکړه او بیرته د ځوان کره راغی. ډوډی ئې وخوړه او یو څه غوښي چي پاته سوې هغه ئې په سترخان کي وپېچلې. باره ئې نو څنګ ورته واچاوه او تر هغو پوري په هغه کور کي وو، چي د شپې تاریکه خپره سوه او د کور څښتن بیده سو. چي شپه ښه چپه چپایي یا چوپه چوپتیا سوه، کان ماکان ګومبتي ته ورغی. د ګومبتي پر شاوخوا خروړي سپي پراته ول او پر کان ماکان باندي راوغورځېدل. کان ماکان هغه د سترخان غوښي ورسره اخیستي وې او یوه یوه ټوټه ئې سپو ته ورواچوله او سپو مخ ځني واړاوه. دی چي د ګومبتي و دروازې ته ورسېدی او ملک ساسان ئې ولیدی، باره ئې پر سر لاس ورتېر کړ. ملک ساسان لو چیغه وکړه چي: "څوک یې؟".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده په جواب کي ورته وويل چي کان ماکان يم. هغه څوک چي زما د وژلو لام دي تړلی وو. خدای تا ته د خپلو بديو جزا درکړه. آيا د پلار و نيکه مملکت چي دي راڅخه غصب کړی وو، هغه دي بس نه وو، چي په وژلو مي لا هم پسې وې؟ ملک ساسان تر ناحقه قسمو لاندي سو چي دا خبره بالکل درواغ ده. ما ستا د وژلو توطئه نه وه کړې. کان ماکان ځني رهي سو او و ده ته ئې وويل چي په ما پسي راځه. ملک ساسان ورته وويل چي: "د ولاړي نه يم او په بدن کي مي دونه سېک نه دئ پاته چي پر پښو دي تګ وکړم".

آبس، کان ماکان دوه آسه راوستل، پر يوه دی سپور سو او پر ها بل ملک ساسان. شپه ئې ټوله ووهل. د سهار لمونځ ئې يو ځای وکړ او بيا ئې مزله ته ادامه ورکړه څو يو باغ ته راورسېدل. هورې ئې يو څه دمه وکړه. له يوې خوا او بلي خوا ئې خبري و مجلس وکړ. باره کان ماکان ورته وويل چي اوس خو به دي په زړه کي زما سره څه نه وي پاته. ملک ورته وويل چي په والله بالله که نور هيڅ په زړه کي درته لرم. آبس د نکل کاردئ، رارهي سول. بغداد ته چي نژدې راورسېدل، سارايي صباح ورته وويل چي زه به تر تاسي وړاندي ښار ته ولاړ سم او پر خلکو به زېری وکړم. باره ئې دی واستاوه چي خلک خبر کړي. د ښار خلک کوڅو و بازارو ته له ډول و سورنا سره هر کلي ته راووتل. قضی فکان هم لکه په توره شپه چي سپينه سپوږمۍ راوخېژي، له خپله کوره راووتله. د کان ماکان سترګي په قضی مکان کي داسي ښخي دي چي بل هيڅ لور ته ئې نه اړوي. دواړو يو بل ته په سترګو کي د زړونو حال ووايه. خلکو د کان ماکان د مېړاني او زړه ورتيا بيانونه کول او ويل به ئې چي موږ ته له ده پرته بل پاچا نه ښايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې ملک ساسان د نزهت الزمان لوري ته ورنږدې سو. هغې ورته وویل چې پر خلکو خو دي پام دئ چې د کان ماکان په صفتو مړېده نه لري. ملک ساسان ورته وویل چې ته نو د خلکو خبري پرېږده. ما دی پخپله ولیدی، د صفت څه گرسره خدای په ده کې ایښي نه دي. د خلکو ماغزه خراب دي، چې د ده صفت بیانوي. اورېدلي به دي وي چې وايي: "د ډول ږغ له لیري ښه خوند کوي". د ده د مېړاني اوازه بغداد ته راغله، خلک بې له دې چې رشتیا و درواغ ځانته معلوم کړي، د ده پر خوا سول. ها بل وزیر دندان خاین او چمباز هم لښکر راټول کړی دئ. زه خو نه سم کولای چې تر دې دونه ډېرو کلونو پاچهي وروسته اوس د دوی تر حکم لاندي ژوند وکړم. نزهت الزمان ورته وویل چې اوس دي خیال څه دئ؟ غواړې څه وکړې؟ ده ورته وویل چې: "وژنم ئې، وژنم ئې چې د وزیر دندان هم امید وخېژي او ما ته غاړه کښېږدي". نزهت الزمان ورته وویل چې چم وچمبازي حتی له پردیو سره لا بد کار دئ، ته له خپلو خپلوانو سره څرنگه په چل وفریب کې یې؟ بهتره دا ده چې قضی فکان و کان ماکان ته ورواده کړو او هغه د اولنو خبره په غوږ کې ونیسو چې ویلي ئې دي:

انسانان په احسان خپل سي حیوانان په لومه دام
دښمن هم په لطف مات کړه، نه په توره، نه په لام
که دښمن دي په نرمي و مدارا د ځان خپل نه سو
دې خبیث لره نو وروسته چلوه توره مدام

د ملک ساسان چې د بیتو په معنا سر خلاص سو، باره ډېر خښم ورغی او ورته وې ویل: "که زه په دې پوه سم چې ته ټوکي نه راسره کوې، قسم ده چې سر به دي غوڅ درپرې کړم". نزهت الزمان ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چي خیر دئ چي ته پر ما وخښمېدې ، زه به بیا نرمي درسره وکړم. باره ورتېره سوه د ملک سرولاسونه ئې ورمچ کړل او ورته وې ویل چي: "هر څه چي ستا خوښه وي، زه ئې درسره کوم. درځه چي خپله نخشه عملي کړو او په یوه چم کان ماکان ووژنو". ملک چي دا خبره واورېده، له خوشالۍ پرله وڅرخېدي، ول هله ژر کوه، یو چم جوړکړه چي له دې بلا څخه خلاص سو. دې ورته وویل چي په دې کارکي به له باکون نومي مینځې څخه مرسته وغواړو. پر دې مینځې باندي په چمبازۍ کي ختمه ده. د دې په شان بله مکاره او پلیته ښځه په دنیا کي نه موندل کېږي. دې مینځې کان ماکان او قضی فکان دواړه لوی کړي دي. پر کان ماکان خو دا مینځه دونه ګرانه ده چي هر وخت ئې د دې په غېږ کي سرایښی وي او په خواږه خوب بیده وي. د ملک ساسان دا خبره خوښه سوه، باره ئې دستي په مینځې پسي څوک واستول او راوئې غوښتل. مینځه چي حاضره سوه، دوی دا ټول بیان ورته وکړ او ورته وې ویل چي د کان ماکان په وژلو کي مرسته ورسره وکړي. پر څنګ ئې د خورا ډېرو سرو و سپینو زرو وعده هم ورکړه. مینځې ورته وویل چي: "سمه ده. خو ما ته داسي یو خنجر راکړئ، چي په زهرو لړل سوی وي او ژر ئې ووژلای سي".

د ملک ساسان دا نخشه بیخي ډېره پر زړه ښه ولګېده. باره ئې په زهرو لړلی خنجر ورکړ. د دې مینځې خورا ډېرنکلونه او راز په راز شعرونه په یاد زده ول. آبس، خنجر ئې واخیست، له کوره ووتل چي نور به نو کان ماکان وژني. په دغه چورت کي وه چي کان ماکان ته ورسېده. کان ماکان د قضی فکان په انتظار وو، چي ناڅاپه دا مینځه ورته راغله او له ځان سره ګډه ده چي د وصال وخت راورسېدی او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجران شپې تېري سوې. کان ماکان چي دا خبري واورېدې، باره ئې له مینځي څخه د قضی فکان پوښتنه وکړه چي پر څه حال ده؟ دې ناولي مینځي ورته وویل چي هغه هم ستا په مینه کي لېونۍ ده او تل ئې ستا نوم پر خوله جاري دئ. کان ماکان دستي خپلي جامې په زېري کي مینځي ته ورکړې او د نورو سرو و سپینو وعده ئې هم ورسره وکړه. مینځي ورته وویل چي نن شپه زه ستا کره تېروم او د مینانو او عاشقانو عجیبي و غریبي کیسې به درته وکړم. کان ماکان ورته وویل چي تر خوله دي جار سم. داسي نکل راته وکړه چي له زړه څخه دا غمونه لیري سي او یوګړی خوشاله سم. باره مینځه کښېنستله او کان ماکان ته ئې وویل چي د نکلو په کتابوکي راغلي دي....

د چرسي مین نکل

وایي: یو سړی وو چي له ښایستو ښځو سره ئې ډېره جوړه وه او تل به ئې خپله هستي او شتمني پر هغو باندي لګوله. په پای کي دا سړی در په دره او مفلسه سو، دنیا ئې ګرده ځني ولاړه، په بازاروکي به ګرزېدی چي کومه وچه ګوله یا سبوس ډوډۍ په لاس ورسي او ځان له مرګه په راوګرزوي. دی د دغي وچي ګولې په تلاښ کي وو او خاوري ئې سره شنلې چي ناڅاپه ئې یو تېره مېخ په ګوته ننوتی او ویني ئې راتوی سوې. باره، یو کونج ته کښېنستی، ویني ئې له ګوتي پاکي کړې او په یوه زړوکي ټوکر ئې ګوته ټینګه وتړله. پر لاري روان سو، زګېروی ئې دئ او د ګوتي له درده نارامه دئ. په دې حال کي یوه حمام ته ورسېدی. د کالیو په ځای کي ئې کالي وکښل او دننه حمام ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورننووت. د اوبو د حوض پر ښنډه کښېنستې او تودې تودې اوبه پر سر و بدن تويوي. آخر ئې بدن ډېر تود سو او ګرمۍ په عذاب کړ.... کيسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او دري څلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:
دې سړي پر ځان باندي دونه تودې اوبه تويي کړې چي له ډېري ګرمۍ څخه ئې بدن لکه اور داسي تود سو. باره راولاړ سو د سړو (يخو) اوبو حوض ته ورتېر سو، چي ګوري د حوض پر ښنډه باندي د چرسو يوه ټوټه پرته ده. ټوټه ئې راواخيسته او خولې ته ئې کړه. په خوله کي ئې يوې خوا و بلي خوا ته سره واړوله او غرچ ئې سو، تر ستوني ئې تېره کړه. چرسو داسي ژر تاثير پر وکی، چي بوخ ئې راواړاوه. سړی د حوض پر غاړه بوري بوري پرېووت او نشه سو. د نشې په حال کي ئې خيال ته ورغله او داسي فکر ئې کاوه چي د حمام کيسه مال ئې کيسه کوي او چاپي کوي ئې. يو مريی ئې سر ته ولاړ وي، بل ئې پښو ته د يوه د اوبو لوټه (طاس) په لاس کي وي او د ها بل نور د حمام سامانونه په بغل کي. دا کسان چي ئې وليدل له ځانه سره ئې وويل چي دې خلکو د بل چا خيال پر کړی دئ او په ناپامي کي ده ته راغلي دي. د دوی پر شوده ګی خندا ورغله او پښې ئې لاپسې کش کړې او اوږد وغزېدی، له ځانه سره ئې وويل: "دا چرس خو عجبه د خدای نعمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ، په یوه پاچهي ارزي". باره فکر کوي چي کیسه مال ئې تر لاس ونیسي، راولاړ ئې کړي، د تورو رېښمو لونګ (لنګ) ئې تر ملا وروتړي. مریان هم د اوبو له لوټې او نور سامان سره په پسې سي. یو ګوښه ځای ته ئې بوزي. چي ګوري، هورې تیار خواړه پر اور پراته وي. نوري رقم په رقم مېوې په غابو کي ایښوول سوي وي. ښه ښه عطرونه پاشل سوي وي. ده ته یو ختکی ورمات کړي. د شرشمو پر چوکۍ ئې کښېنوي. کیسه مال ورته ولاړ وي، بدن ئې ورچاپي کوي او مریان ئې پر سر اوبه ورتویوي او لمبوي ئې. دی چي ئې ښه پاک خوا پاکی ولمباوه، نو دوی ځني ولاړل او دی ئې یوازي پرېښوو. دوی چي ولاړل، سړی راولاړ سو، لونګ (لنګ) ئې ایسته کړ او له خندا شین ولاړی، دونه ئې وخندل چي آخر ئې پر پښتورګو لاسونه نیولي ول او پرله غښتی. د دوی پر شوده ګۍ باندي خندا ورغلې وه او له ځانه سره ئې ویل چي ته دوی ته ګوره، ښونه چادیان خلک ول، ماته به ئې "وزیر صاحب، وزیرصاحب" ویل. کله به ئې لا راته وویل چي: "یا مولانا صاحب". بیا ئې په زړه کي وروګرزېدل چي البته، خطاوتلي ول، د بل چاخیال ئې درباندي کړي وو. ښایي وروسته مي وپېژني چي زه د خدای لغړی یم. باره وبېرېدی چي که دا خلک را پوه سول چي زه هیڅ نه لرم. نه وزیر یم نه مولانا، خودښکه چي تر وهلو مي په ځغلولو سترۍ کړي. باره له بېري ځخه د تودو اوبو حوض ته ورشیوه سو، بیرته له حوض ځخه راووت. بیا ئې په خیال کي ورغله چي مریان او خذمتګاران ورته راغلي وي. بوخچې ئې ورته راوړي وي. درې داني د ورېښمو لونګان ئې هم ورته راوړي وي. یو لونګ ئې پر سر وروا چوي، بل پر اوږو. دا دریم لونګ ئې تر ملاوروتړي. خذمتګاران

(c) ketabton.com: The Digital Library

کڼاوې[1] ورته راوړې. دی ئې په پښو کړي. مريان ئې تر لاس ونيسي او تر حمام راووزي. دی په زړه کي بيخي ډېر خوشاله اوخندان وي، څو د جامو ايستلو ځای ته راسي. دلته چي ګوري، د پاچهانو فرش، سرې غالۍ او سطرنجۍ ورته اواري وي او مريان شاوخوا ورته ولاړ وي او بدن ئې ورموږي. په دې حال کي خوب يوور. خوب ئې ليدی چي يوه نازکه پازکه نجلۍ ئې په غېږ کي ناسته ده او دی ئې مچ کړ. باره ئې د پښو منځ ته سوه او په ابوالعياش ئې لاس وروواهه، چي په دغه حال کي يو چا په زوره ږغ پروکړ، چي: "اې چرسکه! ولاړ سه، سره غرمه سوه، ته لابيده يې". ده چي سترګي روڼې کړې، ګوري چي د سړو اوبو په حوض کي پروت دئ. لونګ ئې نسته. ځان ته ئې وکتل چي د شرم لوښي و لرګي ئې پر ميدان ورته پراته دي، ابوالعياش ئې له سده وتلی جګ ولاړ دئ، خلک شاوخوا پر راټرخېدلي دي او له خندا شنه شنه کېږي. دی پوه سو چي دا ټول د شيطان کورخرابي کارونه دي، دا ټول د احتلام له لاسه راپېښ سول. خوا ئې ډېره بده سوه. خلکو چيغې پر وهلې چي: "ولاړسه، ته نه شرمېږي چي پر سپين ميدان داسي بې سيرته لڅ پڅ پروت يې. رشتيا ئې ويلي دي چي چرسي زوی، نه زوی. تارياکي دوه په ايکي". باره ئې موچڼې و بوټونه پر راوګرزول او داسي وواهه چي ادوبدو ئې کړ. چرسي ټوک ټوک، وږی تږی کور ته روان سو.

کان ماکان چي دا نکل د مينځې له خولې واورېد، دونه ئې وخندل چي آخر ئې پر پښتورګو درد سو. باکون ته ئې وويل چي: "داسي نکل دي راته وکړ چي پخپل ټول عمر مي نه وو اورېدلی. بل

---

[1] د حمام لرګيني څپلۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

به دي دغه راز عجيب و غريب نکل نه وي زده، چي راته وئې کړې". مينځي ورته وويل چي تر شل مي زيات نور زده دي. باره ئې نکلونه ورته کول، څو کان ماکان ته خوب ورغی او بيده سو. مينځه ئې بالښت ته ناسته ده. نيمه شپه سوه. مينځي له ځانه سره وويل چي داغه ئې وخت دئ. راولاړه سوه، خنجر ئې له لستوڼي راوکيښ، پورته ئې کړ، چي اوس به ئې نو د کان ماکان په نس کي ښخاوه، په دغه وخت کي د کان ماکان مور نابيره په خونه ورننوتله. باکون مينځي چي وليدله، ورته ولاړه سوه او سلاماليک ئې ورته وکړ. خو له واهمې څخه ئې ټول بدن لړزېدی. تا به ويل چي سره لوي تبي اخيستې ده. د کان ماکان مور چي داحالت وليد، حيرانه سوه. زوی ئې له خوبه راويښ کړ. زوی چي ئې راويښ سو، مور ئې ورته وويل چي: "قضی فکان خبره سوې وه، چي ستا د مرگ توطئه جوړه سوې وه. نو ئې زه په تا پسي راواستولم چي دمخه تر دې چي باکون تا ووژني، زه دي په حال خبر کړم. زه په دغه لحظه کي راورسېدم چي نور نو باکون ستا وژلو ته لاس پورته کړی وو".

کان ماکان ورته وويل چي پر سم وخت راورسېدې او ښه دئ چي باکون هم دلې حاضره ناسته ده. باره ئې باکون ته مخ ورواړاوه او ورته وې ويل چي نوري جالبي کيسې به دي نه وي زده. هغې جواب ورکړ چي: "جالبي کيسې ډېري دي، خو هغه به بل وخت ته پرېږدو". باکون ولاړه سوه چي له خوني ووتله منگر زړه ئې په هوا وو او د نجات اميد ئې کورټ نه وو. ځکه دا پوه سوه چي د کان ماکان مور په ټوله حال خبره ده. باره ئې له کان ماکان سره خدای په اماني وکړه او له خوني ووتله. د کان ماکان مور خپل زوی ته ورنږدې سوه او ورته وې ويل

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې: "بلاوه برکت ئې نه وو. ګوره کمه ګوله مو د خدای په در کې قبوله سوې وه، چې د هغې له رویه خدای نن شپه له مرګه وژغورلې". باره ئې ټول بیان ټکي په ټکي ورته وکړ.

کان ماکان ورته وویل چې: "مورې! مرګ و ژوند د خدای په لاس دئ. منګر بهتره دا ده چې ځانونه له دې دښمنانو څخه ګوښه کړو". آبس، چې لمر ښه رالوړ سو کان ماکان له ښاره ووت او ځان ئې وزیر دندان ته ورساوه. دی نو هورې پرېږده، بیرته به راسو، ملک ساسان او نزهت الزمان ته. تر کان ماکان وروسته نزهت الزمان هم له ښاره ووتله او له هغوی سره یو ځای سوه. د دولت نور غټان هم ورسره ملګري سول او پخپلو منځو کي ئې مشوره وکړه او پر دې خبره ئې اتفاق راغی چې له رومیانوسره په جنګ کوي او د ملک نعمان او ملک شرکان د وژلو غچ به ځني اخلي. دوی جګړې ته ورووتل او له څو ورځو جنګ وروسته، چې کیسه ئې نو اوږده ده، د ملک رومزان له خوا ونیول سول او بندیان سول. یوه ورځ سهار ملک رومزان امر وکړ چې کان ماکان او وزیر دندان او د هغو ملګري دي ورته حاضر کړه سي. دوی چې ورته حاضر سول، ملک رومزان هغوی خپل څنګ ته کښېنول. باره ستر خانونه اوار سول. حاضرینو ډوډۍ وخوړه او د ټولو زړونه له مرګه بېغمه سول او یو بل ته ئې سره وویل چې دوی فکر کاوه چې مرګ ته ئې راغوښتي دي. دا خو مېلمستیا معلومېدله. تر ډوډۍ وروسته ملک رومزان حاضر مجلس ته مخ ورواړاوه او ورته وېویل چې ده یو خوب لیدلی دئ.

راهبانو ورته ویلي دي چې د دې خوب معنا او تعبیر له وزیر دندان پرته بل څوک نه سي کولای. وزیر دندان ورته وویل چې اې پاچا! ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي خوب راته بيان کړه، تعبير به ئې خدای خير کړي. پاچا ورته وويل چي خوب مي ليد چي په يوه لوی کډهل کي لوېدلي يم او يو ځو تنه مي زهيروي او تکليف راکوي. هر څه کوښښ و تلاښ چي کوم، له دې کډهله وتلای نه سم. شاوخوا مي وکتل. د کډهل په يوه کونج کي مي يو زرين شی تر سترګو سو. لاس مي وراوږدکړ، چي راوائې خلم. چي لاس مي ورووړ، هغه دوه زرين شيان سول. چي ښه ورنزدې سوم هغه بيرته يو شی سو. په دغه وخت کي له خوبه راويښ سوم. وزير دندان ورته وويل چي د دې خوب تعبير دي داسي دئ چي ستا يو ورور، يا وراره يا د کاکا زوی يا د هغه نور خپلوان چي وينه ئې له تاسره يوه ده، به خدای پيداکړي. پاچا چي داواورېدله، باره ئې کان ماکان و نزهت الزمان وقضی فکان و وزير دندان او نورو ته وکتل او له ځانه سره ئې وويل چي دا خلک بايد زه ژر ووژنم. د لښکر زړه به ئې ولوېږي او زه بايد ژر خپل مملکت ته بيرته ولاړ سم، نه ګانه چي پاچهي مي د لاسه و نه وزي. باره ئې دستي جلاد راوغوښت او امر ئې پر وکړ چي کان ماکان ووژني. په دې وخت کي ناڅاپه د ده روزونکې دايي مجلس ته راحاضره سوه او پر ده ئې چيغه وکړه چي: "اې، ټولواکه! دا څه کوې؟" پاچا په جواب کي ورته وويل چي خيال مي دئ چي دا بنديان ټوله مړه کړم، سرونه ئې د هغوی ملګرو ته ورولېږم. بيا به نو پر هغوی باندي له خپل لښکر سره يو ځای حمله وکړم. څوک به مړه کړم او څوک به وتښتي. او دا مي له مسلمانانو سره وروستۍ جګړه نه ده. تر دې جګړې وروسته يو وار ژر خپل مملکت ته ځم چي هلته ته خو به څه نه وي پيښ سوي. دايي چي ئې دا خبري واورېدې، د دوی په ژبه ئې ورته وويل چي حاضر مجلس په پوه نه سي، ول: "څرنګه دي پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه اوارېږي چې خپل خوريی او خپله خورځه ووژنې؟" پاچا چې دا واورېدله، له ډېره خښمه سره سوروشين سو. خپل دايي ته ئې وويل چې: "خدای خوار کړي! تا ما ته نه وه ويلي چې ستا مور وژل سوې ده او تا ته ئې زهر درکړي وه". بيا دي يو غمی راکړ چې دا ستا د پلار غمی وو. د خدای په غضب ککړه سې، رشتيا ولي نه راته وايې؟ دايي ورته وويل: "ما چې څه درته ويلي دي، هغه ټول رشتيا دي. زما نوم مرجانه او ستا د مور نوم ملکه ابريزه دئ. مور دي ډېره ښايسته او زړه وره ښځه وه. خو پلار دي د بغداد او خراسان ټولواک ملک نعمان دئ چې خپل زوی ملک شرکان ئې له دغه وزير دندان سره جنګ ته استولی وو. ستا ورور ملک شرکان يوه ورځ له لښکره څخه ليري تللی وو چې ستا د مور ملکې ابريزې پر ماڼۍ پېښ سوی وو. مور، مينځيانو په دغه وخت کي ستا له مور سره په يوه ګوښه ځای کي سات تېراوه او غېږي مو ايستلې، چې ناڅاپه ملک شرکان راغی. ستا له مور سره ئې غېږ وايستل. څرنګه چې هم د ښايست له خوا پر ختمه وه او هم په زور کي غښتلی وو، ستا مور ئې غوځاره کړه. مور دي دی پنځه ورځي پټپله ماڼۍ کي د مېلمه په ډول وساته. يوه ښځه چې ذات الدواهي نومېدله، په دې حال خبره سوه او ستا د مور پلار ملک حردوب ته ئې دا حال ووايه. مور دي د ملک شرکان پر لاس مسلمانه سوه او ايمان ئې راووړ. شرکان دا له ځانه سره بغداد ته بوتله چې زه او ريحانه او يو څو نوري مينځياني هم ورسره وو. مور، ټولي مسلماناني سولو. ستا پلار ملک نعمان چې دغه ملکه ابريزه وليدله، سمدلاسه پر مين سو. له ملکې سره ئې شپه تېره کړه. په دغه شپه ملکې حمل واخيست او ته ئې په نس سوې. مور دي درې غمي درلودل چې پاچا ته ئې وروبخښل. پاچا يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمی نزهت الزمان ته، یو ئې ضوء المکان ته او دریم ئې ستا وړور شرکان ته ورکړ. ملکې ابریزې دغه غمی له ځانه سره وساته. کله چې د ملکې د لنګون وخت رانزدې سو، غوښتل ئې چې له خپلو خپلوانو سره وګوري. ما ته ئې خپل د زړه حال ووایه. ما یوه تورپوستې مریې ته دا حال ووایه. د ډېرو سرو او سپینو زرو وعده مې ورسره وکړه او ځني ومې غوښتل چې زموږ سره په دغه سفر کې ملګرې سې. دې مریې، چې غضبان نومېدی، زما خبره ومنله او موږ ئې له ښاره راوایستلو او وتښتېدلو. د روم خاوري ته چې راورسېدلو، د مور دې د لنګون دردونه شرو سول. له آسه راکښته سولو چې په دغه وخت کې پر دې مریې باندې شهوت زور سو او غوښتل ئې چې ملکې ته لاس وراچوې. ملکې چیغه پر وکړه او له ډېره خښمه ئې غاښونه ورته چیچل چې په دغه شېبه کې ته وزېږېدلې. ستا له زېږېدلو سره سم د روم ښار له خوا یوه دوړه ښکاره سوه. مریې واهمې واخیست او پر خپل ځان وبېرېدی. باره ئې توره کش کړه او ستا مور ئې ووژل او دی پخپله وتښتېدی. دغه وخت دوړه رانزدې سوه او ستا نیکه او د روم پاچا ملک حردوب راښکاره سو. دی چې رانزدې سو، نجلۍ ئې پر مځکه باندې مړه ولیدله. ډېر غمجن سو. باره ئې زموږ څخه د ملکې په باب او د هغې د وژلو په باره کې پوښتنه وکړه. موږ ټول بیان ورته ووایه. د رومیانو او مسلمانانو د دښمنۍ سبب هم همدا خبره ده. باره ئې د ملکې مړی راواخیست او په خپله ماڼۍ کې ئې ښخه کړه. ته ئې ما ته راوسپارلې. ته مې لوی کړې او هغه غمی مې چې ستا په مور پوري ئې اړه درلوده، ستا په غاړه دروځړاوه. بیا نو ته خدای لویولې او لوی سوې. په هغه وخت کې ما تا ته دا حال نه سوای بیانولای. یو سبب ئې دا وو چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاسي تر منځ جګړه پیښېدله او بله خبره خو دا وه چي نیکه دي هم امر راباندي کړی وو چي دا خبره به له ځانه سره پټه ساتم. ما د ده له حکمه څخه سر نه سوای غړولای. دا خبره پاته وه، څودا دئ اوس مي درته وویله. نور نو ستا حکم دئ چي څه کوې نو موږ پر سر و سترګو منلي دي. د مرجانې دغه بیان ټولو بندیانو هم واورېد. باره نزهت الزمان نارې کړې چي ملک رومزان زما پلرنی ورور دئ، مور ئې ملکه ابریزه د ملک حردوب لور ده او دغه مرجانه نومې مینځه زه پېژنم. ملک رومزان حیرانۍ واخیست چي دا څه اورم؟ باره ئې له نزهت الزمان سره له نزدې وکتله او د وروری وینه ئې پر جوش راغله. هغې هم ټول بیان ټکي په ټکي ورته وکړ. د دې بیان او د مرجاني کیسه کټ مټ سره ورته وه او د ملک هم زړه ته ولوېدله چي دی د عراق دئ او پلار ئې ملک نعمان دئ. باره ئې ژر ژر د خپلي خور نزهت الزمان لاسونه ورخلاص کړل، لاس ئې ورمچ کړ. نزهت الزمان ته ژړا ودرېده او ملک هم ورسره وژړل. آبس، نور بندیان ئې هم راوغوښتل، له لاسو څخه ولچک او له پښو څخه ئې زولنې ځني وایستلې. په دې وخت کي د مرجاني سترګي پر هغه غمي باندي ولګېدې چي د کان ماکان په غاړه وو. باره ئې نارې کړې او ملک رومزان ته ئې وویل چي: "زویه! د خپلو خبرو بله نښانه مي هم پیداکړه او هغه د دغه ځوان په بازوبند کي دغه غمی دئ. دا له هغو درو غمیو څخه دئ چي یو مي ئې ستا په غاړه درځړولی وو".

کان ماکان ته ئې وویل: "ځوانه! ته دي دا غمی راوړه چي زه ئې وګورم". کان ماکان غمی ورکړ. مرجاني دا دواړه غمیان ملک رومزان ته ورښکاره کړل. هغه چي وکتل، په رشتیا سره دواړه یو شانته ول او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرجاني پر خبره باندي يو بل ثبوت هم ورزيات سو. ملک پوه سو چي دغه ځوان ئې يعني کان ماکان ئې وراره دئ. باره ئې وزير دندان ته مخ ورواړاوه، په غبږ کي ئې ونيو. کان ماکان ئې پر تندي مچ کړ. زياتي نو خوشالي سوې، ډولونه وډبېدل، اتڼونه سول، سورناوي وړغېدلې. هلته چي د عراق و شام لښکرو د روميانو دا ډول و ډمامې واورېدلې، باره پر اسانو راسپاره سول او ملک زبلکان هم راسپور سو چي وګوري، دا ډولونه پر څه وهل کېږي؟ باره ئې لښکر ته د جنګ د تياري تروم وواهه. ملک رومزان چي وليدل، د عراق و شام لښکر په جنګ رارهي سول او په اصلي حال خبر نه دي، باره ئې خپلي ورېږې قضی فکان ته وويل چي ته چټکه ورسه او د عراق و شام لښکر ته اصلي حقيقت بيان کړه. قضی فکان هم په منډه ورغله او ملک زبلکان ته ئې ټول بيان وکړ او نکل ئې له سره تر پايه ورته واوراوه. هغوی هم خوشاله سول او انديښنه ئې رفع سوه.

آبس، قضی فکان دمخه سوه او ملک زبلکان او د عراق و شام نور غټان په پسې سول او د ملک رومزان خيمې ته ورغلل. خيمې ته چي ورننوتل، وئې ليدل چي ملک رومزان له خپل وراره کان ماکان سره ناست دئ او له وزير دندان سره د ملک زبلکان په باب مشوره کوي. تر مشورې وروسته ئې فيصله پر دې سوه چي دمشق به د پخوا په شان ملک زبلکان ته ورپرېږدي او پخپله به دوی عراق ته ولاړ سي. باره ئې سلطان زبلکان د شام له لښکر سره دمشق ته واستاوه او نور لښکر سره راغونډ سول. ملک رومزان او کان ماکان دواړو سره وويل چي د دوی زړونه به هغه وخت پر ارامه او خښم به ئې سوړ سي چي له ذات الدواهي څخه خپل غچ واخلي. باره ئې نو لښکر ته د کوچ امر وکړ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کان ماکان له خپل اکا ملک رومزان سره خوښ خوشاله رهي سو. مرجاني ته ئې دوعاوي وکړې چي دوی يو او بل ئې سره معرفي کړل.

د مزله کار دئ، هله ، هله، هله دا دئ، عراق ته راورسېدل. د ملک ساسان لوی اوالدار د دوی په راتگ خبر سو او هرکلي ته ئې راووت. د ملک رومزان لاس ئې مچ کړ. ملک هم سوغات ورکړ. باره نو ملک رومزان پر تخت کښېنوست او کان ماکان ئې پر څنگ ورسره کښېناوه. کان ماکان پښه ونيوله او ورته وې ويل چي دا ځای ستاسي سره ښايېږي. ملک رومزان ورته وويل: "استغفرالله! زه به څرنگه ستا پاچهۍ ته طمع کوم". په دې ترڅ کي وزير دندان پر راږغ کړه چي تاسي دواړه دي سلطانان ياست. يوه ورځ دي يو پاچهي کوي او بله ورځ دا بل يو. دا خبره د دواړو خوښه سوه.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او څلور څلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

ملک رومزان او کان ماکان دواړه د وزير دندان په اشاره پر تخت کښېنستل. خوښ خوشاله ژوند ئې وو. لښکر او رعيت هم خوشاله وو او د خپلو پاچهانو د سر دوعاوي ئې کولې. سلطان کان ماکان واده وکړ او د کاکا له لور قضی فکان سره ئې د عيش و عشرت شپې تېرولې. څه موده وروسته، يوه ورځ ناست دي، چي گوري له ليري څخه دوړه معلومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوه. چي وئې کتل يو سوداګر دئ راځغلي او چيغي وهي، خولۍ ئې له ډاګه وويشتل او وې ويل چي: "اې، پاچا! دا څه پېښه ده چي د کفر په وطن کي زموږ مالونه سهي سلامت راتېر سول، خو د اسلام په پاچهي کي ئې راڅخه لوټ کړل".

ملک رومزان د غلا کيفيت ځني وپوښتی. سوداګر ورته وويل: "دا شل کاله کېږي چي په تجارت پسي له وطنه ورک يم او د دنيا په ښارو کي ګرزم. زما سره د دمشق د ښار يو دوه مکتوبه هم سته چي ملک شرکان له دې اسيته ليکلي دي چي ما ورته يوه مينځه وربخښلې وه. اوس چي دې وطن ته راورسېدم. ما له هند څخه سل باره مال رابار کړی وو، بغداد ته مي ووړ. دلته عربان و کردان راباندي پېښ سول. سړي ئې راووژل او مالونه ئې لوټ کړل. هست و نېست مي ټول ولاړل. دغه مي حال دئ، دا مي احوال دئ". تر دې بيان وروسته په ژړا سو. د ملک رومزان او ملک کان ماکان هم زړونه پر وسوځېدل. باره ئې سل تنه داسي سپاره ورسره ملګري کړل چي هر يو ئې د زرو تنو په جنګ ورتللای سوای. سوداګر دمخه سو چي لاروليکه وروښيي. دغه ورځ او شپه ئې ټوله مزل وکړ. سهارګاه مهال دئ چي يوې سمسوري سيمي ته ورسېدل. دلته ئې يو ځای هغه غله په سترګه سول چي ناست دي او د سوداګر مالونه پخپلو منځو کي سره وېشي.باره دا سل تنه سپاره پر راوګرزېدل او ملک رومزان او ملک کان ماکان په لوړ اواز ږغ پر وکړ چي: "ښور و نه خورئ، که هر چا ښور وخوړ، سر به ئې له تنې څخه ورجلا کړو". چي مخ دي راګرزاوه، ټول ئې ونيول. دا غله ټول درې سوه تنه ول او د عربو او کردانو هغه ټول فساتيان او لوچګان پکښې شامل ول. د سوداګر مالونه ئې ځني راټول کړل او د دوی لاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپښې ئې وروتړل. په کشېدلو ئې بغداد ته راوستل. په بغداد کې ملک رومزان او ملک کان ماکان دربار جوړ کړ. دوی پر تخت کښېنستل او غله ئې راوغوښتل او پوښتني ئې څني شرو کړې؟ هغوی وویل چې موږ درې تنه مشران لرو او هغو دا ډله له شاوخوا اطرافو څخه راغونډه کړې ده. امر وسو چې دا درې تنه راحاضرسي. فوراً ئې هغه درې تنه راحاضر کړل. دوی ئې بنديان کړل او نورو ته ئې رخصت ورکړ او خوشي ئې کړل. د سوداګر مالونه ئې ټوله بيرته په لاس ورکړل. په دې وخت کې سوداګر دوه مکتوبه راوايستل چې يو د ملک شرکان په خط کښل سوی وو او بل د نزهت الزمان په ليک ليکل سوی وو. د خطو له رويه معلومه سوه چې دې سوداګر همدغه نزهت الزمان پر ملک شرکان باندي خرڅه کړې وه. کان ماکان چې د خپل اکا شرکان ليک وکوت. وئې پېژاند چې د هغه د لاس ليکلی خط دئ. باره ئې خط واخيست او سيده نزهت الزمان ته ولاړ. هورې ئې د سوداګر بيان ورته وکړ. نزهت الزمان چې خط وکوت، خط او سوداګر ئې دواړه وپېژندل.

آبس، خط ئې ملک رومزان او ملک کان ماکان ته ورکړ او سوداګر ئې مېلمه کړ. ښه غوړه ډوډۍ ئې ورلره ورکړه. تر ډوډۍ وروسته ئې ډېر مال هم په سوغات کې ورکړ. خپل مريان او نوکران ئې په خدمت کې ورته ودرول. سوداګر خورا ډېر خوشاله سو او ډېري دوعاوي و ثناوي ئې ورته وکړې. درې ورځې ئې تېري کړې، نور ئې نو اجازه وغوښتله او پر خپله تړه ولاړ. تر دې وروسته نو پاچهانو د غلو هغه درې تنه مشران راوغوښتل او پوښتني ئې څني وکړې. يوه ورته وويل چې زه سارايي سړی يم او زما د اکار وو چې کوچني ښايسته هلکان او نجوني به مي غلا کولې او بيا به مي پر سوداګرو باندي خرڅول. ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېره زمانه مي دا کار وکړ. پای ته له دغه خدای ناترسه سره انډيوال سوم. ځو لوڅګان مو سره راټول کړل او د سوداګرو قافلې به مو لوټولې. پاچهانو ورته وويل چې د ماشومانو په غلاوو کي دي کومه داسي عجايبه پېښه ليدلې ده. که دي ليدلې وي، راته وئې وايه.

سارايي ورته وويل چي د پاچهانو سر دي سلامت وي، تر ټولو عجايبه پېښه خو دا وه چي دوه ويشت کاله پخوا مي په بيت المقدس کي يوه نجلۍ غلا کړه. داسي ښايسته نجلۍ وه چي ګل پوري موښت، خو خيرن بړانګي بړانګي کالي ئې اغوستي ول او يو خيرن ځيري ويري پوړنی ئې پر سر وو. ما دا وليدله چي له کاروانسرای څخه راووتله. باره مي په يو چم غلا او پر اوښ مي سپره کړه. خيال مي نو دا وو، چي دا نجلۍ ليري دښتو ته، هغه ځای ته چي زما عيال پکښې اوسېدی، بوزم. خيال مي وو چي هورې به اوښان پيايي او پوچي موچي به راټولوي. دې نجلۍ خورا ډېري بوغاري وکړې او خورا ډېر ئې وژړل. هيڅ نه ارامېدله. آخر مي يو ځو چپلاخي وهم وهله خو نجلۍ له ژړا نه لوېدله. باره مي دمشق ته بوتله او هورې مي يوه سوداګر ته ورښکاره کړه. سوداګر چي د دې حسن و جمال ته وکتله، باره ئې په سل زره ديناره راڅخه رانيوله. بيا مي نو واورېدله چي سوداګر ښه کالي په واغوستل او د دمشق پاچا ته ئې هديه کړه. پاچا سوداګر ته يو په دوه پيسې ورکړې. دغه بيه پر هغې نجلۍ لا لږ وه.

ملک رومزان او ملک کان ماکان دې کيسې ته داسي حيران تللي دي. نزهت الزمان چي دا نکل واورېدی، اسمان ئې پر سر سره وڅرخېدی، پر سترګو ئې توري پردې راغلې، خپل ورور ملک رومزان ته ئې مخ ورواړاوه او يوه لويه چيغه ئې وکړه چي: "دا هغه ارمچک

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ چې زه ئې په بیت المقدس کې وتښتولم". بیا نو نزهت الزمان هغه ټولې دیدنۍ و خوارۍ ولوړې ووهل وټکول بیان کړل چې د دغه سړي له لاسه پر دې راغلې ول. باره ئې وویل چې د دې سړي وژل خو ما ته داسې روا دي لکه د خپلې پاکې مور شیدې. توره ئې کش کړه او پر سارایي ئې مخامخ ورالا کړه.

سارایي نارې کړې چې: "آپاچهانو! دا ښځه مه پرېږدئ چې ما مړ کړي. زه به د خپل ژوند یو بل عجایب نکل هم درته وکړم". باره، کان ماکان خپلې عمه ته مخ ورواړاوه چې ته ئې پرېږده چې دی نکل وکړي. تر نکل وروسته بیا ستا کار دئ چې هر څه په کوې. نزهت الزمان لاس ونیوی او توره ئې بیرته تېکې ته کړه. پاچهانو سارایي ته وویل چې نکل دې کوه. سارایي ورته وویل چې دا نکل په دې شرط درته کوم چې نور به نو ما بخښئ. دوی هم د بخښنې وعده ورسره وکړه او سارایي نکل شرو کړ.

د سارایي د خیانت نکل

سارایي پاچهانو ته مخ ورواړاوه، وې ویل چې کیسه داسې وه ښه ډېر وخت پخوا یوه شپه خوب راڅخه وتښتېدی. لټ پر لټ اوښتم، هیڅ خوب نه راتلی. شپه دونه راباندې اوږده سوه لکه یو کال. آخر چې سهار سو، راولاړسوم. توره مې راواخیستله، ملا مې وتړله او نېزه مې پر اوږه کړه. د هوسیو په ښکار ووتلم. پر لارې یوه ډله ښکاریان نور راباندې پېښ سول. زما په نیت چې خبر سول، باره سره ملګري او انډېوالان سوو. تلو، تلو، تلو، چې ناڅاپه مو یو اوښمرغۍ (شترمرغ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په سترګه سوه. باره مو پسي ورمنډه کړه. دا دمخه ده موږ په پسې یو. تر ما پښينه مو منډې پسې ووهلې. آخر یو داسي بڼې بیابان ته راورسېدو چي نه یو بوټی پکښې سته او نه یو ډوکی. بس د مارانو پوښهاری او د پېریانانو اوازونه اورو، بل څه نه وینو او نه اورو. اوښمرغی هم راڅخه ورکه سوه، تری تم سوه. په پوه نه سوو چي په هوا والوتله، که په مځکه ننوتله. باره مو د اسانومخ راواړاوه. منګر په داسي توده هوا کي بیرته تګ هم د اسمان خاته وه. هوا داسي توده سوه چي تا به ویل د دوږخ خوله پر دغه دښت راخلاصه سوې ده. په دې ترڅ کي تندي واخیستلو او اسان مو هم له اخه و له ټوخه ولوېدل. مرګ مو په دا خپلو ګناهکارو سترګو ولېدی. په دغه چورتو کي یو، چي نابېره مو له لیري څخه یوه پراخه شنه سمسوره سیمه ولیدله چي یوه خېمه پکښې معلومېدله او د خیمې څنګ ته یو آس هم تړلی ښکارېدی. موږ ته دونه خوشالي پېښه سوه چي مه کوه پوښتنه. باره مو اسان د خیمې پر خوا ورپونده کړل. زه دمخه یم او نور یاران راپسې دي څو دا دئ چمنانو ته ورسېدو. هورې د یوې چینې پر غاړه له اسانو څخه راکښته سوو. ځانونه او اسان مو ښه اوبه او ماړه کړل. ته زما بې عقلۍ ته ګوره، ناحقه د خیمې و خوا ته وررهي سوم. خیمې ته چي ورغلم، ګورم چي یو ښایسته ځوان او یوه پېغله مخې جګه لوړه نجلۍ څنګ پر څنګ ولاړ دي. ځوان ته مي سلام ورواچاوه. سلام ئې رابیا کړ. باره مي پوښتنه ځني وکړه چي: "یااخ العرب! راته ووایه چي څوک یې؟ او دا د څورلسم سپوږمۍ څوک ده؟" ځوان سرکښته واچاوه، بیرته ئې راپورته کړ او پوښتنه ئې راڅخه وکړه چي: "ته څوک یې؟ او دا سپاره چي درسره دي، دا څوک دي؟"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ورته وویل چې: "زه د فرازي زوی حماد یم. په عربو کې ئې زه د پنځو سوو سپرو پر ځای شمېرلی یم. موږ له کور څخه د هوسیو په ښکار راووتلو. تندې واخیستلو او دې خیمې ته راغلو چې ګوندې یو غوړپ اوبه به پیداکړو". ځوان چې زما خبره واورېدله، باره ئې هغې ښکلې نجلۍ ته وویل چې دې سړي ته اوبه ورکه او د خورک چې هم هر څه وي، ورته رائې وړه. نجلۍ د زرکې په شان شانه ورانه رهې سوه. یو آن وروسته ئې د سپینو زرو په جام کې سړې اوبه او په بل لاس کې ئې په یوه غاب کې خرما، شیدې او یو څه د هوسۍ غوښه راوړه. زه د دغې نجلۍ ښایست ته داسې ډوب حیران تللی وم، اوبو او خوړو ته مې خودښکه پام لا سوی وي. بې اختیاره مې تر خوله راووتله:

شاپېرۍ د حسن نه یې ته ئې حوره
مور دې نه سې پر تا ښکلې باندې بوره
سیال دې نسته په څلور کونجه دنیا کې
ګوره؟ ته به ئې پیدا له کومه نوره

او په دې پسې مې دا بیتونه هم تر خوله راووتل:

ښایستې چې ما لیدلې پر دنیا دي
انس وجن او دا نور هر څه چې پیدا دي
ستا تر نوک ده صدقه دا دنیا ټوله
سپلنې دې هم تر ناز و تر ادا دي
چیرې زما دا توری ژبه او ستا حسن
زه لا څه؟ ټول شاعران دې خاک پا دي

باره مې له خوړو څخه یو څو ګولې واخیستلې او ځان مې اوبه هم کړ. بیا مې نو ځوان ته مخ وروا ړوه چې: "اې ښکلې عربه! ما خو خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

حقیقت درته بیان کړ. ستا ښځه هم هیله من یم چي خپل حال راته ووایې". ځوان راته وویل چي دا نجلۍ زما خور ده. ما ورته وویل چي یا دي دا خور ما ته راوبخښه او که نه، تا به هم ووژنم او خور به دي هم راسره بوزم. ځوان یو آن سرکښته ځړولی وو، آخر ئې سر راپورته کړ ما ته ئې مخ راواړاوه چي: "دا چي ځان دي په زړه ورتیا او سپارلي کي نامي وباله، رشتیابه دي ویلي وي. منګر که زما سره زما په دا تش لاس جنګ وکړې. ما مړ کړې او خور مي درسره بوزې، دا پیغور تا ته تر ابده پاتېږي. که رشتیا غښتلی او مېړنی یې، نو ما ته دونه مهلت راکه چي زه هم خپله توره و سپر راواخلم او پر آس سپور سم. هلته به ئې نو زه و ته سره معلومه کړو. که مي مات کړې، دا ټوله ملګري به دي هم تر تېغ تېر کړم او که دي مات کړم، ما به مړ کړې او نجلۍ به په غنیمت کي درسره بوزې". باره مي ورته وویل چي د انصاف خبره خو همدا ده چي دا تا وکړه. آبس، د آس مخ مي راوګرزاوه. د دې نجلۍ مینې چور لېونی کړم. یارانو ته چي راغلم. د دې نجلۍ د جمال او ښایست خبري مي ورته وکړې او د ځوان د مېړاني او کاکه ګۍ بیان مي هم ورته وکړ او دا مي هم ورته وویل چي هغه وایي په یو زر سپرو ئې لا سترګه نه ډکېږي. مقصد پر ما چي په خېمه کي هر څه راغلي ول، ټول مي خپلو یارانو ته بیان کړل او په پای کي مي دا هم ورته وویل چي دا ځوان که د رشتیا هم د زړه ډک سړی نه وای، نو په دې دښت و بیابان کي یوازي په خیمه کي نه کښېنستی.

یارانو ته مي مخ وروګرزاوه او ورته ومي ویل: "اوس که په تاسي کي هر څوک حاضرېږي چي له دغه ځوان سره مقابله وکړې، رامخ ته دي سي. که ئې دغه ځوان وګاټه او مړ ئې کړ، خور دي ئې هم د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي". یاران په دې خبره راضي سول. د جنګ جامې ئې واغوستلې او د خیمې خوا ته وررهي سوو. هورې چي ورغلو، ځوان ملا تړلی پر آس سپور ولاړ دئ. خور ئې په رکاب پوري موښتې ده، پوړنی ئې پرمخ رااېله کړی دئ. پر خپل ورور باندي بېرېږي چي مړ ئې نه کړي او دا بیتونه وايي:

نـــا رینتوب لـــه مېړنو ســـره ښـــا یېږي
په پستۍ کي ژوند پر ژوند نه حسابېږي
چي په چـا کـي وي لـږ تو منـه د مېړانـي
هغـــه هیڅکلـــه لـــه مرګـــه نـــه بېرېـــږي
ســـر بـــه لـــوړ لکـــه نېـــزه د هغـــه چـــا وي
چي په جنګ کي ئې په خرپ تـوره چلېږي

ځوان چي د خپلي خور له خولې دا بیتونه واورېدل، خورا ډېر ئې وژړل. آس ئې ورته باش کړ او دا بیتونه ئې ورته وویل:

د جګړې میدان سختۍ دي سره اورونه
مېړنـــو پکـــښې بـــا یللي خپـــل ســـرونه
مـــا چـــي کلـــه ده دا تـــوره تـــر مـــلا کـــړې
مـــا منلـــي دي د ځـــان او بـــل مرګونـــه
تـــوره تـــل د حـــال پـــه ژبـــه راتـــه وايـــي
سر ښـــنده، خو مـــه پر بـــږده ترشا شـــرمونه

دا بیتونه چي ئې تر خولې ووتل نو ئې خور ته وویل چي که زه مړ سوم. هوښ کوه چي څوک ځان ته پرې نه ږدې. خور ئې ورته وویل: "معاذالله! ته به مړ یې، او ما ته به څوک راتېرېږي!" باره ځوان د خپلي خور له مخ څخه پوړنی پورته کړ. تا به ویل چي د څورلسم سپوږمۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوختله او ټوله دنیا ئې پخپلو شوغلو روښانه کړه. ځوان خپله خور پر تندي مچ کړه. خدای په اماني ئې سره وکړه. باره ئې موږ ته مخ راواړاوه او وې ویل چي: "که مېلمانه یاست، خدای مو راوله چي مېلمستیا درکړم. او که دا ښکلې غواړئ، نو یو یو رامخ ته سئ چي په میدان کي ئې سره معلومه کړو". زموږ له مابین څخه یو سپور وروړاندي سو. ځوان ورته وویل: "نوم او د پلار نوم دي راته ووایه. ما له ځان سره قسم اخیستی چي که د هر چا نوم زما له نامه سره او د پلار نوم ئې زما د پلار له نامه سره یوشی وو، زه به هغه نه وژنم". زما انډېوال ورته وویل: "زما نوم بلال دئ". ځوان ئې په جواب کي دا دوه بیته ورته وویل:

ستا مرگی لکه چې زما په لاس لیکلی
د بخت ستوری دي دا نن ښکاري، لوېدلی
ککری به دي په خاورو کي اوس رغړي
مور دي نسته چي پر تا ئې زړه سوځلی

باره ئې یو پر بل اسونه سره ورپونده کړه. ځوان د نېزې واری پر وکړ، نېزه ئې تر ټټر پوري ووري ووتله. له آسه راولوېد.

باره زموږ له ډلي څخه بل ورووت. ځوان ورته وویل:

که څوک زما سره کوي لړ دښمني
پر مغزي به زما د توري وار مني
خدای زما نېزه ککري ته پیدا کړه
د گرز واري مي هر یو دي سل مني

ځوان د ده خوله هم په یوه آن کي د خاورو ورډکه کړه. دریم ورمخ ته سو دا ئې هم هغې دنیا ته واستاوه. څلرم و پنځم ئې هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرګي په غېږ وروستل. آخر ما له ځان سره فکر وکړ چې له یارانو خوئې خلاص کړم. زه که هم وروړاندي سوم، دغه حال راته ګوري او که وځغلم د عربو قبیلې به مي ملامت کړي چي ملا دي رګه سه، له کوچني هلکه دي رامنډه کړه. زه په دغه چورت کي یم چي د ځوان لاسونه راورسېدل او له زین څخه ئې پر مځکه لاندي راواچولم. توره ئې راته کش کړه چي ومي وژني. زه ئې په پښو کي ورولوېدم. ځوان زه د چوغکي په شان له مځکي څخه هوا ته راپورته کړم. هغه نجلۍ د خپل ورور په غښتلتوب ډېره خوشاله سوه. وړاندي راغله او ورور ئې پر تندي ښکل کړ. ځوان زه په لاس ورکړم چي دی بوزه په یوه سم ځای کي ئې وساته ولي چي اوس ئې موږ ته پناه راوړې ده او زموږ په امان کي دئ.

آبس، نجلۍ زه د لمني تر یوې څنډې ونیولم او لکه سپی داسي ئې کشولم. بیا ئې نو له خپل ورور څخه د جنګ جامې وکښلې. خپلي عادي جامې ئې په واغوستلې. د عاج د لرګي تخت ئې ورته راوړ. دی پر تخت کښېنوست. خور ئې ورته وویل: "خدای دي تل سرخرویه لره. په اور او اوبو کي دي خدای وساته". ځوان د خپلي خور په جواب کي دا بیتونه ورته وویل:

خوښ خوشاله ګرزه زما ښایستې او ښکلي خوري
خدای راسره مل دئ په هر څه کي راته ګوري
سپر یم د غلیم و مخ ته توره سته، نېزه لرم
زه که وم ژوندی د ښمن به لیري لیري ښوري
هر چا چي په بد نظر و تا ته وي کتلي
واری به د توري پر سر خوري زما د لوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

فـرض پـر نارينـه ده د نـاموس و ننـگ سـاتنه
ننگ نـاموس چي نـه لـري هغـه گـرزي مختـوري
کـوږ نظـر کـه چـا لاره زمـوږ ننـگ و نـاموس تـه
خون ئې روا سوی دئ د خدای، رسول په توري

دا بيتونه چي مي واورېدل پر خپل ځان باندي وبېرېدم. خپل بنديگرت ته مي وکتل. حيران ولاړم. بيا مي هغي ښکلي نجلۍ ته وکتل او له ځانه سره مي وويل چي دا ټول مصيبت خو د دغي ښايستې له لاسه راپېښ سو. د دې و جمال و کمال ته هک پک تللی وم. تر سترگو مي اوښکي راغلې او دا بيتونه مي زمزمه کړل:

کـــه دا زړونـــه وه او دا ول ول زلفـــاني
خـورا ډېـري ککـرۍ بـه سـي پرېـشاني
چـي د چـا پـر کـور د عـشق بـلا سـي لنگـه
رنگ بې ژيړ وي، سترگي سرې وچي لباني

تر دې وروسته نجلۍ ولاړه سوه او خپل ورور ته ئې ډوډۍ موډۍ راوړه. ما ته ئې هم ست وکړ. په زړه کي خوشاله سوم او له ځانه سره مي وويل چي داسي معلومېږي چي زما د وژلو خيال ورسره نسته. ډوډۍ چي ئې وخوړه، باره ئې د شرابو جام ورته راووړ. ځوان په می و پياله لگيا سو. دونه ئې وڅښل چي آخر ئې مخ تک سور واوښتی. باره ئې ما ته مخ راواړاوه او وې ويل چي: "اې حماده! زه عباد د تميم زوی او د تغلبه لمسی يم. تا ته خدای نوی ژوند درکړ". ما ته ئې هم يو جام راواړاوه. دا مي پر سر پورته کړ. بل ئې راواړاوه. دا مي هم يوه اينده کړ. دريم، څلرم ئې هم راکړ. ټول مي وڅښل. بيا ئې نو زما سره د انډيوالۍ خبري شرو کړې او قسم ئې راکړ چي خيانت به نه ورته کوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما د یوه قسم پر ځای زر قرآنونه ورته وډبول چې هیڅکله به زما له خوا خیانت و نه ویني. باره ئې خور ته وویل چې ها وریښمیني جامې ورته راوړه چې وائې غوندي. خور ئې جامې راته راوړې او دغه چې اوس مي اغوستي دي، هماغه جامې دي. بیا ئې نو له خپلو اوښانو څخه یو ډېر ښه اوښ راته راکړ او خور ته ئې وویل چې یو عراقی آس هم راته تیار کړي زه له دوی سره درې ورځي واوسېدم. له هغه وروسته ئې راته وویل چې: "حماده وروره! ستا له خوا مي زړه بېغمه سو. اوس نو غواړم یو څه استراحت وکړم. که دي سپاره په سترګه سول چې دې خوا ته راروان ول. بېربېره مه. دا د بنی تغلبه کسان دي او زماسره د جنګ خیال لري. باره ئې توره تر سر لاندي کړه او بیده سو. ما ته شیطان کافر په زړه کي وسوسه راواچوله او د ده د وژلو سودا راولوېده.

آبس، راوغورځېدم او د ده تر سر لاندي توره مي راواخیستله او سر مې غوڅ ورپرې کړ. خور چې ئې زما په کار خبره سوه، داغسې راالاکړه او پر خپل ورور باندي پړمخي ولوېده، کالي ئې پر ځان څیري کړل او دا بیتونه ئې وویل:

ژاړئ ژاړئ اې دوســــــــــتانو ژاړئ ژاړئ
پــه کفــن کــي زمــا دا ښــکلي ورور ونغــاړئ
خانــدئ خانــدئ غلیمــانو خانــدئ خانــدئ
دا ساعت خو تاسي غوښت اوس ئې هم غواړئ
زمــا د ورور پــه مــرګ ناحقــه خوشــالېږئ
تاســي هــم نــه پاتــه کېــږئ، کــه دي ولاړئ

دا بیتونه چې ئې وویل نو ئې پر ما مخ راواړاوه چې: "ولي ؟ خائنه! حرامخوره! ولي دي زما ورور وواژه؟ ولي دي خیانت ورسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ؟ ده خو غوښتل چي تا له ښووښاديو سره بيرته خپل کور ته ولېږي. د دغي مياشتي په سر کي ئې خيال وو چي ما تا ته په نکاح درکړي".
باره، دې نجلۍ توره راواخيستله. څوکه ئې خپلي سينې ته برابره کړه او موټۍ ئې پر مځکه ولګاوه او ځان ئې په ډېر فشار پر واچاوه. د توري څوکه ئې په سينه ننوته او تر ملا ئې راووته او ځای پر ځای مړه سوه.

زما ډېره خوا بده سوه او پر خپل کار ډېر پښېمانه سوم. خو پښېمانۍ څه ګټه نه رارسوله. باره راولاړ سوم او خيمې ته ورننوتلم. هغه شيان مي راټول کړل چي په وزن سپک او په بيه درانه ول. له خيمې راووتم. داسي واهمې او بېري اخيستی وم چي هغه ځوان و نجلۍ مي همداسي پر مځکه پرېښوول او ښخ مي نه کړل. دا نکل تر هغه بل نکل چي د بيت المقدس يوه نجلۍ مي غلا کړه، ډېر عجيب و غريب نکل دئ.

نزهت الزمان چي د ده خبري واورېدې، خښم ئې څو چنده ډېر سو او پر سترګو ئې توره تياره راغله.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه

د شهرزادي کيسه پاته ترسبا سوه

يو سل او پنځه څلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:
نزهت الزمان چي د سارايي دا خبري واورېدلې، نور ئې له طاقته ووتله او توره ئې ورسره لښته کړه، سارايي ئې ځای پر ځای وواژه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاضر مجلس پوښتنه ځني وکړه چي د دې سړي پر وژلو دي ولي داسي بېړه و تلوار وکړ؟ دې ورته وويل چي د خدای سل شکرونه دي وي چي زه ئې ژوندی پرې ايښې يم چي پخپل لاس له خپل غليم څخه غچ واخلم. بيا ئې نو پر مريانو امر وکړ چي د سارايي مړی وباسي او دباندي ئې سپو ته وغورځوي. بيا ئې نو د غلو هغو نورو دوو تنو مشرانو ته مخ ورواړاوه او په هغو کي ئې له يوه څخه چي مريی وو، د نامه پوښتنه وکړه او پر زياته ئې کړه چي: "گوره! رشتيا به وايې، کنه ...".

مريي وويل چي: "زما نوم غضبان دئ" او ورپسې ئې خپل هغه سرگذشت بيان کړ چي د ده او د ملک حردوب د لور ملکې ابرېزه تر منځ پېښ سوی وو. مريي لا خپل حال پوره بيان کړی نه وو چي ملک رومزان توره کش کړه او سر ئې غوڅ ځني پرې کړ او وې ويل: "د خدای حمدوثنا دي وي چي ژوندی يم او د خپلي مور انتقام مي پخپل لاس واخيست". بيا ئې نو د غلو دريم مشر د خپل بيان د کولو له پاره راوغوښت. دا سړی هغه ساروان وو چي د بيت المقدس خلکو له ده څخه اوښ په کراهيه اخيستی وو تر څو ملک ضوء المکان د دمشق تر روغتون پوري ورسوي. خو ده هغه د حمام پر امبارو باندي غورځولی وو. دې سړي چي له ضوء المکان سره خپل تېر سوی حال له سره تر پايه بيان کړ، کان ماکان پر راوغورځېدی او د ساروان سر ئې له تنې څخه هيسته ورغړاوه او وې ويل: "حمد دي وي خدای ته چي له دې خاين څخه مي خپل واری واخيست. ما دا نکل کټ مټ همداسي لکه دغه ناولي چي وکړ، له خپل پلار ضوء المکان څخه اورېدلی وو".

تر دې وروسته نو پاچهانو پخپلو منځو کي سره وويل چي اوس مو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو په زړو کي د هغي بلي مرداري ښځي له وژلو پرته بل ارمان نه دئ پاته چي د دې ټولو زحمتو او مشکلاتو مورينه همدا پليته وه. ځوک به دا راحاضره کړي چي د خپل نيکه او اکا کسات ځني واخلو او د آل نعمان د کورنی له لمني ځخه د پېغور دغه تور داغ ايسته کړو. ملک رومزان ورته وويل چي بله چاره نسته ، بايد هرومرو ئې راحاضره کړو. باره ئې خط وکيښ او دې ښځي ته ئې ورواستاوه. په خط کي ئې ليکلي وه چي: د دمشق او موصِل او عراق هيواد زموږ تر واک لاندي دئ. د مسلمانانو لښکر ماته خوړلې ده او پاچهان ئې نيول سوي دي. ستاسي ځخه غواړم چي د ملک فريدون له لور ملکې صفيې سره ما ته حاضر سئ د نصاراوو له لويانو ځخه چي دي هر ځوک درسره راوستل، هم ستا خوښه ده. لښکر دي نه ورسره راولي ځکه چي په ښاروکي بشپړ امنيت ټينګ دئ او ټوله سيمي زما تر حکم لاندي دي.

دا ليک چي ښځي ته ورسېدی او د ملک رومزان خط ئې وپېژاند، ډېره خوشاله سوه او سمدلاسه ئې د سفر تياري ونيوله او د نزهت الزمان له مور ملکه صفيې او يو ځو تنو نورو لويانو سره رارهي سوه. هله، هله، دا دي بغداد ته را ورسېدل. د پاچهانو استازي ته ئې د خپل رارسېدلو حال ورکړ. ملک رومزان وويله چي ښه به دا وي چي د روميانوجامې واغوندو او دې ښځي ته په دغو جامو کي هرکلی ووايو. په دې ډول به د هغې له مکر و چمبازۍ ځخه په امان کي سو. باره ئې د روميانو جامې واغوستلې. قضی فکان ورته وويل چي په خدای که ما لا پېژندلاست. ما چي ويل تاسي د پرنګي سپاهيان ياست. آبس، رومزان دمخه سو او له يو زر سپرو سره ئې د ښځي هرکلی وکړ. ښځه چي راورسېدله، ملک رومزان له آسه ورته راکښته سو. ښځي چي وليد،

(c) ketabton.com: The Digital Library

وئې پېژندی او په غېږ کي ئې ونیو. په دې وخت کي ملک رومزان ښځي ته په نس کي داسي سوک ورکړ چي نزدې وو پوښتۍ ئې ورماتي کړي وې. ښځی ورته وویل چي دا ولي؟ خبره ئې لا پوره کړې نه وه چي ملک کان ماکان او وزیر دندان او نور سپاره د ښځي او د هغې پر ملګرو راوځرخېدل او هغوی ئې لاس تړلي بغداد ته راوستل. ملک رومزان امر وکړ چي په ښارکي دي جشن جوړ سي. آبس، ذات الدواهي ئې بازار ته راوایستل. د کراستي خولۍ ور پر سر کړې او خوشایي (غوشایي) ئې پر سر ورایښي ول.

جارچي تر شا په پسې وو او جارئې واهه چي: "هر چا چي زموږ پاچهان او زموږ د پاچهانو زامن راوژلي وي، دغه به ئې سزا وي". باره ئې بدن ور دوې شغې کړ او د ښار پردروازه ئې دواړي شغې وځړولې. ملګرو چي ئې دا حال وکوت، ټول مسلمانان سول او ایمان ئې راووړ. وزیر دندان و خپل منشي ته وویل چي دا کیسه په کتاب کي ولیکي چي په آینده کي د نورو له پاره عبرت سي. تر دې وروسته نو ملک رومزان او ملک کان ماکان او وزیر دندان او د هغو نورو خپلوانو په عیش وعشرت کي خوښ خوشاله ژوندکاوه تر څو د اجل قاصدان د روح د قبضې له پاره ورته راغلل او خپل پور ئې پرې کړ.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او شپږ څلوېښتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حیوانانو نکلونه

په دې شپه شهریار پاچا و شهرزادې ته وویل چې نن شپه غواړم د مرغانو او الوتونکو نکل راته وکړې. شهرزادې ورته وویل چې: "پر غبرگو لېمو" او کیسه ئې داسې شرو کړه چې: "اې زموږ بختور او بریمن پاچا! په پخوا زمانو کې یو تاوز (طاوس) وو چې له خپلې مادې یا ښځې تاوزې سره ئې یو ځای د دریاب پر څنډه ځانته ځای جوړ کړی وو. په دې ځای کې د خدای ترابده نور ځناور او وحشي حیوانات هم ول او خورا گڼې وني ئې هم درلودې. دا تاوز به د شپې له خپلې مادې سره د نورو ځناورو څخه د بیرې له اسیته یوې جگې وني ته ختی خو د بل ځای په لټه کې هم ول.

د دې لټې په لړ کې یوه ورځ یوه ټاپو ته ورسېدل چې شاوخوا ئې اوبه وې. ښې پرېمانه ونې و وابښه و مېوې ئې هم درلودې. دوی د ټاپو له مېوو څخه ښې ډېرې وخوړلې د چینو پاکې اوبه ئې پر وڅښلې چې په دې ترڅ کې ناڅاپه یوه هېلۍ را ښکاره سوه چې منډې ئې راوهلې او برابر هغې وني ته وختله چې تاوز ځای پکښې جوړ کړی وو. هېلۍ هم هورې د ځان له پاره یو ځای وټاکه او کراره پکښې کښېنستله. تاوز پوه سو چې دې بتې ته هرومرو کومه حادثه ورپېښه ده، نو ئې پوښتنه پر وکړه او د وارخطایي او تلولیتوب سبب ئې ځني وپوښت؟ هېلۍ ورته وویل چې له ډېره گرومه بیخي لېونۍ سوې او ناروغه سوې یم. گروم مې هم د بنیادم له لاسه دئ. توبه، هی توبه! له بنیادمه به لیري گرزئ. تاوز ورته وویل چې اوس تر موږه پورې راورسېدې. نور ئې غم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مه کوه او مه بېربېږه. هېلۍ ورته وویل چې دا د خدای مهرباني ده چې زه ئې تر تاسي پوري راورسولم. غم وګروم مي لږ څه سپک سو. دې ځای ته چې رشتیا سي، ستاسي سره د دوستۍ او اشنایۍ له پاره راغلې یم.

هېلۍ چې دا خبري وکړې، باره ښځه تاوزه ورنزدې سوه او له دې سره ئې ښه ټینګ روغبړ وکړ او ورته وې ویل چې نور دي نو بېره له زړه وباسه. د بنیادم لاس دلته نه رارسېږي. نه وینې، موږ د درېاب په منځ کي په یوه ټاپو کي یو. بنیادم ته ممکنه نه ده چې تر دې ځایه دي راسي. بېغمه اوسه. منګر ته دي خپله کیسه راته وکه چې د دې بنیادم له لاسه تا ته څه تاوان دررسېدلی دئ. هېلۍ ورته وویل چې اې زما تاوزي خور، زه ګرده عمر په دغه ټاپو کي کراره بېغمه اوسېدمه. نه زه چا ته اړه وم ، نه نور ما ته احتیاج ول. یوه شپه مي د بنیادم شکل په خوب کي ولید چې له ما سره خبري کوي او زه له ده سره خبري کوم. دې شکل راته وویل چې اې ښایستې هیلۍ، له انسانه به لیري ښورې. هوښ کوه چې خطا دي نه باسي. انسان او بنیادم له چمبازیه ډک دئ. حیلې و مکرونه ئې ډېر زده دي. شاعر څه ښه ویلي دي:

سـر تر نو کـه دئ له مـکر و فتنې ډک
هو ښیاران ئې چمبازۍ ته دي هک پک

دا بنیادم داسي چمبازه دئ چې د دریابو کبان په چنګک نیسي، د هوا مرغان په لومه بندوي، پیلان په مکر وچم د ځان تابع کوي. هیڅوک له ده څخه ځان نه سي خلاصولای. نه وحشي حیوانان ځني خلاص دي او نه الوتونکي او نه څیرونکي. زه د خوبه وارخطا راوغورځېدلم، خولې راباندي ماتي وې او له هغې شپې بیا تر نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوري مي زړه ځای ته نه دئ راغلی. وام نه ګانه چي ما ته به هم چم جوړ کړي، په دام به مي ونيسي . په هغه شپه ډېره ناارامه وم په دا سبا ورځ مي هم زړه له شنوختته ډک وو. هيڅ شی مي له لاسه نه کېده. آخر لوړي زور راباندي وکړ. دباندي راووتم. کرار کرار رهي وم. په زړه کي مي ناولی لاس وهل کېدی. آبس، هغه وو چي دې غره ته راورسېدم. دلته مي د يوه غار په خوله کي د زمري ځوان بچی وليدی. ده چي هم زه وليدم ډېر خوشاله سو. زما رنګه رنګه بڼکي چي ئې وليدې، ارنۍ ورته واخيست. راناري ئې کړه چي دلته راسه. زه هم ورغلم. ول نوم دي څه دئ او په ختېه څوک يې؟ ما ورته وويل چي نوم مي هېلۍ دئ او د الوتونکو له قامه يم.

باره ما ورته وويل چي اوس نو ته راته ووايه چي ولي دلته ناست يې؟ د زمري بچي راته وويل چي: "زما پلار دا څو ورځي کېږي چي له بنيادم څخه مي ډاروي. نن ماښام مي د دغه بنيادم شکل په خوب وليد". د زمري بچي چي خپل خوب راته ووايه، کټ مټ زما په شان خوب ئې ليدلی وو. د زمري د بچي خبري چي مي واورېدې نو مي ورته وويل چي: "ياابالحارث![1] ما تا ته پناه راوړې وه چي ته به هغه انسان ووژنې چي ما په خوب ليدلی وو. اوس چي مي ستا واهمې ته وکتله، بېره مي دوه چنده سوه. ته چي د وحشي ځناورانو پاچا يې، ته نو ولي بايد له بنيادم څخه وبېرېږې؟ باره مي د زمري دغه ځوان بچی د بنيادم و وژلو ته ډېر تشويق کړ. هغه وو چي ځوان زمری راولاړ سو، لکۍ ئې يو ډانګ ونيوله، ول ته درځه. دی دمخه دئ زه په پسې يم. تلو، تلو، تلو، څو يوې لاري ته ورسېدو. د لاري پر سر ولاړ وو چي

---

[1] حارث زمري ته وايي، (م. ه).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناڅاپه دوړي سوې. چي ګورو، خر دئ راځغلي، لغتي وهي، خرچلکي کوي، جوتکي غورځوي، په خاورو کي رغړي. زمري له ځانه سره وويل چي دی به هم د بنيادم له بېري دغه علامې او چپه پېړې کوي. باره ئې پوښتنه ځني وکړه چي: "اې شوده حيوانه! په زيي څوک يې؟ او دلته پر څه راغلې؟"

په جواب کي ئې ورته وويل چي: "اې زمور شهزاده! زه په زيي خر يم. له بنيادمه راتښتېدلی او دلته راغلی يم". زمري ورته وويل چي له بنيادمه دي بېره له دې اسيته ده چي وامړ به دي کړي؟" خره ورته وويل چي: "ئيه، صاحبه! له مرګه نه بېرېږم. مګر دې بنيادم يو داسي چل راته جوړ کړی دئ چي راباندي سپر بړي. يو شی دئ چي دوی ئې ځل بولي. خورا درووند دئ. دا مي پر شا راکښېږدي. يو بل شی دئ، دوی ئې تانګ بولي. دا مي پر خېټه راتاو کړي او له ځل سره ئې ټينګ وتړي. زه چي وام خېټه مي وچاودله. يو بله تسمه ده، دوی ئې دُمچی بولي. دا مي تر لکۍ لاندي راوتړي. يو بل شی دئ، دوی ئې اوسار بولي. دا مي پر خوله و مخ باندي راکښېږدي. يو بل خورا بد شی دئ، دوی ئې مَچک بولي. تېره لرګی دئ. په دې مي په دا کونه کونه کي وهي او چيخوي مي. دونه بارونه راباندي چلوي چي ملا مي نزدې ده چي غوټه ماته سي. چي کله کله تر بار لاندي نوک وخورم، په بدو الفاظو مي ښکنځي. چي ورايم او غړانګه وکاږم. پوچي خبري راته کوي او لاحول وايي. کال دوه چي ئې دا کارونه راباندي وکړل او نور نو زما د بدن شيمه ووزي، باره مي پر سقاو باندي خرڅ کړي. هغه خدای ناترسه بيا د اوبو ژي راباندي چلوي. ټول ژوند مي په دغه خوارۍ کي راباندي تېر سي. چي مړ سم نو مي نه ګور وي، نه کفن

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، هيسته مي پر امبارو باندي سپو ته وغورځوي. نو اې زموږ پاچا! تر دې دروندغم به نور څه وي او ولي به زما زړه له شنوخته ډک نه وي؟"

هيلۍ ول، تاوزجانه! دا خبري مي چي د خره له خولې واورېدې. په بدن کي مي برښکي سوې، لړزې واخيستم. باره مي زمري ته وويل چي دا خر رشتيا وايي. باره زمري له خره څخه وپوښتل چي اوس پر کمه روان يې؟ هغه په جواب کي ورته وويل چي نن سهار مي د لمر ختو پر مهال بنيادم وليد، ځني رامنډه مي کړه. ما ول چي يو ځای ځني پټ سم او د دغه بدو انسان له ظلمه ځان خلاص کړم او دغه دئ چي پر تاسي باندي پېښ سوم. خره چي دا خبري وکړې، باره ئې نو غوښته چي له زمري څخه رخصت واخلي چي په دې وخت کي بيا د کښې له خوا دوړي راپورته سوې او داسي معلومېده چي يو شی راځغلي. خره چي دوړو ته وکتل، باره ئې لو ناره وکړه او وې رايل هر، هر، هر. يو گړی چي وسو، آس رابشکاره سو. هغه حيوان چي شاعر د هغه په باره کي ويلي دي:

هم د ننگ دئ هم د جنگ هم د ځغستا دئ
طلبگار ئې شهسوار، خان و پاچا دئ

آس راځغلي څو زمري ته راورسېدی. زمري ورته وويل: "اې ستر حيوانه! د چا له قامه يې؟ او په دې دښت کي دي د ځغستا سبب څه دئ؟" هغه ورته وويل چي: "زما نوم آس دئ او له انسانه راتښتېدلی يم" زمري حيران سو او ورته وې ويل: "د تېښتي خبري مه کوه. ستا له دې قد و قوارې ، له دې قوت و طاقت سره دا خبري نه ښايي او د شرم خبري دي. دا څه وايې؟ ما په دا کوچني بدن له ځان سره پټېيلې وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي له انسان سره وګورم، حمله پر وکړم، نوکي نوکي ئې کړم، غوښي ئې وخورم، د دغي خوارکۍ هېلۍ له زړه څخه د هغه بېره وباسم او پرې ئې نږدم چي له خپل کور و کلي څخه لیري ولاړه سي. تا خو زما زړه بیخي رامات کړ او له خپله عزمه دي یو مخ پښېمانه کړم. ته چي په یوه لغته هغه وژلای سې، خو هغه ستا څخه ستا په دې انه و تنه نه بېرېږي. د دې اسرارو په حقیقت مي خبر کړه".

آس وخندل، ول اې ملک زاده! توبې کاږه، توبې. زما دې تن وبدن ته خو دي فکر دئ. زما قوت و طاقت خو وینې. منګر دا انسان داسي چمبازه دئ او داسي له فتنو څخه ډک دئ چي خدای دي له ازموینښته وساته. یو شی ئې جوړ کړی دئ چي دوی ئې (کړه) بولي. دا کړه زما لاس و پښو ته راواچوي او پر یوه غټ مېخ باندي مي وتړي. زما څخه لکه په دار ځړول سوی شی، د خپل ځان واک واخیستل سي. نه پرېوتلای سم، نه کښېنستلای سم، نه تښتېدلای سم، نه خوله اچولای سم، نه ځان خلاصولای سم او نه د ده له فرمانه ځان ایستلای سم. بیا نو کله چي ئې زړه سي چي پر ما باندي سپور سي، د خپلو پښو د ایښوولو له پاره ئې له اوسپني څخه د کړۍ په رقم دوه شیان جوړ کړي دي، دوی ئې (رکابونه) بولي، یو بل له څرمني څخه جوړ سوی دروند شی دئ، دوی ئې (زین) بولي. دا رکابونه او زین راباندي کښېږدي او په دوو تانګونو ئې زما پر خېټه و بغلو باندي ټینګ وتړي. په خوله کي د اوسپني یوه ټوټه چي دوی ئې (واګي) بولي، راکښېږدي. دا اوسپنه بیا له دوو تسمو سره تړلې وي، چي دوی (کیزه) یا (ملونه) ورته وایي. آبس، چي راباندي سپور سو، دغه کیزه په لاس کي ونیسي او ځغلوي مي. په رکابو مي پر بغلو باندي چیخي. په غمچینه مي پر کوناټو باندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهي. داسي ټينګ وهل راکوي چي کوناټي او بغلونه مي تغمه تغمه سي.

آه، زموږ شهزاده! د دې انسان يو ظلم نه دئ چي پر ما ئې کوي. په ژوند خو مي په دغه ډول ځغلوي او ډبوي. کله چي زوړ سم او له ځغاستي وسپارلې شخه ولوېږم. بيا مي نو پر اسپوان يا ژرندګړي باندي خرڅ کړي. دا خداى ناترسه بيا شپه و ورځ ژرنده راباندي ځرخوي. چي د دې کار توان هم راپکښې تمام سي، بيا مي نو پر څرمن جوړوونکو، چي دوى ئې (دباغان) بولي، وپلوري. هغه مي ووژني، پوست مي راڅخه وباسي، لکۍ راڅخه پرې کړي. له پوسته مي څرمن جوړه کړي. د لکۍ له وريښتانو مي غلبېلونه او مچ شړوني جوړ کړي.

ځوان زمري چي د آس دا خبري واورېدې، ډېر خښم ورغلی، آس ته ئې وويل چي ته څه وخت له دې انسانه راجلا سوی يې؟ آس ورته وويل چي دا نن ماپښين قضا ځني راوتښتېدم. دی راپسي ګرزي. د آس او د زمري دا خبري لا نه وې تمامي سوي، چي د کښې له خوا بيا دوړي راښکاره سوې او د دوړو له منځه اوښ راووت. سړپه، سړپه، سړپه راځغلي. نارې و غرغړې ئې جوړي کړي دي او تر موږ پوري راورسېد. ځوان زمري چي د ده و غټې بدنې ته وکتل د انسان ګومان ئې پر راغلی او پر راوغوځېدئ چي سره ځيري ئې کړي.

ما ورته وويل چي دا انسان نه دئ، دا اوښ دئ او ښايي له بنيادم څخه دي راتښتېدلی وي. تاوزه وروره، تا ته دي وويل سي، موږ لا په دغو خبرو کي وو چي اوښ موږ ته نزدې راغی. زمري ته ئې سلام واچاوه. زمري ئې سلام ورعليک کړ او دې ځاى ته د راتګ سبب ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني وپوښت. اوښ په جواب کي ورته وويل چي: له انسانه راتښتېدلی يم. زمري ورته وويل چي ته خو بايد په يوه لغته انسان هغي بلي دنيا ته واستوې. ته څرنګه په دې دومره غټ بدن او اندامو ورڅخه راتښتېدلی يې؟ اوښ ورته وويل چي اې زموږ د پاچا زويه! له انسان څخه بې له مرګه څوک خلاصېدلای نه سي. دی زما پزي ته يو شی راواچوي چي دوی ئې واښ (مهار) بولي. پر مخ او سر باندي مي هم څو واښکي راوتړي چي د دوی په ژبه اوسار ورته وايي. د واښ يو سر کوچني هلک ته په لاس ورکړي . دغه کوچنی هلک ما په دې لويه انه وتنه پورته و کښته کشولای سي. درانه بارونه راباندي ايښوولای سي. لويو او اوږدو سفرونو ته مي بېولای سي. په شپو شپو، په ورځو ورځو مي تر اندازې زياتو سختو کارو ته امر کولای سي. دا خو لا پرېږده، چي زوړ سم، يا مي هډ مات سي. ساتي مي نه، دوا و درمل راباندي کوي نه. بس سمدستي مي پر قصاب باندي خرڅ کړي. هغه مي حلال کړي. غوښي مي پر اشپز او پوست مي پر دباغ وپلوري.

اې زموږ د پاچا زويکه! د انسان د جبروستم خبري تمام نه لري. داسي ظلم راباندي کوي چي پوښتنه ئې مه کوه. زمري ورته وويل چي څونه موده کېږي چي ځني راتښتېدلی يې. اوښ ورته وويل چي فقط يو ساعت به کېږي چي ځني رامنډه مي کړه. دی اوس هم راپسي ګرزي چي پيدا مي کړي. اې زموږ ځوان پاچا! پرې مي ږده چي پر دې ښېي بيابان وګرزم. زمري ورته وويل چي ته لږ تکيه سه. بيا به ئې وګورې چي څرنګه ئې ستا په مخ کي کولمې پر ډاګ وراچوم. څرنګه ئې ستا په مخ کي غوښي خورم. څرنګه ئې ستا په مخکي هډونه په غاښو ورماتوم. څرنګه ئې د بدنويني ستا په مخکي چښم. اوښ ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل يا ابن السلطان! زه ولا پر تا هم بېرېږم چي يو څه در ونه کړي. د دې انسان خورا ډېر مکرونه وچمونه زده دي. شاعر څه ښه ويلي دی:

انسانان ټول له ځيلمي بد کاران دي
په ښکاره دي وي دوستان پټ دښمنان دي
د يتيم د مال په شان په خوله خواږه دي
خو خوړونکې د دوزخ لورته کاږه دي

ده لا دا شعر پای ته نه وو رسولی چي د هاخوا يو خوار بوښکی، اسکېرلی پر ملا کړوپ گردی سړی راښکاره سو. يوه کڅوړه ئې په شا ده. په دې کڅوړه کي د ترکاڼۍ سامان او اته دانې تختې دي. يو دوه کوچني ماشومان ئې تر لاس نيولي دي او زموږ پر خوا راروان دي. آه، تاوزه وروره! ما خو چي ورته وکتل، نزدې وو چي له ډاره مي زاره چاودلې وه. له ډېره وهمه څخه بوڅه راواوښتم. ځوان زمری ورولاړ سو چي ورسره وگوري.

دی چي نزدې وروړسېد، ترکاڼ شين د خندا ورته ولاړ او په ډېره غوړه ژبه ئې ورته وويل: "اې ستر پاچا! پاک خدای دي ورځ و شپه په خير لره. قوت وطاقت و شجاعت دي خدای زيات لره. ته به کوې خدای به کوي، ما ته به له هغي بدي ورځي څخه نجات راکوې چي د ظالمانو او ستمگرانو له خوا راباندي نازله سوې ده. ما خو بې له تا څخه بله پناه پيدا نه کړه". باره نو ترکاڼ زمري ته په ژړا سو. پر سر ئې خاوري باد کړې او شکايتونه ئې ورته وکړل. زمري چي د ده شکايتونه و ژړا و بوغاري واورېدې، نو ئې ورته وويل چي تا ته خو به پناه درکړم، منگر دا راته ووايه چي دا ظلم د چا له خوا درباندي سوی دئ او ته پخپله يې څوک؟ ما خو ستا په شان ښکلی، په ژبه پوه څوک پخپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمر نه دئ ليدلی. ستا کسب و کار څه دئ؟ ترکاڼ ورته وويل چي اې د ځناورو سلطانه ! زه ترکاڼ يم او د بنيادم له لاسه په غاو راغلی يم. دغه بنيادم پر دې خوا راروان دئ او که خدای کول سبا سهار به تا ته راورسېږي. زمري چي د بنيادم نوم واورېد. باره له چتې ووت، غړومبی ئې سو. تر سترګو ئې د قهروغضب بڅرکي راوغورځېدل او ورته وې ويل چي په خدای مي دي قسم وي چي نن شپه خو ټوله ورته ګوډه کړم. سترګه به پر سترګه کښېنږدم. ټوله شپه به ويښ ورته کښېنم. پلار ته تر هغو پوري ګام لا ولاکه ورواخلم چي خپل مقصد ته و نه رسېږم.

بيا ئې نو ترکاڼ ته مخ ورواړاوه او ورته وې ويل: "زه دا ستا لنډي قد او لنډي ګامو ته ګورم، د ځوانمردۍ له اسيته مي تکليف نه درباندي پېرزو کېږي او ګومان مي نه سي چي ته دي زموږ ځناورو په ګام راسره ولاړ سې. دا راته ووايه چي ځې چيري او نيت دي کومي خوا ته دئ. ترکاڼ ورته وويل چي ستا وزير پړانګ ته روان يم. دی غوږېدلی وو چي بنيادم پر دې خوا راروان دئ. نو پر ځان باندي سخت په ډار سوی وو. برايې ئې ما ته څوک رالېږلی وو چي ورسم او ده ته يوه خونه ورجوړه کړم. دی به په دې خونه ننوزي او د بنيادم لاس به نه وررسېږي. د ده ايلچي چي ما ته دا حال راووړ، نو مي دا يو څو تختې او خپل سامان راواخيست اوس د ده خذمت تهورروان يم. ځوان زمري چي دا خبري واورېدې، پړانګ ته ئې هم درد راغی او هم ئې کست په وسو. باره ئې ترکاڼ ته وويل چي له دې تختو څخه به اول ما ته خونه راجوړوې، بيا نو پړانګ ته تللای سې. ترکاڼ ورته وويل چي اې د ځناورو اميره! زه تا ته شی نه سم درجوړولای. اول

(c) ketabton.com: The Digital Library

باید پړانګ ته ورسم او کار ئې ورخلاص کړم، بیا به هغه دئ تا ته هم داسي خونه درجوړه کړم چي د دښمنانو څخه پټښې خوندي واوسې. زمری پر ترکاڼ وروغورځېدی او غوښته ئې ټوکي ورسره وکړي او په څېپړه ئې وواهه. ترکاڼ بوخ راواووښت.

زمري ته خندا پر ورغله او ورته وې ویل چي: "ترکاڼه! ته په دې بې سېکه بدن باید له بنیادم څخه وبېرېږې". ترکاڼ ته ډېر خښم ورغی منګر په خوله ئې څه و نه ویل او خبره ئې وزغمله. باره ده هم وخندل او زمري ته ئې وویل چي نه مي پرېږدې، سمه ده، زه به هم اول تا ته خونه درجوړه کړم. آبس، تختې ئې راواخیستې. اندازه ئې کړې. د زمري پر مېچ برابره خونه ئې ورجوړه کړه. دروازه ئې ارته ورپرېښوول. شاوخوا ئې سوري ورکړل. ښه کلک مېخونه ئې پر ووهل. باره ئې زمري ته وویل چي دې خوني ته ورننوزه چي څرنګه ده؟ خوښه دي ده کنه؟ زمری ډېر خوشاله سو. د سوندخ و دروازې ته چي ئې وکتل، په نظر کوچنۍ ورغله. ترکاڼ ورته وویل چي ته ورننوزه. ځان دي سره ورټول او ګونجلک ونیسه. زمري هماغسي وکړه او ورننووت. ترکاڼ ورته وویل چي ته دي لکۍ هم درټوله کړه اوپه خونه کي کښېنه چي زه وګورم چي له لکۍ سره هم په خونه کي ځایېږې. که نه؟

ترکاڼ د زمري لکۍ سره ورټوله کړه او په سوندخ کې وردننه کړه او سمدلاسه ئې دروازه پسي وتړله او مېخونه ئې پر ټکوهل. زمري وربرغ کړه چي: "اې ترکاڼه! دا خونه دي بیخي کوچنوټې جوړه کړې ده. دروازه خلاصه که، چي درووزم. ترکاڼ ورته وخندل چي خدای خبر چي ته به بیا له دې ځایه راوزې. باره ئې ورته وخندل چي دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

خونه نه ده، دا مې ته په قفس کې بندي کړې. ته خورا بد ځناور يې. زمري ورته وويل چې: "ورو‌ره! دا ته څه وايې؟" ترکاڼ ورته وويل: "اې ناولې ځناوره! له هغه څه څخه چې ته ډارېدلې، د هغه په لاس کښېوتې. نوري خبري ګټه نه لري".

اې تاوزه! زمری چې پوه سو چې بنيادم همدا دئ او دا هماغه موجود دئ چې ده په خوب ليدلی وو او پلار ئې هم له ده څخه ډېر ډارولی وو، خورا سخته واهمه ورولوېده. زه يو څه ليري ورته ولاړه وم او کتل مي چې نور به څه پېښ سي. چې ګورم، ترکاڼ لوی غار وکيندی او د زمري قفس ئې پکښې کښېښوو. د سرپاله ئې بوټي و خاشې پر کښېښوولې او اور ئې ورواچاوه. زمري مکوټ پکښې وسوځېد. ما دوې پښې خپلې وې، دوې مې پور کړې، رامنډه مې کړه. نن دوهمه ده چې د شي څکه مې نه ده کړې او د بنيادم له بيري په تېښته کې يم .... کيسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه

د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او اووه څلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

اې زموږ ستر ټولواکه! تاوز چې د هېلۍ خبري واورېدې، داسي منګ ورته ولاړ، خو هيلۍ ته ئې وويل چې موږ او تاسي اوس په دې ټاپو کي د بنيادم له ازاره په امان يو. شاوخوا مو اوبه دي او له هوا پرته بله لار نسته. نو بنيادم به دلته څه راز راورسي. بېغمه کښېنه چې خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ و تاسي ناره اورېدلې ده او خيرخيريت دئ. هېلۍ ورته وويل چي له پېښي خو تېښته نسته خو ډېره بېرېږم چي وام څه خطر راته پېښ نه سي. تاوز ورته وويل چي دلې زموږ سره پاته سه. که موږ ته څه پېښېدل، نو تا ته به هم پېښ سي. زموږ په تندي کي چي څه ليکل سوي دي، هغه هرومرو پېښېږي. د چا چي اجل پوره سي، بيا نو نه راګرزي. دوی په دغه خبرو کي وه چي يو وار دوړي سوې او لکه يو څوک چي د دوی خوا ته راځغلي. هيلۍ خو له ډېره وهمه لو چيغه وکړه او ځان ئې درياب ته واچاوه. دوړي چي سره کښېنستلې، يوه هوسۍ راښکاره سوه . د هيلۍ او تاوز زړه يو څه پر پوښتۍ سو او بېره ئې له زړه ووتله. تاوز و هېلۍ ته وويل چي پر موږ ئې يو مرګ تېر کړ او ته ئې وينې چي هغه هوسۍ ده او زموږ خوا ته راروانه ده. هوسۍ د بېري شی نه ده. خپل واښه او بلګونه خوري، نور په چا کار نه لري. دوی لا خبري پوره کړي نه وې چي هوسۍ ورته راورسېدله او د هماغي درختي تر سيوري لاندي ئې ساه واچوله يا د چا خبره دمه ئې وکړه. يو څه چي هوسا سوه، يوه هېلۍ او تاوز ئې وليدل. باره ورته راغله او سلام ئې ورواچاوه او ورته وې ويل چي: "نن پر دغه ټاپو باندي برابره سوم. ما پخپل ټول ژوند کي داسي شين کوړم نه وو ليدلی". باره ئې د دوستۍ لاس هيلۍ او تاوز ته ورکړ او هغو هم ومانه. زياتي ئې نو خاطر جمع سو او خپل خورک و چښنګ ئې په ګډه سره کاوه.

څو ورځي وروسته يو کښتۍ چي لار ئې ورکه کړې وه ، دغي ټاپو ته راغله. خلک له کښتۍ څخه راکښته سول او په ټاپو کي سره تيت سول. په دې وخت کې پر تاوز و هېلۍ و هوسۍ سترګي ولګېدې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوسۍ ځني منډه کړه، تاوز ځني په هوا سو. هيلۍ خواره پر مځکه پاته سوه. دې خوا و ها خوا ته ئې وځغستله. آخر د خلکو له خوا ونيول سوه. دې خوارکۍ نارې ووهلې خو ګټه ئې و نه کړه. خلکو هېلۍ ووژله او له ځان سره ئې يووړه. تاوز چې د هېلۍ حال وليد، له ټاپو څخه کډه سو او وې ويل چې رشتيا چې له پېښې څخه تېښته نسته. که دا کښتۍ نه واى راغلې، زموږ د هېلۍ جدايي نامـمکنه وه. دا خوارکۍ ډېره نېکه او صادقه وه. باره تاوز په هوا سو او هوسۍ ته ورغی. روغبړ ئې سره وکړ. هوسۍ د هېلۍ په باب پوښتنه ځني وکړه. تاوز ورته وويل چې: "هغه خوارکۍ د دښمن لاس ته ولوېده. زما له دې ټاپو څخه زړه مات سو". باره ئې په هېلۍ پسي ډېري اوښکې تويي کړې او دا بيتونه ئې وويل:

بـې لـه تـا مـو هـر بـاڼو د سترګو خـار دئ
بېلتــون نــه دئ سـم مرګــی راتــه تيـا ر دئ
ژونـدون سخت سـو بې لـه تـا ، ګـوزاره ګرانـه
زړه مــو نــور لــه هوســو څخــه بېــزار دئ

د هوسۍ هم ډېره خوا بده سوه خو تاوز ته ئې له ټاپو څخه د کډه کېدو مشوره ور نه کړه. آبس، تاوز و هوسۍ په ټاپو کې پاته سول خو د هېلۍ غم ئې له زړه نه ووت. هوسۍ و تاوز ته وويل چې دا ټول مصيبت د انسانانو له لاسه راته پېښ سو. دوی دې ټاپو ته راغلل او د دوستانو تر منځ د بېلتون او د هيلۍ د مرګ سبب سول. له دې توکم څخه بايد ځوک ليري اوسي او له مکر و فتنې څخه ئې بايد ځانونه وژغوري. تاوز ورته وويل چې زما يقين دئ چې د دې د وژني اصلي سبب د تسبيحاتو پرېښوول وو. ما به هر وخت ورته ويل چې دا تسبيحات دي مه پرېږده. ما به ورته ويل چې بېرېږم چې د تسبيحاتو پرېښوونه به دي د هلاکت

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبب سي. د خدای مخلوق باید تل په تسبیحاتو باندي مشغول واوسي. هر وخت چي له تسبیحاتو څخه غافل سو، له هلاکت سره به مخامخ سي. هوسۍ چي د تاوز خبري واورېدې، ورته وې ویل چي: "تا ته دي خدای اجرونه درکړي چي نېکه لار چا ته ورښيې". باره نو په تسبیحاتو مشغوله سوه. وايي چي د هوسۍ تسبیحات داسي ول چي: "سبحان الديان ذی الجبروت والسلطان". په کتابو کې راوړي دي چي وايي د خدای یو دوست په غرو کي په عبادت مشغول وو. په دغه غره کي یوه جوړه کوتري هم اوسېدلې. دې عابد به خپل خواړه پر دوو برخو وېشلې وه.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او اته څلوېښتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

عابد خپله رزق و روزي پر دوو برخو وېشلې وه. یوه برخه ئې پخپله خوړله او بله ئې کوترو ته ورکوله. تل به ئې د کوترو د نسل د ډېرېدو دوعاوي کولې. کوتري هم له دې غره څخه بل ځای ته نه تلې. پر عابد باندي راټولي سوي کوتري زیاتره تسبیح ویونکي کوتري وې. د کوترو تسبیحات دا دي: "سبحان خالق الخلق وقاسم الرزق وبانی السماوات و باسط الارضین". کوترو له خپلو بچیانو سره تر هغو پوري په دې غره کي ژوند کاوه تر څو چي عابد مړ سو او دوی هم مخ پر ښارو او کوڅو ونیو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پرهېزګاره شپون نکل

د نکلچيانو له خولې روايت دئ چي وايي په يوه غره کي يو شپون وو. دا شپون يو ډېر په زړه پاک، ديندار‌ه او هوښيار سړی وو. ټوله ورځ به ئې خپل پسونه او مېږي پوولې او په شيدو او وړيو ئې خپله ګوزاره کوله. وايي چي په دې غره کي خورا ډېري ګڼې درختي او ځنګلونه ول. په دغو ځنګلو خورا ډېر ځنګلي ځناور او وحشي حيوانان اوسېدل خو په شپانه او د هغه په پسو او مېږو ئې کار نه درلود. شپون په دغه غره تل ارام و اسوده ګرزېدی. څرنګه چي ډېر نېک عمله سړی وو او تل ئې د خدای په طاعت و عبادت ځان مصروف ساته، ځکه ئې د دنيا په کارو کي زړ نه واهه. څه موده وروسته دا شپون ډېر سخت ناروغه سو او بيخي له ښوره ولوېد. نو ئې د هغه غره په يوه غار کي ځانته ځای واچاوه. رمه به ئې سهار څړ ته ووتله او ماښام به بيرته د دغه غار خولې ته پنډه سوه. وايي چي خدای تعالی غوښته چي پخپل دغه بنده يو ازمويښت وکړي. نو ئې يوه ملايکه د يوې ډېري ښکلي ښځي په بڼه ورته راولېږله. ملايکه د شپانه مخي ته کښېنسته.

شپانه چي دا ښځه وليدله چي د ده و مخ ته ناسته ده، باره ئې بدن په لړزېدو سو او پوښتنه ئې ځني وکړه چي: "ښځي د څه له پاره دلته راغلې يې؟ زما و ستا تر منځ خو پېژندګلوي هم نسته. نه ستا احتياج په ما مانده دئ او نه زما دا په تا". ملايکي ورته وويل چي: "اې ځوانه! زما حسن و ښايست ته نه ګورې، زما خوشبويي نه درباندي ځي، ښځو ته د نارينه وو په اړتيا نه پوهېږې. زه بايد ولي تا ته رانه سم؟ او ولي بايد

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د وصال ارزو و نه کړم؟ زه پخپله خوښه او د خپل زړه په غوښتنه دلته راغلې یمه. اوس چي هیڅوک بل دلته نسته، غواړم چي په دې غره کي له تا سره واوسم. ستا د ژوند ملګرې سم او که ته زما سره یو ځای سې، ناروغي به دي درڅخه ولاړه سي او بیرته به روغ رمی سې. له ښځو سره که دي د یو ځای ژوند خوند وکوت، بیا به پر خپل هغه ژوند باندي ډېره پښېماني وکړې چي په جره ګی، کي دي تېر کړی دئ. دا یو پند دئ چي درته ومي وایه". شپانه ورته وویل چي: "اې، شیطاني چمبازي! زما څخه لیري ښوره. نه مي ستا پر خبرو باور راځي، نه به تا ته درنزدې سم او نه مي ستا وصال ته حاجت سته. د هر چا په زړه کي چي ستا مینه ولوېده، د آخرت برخه ئې سپکېږي او که چا د آخرت مینه قبوله کړه، ستا څخه لیري کېږي. ته هغه څوک یې چي اولین و آخرین دي دواړه تېرایستلي دي. افسوس پر هغه چا چي ستا په دام کښېوزي". ملایکي ورته وویل چي: "مه شوده کېږه. ما ته مخ راواړوه. زما ښایست و جمال ته وګوره. زما وصال غنیمت وګڼه. هغه کار وکړه چي تر تا وړاندي اولنو کړی دئ. اولني حکیمان او پوهان چي هم ئې تر تا تجربه ډېره وه، هم په عقل کي تر تا هوښیاران ول، بیا ئې هم له ښځو څخه داسي بېزاري نه ښکاره کوله لکه دا ته چي ئې ښکاره کوې. هغوی ښځو ته ځان نزدې کاوه. دې کار هغوی ته نه په دنیا کي تاوان رساوه، نه په آخرت کي. ته هم له خپلي کږې لاري څخه راواوړه چي یو څه د ښهاني ورځ ووینې".

شپانه ورته وویل چي: "زما له هغه څه سره جوړه نه ده چي ته ئې راته وایې. ما هغه ترک وهلي دي. په دې مي پرې ایښي دي چي ته غولوونکي یې، څوک خطاباسې. نه دي پر عهدوپیمان باور سته، نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي له چا سره وفا کړې ده. خورا ډېري بدۍ ستا په دې غوږو خبرو کي پټې دي. ډېر نېکان دي غولولي دي او پر ځان دي مين کړي دي. هغو ټولو آخر پښېماني کړې ده. زما ځخه ولاړه سه ځکه تا د نورو د فساد له پاره ځان جوړ کړی دئ". شپانه دا وويل او خپل کوسی ئې پر سر راکش کړ او د خپل پروردګار په ذکر مشغول سو. ملايکي چي د ده کلک يقين او ټينګه عقيده وليدله، نو ځني ولاړه سوه او اسمانو ته وختله. دې غره ته نژدې يو کلی وو. په دې کلي کي يو خورا ښه پرهېزګاره سړی اوسېدی. دې ښه سړي خوب وليد چي يو چا ورته هاتفي ږغ وکړ چي تا ته نژدې په پلاني غره کي يو نېک سړی پروت دئ. ورسه او د هغه په خدمت کي واوسه. دا سړی سهار غره ته رهي سو. پر لاري ګرمۍ په عذاب کړ، باره د يوې وني تر سيوري لاندي کښېنوست. په دې ځای کي د اوبو يوه چينه وه. ده هم ځنګ ورته واچاوه چي ځان هوسا کړي. په دې وخت کي ناڅاپه د هوا مرغان او د غره وحشي ځناوران دې چينې ته د اوبو ځښلو يا اوګاه له پاره رامات سول. خو ځرنګه چي د چينې پر غاړه دا عابد سړی ناست وو، نو بيرته به وتورېدل او ولا به ړل. عابد له ځانه سره وويل چي زما ناسته خو دلته د دغو مخلوقاتو د تندي سبب سوه. د هغي ورځي له بازخواسته ځخه وبېرېدی چي د کلي کسات به له ښکره وري اخيستل کېږي. باره په ژړا سو او خپل ځان ئې ملامت کړ او دا بيتونه ئې زمزمه کړل:

خدايه ستا په دې جهان کي که يو پاک دئ سل ناپاکه
ما پر لاري برابر کړې له بې لارو امان راکه
زه دي داسي ژوند نه غواړم چي تر مرګه به ګمراه يم
مرګی سل ځله بهتر دئ تر بې لاري ژوند و ژواکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

آبس، په ژړاندو سترګو رارهي سو څو تر شپانه پوري ورسېد. شپانه ته ئې سلام واچاوه. هغه علیک ورته ووایه او پوښتنه ئې څني وکړه چي ته و دا ځای؟ ما ته خو هیڅ بنیادم تر اوسه پوري دلته نه دئ راغلی. ته څرنګه راغلې؟ عابد ورته وویل چي: "په خوب کي یو چا ستا د دغه غار نښاني راکړه. ما ته امر وسو چي درته راسم او زه هم دا دئ راغلم". شپانه د ده له خبرو څخه ډېر خوشاله سو. دواړه په هماغه غار کي د خدای په عبادت مشغول سول. د مېږو په شیدو او د پسونو په غوښو ئې ګوزاره کوله. په دنیا کي له مال و اولاده مجرد پاته سول څو د یقین مقام ته ورسېدل.

کیسه چي تردې ځایه راورسېدل، شهریار پاچا وویل: "اې شهرزادي! زه خو دي بیخي ډېر د زاهدانو لاري ته وهڅولم. د ښځو او نجونو پر وژلو دي پښېمانه کړم او د خپلو ناوړو عملونو له اسیته ځان ملامت بولم. اوس که دي د مرغانو کم نکل مکل زده وي، هغه راته وکړه". شهرزادي ورته وویل چي: "اې زموږ نېکمرغه پاچا! د نکلو په کتابو کي راغلي دي ...".

د هېلۍ او کیشپ نکل

یوه ورځ د اوبو یو مرغه په هوا سو. اوبو ته ئې کتل او وئې لیدل چي یوه ډبره اوبو راایستې ده. مرغه له هوا څخه راټا سو او پر دغه ډبره ودرېدی شاوخوا ئې وکتل چي ګوري یو بویناکه شی اوبو راایستی دئ. رائې ووړ، رائې ووړ او دغي ډبري ته تکیه سو. مرغه چي ورته وکتل، دا بویناکه شی مړ بنیادم وو چي پر بدن باندي ئې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

توري او نېزې ټپونه ليدل کېدل. مرغه له ځانه سره وويل چې دا هرومرو يو ناولی ظالم سړی وو. خلکو وژلی دئ او له شره ئې ځان خلاص کړی دئ. هېلۍ و دې بويناکه مړي ته اريانۍ اخيستې ده چې ناڅاپه له هوا څخه ټپوسان و باښې و پکي باښې راښکاره سوې او پر دې بويناکه مړي ئې غوټې راووهلې. هېلۍ چې دا حال وليد، وبېرېده، له ځانه سره ئې وويل چې ياره، ښه به دا وي چې دا ځای پرېږدم. باره په هوا سوه په داسي ځای پسي ئې کتله چې له دغو مرداريو او ځيرونکو و وحشي مرغانو څخه ليري او گوښه وي. تله، تله، تله څو د اوبو په منځ کي ئې يوه درخته په سترگه سوه او پر کښېنستله. خپله مېنه او وطن ئې ډېر ارمان سو. ول خدايه! غم او واهمه دي تل له ما سره مله کړې ده. هر ځای چې ولاړه سم، دوی سم راپسې وي. خوښ خوشاله ناسته وم. دغه بويناکه جسد اوبو راووړ. ما چې ويل دا به زما رزق و روزي وي او خدای به رالېږلې وي. هغه رزق وروزي مي دې ځېرونکو مرغانو راځخه وتروښوله. ما ته د خدای پر اوېجه باندي بل څه پاته نه سوه چې ژوند په وکړم. خو هوښياران بايد و نه غولېږي. هر چا چې پر دې نابوده باندي اعتماد وکړ، د مرگ تر ساعته به په ناپوهۍ کي ډوب وي. تر هغه ساعته پوري چې په خاورو کي ئې کښېږدي. دوستان او خپلوان ئې خاوريورباندي واړوي. د مېړنو له پاره د دنيا پر مصيبتو باندي تر صبر و تحمل بل ښه شی نسته.

هېلۍ په دغه چورتو او خيالو کي ډوبه وه چې ناڅاپه له اوبو څخه يو نر کيشپ راووت. مرغه ته نږدې راغی او سلام ئېورواچاوه او ورته وې ويل چې اې ښاغلې! ولي له خپلې مېنې څخه راليري سوی يې؟ مرغه ورته وويل چې پر مېنه مي دښمنان راتوی سول. هوښياران خلک

(c) ketabton.com: The Digital Library

له دښمنانو سره د لیدو کتو زغم نه لري. شاعر څه ښه ویلي دي:

پـــر دنیـــا چـــي انـــسان نـــه وو ، پـــا چهي وه د اســـانو
ژوي ټولـــه ســـره ورونـــه ، خوشـــالي وه پـــر خوارانـــو
دا شرير چي رانـازل سو ، بد مرغۍ ئې کړلي تيتي
ظلم خپـور سو پـر مرغـانو ، جبر و زور سو پـر کبـانو
دښـــمنۍ ئـــې وکرلـــې ، عـالمونـــه ئـــې تـــالا کـــړل
پـه اوبو و پـه هـوا کي ، ټپـک سو ورک د مظلومـانو
دا بد مرغه که واکمن وو ، تـا بـه پـرې نـږدي اوبـو کي
مـا بـه کـښته لـه هـوا کـړي ، الـوۍ بـه سـم اورو کـي

کیشپ چي په حال پوه سو، نو ئې هیلۍ ته وویل چي زه به له دې وروسته پر تا باندي پام کوم او درڅخه لیري کېږم به نه. ما اورېدلي دي چي په دنیاکي له وطن څخه تر جدایي بل هیڅ دروند مصیبت نسته. د هوښیارانو په نظر د دې مصیبت علاج اول صبر و تحمل دئ او بیا نو له سپېڅلو او رښتینو کسانوسره ناسته و ولاړه ده. زه هیله من یم چي زما خبري به ستا خوښي سوي وي او ما د یوه خذمتګار دوست په توګه ومنې. هېلۍ چي د کیشپ دا عالمانه وینا واورېدله نو ئې ورته وویل چي حقیقت هم دا دئ چي ما له خپلي ابایي مېني او له خپلو یارانو څخه د بېلتون زهر او د مرګي لذت څکلی دئ. هوښیاران باید د غم او ماتم پر وخت له دوستانو څخه مرسته وغواړي او د وفا له څښتنانو سره ملګرتوب وکړي. صبر او زغم ولري ځکه چي صبر ډېر ښه خوی او خصلت دئ او د زمانې په لوړ و ځوړ کي د چا له زړه څخه بېره ایسته کوي. کیشپ ورته وویل چي تشویش او اندېښنې دي له تا لیري وي، رشتیا هم بدي اندېښنې د چا ژوند پر نیمګور دروي او مېړانه له

(c) ketabton.com: The Digital Library

منځه وړي. هېلی ورته وویل چي زه هر وخت د زمانې له حادثو څخه په وهم و اندېښنه کي یم. کیشپ چي دا خبره واورېده، ورته رانژدې سو او پر تندي ئې مچ کړه او ورته وې ویل چي د الوتونکو ټولی هر وخت ستا څخه مشورې اخلي. ته څرنګه غم ته په زړه کي لار ورکوې؟ هېلی په دغه وخت کي په هوا سوه او هغه ځای ته ولاړه چي د انسان بوېناکه جسد پکښې پروت وو. هماغې ډبري ته چي ورسېده، هورې ځای وو، جولا نه وو. د بوېناکه جسد فقط یو څو هډوکي پراته وه او باښې و ټپوسان پر خپله تړه تللي ول. چابک بیرته کیشپ ته راغله او د دښمنانو د تګ حال ئې ورته بیان کی او ورته وې ویل چي اوس نو بیرته خپلي مېني ته ځم چي خپل دوستان و یاران ووینم. له خپل وطن څخه چاره نسته. آبس، کیشپ هم ورسره رارهي سو. په هغه ځای کې داسي څه و نه لیدل چي د چا دي تراه ځني وسي، یا دي ځني وډارېږي. د هېلی تندی سره وغوړېدی او سترګي ئې روښانه سوې او دا بیتونه ئې وویل:

شکر دي وي خدایه چي ژوندی او پر خپل کور یم
ناسته له دوستانو سره خوښه له هر لور یم
تل دي دا جونګړه وي ودانه په خپلوانو
لیري دي غمونه وي له دوست او عزیزانو

څه سر دي پرله ګرزوم، کیشپ هم په هغه ټاپو کي ځانته ځای جوړ کړ او د خوښی، خوشالی، عیش او عشرت شپې و ورځي ئې تېرولې چي ناڅاپه یوه ورځ په هوا کي یو وړی شهین رابښکاره سو او هېلی ئې پخپلو منګولو کي پورته کړه. هېلی چي وکتله چي اجل او وخت و وعده ئې رسېدلې ده نو ئې تن و تقدیر ته ورسپاره. وایي چي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې د هلاک سبب د تسبيحاتو پرېښوول وه. د دې تسبيحات داسي وه: (سبحان ربنا فيما اغنى وافقر).

پاچا شهرزادي ته وويل چي په دې نکل خو دي زه نور هم د زهد و تقوا لور ته ورپوري وهلم. اوس که دي د وحشي ځناورانو کومه کيسه ميسه زده وي راته وئې کړه. شهرزادي ورته وويل: "پر غبرګو سترګو!"

د ګيدړي او شرموښ نکل

وايي چي په پخوا زمانو کي يوه ګيدړه او شرموښ يو ځای سره اوسېدل. انډيوالي ئې ښه ډېره اوږده سوه. دې شرموښ به هر وخت پر ګيدړي باندي ظلم کاوه خو ګيدړي به بيا هر وخت دی و دوستۍ او ښې ګوزارې ته راباله او ورته ويل به ئې چي که ته دي دا ظلم پرې نږدې او زما حق پر ځای نه کړې، خدای به دي د بنيادم په لاس ورکړي. د هغه خورا ډېر چلونه او چمونه زده دي. په هوا کي مرغان ښکارولای سي او په اوبو کي کبان نيولای سي. غټي غټي ډبري ماتولای سي. له غرو څخه ئې ښارونو ته وړلای سي. ته د انصاف لار واخله، ظلم پرېږده. تا ته به هم خدای خير درپېښ کړي.

شرموښ د دې خبري نه منلې او په قهر ئې جواب ورکاوه. يوه ورځ ئې ورته وويل: "ستا ئې د لويانو او مشرانو په کار څه کار؟" بيا ئې نو يوه داسي ټينګه چپلاخه يا څپېړه پر مخ ورسره کړه چي ګيدړه خواره بوڅه راواوښته او بېسده سوه. يو وخت چي پر هوښ راغله، نو ئې په خندانه خوله له شرموښ څخه عذر وغوښت او دا بيتونه ئې ورته وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

که تکلیف سي در ته پېښ د دوست له خوا
او بیا وروسته په عذرونو سي گویا
چا ته بویه چي ئې عذر ور منظور کړي
عذر نه منل بتر دي تر گناه
دا خبر له اولنو څخه راپاته
کوړ مغزی توره هیڅ نه خوري د هیچا

شرموښ چي دا بیتونه واورېدل، نو عذر خو ئې ومانه منگر ورته وې ویل چي بله ورځ به دا بې معنا خبري ما ته نه کوې. دا خبري تا ته هیڅ گټه نه سي رسولای. یو کار چي تا ته گټه نه رسوي، هغه مه کوه.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او نهه څلوېښتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

شرموښ گیدړي ته وویل: کومه خبره چي تا ته گټه نه رسوي، مه ئې کوه او کوم څه چي تا نه خوشاله کوي، مه ئې اوره. گیدړي ورته وویل چي بالکل سمه ده. ستا نصیحت به په غوږکي ټینگ ونیسم او هیڅکله به ستا له رضا پرته هیڅ کار هم و نه کړم. پوهانو ویلي دي چي چا پوښتلی نه یې، جواب مه ورکوه. کوم ځای ته چي چا بللی نه یې، مه ورځه. هغه کار چي گټه نه لري، مه ئې کوه. ظالمانو ته د نصیحت خبري مه کوه ځکه ستا د پند و نصیحت پر ځای به ظلم و مشقت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دربانديِ راولي. شرموښ چي د ګيدړي خبري واورېدلې، نو مخامخ خو ئې ورسره وخندل منګر په زړه کې قسم ورته واخيست چي که نن وي که سبا، دغه ګيدو انا به هرومرو وژنم. خو ګيدړي بيا د شرموښ د ظلمونو په مقابل کي له صبر و زغم څخه کار اخيست او له ځانه سره به ئې ويل چي د ظلم پاى وران دئ. ظالم به آخر تاواني کېږي او ناپوه به آخر پښېمانه کېږي. څوک چي له خدايه وېرېږي، شا ئې مځکي ته نه رسېږي. انصاف د اشرافو کار دئ او په دنيا کي تر ادب ښه خوی بل نسته. غوره لار دا ده چي له دې ظالم سره ګوزاره وکړم. ظالم ته خداى پخپله سزا ورکوي. باره نو ګيدړي و شرموښ ته وويل چي بنده چي خداى ته توبه وکاږي، خداى ئې توبه قبلوي. ما اريانې له ناپوهی څخه تا ته نصيحت کاوه. که په دې خبر سې چي ستا څپېړي زه څونه خوږ کړې يم، ولچي دستي مي وبخښې. دې چپلاخي که څه هم زما ماغزه راخبر کړه، خو ګيله او شکايت نه کوم. څه ښه ئې ويلي دي چي: "شيخ فريده، خاموشي دي بهتري ده". د دوستی څپېړه که څه هم په اول سر کي ترخه ده خو مېوه ئې بيا خوږه ده.

شرموښ ورته وويل چي دا وار خو مي وبخښلې، منګر زما له خښمه به ځان ساتې، امر به مي منې. ګيدړي ورته وويل چي پر دواړو سترګو ئې منم. دا ګيدړه به هر کله په واهمه کي وه. يوه ورځ ګيدړه د انګورو يو باغ ته ولاړه. د باغ په دېواله کي ئې يو سوری په سترګه سو. له ځانه سره ئې وويل چي دا سوری بې څه نه دئ جوړ سوی. ښه به دا وي چي له دې سوري څخه څوک ځان ليري وساتي. اولنو ويلي دي چي که دي په مځکه کي سوری وليد، لار ځني چپوه. هوښ کوه چي پښه پکښې کښېنږدې. که دي کښېښووله، د هلاکت سبب به دي سي. وايي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښخوا به ځينو خلکو د مړې ګيدړې پوست له پروړو ډک کړ. په باغ کې به ئې يو ځای ودراوه. مخ ته به ئې انګور ورته کښېښوول. نوري ګيدړي چې به دغه ځای ته ورغلې په دام کې به بندي سوې. ګيدړې فکر وکړ چې د دغه دېواله سوری هم له دغه راز داموځخه يو دام دئ. باره ګيدړه په ډېر احتياط سره ورو ورو دېوال ته نژدې سوه او هغه سوري ته ئې وکتل. چې ګوري، د سوري تر شا يو ژور ډب دئ چې د باغ ښتن د وحشي حيوانانو د نيولو له پاره کيندلی دئ. ګيدړه له ډب څخه ليري ودرېدله او د خدای شکر ئې پر ځای کړ چې د دې په زړه کي ئې بېره ورواچوله او همدا بېره د دې د نجات سبب سو. له ځانه سره ئې ووېل چې خدای دي وکړي چې د دې ناولی دښمن شرموښ پکښې ولوېږي او تر هغه وروسته به نو دا د انګورو په باغ کې يوازي ګرزي او خپلې چړچې به کوي. باره ئې سر وښوراوه او له خوشالۍ څخه شنه د خندا ولاړه او په خنداکي ئې دا بيتونه هم زمزمه کړل:

دا به څرنګ نېک ساعت وي چې دښمن مې بند په دام وي
له خوښيه به نځېږم ټول ژوندون به مې ارام وي
وا همې به تښتېدلې، انديښنې به په فرار وي
مخ به تک تور د دښمن وي، په عالم کې به بدنام وي
هوسونه به رادرومي، زما و لور ته زما و کور ته
عيش ونوش به مي نصيب وي بختوري به ايام وي
که دا باغ دئ کې مېوې دي تصرف به مې ټول خپل وي
څه به خورم، څه به ښند مه شکرانه به د طعام وي

دا بيتونه چې ئې ووېل، باره تر شرموښ پوري په منډه راغله او ورته وې ويل چې خدای دي بخت بيداره کړ او له غيبي خزانو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر یوه باغ پېښه سوم. دا ټوله غیبي شتمني او بې تکلیفه رزق وروزي دي خدای پر تا باندي مبارک ولري. شرموښ ورته وویل چي دا باغ دي څرنګه پیدا کړ. ګیدړي ورته وویل چي د انګورو پر یوه باغ پېښه سوم چي څښتن ئې مړ سوی وو. چي ورننوتم او دا رنګارنګ مېوې مي د درختو پر ښاخو څوړندي ولیدلې، ... د شرموښ خولې اوبه وکړې او د ګیدړي خبره ئې په خوله کي وروچه کړه، ول درڅه چي ورځو. باره ګیدړه دمخه سوه او شرموښ په پسې سو. د باغ د دېواله سوري ته چي ورسېدل، ګیدړي پښه ونیوله او شرموښ ته ئې وویل چي دردمخه سه. شرموښ چي په سوري کي پښه کښېښووله، درز ئې سو، په ډب کي ولوېد. ګیدړي چي شرموښ په ډب کي بند ولید، نو دابیت ئې ورته وویل:

هی توبه! د حرص له زوره خلک اچوي په دام کي
د دنیا طلب ئې ړوند کړي خوله ئې ډکه په حرام کي

بالا نو له ډېري خوشالۍ څخه پرله وڅرخېده او دا بیتونه ئې ورسره زمزمه کړل:

شکر شکر دي وي خدایه چي مي غوښت هغه دي را کړل
په همت دي مېړنۍ کړم، دښمنان مي نیمه خوا کړل
آرزوګاني مي پوره سوې، امیدونه مي غوړېږي
ما یو جام تش کړی نه دئ، ساقي نور ډېر راعطا کړل

باره نو د ډب څنډې ته ورنږدې سوه چي ګوري شرموښ په سرو اوښکو پروت دئ. دې هم سر ورسره پټ کړ او وئې ژړل. شرموښ ورته وویل چي دا اوښکي دي د زړه سوي دي اوکه ... ګیدړي سمدلاسه ورته وویل چي قسم مي دي په هغه خدای وي چي ته ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ډب ته وراچولی یې، چې زما ژړا خو د زړه سوي له اسیته نه ده. ژړا پر دې راغله چې دا ته ولې لا تر دې ګړیه ژوندی پاته یې. افسوس مي پر دې دئ چې ته پخوا لا ولې دې ډب ته نه وې لوېدلی. که ته زما سره تر شناخت پخوا دې ډب ته لوېدلی وای، ما به ولې دونه دیدنۍ او شواخونونه لیدلای. شرموښ ورته وویل چې: "اې پلیتي! ژر ورسه او مور مي راخبره کړه .ګوندي هغه مي له ځاه څخه دروباسي". ګیدړي ورته وویل چې ته خپل حرص دې ځاه ته اچولی یې. د راوتلو امید نور له زړه باسه. نه دي دي اورېدلي چې وايي: "من لم یفکر فی العواقب لم یامن المعاطب" معنا دا چې: "څه کړې، هغه به ریبې".

شرموښ ورته وویل چې تا خو زما سره مینه و محبت لاره، زما سره دي دوستي کوله او زما له قهره څخه ډارېدلې. اوس ته ما ته زما د خپل بد عمل سزا مه راکوه. هر څوک چې کمزورو ته د مرستي لاس وغځوي، خدای تعالی به ډېر عوضونه و اجرونه ورکړي. شاعر څه ښه ویلي دي:

له کمزوري سره مرسته مکافات لري بې شانه
دا خبـر مـي اورېـدلي لـه پوهـانو ده، جانانـه
د مجرم سزا دغـه، چې شرمنده وي په عـالم کي
کـه چا عفـوه ورتـه وکـړه، وبـه کـړي ګټـه پرېمانـه

ګیدړي ورته وویل چې: "اې بې عقله ځناوره او اې ناپوهه وحشي! خپل ظلمونه دي لکه چې هېر سول. خپل کبروغرور دي لکه چې له یاده ووت. نه دي دي په یاد چې له ډېره کبره به دي هیڅوک په سترګو نه لیدل. تا پر خپلو زېردستانو باندي کله هم رحم کړی وو؟ زه به د شاعر دغه پندونصیحت ولې له زړه باسم چې ویلي ئې دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عفوه ښه ده، بخشش ښه دئ، زې پر سر سترګو منم
خو پر تېر د ظالمانو مه ږدئ هيڅکله مرهم
دا لوی ظلم پر انسان دئ، لو جفا ده، لو ګناه ده
که چا رحم و شفقت کاوه پر مار و پر لړم

شرموښ ورته وويل چي: "اې پر ما ګراني! ما ته د تېرو ګناهونو جزا مه راکوه. عفوه خو د خدای د دوستانوخاصه ده او احسان خو يوه لويه سرمايه ده. شاعر ويلي دي:

بخت به ويښ د هغه چاوي، کاميابي به ئې په خوا وي
پر عاجز چي شفقت کړي، د ښوزلو همنوا وي

څه سر دي پرله ګرزوم. شرموښ خورا ډېري توري تپي وکړې او ګيدړي ته ئې ډېري زارۍ و جګۍ وکړې او ورته وې ويل چي له دې کندي څخه ئې وباسي، خو ګيدړي ورته وويل چي: "اې چمبازه! له دې کندي څخه د راوتلو خيال له سره وباسه. دا کنده ستا د خپلو عملو مکافات دئ". بيا ئې نو په خندا ورته دا بيتونه وويل :

چي پرون دي وه کرلي نن ئې وربه حاصل
عاقبت به وي همداسي د ناپوه د جاهل
پر دښمن که دي لاس برسو فرصت مه باسه له لاسه
دا خبره مي زده کړې ده له خپل پير کامل

شرموښ ورته وويل چي ما خو ستا څخه د يارۍ تمه درلوده او فکر مي نه کاوه چي ته به مي دې کندي ته ورواچوې. باره ئې تر سترګو اوښکي راتوی سوې او په ژړا کي ئې ورته وويل:

ما ول ته به مي، پخپل مهرو کرم ونازوې
هی افسوس ته مي د لاسه لا تور مخ راتوروې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګيدړې ورته وويل چې اې ناپوه دښمنه! دا څه پېښه سوه چې ته له هغه تکبر و ستمګرۍ څخه د عاجزۍ او پښېمانۍ دې حال ته راغلې. ما چې ستا سره د دوستۍ خبرې کولې، هغه خو مې ستا د ظلم و ستم له ډاره کولې. داسې نه وو چې ما د زړه له کومې غوښتل چې ستا سره دوستي وکړم. اوس د خدای احسان دئ چې ته ئې په غم و بلا کې ګرفتاره کړې. شاعر څه ښه ويلي دي:

کــــه چــــا واخيـــــستله تـــوره د ســـــتم
عاقبـت بـه کـړي خپـل ځـان بانـدي کـړم
د ستم دوران يـو څـو ورځـي دئ پـوه سـه
ژونـدون نــه پــايي پــه مِکــر و پــه چــم

شرموښ ورته وويل چې اې ځوانمرده ځناوره او اې هوښيار وحشي! دا د دښمنۍ خبرې پرېږده. زما و ستا د پخوانۍ اشنايۍ په خاطر زما په خلاصېدو کې مرسته راسره وکړه. ولاړه سه، يوه رسۍ راوړه. يو سر ئې په يوه درخته پورې وتړه او بل سر ئې ما ته راوځړوه. چې له دې کندې دروختلم، زما ئې ستا سره وعده چې خپل ټول هست و نېست به تا ته دروبخښم. ګيدړې ورته وويل چې: "ګرګه، بله چاره دې نسته بې له مرګه". خبرې نورې مه اوږدوه. بې فايدې خبرې ګټه نه دررسوي. خپل کړه دې در په ياد که، خپل مِکر دې در په زړه که. او ته لا ودرېږه، سختۍ لا نورې درته ګورې. د ډېرو سنګسارېدل دې لا هم په مخ کې دي. د دې دنيا سختۍ چې درباندې تېرې سې، د هغې دنيا سوځې لا هم درته ګورې، د دوزخ لمبې لا هم درته انتظار باسي.

شرموښ ورته وويل چې: "يا اباالحصين! له زړه څخه دې کينه و

(c) ketabton.com: The Digital Library

بغض وباسه. د دوستۍ لار را واخله او پوه سه چي هر چا چي يو څوک له مرگه خلاص کړ، گويا ټول جهان ئې له مرگه وژغوره. دښمني و فساد دي اور واخلي. پوهانو له فساده کرکه کړې ده. تر دې به زيات فساد څه وي چي زه په دې کنده کي پاته سم او د مرگي په غېږ ورسم او ستا دي په وس پوره وي چي ما له دې کندي دروباسې.گيدړي ورته چي اې ظالمه خدای ناترسه! ما ته ستا د دې ظاهري غوړي ژبي او د باطن له خباثت څخه د هغه باز کيسه را په ياد سي چي له زرکي سره ئې چم و دروه کړې وه. شرموښ ورته وويل چي د باز و زرکي کيسه څه راز وه؟ گيدړي ورته وويل چي يوه ورځ د انگورو باغ ته ولاړم . غوښتل مي چي يو څه انگور وخورم. چي گورم، يو باز دئ پر زرکه باندي غوټې وهي او غواړي چي ښکار ئې کړي. زرکي ځني الا کړه او خپلي ځالي ته ولاړه او هورې پټه سوه.

باز ورغی د غار په خوله کي ورته ودرېدی او وربږغ ئې کړه چي: "اې بېعقلي! ما چي ته په دښت کي وليدلې چي په دانه پسي گرزېدلې. زړه مي دربانديوسوځېدی او دا دئ اوس مي يوه لمن دانې راټولي کړي دي او تا ته مي راوړي دي چي وئې خورې. تا راڅخه الا کړه. زه ستا د دې تېښتي په سبب پوه نه سوم. راووزه او هغه دانې چي مي درته راوړي دي، وئې خوره. زرکي چي دا خبري واورېدلې، زړه ته ئې ولوېدله او له ځالي څخه راووتله. د دې راوتل وه او د باز پر حمله وه. ټينگه ئې په منگولو کي ونيوله.

زرکي ورته وويل چي: "دغه دي ها ياري و دوستي وه؟ دغه دي ها دانې وې؟ ما ستا پر دروا‌غو باندي باور وکړ او ته مي اوس غوښي خورې. پوه سه چي دا غوښي به خدای ستا په نس کي زهر کړي". باز

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې پر خبرو غوږ و نه نیو او بڼکې ئې ورتاشي په تاشي (تار په تار) کړې او خواره کی. ئې مړه کړه او وئې خوړه. باره ګیدړي شرموښ ته وویل، هر چا چې بل چا ته کوهی کیندلی وي، آخر پخپله پکښې لوېږي. تا زما سره د چم و خطا ایستلو لار اخیستې وه، آخر دي پخپله پښه پکښې وښوئېدله. شرموښ ورته وویل چې دا د اناګانو کیسې و متلونه پرېږده. ته څه ما ته زما د بدیو خبري کوې. د هغو بدیو سزا مي همدا بس ده چې په دې کنده کي په دغسي بدحال کي پروت یم. زما پر حال خو زما د سر د دښمنانو لا زړه سوځل کېږي. ته اوس یو کار وکړه چې سل کاره وارزي. ما د دې کندي څخه دروباسه. تا نه دي اورېدلي چې دوست به دي وژړوي او دښمن به دي وخندوي. ما خو چې پر تا ظلم کاوه، نو په زړه کي خو مي بد نه وه دربانديي پېرزو. په زړه کي خو دي دوست وم. هوښیارانو ویلي دي چې دوست باید د دوست په ژغورلو کي زیار وباسي او ښه دوست تر رورور لاهم چا ته نزدې وي. که ته مي له دغه جنجاله څخه وژغورې، دونه مال و دنیا به درکړم چې تر مرګه به ئې تمامه نه کړې. داسي چمونه وچلونه به دروښیم چې تر دې باغ به سل کوټې ښه باغونه په پیدا کړې. پر داسي خوږو مېوو به پېښه سې چې خوله به دي تر قیامته پوري په خوږه وي.

ګیدړي پر وخندل او ورته وې ویل چې عالمانو خو ښه ویلي دي. دا خو رشتیا دي چې دوست به د دوست په ژغورلو کي کوښښ کوي. منګر زه ستا و عقل ته اریانه تللې یم چې پر دا دونه ظلم و ستم باندي چې پر ما دي کړی دئ، اوس لا هم ما په دوستانو کي شمېرې؟ ما ته د انګورو د باغو د پیداکولو چمونه راښیې؟ که ستا داسي چمونه زده وای، پخپله به دي د ځان غم خوړلی وای او دا بده ورځ به نه درباندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

راتللای. ته هغه چا ته ورته يې چي پخپله ناروغ وي او بل چا ته د روغېدو علاج ورښيي.

شرموښ چي د ګيدړي دا خبري واورېدې، پوه سو چي د مرستي تمه بې ځايه ده. باره په ژړا سو او وې ويل چي تر اوسه مي چي هر څه کړي دي، له ناپوهۍ مي کړي دي. که له دې بلا څخه خدای دا واري خلاص کړم، نور مي توبه ده او بيا به بد نه کوم. تر ځان کمزوري به نه ځوروم. يوه ګودړۍ به واغوندم، په غره کي به له ځناورانو څخه ګوښه يو ځای کښېنم. که مي چا ته کوم خير رسېدی، خو وررسوم به ئې او له محتاجانو سره به مرسته کوم او که نه وو، د خپل خدای عبادت به کوم. آبس، سر ئې پټ کړ او په ژړا سو. دونه ئې وژړل چي آخر د ګيدړي زړه پر وسوځېدی او د ده په توبه کښلو باندي خوشاله سوه. باره ئې کندي ته شا وروګرزوله او خپله لکۍ ئې ورو ځړوله.

شرموښ تر لکۍ ټينګه ونيوله او ځان ته ئې ورکش کړه. ګيدړه هم درز سو، لاندي ورولوېدله. ګيدړه چي کندي ته ورولوېدله، باره شرموښ سترګي پر راغتي کړې، ول: ولي دي پر ما رحم نه کاوه؟ سختي و تندي خبري دي راته کولې. آخر، زه خو دي یاروم. شکر دي وي خدای ته چي ته هم زما په رنګ سوې. پوهانو ويلي دي چي: "مه کوه په ما، و به سي په تا". باره نو شرموښ دا بيتونه ورته وويل:

ولي غوزاره سوې، ګيډو انا ! چا دي سوې
د زمرو په لاس کي کښېوتي بندي سوې
تا د بل له لاسه ډېر شکايت وکړ
خو آخر خپله اخته په دا خواري سوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو وایه چي ظلم وو چا کړی؟
اوس پوهېږې چي دا چیري زنداني سوې؟

تر دې بیتو وروسته ئې گیدړي ته وویل چي اوس نو مجبوره یم چي تا تر ځان دمخه کړم. دمخه تر دې چي زه مړ سم، تا به هم د مرگي په غېږ ورولم. گیدړي فکر وکړ، چي له دې کورخراپي سره خو په بلا کښېوتم. اوس نو باید له خدای راکړي عقل څخه کار واخلم او خپله ټوله هوښیاري په کار واچوم چي د دې سرکوزي له زوی څخه ځان خلاص کړم. پوهانو ویلي دي چي اوښکي د مصیبت پر وخت ښه علاج دئ:

چي په ښوی پیاله کي ولوېږي مېږی
په زور نه سي راختلای روغ رمی
چارناچار به له حیلې څخه کار اخلي
کنه، نه خېژي له پښې څه دا اغزی

باره گیدړي ورته وویل چي اې امیره! زما پر وژلو باندي تلوار مه کوه. عجله د شیطان کار دئ. دا کار مه کوه. پښېمانه به سې. که ما ته وخت راکړې او زما پر خبره غوږ ونیسې، که خدای کول دواړه به له مرگه نجات ومومو. خو که دي زما پر وژلو باندي بېړه وکړه، دواړه به په دغه کنده کي مړه پراته یو. شرموښ ورته وویل چي: "اې پلیتي چمبازي! ووایه چي زما و ستا د نجات لار کومه یوه ده؟ او مهلت د څه له پاره غواړې؟" گیدړي ورته وویل چي زما نخشه داسي ده چي اول خو به ته زما سره بد نه کوې. بد خو لا څه چي د لاسه به ښه راسره کوې. ځکه ما ستا توبه واورېدله چي پر تېرو کارو دي پښېماني کوله، د هغو له بابته خواشینی وې او افسوس دي کاوه، د دوستانو له ازارولو دي هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

توبه وکښله. دا مي هم ستا له خولې واورېدله چي که له دې کندي څخه خدای نجات درکړ، نور به نو خوږې مېوې او انګور نه خورې. د تقوا لار به اخلې، نوکان به دي پرې کوې، غاښونه به دي کاږې، ګوډړی به اغوندې او خدای ته به نزدې کېږې. ستا دې خبرو زما پر زړه باندي د رحم اوبه تویي کړې او سره له دې چي ستا د وژلو په لټه کي وم، خو چي ستا توبې ته مي وکتله، پر ځان مي فرض وګڼله چي له دې مصیبت څخه دي خلاص کړم. نو هغه وو چي خپله لکۍ مي کندي ته د دې له پاره دروځړوله چي ته لاس پر ونیسې او له کندي راووزې. منګر ته له خپله زوره ناخبره وې، د دې پر ځای چي ځان له کندي راوباسې، زه دي د ځان و خوا ته داسي په زور او قوت کش کړم چي ما فکر کاوه لکۍ به مي اوس غوڅه په بېخ کي پرې سي. اوس دا دئ زه و ته دواړه په دې کنده کي بند پاته سوو او په داسي بلا اخته سوو چي خلاصېده ورڅخه مشکله ده. منګر که ته زما خبره راسره ومنې نو بیا د خدای په فضل دواړه له دې مصیبته څخه خلاصېدلای سو. په دې شرط چي تر نجات وروسته نو ته پر خپله خبره ودرېږې او توبه دي ماته نه کړې. بیا به نو زه و ته بیرته سره یاران سو. شرموښ ورته وویل چي: "ستا خبره څه ده، چي وئې منم؟"

ګیدړي ورته وویل چي ته د شا پر پښو جګ ودرېږه. زه به ستا پر اوږو باندي وخېژم او ځان به د کندي ژۍ ته ورنزدې کړم او له کندي به ووزم. بیا به نو تا ته رسۍ راوځړوم، ته به پر هغې باندي راوخېژې. شرموښ ورته وویل چي زما ستا پر خبره باور نه راځي. پوهانو ویلي دي هر چا چي د نامردانو په خوله وکړه ګویا ځان ئې وغولاوه او د ازمویلي بیا ازمویل خو آخر پښېماني ده. په دې باب شاعر څه ښه ویلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي:

ازمويلي مي ستا نيت دئ ستا کارونه
تجربې دي رابښوولي ستا مکرونه
په بلاوو، په ژړاوو به اخته سي
که چا ومنل دا ستا چټل پندونه
اورېدلي به دي وي له اولنو څه
"د دښمن اول کلام پسې تېپونه"

گيدړي ورته وويل چي مه کوه، بد گومان د ايمان زيان دئ او ښه گومان د ځوانمردانو کار دئ. اوس ښه لار دا ده چي زه و ته د خپل خلاصون په فکر کي سو. تر دې چي دواړه مړه سو، بهتره به دا وي چي د يوې چارې او علاج په فکر کي سو. بد گومان له زړه وباسه. تې داسي فرض کړه چي تا زما په خوله وکړه او زه له کندي څخه ووتلم. نو به يا تا ته رسۍ راوړم چي له کندي څخه پر راوخېژې، يا به داسي وي چي ستا سره به خيانت وکړم، ځان به خلاص کړم او تا به دالته پرېږدم. نو دا خو ممکنه نه ده چي زه دي بيا د ښهاني ورځ ووينم. ستا نېکي به زما د پښو پاى پېچک وي او ځان به ځني خلاصولاى نه سم. په کتابو کي راغلي دي چي: "الوفاء مليح،والغدر قبيح" معنا دا چي: "ښه وي، بد دي ورک سي. وفا خوږه ده او جفا ترخه". ښه لار دا ده چي ته پر ما اعتماد وکړې. زه هم داسي خوږلې شومه نه يم. د دنيا په ښه و بد پوه يم. اوس ژر کوه، وخت تنگ دئ.

شرموښ ورته وويل چي که څه هم پر تا مي باور نه کېږي خو په دې پوه يم چي تا زما توبه واورېدله او زما د نجات په فکر کي سوې. اوس به نو زه ستا خبره ومنم. که دي چم وخطاايستل راسره وکړل، دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چم به خدای ستا د هلاک سبب کړي. آبس، شرموښ پر دوو پښو جګ ودرېدی. ګیدړه ئې په چوچوغاړه کي واخیستله او د کندي ژۍ ته ئې ورنزدې کړه. ګیدړه جسته وغورځېده او له کندي ووتله.

شرموښ ورته وویل چي: "ګوره اشنایه! چي زه دي هېر نه سم. ژر کوه، رسۍ راوړه". ګیدړي په کټ کټ وخندل او ورته وې ویل: "اې د خدای شوده! تا ته لکه چي پر ما باندي هم د ځان خیال کړی دئ. ما چي ستا توبه واورېدله، خوشاله سوم، ونښېدم، لکۍ مي دروځړوله. منګر تا زه کندي ته ورکش کړم او لاندي دي ورواچولم. اوس خدای زه ستا له منګولو او له هغه مصیبت څخه خلاصه کړم. نو اوس به څرنګه زه ستا د وژلو په فکر کي نه کېږم. ته د شیطان له ذاته یې. برایې مي خوب لیدی چي ستا واده وي او زه پکښي نڅېږم. له یو چا څخه مي د خپل خوب معنا وپوښتله.

هغه راته وویل چي: "په یوه مصیبت به اخته سې، منګر ژر به ځني خلاصه سې". ستا په لاس زما کښېوتل او بیرته خلاصېدل، زما خوب رشتیا کړ. اې جاهله ! ته باید وپوهېږې چي زه ستا دښمنه یم او ته له شوده ګۍ څخه زما د اشنایۍ په هیله یې. پوهانو ویلي دي چي "د بدانو مرګ د خلکو ارامي او د مځکي پاکي ده" زه بېرېږم چي که مي ستا سره وفا وکړه، زه به پخپله پر داسي بلا واوړم چي بیا به مي خلاصېده ځني مشکله وي. شرموښ چي د ګیدړي خبري واورېدې، خپل تندی ئې وټکاوه او ډېره پښېماني ئې وکړه.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو سل او پنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

شرموښ له ډېري پښېمانۍ څخه مځکه وډبوله خو له ګيدړي سره ئې د عاجزۍ لار راواخيستله. زارۍ ئې ورته شرو کړې او ورته وې ويل چي تاسي د ګيدړو طايفه په ځناورانو کي د ښه خولې و ژبان طايفه ياست. ستا خوږه ژبه خو ټولي دنيا ته معلومه ده. زه پوهېږم چي ستاسي ټوکي ټکالي خوښي دي. دا اوس خبري دي هم د ټوکو له اسيته دي، منګر ټوکي ټکالي هم حدوانداره لري. هر وخت ټوکي کول ښه کار نه دئ. ګيدړي ورته وويل چي ټوکي خو رشتيا هم خپل ځای لري او په دې ځای و اندازه ئې ټوکماران ښه پوهېږي. ته بې عقل و ناپوه اوس دا فکر له سره وباسه چي زه به ستا غوندي ظالم له لاسه تر نجات وروسته بيا هم ستا په غوږه ژبه وغولېږم. شرموښ ورته وويل چي اوس مناسبه دا ده چي ته زما د ژغورلو په تلاښ کي سې. زه او ته خو د عمرونو ياران او دوستان يو. که مي ته له دې مصيبته څخه خلاص کړې، زه هم ناچاره يم، ستا سره به ښه کوم.

ګيدړي جواب ورکړ چي پوهانو ويلي دي: "له بدانو سره ياري مه کوه. ځکه له بدانو سره ياري له ځان سره دښمني ده. له درواغجن سره وروري مه کوه. ځکه له درواغجن سره چي ښه وکړې، پټوي ئې. خو که دي بد وکړه، ټوله دنيا درباندي خبروي". پوهانو دا هم ويلي دي چي: "هر څه لره چاره سته، خو مرګی علاج نه لري. هر څه پټلېس کېدلای سي، خو ښېښه چي ماته سوه بيا نه پټليسېږي. د هر کار دفع

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېدلای سي منګر که وخت و وعده پوره سوه، هغه نه راګرزي". دا چي ته راته وايې ښه به راسره وکړې" نو ما ته د هغه مار کيسه را په ياد سوه چي وايي يو مار له مارګير څخه وتښتېدی. يو سړی په مخه ورغی او پوښتنه ئې ځني وکړه چي: "خيرکړې! څه پېښه ده؟ ولي داسي په منډه کي يې؟" مار ورته وويل چي له مارګيره تښتم. ته به کوې خدای به کوي، ما ځني پټ کړه. سړي د مکافات په تمه مار پخپل جېب کي پټ کړ. مارګير چي تېر سو او د مار له زړه څخه د مارګير بېره ووتله او زړه ئې پر ارامه سو، باره سړي ورته وويل چي: "راکه، انعام مي". مارورته وويل چي وايه! پر کوم ځای دي وچيچم. ته پوهېږې چي زه خو بل څه نه لرم. سړی ئې داسي وچيچه چي ځای پر ځای مړ سو.

ګيدړي شرموښ ته ورغبرګه کړه چي زما و ستا معامله هم کټ مټ د هغه مار و ها سړي معامله ده. د شاعر دا خبره دي نه ده اورېدلې چي:

که نېکي دي له بدانو سـره وکــړه
ګوا، بدي دي له نېکانو سره وکړه

شرموښ ورته وويل چي: "اې غوړژبې ځناوره! او اې خوش اوازه حيوانه! تا ته زما زور نه دئ درمعلوم. زه پر ټينګوکلاوو باندي يرغل کولای سم، د انګورو شنه باغونه لاښ کولای سم. ته زما له فرمانه سر مه غړوه. زما سره داسي وضعه وکړه لکه يو مريی چي ئې له باداره سره کوي".

ګيدړي ورته وويل چي: "زه ستا بې عقلۍ ته په حيرت کي يم. ته پر ما باندي داسي امرونه کوې، لکه زه چي ستا مينځه يم. خو ژر به ووينې چي سروغاښونه به دي د ډبرو په باران ټوکر ټوکرسي". باره ګيدړه د باغ څنګ ته پر يوه لوړه ودرېده او باغوان تې ورږغ کړه. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې خوا خلک راغلل او کندي ته راورسېدل. ګیدړي ځني الا کړه او پټه سوه. خلکو ولیدل چي شرموښ په کنده کي بند دئ. باره ئې د ډبرو باران پر شرو کړ. تر هغو ئې ډبري پر اورولې، څو شرموښ مردار سو او دوی ځني ولاړل. خلک چي ولاړل، ګیدړه بیرته کندي ته راغله، چي ګوري شرموښ بوړي بوړي مړ پروت دئ. له ډېري خوشالۍ څخه ئې لکۍ یو ډانګ ونیوله او بازۍ ئې شروع کړې او دا بیتونه ئې وویل:

شکر شکر دي وي خدایه چي مي بخت سو راییدار
زما د سر دښمن نابود سو هلته پروت دئ خوار و زار
ما لیدلي دي په ژوند کي ډېر سرونه ډېر تنونه
چي خپل ظلم و ستم دي رسولي تر جګ دار
هوښیارانو راپرې ایښی دا متل له زمانو دئ
"کوهی مه کینه و چا ته، نه چي خپله سې پر غوزار"

تر دې وروسته نو ګیدړي په ارام زړه د انګورو په باغ کي خپلي چړچې کولې څو اجل ئې پوره سوه او دا هم مړه سوه. دا وه د شرموښ او د ګیدړي کیسه.

د موږک او تورلمي (سمور) نکل

وایي چي یو موږک او تورلمی سمور[1] د یوه بېوزله بزګر په کور کي اوسېدل. یوه ورځ ناڅاپه د دې بزګر یو اشنای ناروغه سو او طبیب ورته بې پوستکو کونجتي (کونځلي) وروفرمایلې او یو څو کونجتي

---

[1] سمور ته ئې په افغان قاموس کي تورلمی کښلی دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې ناروغ ته ورکړې چې سپيني ئې کړي او پوستکی ئې ځني ايسته کړي. دې سړي کونجتي خپلې ماينې ته ورکړې چې سپيني ئې کړي. ماينې ئې دا کار وکړ. په دې وخت کې تورلمي دا سپيني سوي کونجتي وليدلې او ورته وجوغېدی، کرارکرار ئې خپل غار ته چلولې. يو څه کونجتي چې ئې وچلولې، آخر د ناروغ سړي ماينه راغله چې ګوري کونجتي تر پخوا يو څه کمې سوي دي. نو پته ورته کښېنستله چې د کونجتو د کمښت سبب پيدا کړي. په دغه وخت کې تورلمی راورسېدی او وئې ليدله چې ښځه کونجتو ته څارو ناسته ده. له ځانه سره ئې وويل چې د دې کار پای خراب دئ. زه بايد داسې يو کار وکړم چې زما د غلا بد عمل پکښې پټ سي. دوباره ئې بيرته له غاره څخه د غلاکړو کونجتو راوړل پيل کړل. ښځې چې وليدل چې تورلمی سمدلاسه کونجتي راچلوي، نو ئې له ځانه سره فکر وکړ چې دا کونجتي هرومرو بل چاغلا کړي وې او دا دئ تورلمی ئې بيرته خپل ځای ته راوړي. باره ئې له ځانه سره وويل چې دی خو زموږ سره نيکي کوي نو د نيکی په عوض کې موږ هم بايد چې ښه ورسره وکړو. خو زه بايد خپل څار ته ادامه ورکړم څو د کونجتو اصلي غل پيدا کړم.

تورلمی د ښځې په مطلب پوه سو، باره موږک ته ورغی او روته وې ويل چې: وروره! اورېدلي به دي وي چې ګاونډی ډېر حق لري. که څوک د ګاونډي حق پر ځای نه کړي، په دوستانو کې نه شمېرل کېږي. موږک ورته وويل چې: "هو! همداسي خو ده. منګر په دې خبره کې دي مطلب څه دئ؟" تورلمي ورته وويل چې د کور ښتن د خپلو اولادو له پاره کونجتي راوړي دي. څه ئې وخوړلې او نور نو ماړه سول. اوس هغه پاته کونجتي نور ځناوران سمدلاسه وړي. ما ول،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راسه، تا ته به هم حال راوړم ځکه چي اول حق خو د ګاونډي دئ. ته هم ورسه خپله برخه دي ځني واخله.

موږک چي دا واورېدله، له خوشالۍ څخه پرله وځرخېدی، پر برېتو ئې ژبه تېره کړه او سمدلاسه په کونجتو پسي له خپله غاره راووتی. کونجتو ته چي ئې وکتله هره دانه ئې داسي ایسي لکه تکه سپینه اګۍ. ښځه ئې هم ولیدله چي پیره داره ورته ناسته ده. موږک په هغې کي ری و نه واهه، د کونجتو هوا پر غالبه سوه، باره ئې په خوړلو شرو وکړه. ښځي لرګی راواخیست او موږک ئې پر دا ککری په وواهه، سر ئې ورمات کړ او پسي مړ ئې کړ. د هلاکت سبب ئې حرص و غفلت او د کار عاقبت په پام کي نه نیول وو. شهریار پاچا چي دا نکل واورېد، ول: "شهرزادي! قسم مي دي په خدای وي چي دا خو دي ډېر عجب نکل راته وکړ. که دي د دوستۍ پالني په باب بل نکل زده وي، راته وئې کړه". شهرزادي ورته وویل چي: " پر غبر ګو لېمو".

د پیشو او کارګه نکل

یو کارګه پیشو ته د وروۍ لاس ورکړی وو او سره دوستان ول. یوه ورځ دوی تر وني لاندي ناست ول چي ناڅاپه یو پړانګ راښکاره سو چي د وني پر لور راوران دئ. پړانګ چي دوی ته نژدې راورسېد،کارګه وني ته والووت او پیشو پر میدان پاته سوه. باره ئې کارګه ته وویل چي: "اې زما وفاداره اشنا! هله، یو کار وکړه چي له دې بلا څخه خلاص سم. کارګه ورته وویل چي د آفتو په وخت کي له ورونو څخه مرسته غوښتل خو ضروري خبره ده او دوی هم مجبوره دي چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغوی په ژغورنه کې هڅه وتلاښ وکړي. شاعر په دې باب څه ښه ویلي دي:

لـــه هغــه ســره د یـــار لقـــب ښـــا یېږي
چـي پـــه غــم و پـــه ښـــادي د رورســېږي
د کاسې یاران خو ډېر دي په دنیا کې
یار هغه چي په تنگسه دي په کارېږي

د خدای کارونه دي، دې وني ته نژدې یو شپون وو چي دوه زبر زبر د زمري د ښکارسپیان ئې درلودل. کارگه دې سپیانو ته ورغي، وزرونه ئې ورته وسرپول. کاغ، کاغ نارې ئې ورته وکړې. سپیانو پر راوځغستل. دی وني ته ځني والووت. بیرته پر راغوته سو. بیا ئې وزرونه ورته وښورول، نارې ئې ورته ووهلې. یو څه ځني لیري سو. سپیانو بیا پسي راالاکړل. دی بیا یو څه وړاندي ولاړ. سپیان سم په پسې دي. په دې چم ئې سپیان رارهي کړل. شپانه هلته ورته کتل چي یو مرغه په هوا پورته وکښته کېږي او د ده سپیان منډي پسي وهي. کارگه په دې ډول سپیان تر هغې وني پوري راورسول چي پړانگ و پیشو ئې تر لاندي گرزېدل. سپیانو چي پړانگ ولید، پسي ورټوپ ئې کړل. پړانگ ځنی وتښتېد او پیشو د کارگه په حیله او تدبیر له مرگه وژغورل سوه.

نکل چي دې ځای ته راورسېد، شهرزادي پاچا ته وویل چي: "اې شهریاره! دا نکل مي له دې اسیته درته وکړ چي موږ باید وپوهېږو چي د رښتینو دوستانو او ورونو مرسته څوک له مصیبتونو څخه ژغورلای سي. شهرزادي وویل چي تر دې پوري مي یو بل نکل هم را په یاد سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ګيدړي او کارګه نکل

چې وو، يوه ګيدړه وه. دا ګيدړه په يوه غره کې اوسېدله. د دې ګيدړي چې به بچيان وزېږېدل، هغه به ئې له لوږي څخه پخپله وخوړل. د غره په سر کې يوه کارګه ځالګۍ جوړه کړې وه. ګيدړي وغوښته چې له دې کارګه سره اشنايي او دوستي وکړي او پخپل يوازيتوب کې ځان ته ملګرى پيدا کړي څو بيا د هغه په مرسته د خپلي روزۍ پيداکولو سربشته هم وکړي. باره وررهي سوه او کارګه ته دونه نږدې ورغله چې يو د بل ږغ ئې سره اورېدى. آبس، کارګه ته ئې سلام واچاوه او ورته وې ويل چې يوګاونډى خو پر دا بل ګاونډي باندي دوه حقه لري يو د ګاونډى توب حق دئ او بل د اسلام حق دئ. ته هم زما ګاونډى يې او پر ما باندي دي پوښتنه فرض ده، په تېره بيا ستا غوندي ګاونډي. ته زما په زړه کې ځاى لرې او دغه ګرانښت د دې سبب سو چې زه پر تا باندي د مهربانۍ ږغ وکړم. ته په دې خبره کې څه وايې؟

کارګه ورته وويل: هو، خداى په رشتيا خوښېږي. وايي: "سل کاله عبادت، يوه خبره د حقيقت". که مي رشتيا پوښتې، زه دا خبري ستا په خوله کې بولم، نه په زړه کې. ښېرېږم چې ته به په خوله خوږه يې او په زړه کږه. په ښکاره به ورورې غواړې خو په باطن کې به دې دښمني په خيال کې وي. دا ځکه چې ته خوړونکې يې او زه د خوړلو شى. زما و ستا تر منځ د چاخبره: "دورى و دوستى" ښه ده. زه نه پوهېږم چې ته ولې د داسي څه غوښتنه کوې چې هغه له نامکناتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخه دئ. ته د ځناورو له جنسه یې او زه د الوتونکو له ذاته شخه یم. زما و ستا وروري نه کیږي.

گیدړي ورته وویل چي زما خو له دوستۍ او نزدېکت شخه مطلب دا دئ چي یو له بل سره به په کارو کي مرسته کوو او په بدو ورځو کي به یو د بل په درد خورو او له ورورۍ او دوستۍ شخه به دواړو ته گټې ورسیږي. زما د صداقت او راستکارۍ یو نکل زده دئ، که دي زړه غواړي درته وبه ئې کړم.

کارگه ورته وویل چي تې راته وکه چي دا ستا په مطلب و مقصد زه پوه سم. گیدړي ورته وویل چي اې زما گرانه دوسته! د کیکي (ورږي) او موږک یو نکل دئ چي زه ئې د خپلي خبري پر رشتیاوالي باندي د سند په توگه راوړلای سم.

کارگه ورته وویل چي ته دا نکل راته وکه. گیدړي ورته وویل چي یو موږک وو. دا موږک د یوه غټ سوداگر په کور کي اوسېدی. دا سوداگر خورا موړ وو. مال و دولت ئې خورا زیات وو. یوه شپه د دې سوداگر په کټ کي یو کیکه (ورږه) پیدا سوه. دا کیکه ډېره تږې وه او د سوداگر هم ښه پوست نرم بدن وو. باره ئې ښه ډېري ویني ځني وزبېښلې. سوداگر په عذاب سو، له خوبه راوغورځېدی او تیک پر ځای کښېنستی. نوکرانو ته ئې وربږغ کړه. هغوی سمدستي ورته راحاضر سول. لستوڼي ئې په کیکي پسي راوغښتل. کیکه چی په حال پوه سوه، باره وتښتېده او پر لاري د یوه موږک پر غار باندي پېښه سوه. د موږک غار ته چي ورننوتله، موږک پوښتنه ځني وکړه چي ته وو، دا ځای؟ ته خو نه زما له جنسه شخه یې، نه مي په قام و په قبیل یې. ته خو هر وخت زما شخه په تېښته کي وې، دا نن ځه پېښه ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیکي ورته وویل چي زه نن د خپل مرګي له ډاره راتښتېدلې یم او تا ته مي پناه راوړې ده. نه مي ستا کور ته نېنګلي دي او نه به زما له خوا تا ته تاوان ورسېږي. موږک چي د کیکي خبري واورېدې .... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال را والوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او یو پنځوسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

موږک چي د کیکي وینا واورېده، نو ئې ورته وویل چي که خبره همدا وي، چي تا وکړه، نو بس، غم ئې مه کوه. دا دي خپل کور دئ او پکښې اوسه. تا ته به زما له لاسه نقصان و نه رسېږي. د هري بلا مخې ته به زه خپل ځان سپر کړم . دا چي د سوداګر د نورو وینو خوړلو موقع دي له لاسه ووته، ډېر فکر مه په خرا پوه. په هر حال کي راضي اوسه. له واعظانو مي پر منبر باندي تل دا بیت اورېدلی دئ:

چي د چا په برخه نه سو د عزلت آب و عزت
ګویا ژوند ئې عبث تېر دئ، نه ئې عیش نه ئې راحت
قناعت لو سرمایه ده، پر هر حال ئې شکر بویه
پرون تېر سو، سبا نسته د مګړی دئ غنیمت

کیکي ورته وویل چي: زما ورورکه! ستا وصیت به هر وخت په غوږ کي نیسم او د ژوند تر پایه پوري به هیڅکله غاړه نه ترې غړوم او پر همدې پاک نیت به پایم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږک ورته وویل چي ما ته هم همدا ستا پاک نیت کفایت کوي. باره، دوی دواړو د دوستۍ لاس یو بل ته سره ورکړ. کیکه به د شپې له خوا د سوداګر کټ ته ورتلله او شپه به ئې هورې سبا کوله او د ورځې پاله به د موږک کره راتلله. یوه شپه چي سوداګر کور ته راغلی، له ځانه سره ئې خورا ډېري روپۍ او سره و سپین زر راوړل. زر ئې یوې خوا و بلي خوا ته سره اړول، رااړول چي په دې وخت کي موږک د روپو شرینګی واورېد او سر ئې له غاره راویوست او د سوداګر تماشه ئې کوله. په دې وخت کي سوداګر ته خوب ورغی او سر ئې پر بالښت کښېښوو او بیده سو. موږک کیکي ته وویل چي و دې زرو ته دي چم نه جوړېږي چي تر لاسه ئې کړو. خورا ډېري اړي و ماندې به مو په خلاصي سي.

کیکي ورته وویل چي: "دروميې څه به مومې". خدای وایي ته حرکت وکه، زه به برکت درکړم. د هر څه طلب چي وکړې، خدای توان و قدرت درکوي. منګر که کمزوری و کمځواکی وې، نو به د هغي چوغکي په شان پر کوم جنجال باندي واوړې چي د دانې په تمه په لومه کي بنده سي او د ښکاري لاس ته ورسي. اوس خو نه په تاکي دومره قوت سته چي دا زر دي تر دې کور راوباسې او نه په ما کي دونه توان سته چي ان یوه دانه دي را پورته کړای سم.

موږک ورته وویل چي: ما پخپل کور کي اویا سوړي جوړي کړي دي. پر هره سوړه چي مي زړه وغواړي، وتلای سم. او د زېرمو له پاره مي هم خورا کلک ځای جوړ کړی دئ. ته اوس داسي یو چم وکړه چي دا سوداګر له کوره ووزي. دی چي ووزي، د خدای په توکل، بری زموږ دئ. کیکي ورته وویل چي د سوداګر وتل ئې پر ما. دا کار ما ته را پر پرېږده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باره، کیکه د سوداګر په بستر ورننوتله او څو ځایه ئې وچیچه. دا ولاړه یو ځای پټه سوه. سوداګر راویښ سو، په ځای کي ئې هیسته ودوري وکتل. څه ئې په سترګه نه سول، بیرته پر دا بل اړخ پرېووت. کیکه بیا ورغله او دا پلا ئې تر ها بلي پلا ټینګ وچیچه. سوداګر بیا راویښ سو، پر اړخ رااووښت. کیکه بیا ورغله، بیا ئې وچیچه. دا کار ئې څو پلا تکرار کړ، آخر سوداګر له خوني ووت او د کور څنګ ته چي ئې شرابخانه وه، د هغې په دروازه کي پرېووت او تر سهاره پوري لکه خټکی داسي بیده وو. سوداګر چي بیده سو، موږک و روپو ته وجوغېدی او ټوله ئې خپل ځای ته وچلولې.

سهاروختي چي خلک له کورو رااووتل او سوداګر ئې د شرابخانې په خوله کي بیده ولید، پخپلو منځو کي ئې پس پسی شروع کړ او پر سوداګر ئې د بدو ګومان وکړ.

څه سردي پرله ګرزوم، ګیدړي و کارګه ته وویل چي: "آ زما هوښیار او په ژبه پوه ګاونډیه! دا نکلونه مي په دې درته وکړل چي تا ته دروښیم چي که زماسره ښه وکړې، د کیکي په شان به د ښو مکافات ووینې. موږک له کیکي سره ښه وکړل، خدای ئې کور له زرو ډک کړ.

کارګه ورته وویل چي: "اې ګیدو! ته چمبازه وټګماره یې. ټګي و برګي چي د چا عادت ګرزېدلی وي، د هغه پر قول و وعده باندي باور نسته. څوک چي پر عهدوپیمان باندي ټینګ نه وي، هغوته په کور کي ځای ورکول، ښه کار نه دئ. زه څو ورځي دمخه خبر سوم چي تا له خپل پخواني یار شرموښ سره دوکه وکړه، ودي غولاوه او په کنده کي دي واچاوه او مړ دي کړ. سره له دې چي هغه دي په ختټه هم درسره شریک وو، ښه ډېره زمانه مو نمکونه سره خوړلي ول، خو تا د هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نمکونو پاس پر ځای نه کړ. زه څرنګه پر تا باندي اعتماد وکړم. ستا چي له خپلو همنوعانو سره دا حال وو، نو له هغه چا سره به څرنګه چلند وکړې چي همجنس خو دي نه دئ، چي نه دئ بلکي د سر دښمن دي لا هم دئ. زما و ستا ياري به کټ مټ د شهين و کمزورو چنچڼو (چوغکو) په شان وي.

ګيدړي ورته وويل چي د شهين و د چوغکو نکل څه راز وو؟

کارګه ورته وويل چي: يو وخت خورا ظالم او خدای ناترسه شهين وو.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه

د شهرزادي کيسه پاته ترسبا سوه

يو سل او دوپنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

وايي چي په پخوا زمانو کي يو ډېر بدمغزه و ظالم شهين وو چي ټول مرغان او وحشيان ځني په بېره کي ول. د ده له شره هيڅوک نه وه خلاص او د ده د ظلم او ستم کيسو ټول وطن پر سر اخيستی وو. وخت دئ تېرېږي او دا شهين هم څوکاله وروسته کمزوری سو. د ښکار نه وو. وړی سو. دردونه ئې زيات سول او آخر دې اندازې ته ورسېد چي د مرغانو يوه سېل ته به ورغی که به په هغو کي يوه شله شوټه و ګوډه وړنده مرغۍ پيدا سوه، هغه به ئې ونيوله او وبه ئې خوړله. مقصد دا چي له هغومره زور او ځواک وروسته ئې بيا رزق وروزي په چم وچمبازۍ سره پيداکوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو، اې ګیدړي! ستا څخه که زور و طاقت هم ولاړ سي، خو چل و چلبازي نه درڅخه ځي. ما ته هیڅ شک وشبهه نه رالوېږي چي زما څخه ستا د یارۍ غوښتنه هم یوه چلبازي ده. خو زه داسي څوک نه یم چي ستا په چل و چم وغولېږم او درسره یار و اشنا سم. خدای زما په بڼکو کي دا شان قوت ایښی دئ او په سترګو کي ئې داسي روڼا راکړې ده چي نور څوک ئې نه لري او له خلکو څخه د لیري ګرزېدلو چل ئې هم رازده کړی دئ. پوه سه، هر څوک چي تر ځان له غښتلي سره لګیا سي، په جنجال کي لوېږي او ډېره ممکنه ده چي ژوند دي له لاسه ورکړي.

اې ګیدوانا! ډارېږم چي په تا به هم هغه کانه وسي، لکه په چوغکي یا چڼچڼي چي سوې وه.

ګیدړي ورته وویل چي په چوغکي څه سوي ول؟

کارګه ورته وویل چي غوږ ونیسه! وایي چي یوه چوغکه په هوا تېرېده چي لاندي ئې د پسو یوه رمه ولیدله. له رمې سره ئې یو لوی ګوربت په سترګه سو چي یو کوچنوټی وری ئې په منګولو کي نیولی وو اوپه هوا روان وو. باره چوغکي هم خپل وزرونه خلاص کړل او ورته وې ویل چي دا به هم د ګوربت پېښې وکړي. ځان ئې غټ وباله او تر ځان له غښتلي سره ئې سم وګاڼه. آبس، په هوا سوه او پر یوه غټ مړه باندي ئې غوټه ووهله. د مړه وړۍ ئې په پښو کي بندي سوې او د دې پښو ته د لومي په شان ولوېدې. چوغکي چي هر څه وکړل، نه الوتلای سوای او نه ئې خپلي پښې له وړیو څخه خلاصولای سوای. ګوربت ته خښم ورغی او پر راغبرګ سو، یو څو بڼکي ئې ځني وکښلې. په دې وخت کي شپون هم راورسېدی اوچوغکه ئې ونیوله. پښه ئې په تار

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروتړله او خپلو بچو ته ئې یووړه. یوه بچي ځني وپوښتل چي: "دا څه شی ده؟" شپانه ورته وویل چي دې تر خپلي کمبلي اوږدې پښې غزولي وې او تر ځان د غښتلي پېښې ئې کولې. چوغکه آخر مړه سوه.

نو ته هم، اې ګیدو انا! تر خپل ځان د غښتلي پېښې او کارونه مه کوه چي هلاکه به سې. آبس، ګیدړه چي د کارګه له دوستۍ څخه ناامېنده سوه، ډېره خوابدې سوه او له ډېري پښېمانۍ څخه ئې خپل غاښونه سره چیچل او ژړل ئې.

کارګه چي د دې ژړا و واویلا و غاښ چیچل ولیدل، نو ئې پوښتنه ځني وکړه چي دا ژاړې پر څه؟ ګیدړي ورته وویل چي: "ژړا خو مي له دې اسیته ده، چي ته مي تر ځان چمبازه ولیدلې!" دا ئې وویل او خپل ځای ته ستنه سوه.

شهرزادي چي دا نکل وکړ، باره شهریار پاچا ورته وویل چي: "دا خو دې ډېر عجب نکل وکړ. که دې نور نکلونه هم همداسي زده وي، راته وئې کړه". باره شهرزادي دا بل نکل ورته شرو کړ.

د جرګي او کوکو کوتري نکل

وایي چي یوه جرګي تر یوې وني لاندي ځانته غار جوړ کړی وو او پکښې اوسېدی. پاس په ونه کي یوه جوړه نر و ښځه کوکو کوترو ځالګۍ جوړه کړې وه او خپل د خوشالۍ او عیش ونوش ژوند ئې کاوه. جرګي له ځان سره وویل چي دا کوتري د وني مېوې خوري او زه له دې نعمت څخه بې برخي یم. زه باید یو چل جوړ کړم چي ځان له دغه محرومیت څخه وژغورم. آبس، تر وني لاندي ئې خپل غار ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

نژدې يو ماجت جوړ کړ او پر عبادت ئې راواچوله. له سهاره تر ماښامه ئې د خداى عبادت کاوه. کوکو کوترو چې به هر وخت دى پر لمانځه ولاړ ليدى، ډېر به پر ګران سو او ورته وې ويل چې: "څو کاله دي کېږي چې پر دغه حال پاته يې؟"

جرګي ورته وويل چې: "دا دېرش کاله کېږي چې دا عبادت کوم". کوتري ځني وپوښتل چې: "خورک مرک له کومي خوا پيدا کوې؟" جرګي ورته وويل چې: "که کومه مېوه له ونې راولوېږي، په هغه باندي قناعت کوم". کوتري ورته وويل چي جامې دي کومي دي؟" ده ورته وويل چې: "دغه د بدن اغزي مي جامې دي، بل څه نه لرم".

کوتري ځني وپوښتل چې: "د استوګني له پاره دي دا ليري ځاى ولي خوښ کړى دئ؟" جرګي په جواب کي ورته وويل چي پر دغه لار مي د دې له پاره کور جوړ کړى دئ چي وايم که له چا څخه لار ورکه وه، ورښيم به ئې. ناپوهانو ته به علم ور زده کوم".

کوکوکوتري وويل چي: ما خو ته په دې ډول نه پېژندلې. اوس چې ستا حال راته معلوم سو، ډېره مينه مي درسره پيدا سوه. ستا خبرو ډېره ښه اغېزه رابادي وکړه. جرګي ورته وويل چي: "بېرېږم چي د خولې و د زړه خبره به دي يوه نه وي. قول او عمل به دي يو شان نه وي او هغه بزګر ته به ورته يې، چې د کښت پر وخت د تخم په پاشلو کي لټي وکړي او وايي چي اوس خو د تخم وخت راڅخه تېر سو. ناحقه تخم پاشل، د مال تاوان دئ او کله چي د حاصل د لَو پر وخت نور خلک ويني چي خپلي راشې او درمندونه اخلي، هغه وخت نو بيا پښېمانه او غمجن سي او له ډېره غمه مړ سي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوتري ورته وويل چې: "زه باید څه وکړم چې د دنیا له علایقو څخه خلاصه او د خدای تعالی په عبادت مشغوله سم". جږګي ورته وویل: "د آخرت توښه برابره کړه، پر خپل رزق باندي قانع سه او د دنیا حرص پرېږده". کوترې ورته وویل چې: "دا کارونه به څه راز کوم؟"

جږګي ورته وويل چې له دغې ونې څخه دونه مېوه ټوله کړه چې د یوه کال له پاره دي بس وي. تر وني لاندي یو ځای ورته جوړ کړه او دا مېوه پکښې ذخیره کړه. نور نو ته د خدای په عبادت مشغوله سه. کوکو کوترې ورته وويل چې خدای دې تا ته اجر درکړي چې آخرت دې را په یاد کړ او سمه لار دې راوښووله. آبس، کوترو په دواړو مېوه راټوله او تر وني لاندي ئې زېرمه کوله. آخر په ونه کې هیڅ مېوه پاته نه سوه. جږګی د مېوې په لیدلو ډېر خوشاله سو او ټوله ئې خپل غار ته وچلوله او له ځانه سره ئې وویل: کوترې چې هر وخت خوړو ته محتاجه سي، ما ته به راځي. دوی زما پر پرهېزګارۍ او زهد باندي اعتماد لري او ما ته به نزدې راسي. زه به ئې ښکار کړم او وبه ئې خورم. دا ځای به ټول زما په واک کې سي او د ونې مېوه همدومره ده، چې زما له پاره دې کفایت وکړي.

کوترې چې له وني راکښته سوې، چې ګوري هغه د دوی ټوله مېوه جږګي خپل غار ته چلولې ول او پر مځکه باندي یوه دانه لا هم پاته نه وه. باره ئې جږګي ته وویل چې: "اې، د خدای دوسته! اې د سمې لارې لارښوده! تر وني لاندي راغونډه کړې مېوه خو ټوله ترۍ تمه سوې ده".

جږګي ورته وویل چې: "ښایې باد به وړې وي. تاسې باید

(c) ketabton.com: The Digital Library

اندېښمن نه سی. ځکه هغه ذات چي تاسي ته غاښونه درکړي دي، مړی هم درکوي. خدای روزي رسوونکی دئ".

جرګی تل دوی ته دغه شان د پند و نصیحت خبري کولې او په همدې خبرو ئې خپل زهد و پرهېزګاري و دوی ته څرګندوله. آخر ئې د کوترو اعتماد پر ځان ټينګ کړ. هغوی هم وغولېدې او د ده غار ته ورغلې. جرګي د غار خوله ورته ونيوله او غاښونه ئې ورته وچيچل. کوترو ورته وويل چي ستا هغه خبري او دا عمل خو هيڅ نه سره وايي او نه سره لګېږي. تاته لکه چي "الليلة من البارحة" نه ده درمعلومه. پاک خدای د مظلومانو مرستندوی دئ. له چل وچمبازۍ څخه ليري ښوره، که نه د هغو ټګمارانو کانه به دروسي چي له سوداګر سره ئې چل وچمبازي کوله.

جرګي ورته وويل چي د ټګمارانو او سوداګر نکل څرنګه وو؟ کوتري ورته وويل[1]:

وايي چي د سند په ښار کي يو خورا موړ سوداګر وو. يو وخت ئې مالونه رانيول او نورو ښارو ته ئې د وړلو په نيامت انډي وتړل او له ښاره راووت. د دې ښار يو دوو تنو ټګمارانو هم يو څه مال راواخيست او داسي ئې ښووله چي ګويا دوی هم تجاران دي او د دې ماړه سوداګر ملګري سول. د سوداګر قافلې چي په اول مزل کي واړوله، دې دواړو ټګمارانو خپل د چل و چمبازۍ نخشه ورته جوړه کړه او د سوداګر ټول مالونه ئې لوټ کړل. تر دې وروسته نو دوی پخپلو منځو کي يو او بل ته غله سول او هر يوه به له ځانه سره ويل چي که مي له دا

---

[1] په عربي متن کي د کوچنيو کوچنيو نکلو له پاره هم عنوانونه ورکول سوي دي. ما د انګرېزي،روسي او فارسي ترجمې په شان دغه عنوانونه نه دي اخيستي، (هوتک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل ملګري سره هغه راز چل وکړ، لکه د سوداګر سره چې مې وکړ، نو به پر خورا غوړو چړچو واوړم.

آبس، دواړو په خوړو کې زهر ګډ کړل او یو بل ته ئې ورکړل او دواړه ځای پر ځای مړه سول. سوداګر په دوی پسې لالهانده ګرځېدی، څو آخر ئې دواړه مړه پیدا کړل. دوی له سوداګر سره د چل و چمبازۍ لار راخیستې وه، آخر دوی پخپله د خپل ناوړه عمل پاداش ولید. سوداګر روغ رمی پاته سو او خپل مال ئې راغونډ کړ او پر خپله تړه ولاړ.

شهرزادې چې داکیسه وکړه، پاچا ورته وویل چې: "اې شهرزادې! زما خو دې په هغه څه سر راخلاص کړ، چې تر ننه مې ورته پام نه وو. نوري به دې دغه راز کیسې نه وې زده چې راته وئې کړې. شهرزادې ورته وویل چې: "غوږ راته ونیسه".

د بیزو او غله نکل

وایې چې یو سړی وو، بیزو ئې درلوده. دې سړي بل کار نه درلود، بس ګرده عمر به ئې غلاوې کولې. هر وخت چې به بازار ته ولاړ، له هغې خوا به ئې یوه غټه پلنډه مالونه کور ته ورسره راوړل. یوه ورځ یو چا بازار ته رغ کړې جامې د خرڅلاو له پاره راوړې وې. جامې ئې پر اوږه اچولې وې او په بازار کې ګرځېدی. یو ګړی وګرځېدی. جامو ته ئې خریدار و نه موند، آخر یوې ګوښې ته سو او څنګ ئې واچاوه چې یو څه دمه و استراحت وکړي. په دې وخت کې د دې غله ورته پام سو چې سړي یوه سیوري ته ډډه لګولې ده او جامې ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتې دي. باره له خپلي بيزو سره هغې خوا ته ورغی. د سړي و مخ ته ئې بيزو پر ګډا و رقص راوستله. سړی د بيزو په تماشه اخته سو او غله د جامو بوخچه ځني غلاکړه. آبس، بيزوئې تر تناو ونيوله او ځان ئې وکيښ. تر بازار چي وووت، يوې ګوښې ته ئې بوخچه خلاصه کړه او رغ کړي جامې ئې وليدلې. باره ئې جامې راوايستلې او په بله بوخچه کي ئې واچولې او بازار ته ئې د خرڅلاو له پاره يووړې. چي مخ دي راګرزاوه، خريداران پر راغونډ سول. هر يوه ئې د بيي پوښتنه کوله خوغله دا شرط پر ايښاوه چي بوخچه به خلاصوي نه او رانيسي به ئې.

آخر يو سړی پر پيښ سو او بوخچه ئې په لږ بيه ځني رانيوله خو دا شرط ئې هم ورسره ومانه چي د بوخچې سر به نه خلاصوي. سړي بوخچه خپلي ماينې ته يووړه. ماينې ئې پوښتنه ځني وکړه، چي دا څه شي دي؟ ده ورته وويل چي دا د خورا سنګينو او قيمتي جامو بوخچه ده. خورا مي ارزانه رانيولې ده او که خدای کول ډېره ګرانه به ئې وپلورم. ماينې ئې ورته وويل چي: "اې د خدای شوده! داسي سنګين کالي څوک په دومره ارزانه بيه نه خرڅوي. دا هرومرو د غلا مال دئ. ته په دې نه پوهېږې، يو څوک چي کوم شی په پټو سترګو رانيسي او وئې نه ګوري، پر خوله غوزارېږي او د هغه جولا کانه په کېږي.

سړي ورته وويل چي د جولا کيسه څرنګه وه؟ ماينې ئې ورته وويل چي:

د جولا نکل

يو جولا وو. تل به ئې کنې جار ايستلی وو. شپه و ورځ به ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت کار کاوه او په وچه کلکه خواري ئې خپله ډوډۍ ګټله. يوه ورځ د ده يو موړ ګاونډی له سفره راغلی وو او مېلمستيا ئې کړې وه. دې مېلمستيا ته ئې د کوڅې ټول خلک خبر کړي ول او جولا ئې هم دعوت کړی وو. جولا مېلمستياته ورغی، چې ګوري هر چا چي ښې ښې سنګيني جامې اغوستي وې، هغو ته ئې د ورجو غوښو ډک ډک غوريګان او رقم په رقم خوندور کتغونه او سالنونه کښېښوول او کوربه هم په ډېره درنه سترګه ورته کتل. جولا له ځانه سره وويل چي که دی هم دا کسب پرېږدي او يوه بله د ګټې خواري ځان ته پيدا کړي. مال و دنيا به ئې زياته سي. ښې سنګيني جامې به واغوندي، باره به خلک ده ته هم په درنه سترګه ګوري او عزت به ئې کوي. دی په دې چورتو کي ډوب وو چي يو وار ئې هغو لوبغاړو ته پام سو چي دې مېلمستياته ئې رابللي ول او رقم په رقم لوبي ئې کولې.

يوه به ځان له يوه لوړ ځايه ځخه مځکي ته لاندي راواچاوه، بې له دې چي پر مخ دي غوزار سي يا دې کوم ځای خوږ سي، پر پښو به جګ ودرېدی. د خلکو له خوا به د پيسو پر شور سو او هر چا به په انعام کي روپۍ ورکولې. جولا له ځانه سره وويل چي زه هم بايد همدغه کار وکړم. باره هغه لوړ ځای ته وخوت او ځان ئې درز سو، لاندي راواچاوه. پر مځکه چي ونښت، مغزی ئې غوټ مات سو او ځای پر ځای مړ سو.

ښځي خپل مېړه ته وويل چي دا نکل مي د دې له پاره درته وکړ چي ته په ډېر حرص اخته نه سې او داسي کار و نه کړې چي درسره نه ښايېږي. مېړه ئې ورته وويل چي: "يئه! داسي نه ده. چي هر پوه و عالم سړی به خامخا آسوده وی او هر ناپوه به د بلا په ټکي لړلی وي. ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر پوهان خلک لیدلي دي چي پخپل علم و پوهه ئې ځان له مرګه ژغورلی نه دئ. ما ډېر پوه پوه پاړوګر او مارګیران لیدلي دي چي د پاړوګرۍ په فن کي به ډېر ماهره ول، منګر مار به وچیچل. داسي کسان مي بیا هم لیدلي دي چي په پاړوګرۍ به شک لا هم نه ول، منګر غټ غټ ماران به ئې نیولای سوای".

څه سردي پرله ګرزوم، دې سړي د ماینې پر خبره غوږ و نه نیو. د غلا شیان به ئې رانیول او په ښه بیه به ئې بیرته خرڅول. آخر د غلا په تور د کوتوال په لاس کښېووت او مړ ئې کړ.

دا بل نکل به هم درته وکړم چي...

د چوغکي او تاوز نکل

په پخوازمانو کي یوه چوغکه وه چي هره ورځ به د مرغانو پاچا، تاوز ته ورتله. دا به هر سهار و هر ماښام تر نورو ټولو وختي حاضرېدله او تر نورو ټولو به ناوخته بیرته تلله. یو وخت د مرغانو یو غټ سېل په یوه غره کي سره راغونډ سو او پخپلو منځو کي ئې سره وویل چي زموږ نسل ورځ په ورځ زیاتیږي. دښمني و اختلافونه هم را پکښې ډېر سوي دي. موږ ته یو پاچا په کار دئ چي پر موږ باندي به نظر ولري او زموږ تر منځ چي کوم اختلافونه سته، هغه به له منځه یوسي. په دغه وخت کي دا چوغکه هم پر دغه سېل باندي پېښه سوه، چي د دوی په مقصد پوه سوه، نو ئې ورته وویل چي د پاچهۍ له پاره تاوز مناسب څوک دئ. آبس، مرغانو هم تاوز پاچا کړ. تاوز هم له چوغکي سره نېکي وکړه او وزارت ئې وچوغکي ته ورکړ. یوه ورځ دا چوغکه له ستر ګو نیهامه سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تاوز فکر ډېر خراب سو او چورت ئې ډېر په بند وو. چوغکه چي راغله، تاوز پوښتنه ځني وکړه چي دا نن ته چيري تللې وې، او ولي تللې وې؟ چوغکي ورته وويل چي يو شی مي وليدی، ډېره ځني وبېرېدلم. تاوز ورته وويل چي څه شي دي وليدی؟ چوغکي ورته وويل چي يو بنيادم مي وليد چي تور ورڅخه وو او زما ځالګۍ ته ئې نژدې ئې ښخ کړ، مېخونه ئې پر ټکوهل، په منځ کي ئې دانه وپاشل او دی ليري ورته کښېنوست. ما ورته کتل چي وګورم اوس څه پېښېږي. په دې ترڅ کي مي وليدل چي کومول له خپلي مادې سره په تور کي بند سو، نارې وبوغاري ئې وهلې. ښکاري ورته راغی او دواړه ئې ونيول. ما ته د دې پېښي په ليدلو سره په زړه کی ډېره واهمه راولوېده او هغه وو چي ځان مي ګوښه کړ. تر دې وروسته خپلي ځالګۍ ته نه سم ورتللای ځکه له هغه تورڅخه ډېره ډارېږم.

تاوز ورته وويل چي له خپلي ځالګۍ څخه دي هيڅکله ليري مه ځه. د هر کار چي وخت و وعده ورسېږي، هغه نه په بله کېږي. چوغکي د تاوز امر ومانه او د پاچا اطاعت ئې وکړ. خو چوغکه هر وخت پر خپل ځان بېرېدله. يوه ورځ چي ګوري، د دوو چوغکو سره جنګ سو. دې چوغکي له ځانه سره وويل چي زه څرنګه وزيره يم چي زما په مخ کي دي چوغکي يو له بله سره جنګ کوي اوويني دي بهوي. قسم مي دي په خدای وي، چی د دوی تر منځ جوړه و نه کړم، که ارامه خو کښېنم. باره، وررهي سوه. دا چي هغو ته وررسېدله، په دغه وخت کي ښکاري د تور رسۍ کش کړه او درې سره ئې په تور کي ونيولې. ښکاري وزيره چوغکه خپل يوه انډيوال ته ورکړه او ورته وې ويل چي: "ښه ئې ساته، خورا چاغه چوغکه ده". وزيري چوغکي له ځان سره وويل چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

له هغه څه څخه چي ډارېدلم، په هماغه بلا اخته سوم. زما احتياط ګټه و نه کړه. له پېښي څخه تېښته نسته. شاعر څه ښه ويلي دي[1]:

پـه تنـدي کـي چـي د چـاوي څـه ختلـي
مـوږ پـر تکـو تـورو سـترګو دي منلـي
ناپوهـان دي چـي د وی تـښتي لـه تقـديره
نـه بـدلېږي پـه هـيڅ وخـت د ازل کـښلي

شهرزادي چي باچا ته دا نکل وکړ، پاچا ورته وويل چي دغه شان نکلونه نور هم راته وکړه. شهرزادي ورته وويل چي که پاچا ما ژوندۍ پرېږدي، يوه ډېره عجبه کيسه به ورته وکړم.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او دري پنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

د علي بن بکار او شمس النهار نکل[2]

---

[1] دا شعر په فارسي ترجمه کي نسته، (هوتک).

[2] د دې کيسې نوم په انګرېزي، روسي او فارسي ترجمو کي همداسي دئ. په عربي چاپ کې د حيوانانو تر نکلونو وروسته د ۱۵۳ مي شپې نکل "حکاية النائم واليقظان" دئ چي معنا ئې "د بيده او ويښ نکل" ده. د کيسې متن له فارسي، انګرېزي او روسي متن سره توپير لري. ما دا حاضره کيسه له انګرېزي، روسي او فارسي متونو څخه راواړوله. په انګرېزي کي ئې له شمس النهار سره د "مينځي = slave girl" کلمه هم زياته کړې ده، (م. هوتک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

وایي چې د هارون الرشید د خلافت پر وخت په بغداد کې یو سوداګر وو. دې سوداګر یو زوی درلود چې نوم ئې ابوالحسن علي بن طاهر وو. دا سوداګر خورا موړ او ډېر خوش خلقه او خوږ ژبی سړی وو. په مجلس ئې څوک نه مړېدی. پر خلیفه هم دونه ګران وو چې بې له اجازې به ماڼۍ ته ورننووت. د پاچا پر ماینو او مینځیانو هم بیخي ډېر ګران وو. له خلیفه سره به هر وخت په مجلس کې ناست وو. هغه ته به ئې شعرونه ویل او د دنیا د عجایباتو نکلونه به ئې ورته کول. د ده کاروبار تجارت وو. مالونه ئې رانیول او بیرته به ئې خرڅول.

د دې سوداګر دوکان ته به د عجمو د پاچهانو له اولادې څخه یو ځوان هر وخت راتلی او ناسته و ولاړه ئې پر همدې دوکان وه. د دې ځوان نوم علي بن بکار وو[1]. دې ځوان ته خدای داسي ښایست ورکړی وو، چې خور پر عاشقېدله. ښه کړه وړه، لوړ قد و اندام، ښه شېرینه او فصیحه ژبه. ښه پراخ تندی او ښه نیت خدای پر لورولي ول.

یوه ورځ دغه ځوان له سوداګر سره پر دوکان ناست دئ او مجلس کوي، چې ناڅاپه له ها خوا لس تنې چټې پېغلاني راښکاره سوې. په دې لسو تنو پېغلو کي یوې پېغلي موصلۍ پوړنۍ پر سر کړی دئ. د اصیلو ورېښمو کمربند ئې تر ملا تړلی دئ. پر خورا مست آس باندي سپره ده. د آس ځین او رکابونه ئې د سرو زرو دي. په داسي نازونخرو راروانه ده چې هغه د شاعر خبره:

څه لوړ قد دئ د دې ښکلي، څه جمال د دې ښایستې
تــه واســروه ده لــه باغــه، صــفایي ده د آینــې

---

[1] دغه نوم په یوه بله انګرېزي ترجمه کي نورالدین علی ابن بکار دئ، (هوتک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه ئې ډک په مِهر و مینه، غېږ پسته ده تر وریښمو
دلربا د هندوستان ده، محبوبا د بنګالې
اورنۍ شغلو د مخ ئې حوري پټې په حجاب کړې
له زاهده سوه لار ورکه، خیال ئې سو د میخانې

پېغلې چې د ابوالحسن دوکان ته راورسېدې، هغه د څورلسم سپوږمۍ له آسه راکښته سوه. د ابوالحسن دوکان ته ورغله، سلام ئې واچاوه. ابوالحسن علیک ورته ووایه. علي بن بکار چې داسې ورته وکتل، سد ئې له سره ولاړ، نور ئې له طاقته ووتل او غوښتل ئې چې دوکان پرېږدي او ولاړ سي.

پېغلې ورته وویل چې: "کښېنه! چیرې ځې؟ موږ راغلو او ته ځې". علي بن بکار ورته وویل چې اې پېغلې، په خدای مې دې قسم وي چې ستا ښایست میدان راباندې پرېښوو. شاعر څه ښه ویلي دي:

د دې حسن و لمبو ته څه طاقت زما د بشر
د باڼو د غشي وارتې، بویه او سپنه سي سپر

نجلۍ چې دابیت واورېد، په شونډو کې ومسل او له ابوالحسنه ئې پوښتنه وکړه چې د دې ځوان نوم څه دئ او د کوم ښار دئ. ابوالحسن ورته وویل چې دا ځوان پردېس دئ او نوم ئې علي بن بکار او د عجمو د پاچا زوی دئ.

نجلۍ ورته وویل: "د فارس د پاچا زوی دئ". ابوالحسن ورته وویل: "هو! بي بي" او ورته زیاته ئې کړه چې د پردېسانو خذمت خو پر موږ فرض دئ. نجلۍ ورته وویل: "بالکل! هر وخت چې زما مینځه درته راغله، دغه ځوان ورسره کړه او ما ته ئې راولېږه". باره نو نجلۍ پر آس پښه واړوله او ولاړه. علي بن بکار ارپانۍ اخیستی دئ، نه پوهېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي څه ووايي. يو ګړی باد مينځه د ابوالحسن دوکان ته راغله او ورته وې ويل چي بي بي ته او هغه ځوان دواړه غوښتي ياست.

آبس، ابوالحسن او علي بن بکار دواړه د هارون الرشيد د ماڼۍ خوا ته روان سول. مينځي ماڼۍ ته دننه بوتلل. په خونه کي ئې کښېنول. سترخان ئې ورته اوار کړ. د خدای ښې و ښادۍ ئې ورته کښېښولې. دوی چي ډوډۍ وخوړه، لاسونه ئې پرېولل. باره نو مينځي دوی يوې بلي خوني ته بوتلل. په دې خونه کي ښې ښې اصيلي غالۍ اواري دي. په سرتاخو کي اصيل بلوري چينيان اوډلي دي. دوی له مينځي سره په مجلس اخته دي چي نابېره لس تنې پېغلي، چي سترګي نه پر روښېږي، رانوتې. په دې لسو تنو پسي لس تنې نوري د حسن شاپېرياني راغلې، کښېنستلې. د ټولو دارېې او د ساز نور سامانونه په لاس کي دي. داريو ته ئې لاس ورواچاوه او بدلي ئې شرو کړې. تر هغه وروسته لس نوري پېغلي چي هره يوه ئې لعبته ناوکۍ وه، د خوني په دروازه کي ودرېدلې. ورپسې شل تنې مينځياني چي تا به ويل حوري دي او همدا اوس له جنته راوتلي دي، هم راغلې او له دا نورو سره ودرېدلې. تر دوی وروسته شل تنې نوري مينځياني رانښکاره سوې او د هغو په منځ کي يوه نجلۍ چي شمس النهار نومېده، هم شانه ورانه راروانه وه. پر دې نجلۍ باندي په ښايست کي ختمه وه. داسي اېښېدله چي تا به ويل په لاس ئې رسم کړې ده.

شمس النهار راوړاندي سوه او پر چوکۍ کښېنستله. علي بن بکار چي ورته وکتله، ابوالحسن ته ئې وويل چي ډېر به خوښ سم که مي په دا ځينو شيانو خبر کړې. باره ئې وژړل او د نجلۍ د نامه پوښتنه ئې له ابوالحسن څخه وکړه. ابوالحسن ورته وويل چي: "غم ئې مه کوه، دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجلۍ پر تا مینه ده او ستا د وصال تمه لري. نوم ئې شمس النهار دئ او د هارون الرشید له خاصو کسانو څخه ده. دا ماڼۍ چي وینې، دا د خلافت قصر دئ".

آبس، شمس النهار کښېنستله او سترګي ئې په علي بن بکار کي ښخي دي د هغه د ښایست و جمال نندارې ته ډوبه تللې ده. د علي بن بکار سترګي هم له دې څخه نه خېژي. دواړه یو د بل په مینه کي بندیان دي. شمس النهار پر دا نورو نجونو باندي امر وکړ چي هره یوه دي پر ها خپل ځای کښېني. بیا ئې نو ورته وفرمایل چي سازونه و نغمې ورږغوي. یوې نجلۍ داریه ورواخیسته او دا بیتونه ئې وویل:

که څوک سروه یادوي خو بس همدا ده
د ګلاب و یاسمن سره همتا ده
دا چمن نه دئ جنت پر دې دنیا دئ
پر سبزه چي ئې روانه شالیلا ده
بهارونه دي تازه، د ښتونه شنه دي
ساقي بنده دي بیا ولي اشتها ده

علي بن بکار ته دې بیتو خورا ښه خوند ورکړ او له نجلۍ څخه ئې وغوښتل چي یو څو نور بیتونه هم ووایي. نجلۍ داریې ته په خرپ لاس ورواچاوه او داسي ئې وویل:

غوټۍ شنه له خندا تللي بلبلان باندي کړېږي
د بهار د ګلو موج دئ یاران ټوله هوسېږي
پایکوبۍ دي په چمن کي، ګداګاني په ګلشن کي
که زاهد دئ که صوفي دئ له مستۍ څخه نځېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقـوا پـر بـازارونو، تـوبې مـاتي د عمـرو دي
د ساقي پـه لاس جامونـه، يـو ډکېـږي بـل تـشېږي

دې نجلۍ چې دا بيتونه وويل، شمس النهار پر يوې بلې نجلۍ باندې ږغ وکړ، چې ته هم يو څه ووايه. هغې هم غوږ ته ګوته واچوله او داسې ئې وويل:

سرې جـامې اغوستي پـه چمـن کـې دي ګلانـو
ږوږ د نغمـو خپـور دئ پـر ګلـشن د بلبلانـو
ووتـه سارا تـه، هوسۍ رغـړي پر سبزو بانـدې
خدايـه راسـاته يـې لـه نظـره د ښـکاريانو

داسـې پرېمـاني د عـشرتونو کـه روانـه وه
عقـل بـه سـې کـډه لـه سـرو د زاهـدانو

شمس النهار چې دا بيتونه واورېدل، څېره ئې سره وغوړېده او پر بلې نجلۍ ئې هم ږغ وکړ، چې څه ووايي:

وږم د ګلانـــــو او نغمـــــې د بلبلانـــــو
شـــور د آبـشارونو تـــازه ګـــي د چمنـــانو
ژوند دئ که نشاط دئ که مستي که هوسونه دي
ټـول دي سپلني وي پـر سـره اور سـتا د لبـانو

تر دې وروسته علي بن بکار پر يوې نجلۍ باندې چې ده ته نژدې ناسته وه، ږغ وکړ چې ته څه نه ګورې، رامخ ته سه. نجلۍ دا بيتونه وويل:

زړه مـې راتـه وايـي چې هـوس بـه د سـارا کـوم
څمـه ننـداره بـه سـتا د حـسن پـه رشـتيا کـوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

جار دي سم قربان دي سم واري و سپلنی دي سم
زمـا گرانـه محبوبـه سـتا د وصـل تمنـا کـوم
سترگي مي دي ووزي چي به ستا له پستې غېږې څه
نـيم کاتـه ورېښمو تـه پـه سـهوه و خطـا کـوم
مينـه پـه غـلا نـه کېږي او عـشق د پټېدو نـه دئ
خواست ستا د وصال به مخامخ و برملا کوم

د دې په اورېدو سره د علي بن بکار له سترگو بې اختياره اوښکي رواني سوې. شمس النهار چي د ده اوښکي وليدلې، د ميني اور ئې يو په سله سو، له توان و طاقته ئې ووتل او داغسي له چوکۍ څخه راولاړه سوه، علي بن بکار ئې په غېږ کي ونيو. ده ئې هم لاسونه پر ملا باندي راتاو کړه او دواړه بېهوښه پر مځکه ولوېده. مينځيانو دوی له مځکي راپورته کړل. خوني ته ئې يووړل. هورې ئې د گلابو عطرونه پر وپاشل څو دوی پر هوښ راغلل . شمس النهار و ابولحسن سوداگر ته وويل چي که د ژوند پر مېنه وم، تا ته به ډېر ښه انعام درکړم. بيا ئې نو علي بن بکار ته مخ ورواړاوه او وې ويل: "اې ځوانه! پوه سه چي زه تر تا سل چنده زياته مينه درسره لرم. خو چاره نسته، بايد صبر وکړو".

علي بن بکارورته وويل چي: "خبره تر صبر تېره ده. د ميني هغه لمبې چي زما په زړه کي بلي دي، د وژلو نه دي. ستا مينه به هغه وخت زما له زړه وزي، کله چي مي روح له تنه ووزي". دا چي ئې وويل باره، په ژړا سو. شمس النهار هم ورسره وژړل. ابوالحسن پر راتېر سو او ورته وې ويل چي زه خو په خدای دا ستاسي کارو ته داسي هک پک تللی يم. دا چي په وصل کي مو داسي حال دئ، دا که سره جلا سولاست،

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه حال به مو وي. اوس د ژړا وخت نه دئ. د ښادۍ او خوشالۍ وخت دئ. په دې وخت کې شمس النهار یوې مینځې ته اشاره وکړه. هغه ولاړه او له ها خوا ئې د سپینو زرو خونچې راوړې. په خونچو کې رقم په رقم خواړه پراته ول. آبس، خونچې ئې واوډلې. شمس النهار به یوه ګوله پخپله خوړله او بله به ئې علي بن بکار ته په خوله کې ورکوله. ښه تر ماړه نسه ئې ډوډۍ وخوړله. باره نو خونچې ټولي سوې، لاسونه پرېولل سول او خوشبويي په ووهل سول. بيا د عقيقو جامونه راوړل سول چې له انګوري شرابو ډک ول. شمس النهار لس مینځیاني د خذمت او لس مینځیاني د سازوسرود له پاره انتخاب کړې او نورو ته ئې د بیرته تګ اشاره وکړه. بدلزنو مینځیانو ته امر وسو، چې بدلي ووايي. یوې مینځې رباب ورواخیست، ښه ئې سور کړ او دا بیتونه ئې ورسره وويل:

د مطـــرب پـــه لاس ربـــاب د ږغولـــو
د ســاقي پــه لاس کــي جــام دئ د چــښلو
چمن ډک دئ، بوستان ډک ګلستان ډک دئ
لــه رامبېلــو، لــه چــامبېلو لــه ســنبلو
هوسـۍ مـسته پـر مرغـه ده سـره رغـړي
لـــــه بـــــاغونو اواز اورو د بلبلـــــو
پرېمـــــاني ده د عيــــشو د هوســــونو
ارزانــي ده د ســرو شــونډو د زېــښلو

آبس، شمس النهار راولاړه سوه يو جام ئې ځان ته ډک کړ بل ئې علي بن بکار ته. علي بن بکار هم بل جام ځان او بل شمس النهار ته راواخيست، دريم جام ئې ابوالحسن ته ورووړ.... کيسه چې دې ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او څلور پنځوسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:
شمس النهار چي جام ډک کړ او علي بن بکار ته ئې وړاندي کړ، بیا ئې نو رباب راواخیست، مینځیانو ته ئې وویل چي زه له رباب سره شعر هم پخپله وایم. باره ئې د رباب غوږ ته تاو ورکړ او دا بیتونه ئې زمزمه کړل:

چي راغلـی مـي و کـور تـه نـن نگـار دئ
د عیـــشونو هوســـونو تـــود بـــازار دئ
چـــي دا جـــام او دا ربـــاب راســـره مـــل وي
نـوم دې ورک سـي، سـلطنت دئ کـه دربـار دئ

علي بن بکار او ابوالحسن چي د شمس النهار دا بیتونه واورېدل، زیاتي ئې ګډا و نڅا شرو کړه چي ناڅاپه یوه مینځه په ځغستا راننوته او په رېږدېدلي اواز ئې وویل: "بي بي! خلیفه له خپلو قومندانانو عفیف او مسرور او سیاف[1] سره یو ځای دې خوا ته راروان دئ". حاضر مجلس چي د مینځي دا خبره واورېدله، نزدې وو چي له بېري څخه د ټولو زاره وچوي. شمس النهار په خندا سوه او وې ویل چي مه بېرېږئ.

---

[1] په یوه بله انګرېزي ترجمه کي دا وروستی نوم واصف او په روسي ترجمه کي مرجان دئ، (م. هوتک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

باره ئې مينځې ته وويل چي خليفه ته حال ورکړه چي يو ګړی معطله سي. بالا ئې امر وکړ چي په دې حاضرو کسانو پسي دي د خوني دروازه وتړل سي او پردې دي ځوړندي سي او د ماڼۍ دروازه دي هم بنده سي. دا کارونه چي سر ته ورسېدل، باره نو شمس النهار خپل باغ ته ولاړه، پر چوکۍ کښېنستله. يوې مينځې ئې پښې ورموښلې او نوري مينځياني خپلو ځايو ته ولاړې چي په دې وخت کي مسرور او سياف له شلو تنو وسله والو مريانو سره راورسېدل، شمس النهار ته ئې سلام واچاوه. هغې پوښتنه ځنی وکړه چي څرنګه راغلاست؟ هغو په جواب کي ورته وويل چي خليفه سلام درباندي وايه او ويل ئې چي ډېره ئې يادېږې. نن ئې د خوښۍ و خوشالۍ يو محفل جوړ کړی وو او غوښتل ئې چي د دې محفل په پای کي ته هم برخه واخلې. نو اوس ته و خليفه ته ورځې او که خليفه تا ته راسي. شمس النهار چي د خليفه فرمان واورېدی، راولاړه سوه او ځمکه ئې مچ کړه. سمدلاسه ئې مينځياني راوغوښتلې او خپله خذمتګاره ئې خليفه ته ورواستوله چي خليفه ته خبر ورکړي چي: "زه به په يو آن کي د خليفه له پاره ځای برابر کړم او د ده په انتظار به کښېنم". خذمتګاره خليفه ته ولاړه چي د شمس النهار پيغام وررورسوي، شمس النهار خپل معشوق علي بن بکار ته ورغله. دی ئې په غېږ کي ټينګ ونياوه او خدای په اماني ئې ځني واخيستله.

علي بن بکار په ژړا سو او ورته وې ويل چي: "اې، آغلې! خدای دي خپل فضل راباندي کوي چي ستا په بېلتانه کي مړ نه سم." شمس النهار ورته وويل چي په هغه خدای مي دي قسم وي چي که مړه کېدلو، اول به زه مړه سم. زما دا پټ راز به ډېر ژر ښکاره سي او ما به سمه دمه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرگي غېږي ته ورسوي. په تېره بیا نن شپه چي خلیفه ته مي د لیدلو وعده ورکړې ده. دا کار به یو لوی خطر راته پېښ کړي. ځکه په دغه له مینې او محبته ډک زړه او بیا ستا څخه د فراق په دې غمجن حالت به زه څرنګه نغمې وویلای سم، زه به په داسي حال کي چي ته راسره نه یې، په کوم زړه له خلیفه سره کښېنم، په کومه ژبه به خبري ورسره وکړم، په کوم ذوق به بې له تا شراب وچښم. ابوالحسن و شمس النهار ته وویل چي تاسي دا خبري اوس پرېږدئ، لږ څه صبر وکړئ او هوښ کوه چي د خلیفه ملاقات دي نن شپه هېر نه سي، ستا په مات زړه پوه نه سي.

دوی داغه خبري سره کولې چي مینځه راغله او خبر ئې راوړ چي د خلیفه غلامان راورسېدل. آبس، شمس النهار راولاړه سوه، مینځي ته ئې وویل چي ابوالحسن او ملګری به ئې باغ ته د دربچې له لاري بوزې. ته به هم هورې ورسره پاته سې. دشپې چي تیاره سوه، دوی به په یو چم تر باغ وباسې. مینځي دوی تر دربچې باغ ته ورننه ایستل او دربچه ئې پسي وتړله. دوی نو پرېږده چي په باغ کی چکر وهي. هلته خلیفه له سلو تنو توره په لاس نوکرانو سره راښکاره سو. د خلیفه په مخ کي شل تنې پېغلاني پر ښی او کینڼ اړخ را رواني وې. پېغلو ښې سنګیني جامې اغوستي وې او د سرو زرو جوغې ئې په سرو کي ټومبلي وې. د هري یوې په لاس کي لګېدلې شمعه وه. آبس، شمس النهار هم له خپلو مینځیانو سره د پاچا مخي ته ورولاړه سوه. مځکه ئې ورته مچ کړه او له خلیفه سره څنګ پر څنګ روانه سوه څو هغه وو چي خلیفه پر چوکۍ کښېنوست. نوکران و خادمان ئې یوه لیکه ورته ودرېدل. بلي شمعي ئې په لاس کي وې او سازونه و باجې ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ږغولې. بیا نو خلیفه چا و چا ته د بیرته تللو او چا و چا ته د کښېنستلو اجازه ورکړه. شمس النهار د خلیفه د چوکۍ څنګ ته پر بله چوکۍ کښېنستله او له خلیفه سره په خبرو اخته سوه.

ابوالحسن او علي بن بکار دا ټوله تماشه هم ویني او هم ئې اوري خو خلیفه ئې نه ویني. آبس، خلیفه له شمس النهارسره بازۍ شروکړې. په مجلس کي دونه شمعي لګېدلې چي توره شپه ئې په سپینه ورځ بدله کړې وه. بیا نو د مجلس ساقیانو د شرابو جامونه راوړل. ابوالحسن له ځانه سره وویل چي داسي قیمتي جامونه خو ما په ټول ژوند نه دي لیدلی. ته وا خوب وینم. علي بن بکار د خپلي میني په خولو کي ډوب پروت دئ. یو وخت چي پر سد راغی او مجلس ته ئې وکتل، مخ ئې ابوالحسن ته وروا ړاوه چي: "اې وروره! زه ډارېږم چي نه ګانه، دپاچا راته پام نه سي او ومو نه ویني او زموږ په حال خبر نه سي. زه د خپل ځان په غم کي نه یم، ما وختي لا ځان په مړو کي شمېرلی دئ. خو پر تا باندي بېرېږم او له خدایه غواړم چي موږ له دې ځایه په ترلو تېیو وباسي".

څه سردي پرله ګرزوم، ابوالحسن او علي بن بکار د مجلس په تماشه اخته دي چي په دې وخت کي خلیفه یوې نجلۍ ته وویل چي اې ګراني! که دي کومه د زړه د جوش غزله مزله زده وي، راته وئې وایه. نجلۍ داریه ورواخیستله او دا بیتونه ئې وویل:

اې زما سپیني کوتري مخ دي پټ په حجابو کړه
کار له عقله څخه واخله لېونتوب دي پر ګوښو کړه
ننداري د ښکلي مخ دي عقل و فکر رانه یووړ
هوښیاران و عاقلان دي همه واړه په توبو کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا مجلس لره درځم به په کوم مخ په کومو سترګو
ستا له غېږو تـښتېـدلم چي مي تـل دغـه آرزو کړه
زما هيله ستا وصال خو نن محروم يم له دې ګنجه
سېلابونه و رودونه مي د اوښکو تر لېمو کړه

شمس النهار چي دا بيتونه واورېدل، له چوکۍ څخه بوڅه راواوښتله او بېهوښه سوه. مينځيانو راالاکړه او دا ئې خوني ته يووړه. علي بن بکار چي دا حال وليد، دی هم خوړي بوړي ولوېد او بېسده سو. ابوالحسن وويل چي سبحان الله ! تقدير ستاسي مينه دوه ځايه کړې ده. نيمی ئې تا ته درکړې ده او نيمی ئې هغې ته. دوی په دغه خبرو کي دي چي نابېره هغه مينځه راغله چي دوی ئې دلته راوستلي ول او ورته وې ويل چي یاابوالحسنه! درغورځه! نور خبره رسوايۍ ته راوزي زه بيخي ډېره بېرېږم.

ابوالحسن ورته وويل چي دا ځوان د ولاړو نه دئ، زه به څرنګه دی په دغه حالت کي له ځانه سره بوزم. آبس، مينځه راغله د ګل ګلابو عطر ئې پر علي بن بکار وپاشل. دی چي پر هوښ راغی، مينځي دوی دواړه تر باغ وايستل. دوی چي يو څه ولاړل، مينځی د اوسپني دروازه وتړله. ابوالحسن اوعلي بن بکار دوی چي يوه څه حد ولاړل، اوبه مخي ته ورغلې. مينځي لاسونه سره وټپول، سمدلاسه يوه کښتۍ راپيدا سوه چي يو سړی هم پکښې ناست وو. مينځي دوی په کښتۍ کي کښېنول او سړي ته ئې وويل چي دوی به د اوبو ها بلي غاړي ته ورسوې. علي بن بکار چي له کښتۍ څخه باغ او د خپلي محبوبي ماڼۍ ته وکتل، په ژړا سو.

مينځي کښتۍ وان ته وويل چي: "ژر کوه! حرکت وکړه". کښتۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وان هم کښتي په مخه کړه.... کیسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه

د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او پنځه پنځوسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

کښتۍ وان په خورا بېړه کښتۍ د اوبو بلي غاړي ته ورسوله او د شمس النهار مینځې له دوی څخه خدای په اماني وکړه او ورته وې ویل چې زړه مې نه غواړي چې له تاسي څخه جلا سم. خو تر وس مې تېره ده او اجازه نه لرم چې تر دغه ځای نور مخ ته ولاړه سم. مینځه چې ځني ولاړه، علي بن بکار د ابوالحسن په مخ کې بوړي بوړي وغځېدی او نور نو د راپورتې نه وو. ابوالحسن ورته وویل چې درولاړسه، دا ځای د پرېوتو نه دئ. په دې ځای کې غله او نور د خدای فساتیان اوسي. باره علي بن بکار هم راولاړسو. کرارکرار رهي وو. په بدن کې ئې د تګ شمه نه وه. د دجلې رود پر ها بله غاړه د ابوالحسن د اشنایانو کور وو. هورې د هغه اشنای کور ته ورغلل چې یو څه د اعتماد وړ وو. دروازه ئې وروټکول. اشنای ئې راووتی. سلامالیک وروغبړ ئې ورسره وکړ. کور ته ئې دننه بوتلل. ګپ شپ ئې شرو کړ. د کور خاوند پوښتنه ځني وکړه چې چیري تللي واست. ابوالحسن ورته وویل چې له یو چا سره مو معامله درلوده. وامي ورېدل چې هغه مال برابر کړی دئ او په سفر روانېږي، نو زه مجبوره سوم چې په دې نیمه شپه ورته راسم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل ملګری علي بن بکار مي هم له ځانه سره راووست. سړی راڅخه پټ سو او موړ دا یو، تش لاس راوګرځېدو. څرنګه چې په دې نیمه شپه بیرته کور ته نه سوای تللای، نو هغه وو چې ستاکره راغلو.

آبس، شپه ئې هورې تېره کړه او سهار وختي له کوره راووتل، هله، هله، هله څو د ابوالحسن کور ته راورسېدل. ابوالحسن خپل ملګری علي بن بکار هم خپل کور ته بوت. یو آن ئې سترګه پټه کړه او له خوبه چې راویښ سول، ابوالحسن پر خپلو نوکرانو امر وکړ چې په خونه کې ښه سنګین فرش اوار کړي. نوکرانو خونه په ښو غالیو فرش کړه. علي بن بکار چې راویښ سو، اودس ئې تازه کړ او د تیري ورځي و برابې ماښام قضا سوي لمونځونه ئې راوګرزول. ابوالحسن ورته وویل چې: اشنایه! دا به مناسبه وي چې ته نن شپه زما سره پاته سې. لږ به دي دمه غلطه سي او غم به دي له زړه لیري سي. علي بن بکارورته وویل چې وروره! هر راز چې دي خوښه وي، هغسي به وکړم. زما بې هغه هم له غمه خلاصی نسته. د میني دا بلاوي نه دي چې له چا څخه دي په اسانه ولاړې سي. آبس، ابوالحسن خپل انډیوالان و اشنایان راټول کړل. په سازنده وو پسي ئې هم سړی واستاوه. ټول راحاضر سول. هغه ورځ ئې ښه بانډار وکړ او ورځ ئې په خورک و چښنګ و ساتېري تېره کړه. چې د ماښام تیاره خپره سوه، باره ئې شمان ولګول. د می و پیالې محفل ئې جوړ کړ. یوې مینځې رباب ته لاس کړ او دا شعر ئې ووایه:

ما ته یو دئ که بهار وي که خزان
ورځ و شپه چې مي تېرېږي په هجران
د یار مخ چې پسرلی وو زه ترې راغلم
خود به تل یم په ژړا و په ګریان

(c) ketabton.com: The Digital Library

علي بن بکار چې دا شعر واورېد، بوخ راووښت او تر سهاره پورې بېسده پروت وو. د ابوالحسن بېخي امید ځني وخوت. سهار پر لمر ښرک باندي علي بن بکار سترگې روښي کړې او غوښتل ئې چې خپل کور ته ولاړ سي. ابوالحسن هم خپل زړه ته پرېښوو او نه ئې راوگرزاوه. بوده موده ئې ورته حاضر کړ، علي بن بکار ئې پر سپور کړ. ابوالحسن هم تر کوره پورې ورسره ملگری سو. د کور په دروازه کي چې له بوده راکښته کړ او دی خپل کور ته ننووت، ابوالحسن د خدای شکر ادا کړ او له ځانه سره ئې وويل چې له بدي بلا خلاص سوم. خو بیا ئې هم علي بن بکار ته د زړه تسلی ورکړه او د صبر سپارښتنه ئې ورته وکړه. منگر پر علي بن بکار باندي میني دونه زور کړی ووچې ځان ئې په واک کي نه وو. له ابوالحسن سره ئې خدای په اماني وکړه.... کیسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته ترسبا سوه

یو سل او شپېږ پنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

ابوالحسن چې له علي بن بکار څخه خدای په اماني اخیستله نو هغه ورته وويل چې ورو‌ره! که کومه خبره پېښېدله، ما به خبروې. ابوالحسن ورته وويل چې ری مه وهه، هرومرو دي خبروم. باره نو ابوالحسن خپل دوکان ته ولاړ او د شمس النهار لاري ته ئې سترگي څارو نیولي دي. په دې ورځ د هغې هیڅ درک مالوم نه سو. شپه ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کور کي تېره کړه. سهار تر دوکان دمخه د علي بن بکار کور ته د پوښتني له پاره ورغی. چي ګوري، هغه په کټ کي پروت دئ، دوستان ئې پراګرځېدلي دي. حکیم جي ئې سر ته ولاړ دئ او نبض ئې په لاس کي نیولی دئ. حاضر کسان یو یو څه وایي، بل بل څه. ابوالحسن چي خوني ته ورننووت، د علي بن بکار سترګي پر ونښتلې، په شونډو کي ئې ورته ومسل. ابوالحسن سلام ورواچاوه او د حال و احوال پوښتنه ئې ځني وکړه. د کټ سر ته ئې کښېنوست چي دا نور خلک ووتل، باره ابوالحسن ورته وویل چي دا څه کیسه ده؟

علي بن بکار ورته وویل چي وروره! د هغي نجلۍ مینې خو زه رنځور کړم. د رنځ خبر مي په کوروکلي کي خپور سو. دوستان و اشنایان مي پوښتني ته راغلل. منګر ته دا راته ووایه چي کومه خوشخبري لرې. د شمس النهار د مینځې درک نه سو معلوم. ابوالحسن ورته وویل چي په هغه ماښام چي د دجلې سیند پر غاړه سره جلا سوو، بیا ئې حال نه دئ معلوم سوی. منګر ګوره وروره! دا دي څه رسوایي جوړه کړې ده. دا ژړاوي مړاوي پرېږده. خلک به څه وایي. لږ څه فکر وکړه. علي بن بکار ورته وویل چي صبر مي تر قدرت وتلی کار دئ. نه ئې سم کولای. باره ئې سوړ اسوېلی وکیښ، په ژړا سوا او دا بیتونه ئې وویل:

ما ته مه وایه د پوهي دا ورمونه
اثر نه ښندي دا ستا نصیحتونه
سرزنش پر عاشقانو اغېز نه کا
تاثیر نه لري دا پند، دا پېغورونه
ما هاله له دین دنیا څخه لاس پرېولو
چي پر زړه مي وخوړل د عشق داغونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا بيتونه چي ئې وويل نو ئې مخ ابوالحسن ته واړاوه او ورته وې ويل چي په داسي مصيبت باندي اخته سوم چي تر ننه مې فکر لا هم نه سواى کولاى. اوس چي هر څه رى وهم، بې له مرګه مي د نجات بله لار نسته. ابوالحسن ورته وويل چي د خداى له دره مه نامېنده کېږه. ګوندي خداى دي خپل مقصد ته ورسوي. باره نو ابوالحسن له کوره راووت او دوکان ته رهي سو. دوکان ئې خلاص کړ. له جارو و پاکۍ څخه چي خلاص سو، يو آن پر خپل ځاى کښېنوست چي ګوري، دا ده مينځه راغله. ابوالحسن ته ئې سلام واچاوه او هغه وربيا کړ. مينځي ته چي ئې وکتل، په نظر ئې خوابدې ورغله. باره ئې دستي د شمس النهار پوښتنه ځني وکړه چي خيريت خو به وي. مينځي ورته وويل چي د هغې حال به وروسته درته ووايم خو ته اول د علي بن بکار حال راته بيان کړه.

ابوالحسن نجلۍ ته د علي بن بکار ټول حال له سره تر پايه ووايه. مينځه اريانۍ واخيسته او په ډېر افسوس ئې سوړ اسوېلى تر خوله وخوت. بيا ئې نو وويل چي زما د بي بي حال تر دې بتر دئ. په هغه شپه چي تاسي له کښتۍ څخه کښته سولاست او ولاړاست. زه کور ته ولاړم منګر په تاسي مي چورت خراب وو. زړه ته مي نه لوېده چي تاسي دي صحيح و سلامت تر کوره پوري ورسېږى. خپلي بي بي شمس النهار ته چي ورغلم، هغه بېهوښه پرته وه. نې له چا سره خبري کولې او نه ئې د هو، نې جواب چا ته ورکاوه. خليفه ئې سر ته ناست وو او د ناروغۍ په سبب ئې هم نه پوهېدى. تر نيمي شپې پوري داغسي بېسده پرته وه. پر هوښ چي راغله، خليفه ځني وپوښتله چي: "اې شمس النهاري! دا په تا څه سوي دي؟ دا څه حال دئ چي پر تا باندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن شپه راغلی دئ؟"

شمس النهار چې د خليفه خبرې واورېدې، د خليفه پښې ئې ورمچ کړې او ورته وې ويل: "جعلنی الله فداک، زما سر دې تر تا جار سي، د بېگاه خواړه بد راباندې لگېدلي دي، سر مې راته دروند سو او بېهوښه سوم. نه پوهېږم چې حال به مې څرنگه سي".

خليفه ورته وويل چې: "اې شمس النهار! څه دې خوړلي ول؟"

هغې ورته وويل چې: "داسې ناوړه شی مې خوړلی وو، چې هيڅکله مې نه وو خوړلی".

بيا نو شمس النهار يو څه شراب وغوښتل. شراب چې ئې وڅښل، نو ئې زه وروغوښتلم او کرار ئې ستاسې پوښتنه راڅخه وکړه؟ ما د علي بن بکار هغه شعر ورته ووايه چې په کښتۍ کې ئې راته ويلی وو. دې يو سوړ اسوېلی وکېښ او خاموشه سوه. په دې وخت کې خليفه پر بدلزني امر وکړ چې يو شعر ووايي. هغې دا دوه بيته وويل:

کاشکي هغه نازنين وای چې زه مړه پسې پرته يم
يو وار زما پر زړه نگين وای چې زه مړه پسې پرته يم
دی پر خپله تړه ولاړی، زه يوازې پاته سومه
کاشکي زما زړه ډبرين وای چې زه مړه پسې پرته يم

شمس النهار چې دا بيتونه واورېدل، بيا يو حال پر راغی او بېسده ولوېده.... کيسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادې کيسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سل او اووه پنځوسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

د شمس النهار مینځي ابوالحسن ته وویل: "بي بي چي دا بیتونه واورېدل، سمدلاسه بېهوښه سوه. ما ئې ورو ورو لاسونه ورموښل او د ګلابو عطر مي پر پاشل، څو پر هوښ راغله. ما ورته وویل چي: "زما ګراني بي بي! ځان مه رسوا کوه. ستا دي د خپل معشوق په سر قسم وي که به صبر و زغم نه کوې. شمس النهار راته وویل چي تر مرګ خو به نو سخت بل څه نه وي. زه په والله په مرګ راضي یم ځکه بې له مرګه په بل څه نه ارامېږم. موږ لا دغه خبري سره کولې چي یوې بلي نجلۍ د شاعر دا بیتونه زمزمه کړل:

بې ژړا مي بل کار نسته په دا نن شپه
نه صبرېږم نګار نسته په دا نن شپه
زمانه د بېګاني وصال غېچ اخلي
رسۍ سته ده خو دار نسته په دا نن شپه

مینځې چې دا بیتونه وویل، شمس النهار بیا پرمخي ولوېده. خلیفه په وارخطایي سره ورته راالاکړه. پر مینځیانو ئې امر وکړ چي: "ټول کړئ، دا طبله و سارنګ مو!" مینځو هم شیان میان سره ټول کړل او خپلو سرایو ته ولاړې. خلیفه تر الایي سهاره پوري د شمس النهار سر ته ویښ ناست وو. سهار ئې طبیبان ورته راوغوښتل او هغو ته ئې د شمس النهار د علاج امر وکړ خو په دې نه پوهېدی چي د دې ناروغي د میني رنځ دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینځي ابوالحسن ته وویل چي زما په راتګ کي د ځنډ سبب همدا وو. هلته ډله خلک ناست دي او موږ نه سوای کولای چي ستاسي حال ونیسو. اوس ئې دا دئ زه درته راواستولم چي د علي بن بکار حال هغې ته وروړم. ابوالحسن چي د مینځي بیان واورېد، حیران پاته سو او ورته وې ویل چي د علي بن بکار حال هغه وو، چي درته ومي وایه. ته بي بي ته ورسه او دا ټول بیان ورته وکړه او زما له خوا ورته ووایه چي صبر وکړي او خپل راز رسوا نه کړي. ورته ووایه چي زه پوهېږم چي دا ډېر سخت حالت دئ منګر په یوه سم تدبیر سره ئې چاره کېدلای سي.

مینځي له ابوالحسن څخه رخصت سوه خو ابوالحسن تر ماښامه پوري په دوکان کي وو. ماښام ئې دوکان وتاړه او د علي بن بکار کور ته ولاړ. دروازه ئې وروټکوله. نوکر راووت او دی ئې کور ته بوت. علي بن بکار چي ولید، پر شونډو ئې موسکا راغله او په راتګ ئې خوشاله سو. ورته وې ویل چي د نن ورځي ځنډ خو دي زما زاره راوچاودله. غم مي یو په لسه سو. زه غواړم چي تل ستا سره واوسم او خپل سر تر تا قربان کړم. ابوالحسن ورته وویل چي دا خبري مه کوه. دا ته څه وایې؟ که زما زر روحه وي، ټول دي تر تا جار سي. نن د شمس النهار مینځه دوکان ته راغلې وه، د خپل ځنډ سبب ئې راته ووایه. خلیفه له شمس النهار سره وو او دا ځني ښورېدلای نه سوای. د بي بي ټول حال ئې راته ووایه.

آبس، ابوالحسن ټول هغه بیان چي له مینځي څخه ئې اورېدلی وو، علي بن بکار ته وکړ. علي بن بکار ډېر خوابدي سو. په سترګو کي ئې اوښکي ودرېدې. ابوالحسن ته ئې وویل چي خدای به کوي، ته به

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوې. زما سره مرسته وکړه. په دغه مصيبت کي چي زه دربېدلی يم، ته راسره مرستندوی سه . پر ما زړه وسوځه او يوه چاره راوښيه. دا نن شپه راسره پاته سه او تر سبا پوري بل ځای مه ځه. ابوالحسن ئې غوښتنه ومنله او هوري پاته سو. ټوله شپه ئې د غره و د وره بيانونه سره وکړل. په پای کي علي بن بکار په ژړاندو سترګو دا بيتونه ورته وويل:

زه مېـــړی يمـــه ړغېـــړم زه وېـــښته يمـــه خـــوځېږم
زما وجود د وېښته سيوری زمـا زړه د مېږي سترګه
خوشبويي ئې د وېښتانو زمـا زړګی دئ رانـه وړی
د مېږي په شان نری ملا ئې زما کوربار کړ پر چرګه
نری ملا اوږدو وريښتانو يم لـه ژوند څخـه ايستلی
ټـول جهـان راتـه اغـزي دي ګـام ايږدم پـر تېـره ژرګـه

دا بيتونه چي ئې وويل، نو ئې يوه لو چيغه تر خوله ووتله او په خولو کي ډوب بېسده ولوېد. ابوالحسن فکر وکړ چي نور ئې نو کار تمام سو. روح ئې له کالبوته ووت. تر سهاره همداسي ډوب پروت وو. له لمر ختو سره ئې سترګي روڼي کړې او يو دوې خبري ئې له ابوالحسن سره وکړې. لمر چي يو څه سر ته راغی، ابوالحسن ځني راولاړ سو او دوکان ته ولاړ. دوکان چې خلاصاوه، په دغه حال کي مينځه ورته ودرېده، په اشاره ئې سلام ورواچاوه. ابوالحسن ئې سلام ورېيا کړ. مينځي د شمس النهار سلامونه وررسول او د علي بن بکار پوښتنه ئې وکړه.

ابوالحسن ورته وويل چي د علي بن بکار د حال پوښتنه مه کوه، د هغه په رنځ و درد دي خدای مه خبروه. نه د شپې خوب لري نه د ورځي ارام. رنځوری تار او نار کړی دئ. زړه ئې له شنوخته ډک دئ.

مينځي ورته وويل چي زما بي بي يو دوې ګوتي خط راکړی دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي دا به له سلام سره يو ځای علي بن بکار ته ورسوې او راته ويلي ئې دي چي د خط جواب به هم خامخا راوړې. نو اوس يا ابوالحسنه، ته داسي وکړه چي ما د علي بن بکار تر کوره بوزه چي د خط جواب پخپل لاس ځني واخلم. ابوالحسن دوکان بيرته وتاړه او له مينځي سره روان سو. کور ته چي وروړسېدی. مينځي ته ئې وويل چي ته دلې يو آن تکيه سه، زه به کورته ورننوزم.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او اته پنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

ابوالحسن مينځه په دروازه کي پرېښووله او دی کور ته ورننووت. علي بن بکار چي وليد، زړه ئې خوشاله سو. ابوالحسن ورته وويل چي شمس النهار د مينځي په لاس سلامونه او خط درته رالېږلی دئ او د خپل نه راتگ له اسيته ئې عذر غوښتی دئ. مينځه هغه ده، په دروازه کي ولاړه ده. که وايې چي کور ته دي راسي، زه به ږغ پر وکړم. علي بن بکار ورته وويل چي راوې غواړه. ابوالحسن ورووت او مينځه ئې کور ته راوستله. علي بن بکار د مينځي په ليدو ډېر خوشاله سو. مينځي خط ورکړ. علي بن بکار هغه مچ کړ. پر سترگو ئې وموښی. بيا ئې نو خلاص کړ او وې لووست. تر لوستلو وروسته ئې ابوالحسن ته ورکړ. ابوالحسن چي وکوت، دا دوه بيته پر نوشته وه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما تنه زما روحه ستا په سر مي دي قسم وي
بې له تا مي نفس خېژي شپه و ورځ رابانديي غم وي
خوب خورک پر ما حرام سو، هيڅ پروا مي نه په کېږي
د دنيا ښې و ښادۍ دي هله وي چي زما صنم وي

تر دې بيتو وروسته ئې ورته کښلي وه چي که زما حال پوښتې، نو حال مي دا دئ چي سترګي مي روښي دي خو تر زړه مي د ميني غشي پوري ووري وتلي دي او زخمي دئ، په لړمانه کي مي اور بل دئ او تر خولې مي له آه و اسويلي پرته بل څه نه راوزي. ګواکي زه خداى د ميني له پاره پيداکړې يمه او غم و درد ئې راسره مل کړى دئ. ناروغۍ مي ورځ په ورځ زياتېږي او عشق و مينه مي هم ورسره ډېرېږي. هغه کانه راسوې ده، چي شاعر ئې داسي راته بيانوي:

ستا مخ خداى په دلبري کي سور و سپين ارغواني کړ
زما بشر ئې ستا په عشق کي راته تک ژېړ زعفراني کړ
ما له خدايه څخه غوښتي، چي ته هسي و زه داسي
ستا دي مخ ګل د ګلاب وي، خير کې زما ژوند پر اغزي کړ

تر دې وروسته ئې نو بيا کښلي وه چي تا ته دي معلومه وي چي زما دا شکايت و شکوې زما د ميني بلي لمبې راوژلاى نه سي. له غم سره شکايت تل مل وي او له رنځ سره درد و بېتابي. د بيلتانه درد په تسلى نه ارامېږي. ځان ته د خط په کښلو لږ څه تسلى ورکوم. هغه د شاعر خبره:

ستا د وصل په اميد به ژوندۍ پايم
که دا نه وي ګويا تللې له دنيا يم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوالحسن وايي ده چي خط ولووست. زما غم ئې څو چنده کړ او په هره جمله مي د زړه سر مکوټ سو. خط مي مينځي ته ورکړ. علي بن بکار مينځی ته وويل چي پر بي بي مي سلامونه ووايه او زما دغه حال ورته بيان کړه. بيا ئې نو ډېر وژړل. مينځي ته هم د ده پر ژړا باندي ژړا ورغله او د علي بن بکار څخه ئې خدای په اماني واخيستله او له کوره ووتله. ابو الحسن هم مينځي ته مخه ښې وويله او خپل دوکان ته ولاړ.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال را والوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او نهه پنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

ابوالحسن مينځي ته مخه ښې وويله او دوکان ته ولاړ. دغه ورځ و دغه شپه ئې ټول په چورت کي تېره کړه. په دا دوهمه ورځ د علي بن بکار کره ورغی. تر هغو پوري کښېنوست چي ټول خلک له خوني ووتل. بيا ئې نو د حال احوال پوښتنه ځني وکړه. علي بن بکار د پخوا په شان د ميني له رنځه او د بېلتانه له غمه شکايت وکړ او دا بيتونه ئې ورته وويل:

دا چي زه يم ستا په مينه ځگر خون
خيال مي نه سي چي به دا رازوو مجنون
بې له تا مي زړه تنور دئ د سکروټو
د هوسۍ په شان مي شپه پر مېږتون

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېلتانه دي لېونی کړمه زما ګراني
خدای دي نه پېښوي چا ته دا جنون

ابوالحسن ورته وویل: زه حیران یم، ستا له یوې مهرباني معشوقې سره دا حال دئ، داکه دي معشوقه نامهربانه او ستمګاره وای، بیا به دي څه حال وای؟ ابوالحسن وایي چي زما خبره ئې واورېده او زما پر نصیحت ئې غوږ ونیو. نور ئې بېتابي او فریاد پرېښود او ما تې دوعاوي وکړې. ابوالحسن وایي چي زما یو انډیوال وو چي زما او د علي بن بکار په کیسه خبر سوی وو. له ده ماسیوا بل څوک په دې کیسه نه وو خبر. یوه ورځ دې انډیوال د علي بن بکار او شمس النهار پوښتنه راځخه وکړه. ما ورته وویل چي اشنایه! د هغو د میني د اور لمبې اوس تر اسمانه رسېدلي دي منګر زما په فکر کي یوه نخشه سته چي غواړم ستا سره ئې شریکه کړم. انډیوال مي راته وویل چي څرنګه نخشه ده؟

ابوالحسن وایي چي ما ورته وویل چي ته راخبر یې، چي زه په دې ښار کي مشهور سړی یم. هر څوک، عام وخاص مي پېژني. د دربار له نر او ښځو سره هم پېژنم. بېرېږم چي زموږ دا کیسه رسوایي ته راونه وزي او پر کومه بلا باندي وانه وړم. مال و شتمني مي راځخه ولاړه نه سي او هلاکت ته و نه رسېږم. زما داسي خیال دئ چي خپل مالونه سره راغونډ کړم او بصرې ته سفر وکړم. هورې تر یوه وخته پوري پاته سم، بیا به وګورم چي د دوی کیسه کوم ځای ته رسېږي. د دوی خبره خو اوس تر خط و کتابته پوري رسېدلې ده. یوه مینځه ئې تر منځ رويباري کوي. زما په زړه کي کله کله داسي راوګرزې چي سبا به دا مینځه له دې رويباری څخه ستړې سي او خبره به رسوايی ته راوباسې. که داسي پېښه سي نو زما خلاصون بیا نامکن دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

انډیوال ئې ورته وویل چې زه پخوا لا هم په دې کیسه غوړېدلی وم. دا ستا تدبیر خو بیخي د هوښیارۍ خبره ده. زما هم داسې خوښه چې له دې کارو څخه ځان لیري ساته. نه دي دي اورېدلي چې وایي: "یوه ډېره بدمرغه، بله نېکمرغه"، خدای مه کړه سبا به یو اوښ درته چو سوی وي، بیا به ئې ولاړولای نه سې. ستا دا نخشه مې بیخي خوښه ده. خدای دې د خیر کړي.

آبس، ابوالحسن کور ته راغی، کالي مالي ئې سره ټول کړل. درې ورځې وروسته مخ پر بصره روان سو. د ابوالحسن انډیوال چې درې ورځې وروسته د ده لیدو ته راغی چې ګوري ځای سته، جولا نسته. له ګاونډیانو څخه ئې پوښتنه وکړه، هغو ورته وویل چې ابوالحسن خو بصرې ته ولاړ. ژر بیرته راځي. سړی اریانۍ واخیستی او نه پوهېدی چې اوس نو پر کمه ولاړ سي. له ځانه سرې وویل چې کشکې له ابوالحسنه څخه جلاسوی نه وای. باره ئې خیال سو چې د علي بن بکار کره ورسي. هورې چې ورغی، نوکرانو ته ئې ځان وروښووی او کور ته د ننوتو اجازه ئې وغوښتله. نوکرانو اجازه ورکړه او کور ته ئې بوت. هورې ئې علي بن بکار ولیدی چې په کټ کې پروت دئ. ده سلام ورواچاوه، هغه وربیا کړ. سړي ورته وویل چې زما و د ابوالحسن تر منځ ټینګه اشنایي وه. یو د بل د زړه حال مو سره وایه. یو ګړی نه ځني جلا کېدلم. یو څو ورځې مې د یوه ضروري کار له اسیته و نه لیدی. نن چې ئې دوکان ته ورغلم. دوکان ئې تړلی وو. د څنګ دوکاندارانو راته وویل چې هغه بصرې ته ولاړ. نو زه خو ستا و د ده په شناخت و اشنایي خبر وم، ما ول راسه چې یو وار به ستا خبر هم واخلم او پوښتنه به دربانديي وکړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

علي بن بکار چي دا واورېده، بڼه ئې پر دا بله واوښتله. سودا ورولوېدله چي دا څنګه کار پېښ سو. سړي ته ئې وویل چي زه ستا تر بیان دمخه د ده په سفر نه وم خبر. که دا خبره رشتیاوي نو معنا ئې دا ده چي پر داسي غم باندي واوښتم چي انتها نه لري. دا خو بل غم راته پېښ سو. باره ئې تر سترګو اوښکو راایله سوې او دا بیتونه ئې وویل:

د دوستانو جدایي باد و باران دئ
ودانی و ابادی په چپه کېږي
تنهایي به مي د زړه سر رامکوټ کړي
جدایي د دوست بل اوښ راته چو کېږي

یو ګړی ئې چورت وواهه، باره ئې سر راپورته کړ او نوکر ته ئې وویل چي ته ورسه د ابوالحسن کور ته او معلومات ئې وکړه چي کوم ښار ته تللی دئ. نوکر ولاړی او یو آن وروسته بیرته راغی، علي بن بکار ته ئې وویل چي معلومات مي وکړ، ابوالحسن بصرې ته تللی دئ خو د کور دروازې ته ئې یوه مینځه ولاړه وه. دې زه وپېژندلم خو ما نه پېژندله. ما ته ئې وویل چي ته د علي بن بکار نوکر نه یې؟ ماول: "یم". مینځي وویل چي ما علي بن بکار ته پر ده باندي د یوه ډېرمهربان چا له خوا یو خط راوړی دئ. دا مینځه زما سره راغله او اوس په دروازه کي ولاړه ده.

علي بن بکار ورته وویل چي: "ورسه، رائې وله". نوکر ولاړ او د ها خوا ئې مینځه ورسره راوستله. د ابوالحسن اندېوال چي مینځی ته وکتل، په نظر ئې ډېره شوخه وظریفه ورغلله.مینځه راوړاندي سوه، علي بن بکار ته ئې سلام واچاوه .... کیسه چي دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او شپېتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

مينځه چي راغله، خپل بيان ئې وکړ او بيرته ئې رخصت واخيست، ولاړه. دې سړي، چي د ابوالحسن انډيوال او له علي بن بکار سره ناست وو، د مرغلرو و غميانو د پلورلو دوکان کاوه او پېشه ئې زرگري وه. مينځه چي ولاړه، دې سړي ميدان خالي وليد، علي بن بکار ته رانژدې سو او ورته وې ويل چي: "ما ته داسي وايسېده چي ستا هم پر دارالخلافه پيسې باندي دي او ستا و د هغو تر منځ کومه معامله سته".

علي بن بکار ورته وويل چي د څه له رويه دا خبري کوې؟ سړي ورته وويل چي زه دا نجلۍ پېژنم، دا د شمس النهار مينځه ده. څه وخت پخوا ما ته راغله او يوه رقعه ئې راته راوړه. د شمس النهار له پاره ئې د سرو زرو و جواهراتو امېل غوښت. ما يو خورا اصيل او قيمتي امېل ورواستاوه. علي بن بکار چي دا واورېده، سره واسرنگی او وارخطا سو، د مرگ خطر ئې احساس کړ. خو ځان ئې گول واچاوه او څه ئې و نه ويل. زرگر ته ئې وويل چي: "ته و خدای که به رشتيا نه وايې، ته شمس النهار څرنگه پېژنې؟" زرگر ورته وويل چي زما څخه مه بيربېږه. خپل پټ راز دي راته ووايه. د ناجوړۍ سبب دي زما څخه مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټوه.

آبس، علي بن بکار خپل ټول داستان ورته ووايه او پر زياته ئې کړه چي: "وروره! په هغه خدای مي دي قسم وي چي زه و ته ئې دواړه پيدا کړي يو چي د خپل راز له پټېدو څخه مي بل مطلب نسته. بېرېږم، وام مخلوق شيطان دئ. خلک په خولو کي سست دي. پټ راز نه سي ساتلای. د دوستۍ و د نمک پاس نه لري".

زرگر ورته وويل زه خو چي تا ته راغلم، له ډېر گرانښت له اسيته درته راغلم. ته راباندي گران يې. غوښتل مي چي د ابوالحسن د سفر په شپو کي ستا سره مرستندوی سم. ته راسره د زړه خواله وکړې او د ميني غم به دي راسره سوړ سي. ته اوس هيڅ سودا مه دراچوه او زما څخه مه ډارېږه.

علي بن بکار ډېري دوعاوي ورته وکړې او مننه ئې څني وکړه. بيا ئې نو دا بيتونه وويل:

زړه مي راته لـړ دئ، غمازاني مي دا اوښکي دي
نې سمه ساتلای، عاشقان خو خوار بوښکي دي
ډار مي له عالمه، د چا پت هيڅ په خوندي نه دئ
ټوله سورۍ کوزې دي، سورۍ ئې غاړې سورۍ ئې چوښکي دي

تر دې بيتو وروسته نو علي بن بکار زرگر ته وويل چي ته نه سوې پوه چي دې مينځي ما ته پټ څه وويل؟ هغه ورته وويل چي قسم په خدای که به په هيڅ پوه سوی يم. علي بن بکار ورته وويل چي د دوی دا خيال دئ چي ابوالحسن زما په اشاره و سلا بصرې ته سفر کړی دئ او زه غواړم چي دا خط و پيغام دي زموږ تر منځ نه وي. ما چي هر څه قرآنونه ورته وډبول چي والله که مي په درې سوه شپېتو رگو کي يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

رگ لا د ده په سفر آگاه وو، خو دې نه ومنله او زما پر قسمونو ئې باور نه کاوه او له هماغه بدگومانه سره بي بي ته ولاړه. دا مینځه کورخرا پې پر ابوالحسن باندي مینه وه. زرگر ورته وویل چي وروره! انشاء الله وتعالی، ټول کارونه به سم سي او زه ستا سره مرسته کوم چي ته خپل مقصد ته ورسېږې. علي بن بکار ورته وویل چي اوس له دې توربدلي هوسۍ سره څه وکړم؟ دا خو زما څخه تور خوري او تښتي. زرگر ورته وویل چي یوه چاره به ورته وسنجوو او بې له دې چي پرده دي پورته سي او راز دي رسوا سي او یا دي تا ته کوم تاوان ورسېږي، یو چل به ورته جوړ کړو.

باره نو زرگرولاړ سو، رخصت ئې واخیست. علي بن بکار تر دروازې پوري ناړې پسي وهلې چي: "وروره! د خدای و رسول روی مي دروړی دئ چي دا خبري دي چا ته تر خوله راونه وزي". زرگر چي ده ته وکتله، په سترگو کې اوښکي ډنډ سوې او ځني رخصت سو.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالـوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او یو شپېتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:
زرگر چي له علي بن بکار څخه رارخصت سو. پر لاري چورت اخیستی وو. سر ئې ځړولی وو او د علي بن بکار په کار کي ئې فکر کاوه چي ناڅاپه ئې سترگي پر یوه کاغذه ونښتې چي پر مځکه پروت دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاغذ ئې را پورته کړ. سرلیک ئې ولووست، په پوه سو چې د یوه دوست له خوا کوم بل دوست ته لیکل سوی دئ. د پاڼې پر سر باندي دا بیتونه لیکل سوي ول:

گرانـه ولـي مـې پـه اور کـي کـړوې
دا څـه پیـښـه ؟چـي مـخ نـه راا ړوې
زما خو پښه ده لا د عشق په لومه بنده
لـه مجلـسه مـي پـر څـه محرومـوې
آخـر زه خـو نـه پـردی یـم نـه بې مِهـره
د بېلتـون پـه داغ مـي ولـي داغـوې

تر دې بیتو وروسته ئې داسي لیکلي ول:

اې خواجه! د لیک او پیغام د ځنډ سبب دي نه رامعلومېږي. که دي د جفا خیال په سر کي وي، زه ئې په پاداش کي وفا درلېږم. که دي په مینه کي کمښت راغلی وي، زما محبت خو خدایږو څو چنده زیات سوی دئ.

ستا په سر مي دي قسم وي چي زمـا مینه پخـوانۍ ده
خیر که تا لاس رانه واخیست زما دوستي خو سکنۍ ده

زرگر لا خط تر پایه لوستلی نه وو، چي نابېره مینځه راښکاره سوه. تلولۍ تلولۍ کېدله، شاوخوا ئې کتله او د کوم شي په لټه کي وه. د زرگر په لاس کي چي ئې خط ولید، سمدستي ئې ورته وویل چي: "ښاغلې! دا خط زما څخه پر لاري لوېدلی وو". زرگر جواب ور نه کړ او ځني رهي سو. مینځه سمه په پسې سوه او بیا ئې ورته وویل: "گوره، ښاغلې! زما خط بیرته راکه. هغه زما څخه ولوېدی". زرگر مخ پر راواړاوه او ورته وې ویل: "آنجلۍ! بېرېږه مه او وارخطاکېږه هم مه. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

رشتیا خبره راته وکړه او په حال مي خبر کړه. زه د چا راز نه رسوا کوم او په خوله کي هم سست نه یم. د خپلي بي بي په کار کي دي زما څخه مه ډارېږه. زه هم د هغې د ارزوگانو د پوره کولو په لټه کي یم. زما په لاس د هغې مشکلات حل کېدلای سي".

مینځې چي د زرگر خبري واورېدې، نو ئې ورته وویل چي خدای دي وکړي چي دا راز چي اوس به ئې درته بیان کړم، زما و ستا په منځ کي پاته سي او رسوا نه سي. دا کار چي ته ئې په لټه کي یې، دا به هم زما په خیال روا کار وي. زما خو پر تا باندي ناټ کښېنستی او د حقیقت خبره به درته وکړم. آبس ټوله کیسه ئې له سره تر نوکه پوري ټکي په ټکي ورته وکړه.

زرگر ورته وویل چي بالکل دي رشتیا وویل. زه هم په دې کیسه خبر یم. بیا نو زرگر هغه څه ورته بیان کړل چي د ده او علي بن بکار تر منځ پېښ سوي ول. نجلۍ چي دا واورېدل، ډېره خوشاله سوه. د دواړو سلا پر دې خبره راغله چي خط باید علي بن بکار ته ورو ښوول سي او هغه چي هر راز جواب ورکړ، دمخه تر دې چي بي بي ته ئې ورسوي، اول باید زرگر په خبر کړي. آبس، تا ته دي وویل سي، د نکل کار دئ. مینځې له زرگر څخه خط راواخیستی، مهر ئې پر ولگاوه او وې ویل چي دا مهر مي له دې اسیته پر ولگاوه چي زما بي بي خط همداسي سربسته راکړی وو. خط ئې په یوه دوړدنگ علي بن بکار ته وروور. هغه هم د دغه شان لیک په انتظار وو. چابک چابک ئې ولووست، باره ئې قلم و کاغذ راواخیست او جواب ئې ورته وکیښ او د مینځې په لاس ئې ورکړ. مینځې خط راواخیست او لمغوټې زرگر ته راغله. زرگر چي خط خلاص کړ، پکښې لیکل سوي وه چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنځ مې دئ د مينې علاج ونه اساسي غواړي
ورک سه اې طبيبه! زما درمان نوره پوهي غواړي
نه دئ د ښوولو، نې په خوله بيانولای سم
زما د ژوند کيسه يو لوی دفتر و لوی منشي غواړي
نه سي ږغولای هر ناپوهه د هجران نغمه
دا حزين مقام دئ، حنجره داودي غواړي
ته دي راسره يې، ستا له مهره ډک کاته دي وي
زما ماشوم زړگی دا ستا د غېږي ارامي غواړي

بيا ئې نو ورته کښلي وه چي نه د جفا خيال لرم، نه مي وفا خوشي کړې ده، نه له خپله قوله اوښتی يم، نه مي دوستي شلولې ده، نه مي يو گړی د بېلتانه درد ارام سوی دئ، نه مي له طلبه لاس اخيستی دئ. څه چي ستا ارزو ده، زما دا هم هماغه ده. قسم مي دي په خالق لايزال وي چي ستا له وصاله پرته بله ارزو نه لرم. که د دنيا ټول رنځونه را پوري هم سي، بيا به هم ستا مينه په زړه کي پټه ساتم.

گراني هجر دي تر مرگه رسولی
انتظار دي خورا ډېر دئ غمېدلی
ستا له ميني به لاس وانه خلم هيڅکله
سربښندل مي په دې لاره کي منلی

زما حال و احوال دغه وو چي درته ومي کيښ. والسلام.

زرگر چي دا خط ولووست، تر سترگو ئې اوښکي راغلې. خط ئې مينځي ته په لاس ورکړ. مينځي ورته وويل چي ته له ځايه مه ښوره. زه دا خط وړم او چټکه بيرته راځم. زه غواړم په هر چم چي وي، تا او زما بي بي شمس النهار يو وار سره مخامخ کړم. مينځه رهي سوه او زرگر

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپه ښه په پوره زړه تېره کړه. سهار چي را پورته سو، لمونځ ئې وکړ او د نجلۍ په انتظار کښېنوست. يو غوړپ چاى ئې لا نه وې چښلي چي دا دئ، مينځه په خندا وخوشالۍ راورسېده.

زرگر د حال پوښتنه ځني وکړه. دې ورته وويل: زه چي ستا څخه ولاړم. بي بي ته مي د علي بن بکار خط ورووړ. هغې خط خلاص کړ او وئې لووست په مضمون ئې پوه سوه. د ابوالحسن په تگ ئې ډېره خوابده سوه. ما ورته وويل چي: "اې زما بي بي! د ابوالحسن په تگ مه خپه کېږه او د ده تگ پر ځان مه درنوه او مه ئې پر بده راړوه. ما تر هغه بل ښه څوک وموند. هم د پلار و نيکه سړی دئ او هم د زړه راز پټولای سي". بيا مي نو چي ستا و ابوالحسن تر منځ هر څه پېښ سوي ول هغه مي ټول ورته بيان کړل. ستا د علي بن بکار په ليدنه کتنه مي هم خبره کړه. دا مي هم ورته وويل چي څرنگه زما څخه خط پر لاري ورک سوی وو. اوس زما بي بي ته ستا د ليدو خيال ورپيدا سوی دئ او غواړي چي درسره وگوري. نو اوس دخيره سره، راځه چي بي بي ته ولاړ سو.

زرگر چي دمينځې خبري واورېدې، اريانۍ واخيست او پوه سو، چي شمس الهنار ته تگ خو نو مسخرې نه دي او دا کار هم ډېر غټ کار دئ او هم له خطره ډک کار. مينځې ته ئې وويل چي زه خو خوار عاجزه سړی يم. ته نو ما و ابوالحسن مه سره برابروه. هغه خو غښتلی و مشهور سړی وو. دربار ته ئې لار درلوده او د دربارخلک ورته اړ هم ول. د ابوالحسن دونه درنه ستاره وه چي ما به هر وخت خبري ورسره کولې، له بيري به لکه پاڼه داسي لړزېدم. که ستا بي بي غواړي چي له ما سره وگوري، نو بايد د خليفه تر ماڼۍ دباندي راسره وگوري. زه خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خلیفه ماڼۍ ته د ورتګ طاقت و جرئت نه لرم.

څه سر دي پرله ګرزوم، زرګر د خلیفه له ماڼۍ څخه پر شا ټالۍ وهي او مینځه ئې بیا ورته تشویقوي او ورته وایي چي هیڅ خبره نه ده، مه بېرېږه. خو زرګر چي ماڼۍ ته د تګ خبره واوري، پښې ئې سستي سي او په لړزېدو سي. مینځې چي د زرګر دا حال ولید، آخر ئې ورته وویل: "آښه دئ، که تا ته د خلیفه د ماڼۍ تګ مشکل وي، زه به بي بي تا ته دلې راولم. ته له ځایه مه ښوره. زه دا یم ولاړم".

آبس، مینځه په ځغستا ووتله. چي مخ دي رااړاوه، بیرته راغله او له زرګر څخه ئې پوښتنه وکړه چي ستا په کورکي خو به بل کوم څوک، مینځه یا مریی نه وي؟ زرګر ورته وویل چي زموږ په کور کي خو له دې یوې تورپوستي سپین سري مینځې پرته بل څوک نسته. آبس، د شمس النهار مینځه ورغله او دا سپین سرې توری مینځه ئې په یوه علیحده خونه کي کښېنوله او دروازه ئې پسي راوتړله. بیا نو دباندي ووتله او له ها خوا ئې شمس النهار ورسره راوستله. چي کتل دي، کور د ګلابو او سنجدو د عطرونو بوی پر سر واخیست. زرګر چي دا ولیدله، ورته ولاړ سو. شمس النهارکښېنستله. یو آن پټه خوله ناسته وه. څه ئې نه ویل. چي لږ څه ئې ساه واچوله. پوړنی ئې له مخه ایسته کړ. زرګر چي ویل د لمر شوغلې ئې کورته راولوېدې.

باره نوشمس النهار له خپلي مینځې څخه پوښتنه وکړه چي: "تا چي ما ته ویلي ول، هغه سړی همدا دئ؟" مینځې ورته وویل: "بلې! همدا دئ". بیا نو شمس النهار زرګر ته مخ ورواړاوه، د جوړوناجوړ، د حال و احوال، د کاروبار پوښتنه ئې ځني وکړه. زرګر لاسونه پر سر ورته ونیول او د دې د سر د سلامتۍ دوعا ئې وکړه. شمس النهار ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چې زه دې مجبوره کړم چې نن تا ته راسم او خپل د زړه پټ راز درته ووایم. بیا نو شمس النهار له زرگر څخه وپوښتل چې دې څرنگه د دې او د علي بن بکار په کیسه خبر سوی وو. زرگر هم له سره تر پایه ټول بیان ورته وکړ.

شمس النهار د ابوالحسن د سفر له خاطره خوابدې سوه او زرگر ته ئې وویل چې: "گوره، سړی اکا! د مومنانو زړونه لکه هینداره داسي دي، د انسانانو تر منځ مینه و الفت هرومرو سته. هیڅ کار بې گفتاره نه کېږي او هر مشکل په تلاښ سره حل کېدلای سي..." .... کیسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او دوشپېتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

شمس النهار زرگر ته وویل چې: بې زحمته راحت نسته او چې درومې څه به مومې. خپل مقصد ته به مېړني خلک رسېږي. ما تا ته خپل حال ووایه. اوس نو زموږ د حال رسوا کول او خوندي ساتل ستا په لاس کي دي.ته پوهېږې چې دغه نجلۍ زما په پټ راز راسره شریکه ده. دغه سبب دئ چې دا زما په نزد ډېر لوړ مقام او منزلت لري. زما ډېر مخصوص کارونه د دې پر لاس سر ته رسېږي. ته هم د دې قدر کوه او خپل راز دي ورته وایه. نور په شي کي ری مه وهه. بېره و ډار دي له زړه وباسه. هر مشکل کار چې دي وي، دغي نجلۍ ته ئې وایه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا به دي هر مشکل درحلوي. دې نجلۍ که تا ته د علي بن بکار هر حال راووړ. ته به زما و د دې تر منځ واسطه يې. باره نو شمس النهار ولاړه سوه او له کوره ووتله. زرګر تر يوه ځايه پوري د دې په مخ کي روان وو. آخر زرګر بيرته کور ته راغی او پر خپل ځای کښېنوست. منګر د دې د جمال و ښايست، قد و اندام، شېريني ژبې او خوږ بيان ته ئې ګوته په غاښ کي نيولې وه او د دې ښو کړو وړو ته په فکر کي ډوب تللی وو. يو آن چي ئې دمه وکړه. بيا ئې نو د خورک شی می راوغوښت. ځان ئې موړ کړ. جامې ئې اليشي کړې. له کوره راووت او د علي بن بکار کره ولاړ. علي بن بکار د ناروغۍ په کټ کي پروت وو. دی چي ئې وليد، ځني وې پوښتل چي: "ولي وځنډېدې؟ زما سودا دربنده سوه". باره ئې نوکرانو ته اشاره وکړه، هغوی ووتل او د خوني دروازه ئې پسي وتړله. بيا ئې نو زرګر ته وويل چي له هغي ورځي راهيسي چي ته تللی يې، پر ما باندي د شي څکه ناروا. نه مي شی تر ستوني تېر سوی دئ او نه مي سترګه سره وروړې ده. زه دې خپل ځان ته داسي اريان تللی يم. صبر و ارام راڅخه تللی دئ. ابوالحسن لا ښه وو، يو د زړه خواله به مي ورسره کوله. مينځه ئې هم پېژندله ... زرګر چي د ده خبري واورېدې، وې خندل. ابن بکار ته ده پر خندا باندي زړه لږ سو، تر سترګو ئې اوښکي راغلې او دا بيتونه ئې زمزمه کړل:

زه د زړه لـه تپـه ژاړم پـه فريـاد يـم
دی د مستي خېتمي خاندي لا د لاسه
ملامت نه دئ پـه درد مي خبر نه دئ
چي زه څو مره يم بې وزلـه بې مواسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرگر چي د ابن بکار ژړا و فریاد لید، خپله ئې هم زړه ورته ډک سو او هغه څه چي د ده او د مینځي تر منځ تېر سوي ول، ټول ئې ورته بیان کړل. ابن بکار هم ټینګ غوږ ورته نیولی وو. د زرگر هره خبره چي به ئې اورېدله، په مخ کي به ئې کله سرخي پیدا سوه او کله به تک ژېړ واوښت. زرگر چي خپل بیان بشپړ کړ، ابن بکار ورته وژړل او وې ویل: "اې وروره! زما آن تمام دئ. کشکي مي روح له بدنه وتلی وای. خو په هر صورت، ستا څخه هیله لرم چي پر ما زړه وسوځې. زه به هم ستا له خبري نه اوړم".

زرگر ورته وویل چي ستا د زړګي اور تر هغو پوري نه سړېږي، تر څو چي خپله معشوقه و نه وینې. خو په دې کور کي ستا و د هغې کتل ممکن نه دي. دا کار باید زموږ د کور د څنګ په کور کي تر سره سي. زما مقصد دا دئ چي تاسي دوه باید سره یو ځای سئ او خپل د رنځ و درد، مینې و عشق بیان پخپله یو او بل ته وکړئ.

علي ابن بکار ورته وویل چي ته په کار ښه پوهېږې. هر رنګه چي دي خوښه وي هغسي وکړه. زرگر وایي چي هغه شپه ئې له ابن بکار سره تېره کړه. ټوله شپه ئې تر سهاره د عاشقانو او مینانو نکلونه ورته وکړه.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال را والوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او دري شپېتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرګر وايي چي هغه شپه له علي بن بکار سره پاته سوم تر سهاره مي له يوې خوا و بلي خبرى ورته وکړې. سهار چي مي په خړه لمونځ وکړ، له کوره ئې راووتم او خپل کور ته راغلم. يو آن چي وسو، مينځه راغله. تر سلام و تر عليک وروسته مي د براېې شپې حال چي زما و علي بن بکار تر منځ تېر سوی وو، ټول مي ورته بيان کړ. مينځي وويل چي خليفه نن شپه د بي بي له کوره وتلی دئ او زموږ ځای ښه د امن و د مجلس ځای دئ. زرګر وايي چي ما ورته وويل: "ستا خبره خو بيخي سهي ده، منګر زما کور تر هغه مناسب بولم".

مينځي وويل چي زه به بي بي ته دا حال يوسم چي هغه څه وايي؟ آبس، مينځه ولاړه او بي بي ته ئې حال ووايه. ژر بيرته راغله او راته وې ويل چي: "بي بي ستا خبره ومنله". بيا نو مينځي د زرو يوه کڅوړه راوايستله او ما ته ئې وويل چي بي بي ول زما سلامونه به وروړسوې او دا زر به ورکړې چي د ماښام پر مېلمستيا ئې ولګوي.

زرګر وايي چي ما ورته وويل چي: "دا پيسې پر ما داسي دي لکه د طوا ټکی. يوه نيمکه لا والله که ځني واخلم. زه مېلمستيا پخپلو پيسو درته کوم".

مينځي کڅوړه واخيستله او ولاړه. دا چي له کوره ووتله، زه د ګاونډي کور ته ورغلم. فرش مرش و لوښي موښي سامان ماماز مي وروړل. ښه ښه د سپينو زرو او چيني لوښي مي مېلمستيا ته برابر کړل. نور د خورک و د چښنګ هر څه مي تيار کښېښوول. مينځه چي د هغې خوا راغله او زما سنجه سربښته ئې وليدله، ګوته ئې په غاښ کي ونيوله. ما ته ئې وويل چي اوس نو علي بن بکار راوله. ما ورته وويل چي: "دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

کار بې تا نه کېږي".

آبس، مينځه په علي بن بکار پسي ولاړه او هغه ئې راووست. علي بن بکار چي راغی. زه ئې ښه راغلاست ته ورولاړ سوم. تر لاس مي ونيوی او پر هغه مناسب ځای مي کښېناوه. د ريحانو شربت مي په بلوري گيلاسو کي ورته کښېښوول. رقم په رقم عطرونه مي پر وپاشل. موږ خپل مجلس کاوه او مينځه ولاړه. د ماښام تر لمانځه وروسته له شمس النهار او دوو نورو مينځيانو سره يوځای راغله. شمس النهار چي علي بن بکار وليد او بن بکار بيا دا وليدله، دواړه بېهوښه راواوښتل. يو آن وروسته چي پر هوښ راغلل، باره سره کښېنستل، مجلس ئې شرو کړ. يو بل ته ئې د ميني او محبت خبري وکړې. په دې وخت کي ما ورته وويل چي ډوډی خو تياره ده، که اشتها وي چي حاضره ئې کړو. دوی ول سمه ده.

آبس ما سترخانونه هوار کړل، غوريگان مي پر واوړل. ډوډی چي ئې وخوړه، لاسونه ئې پرېولل، بيا مي نو بلي خوني ته د مينوشی له پاره بوتلل. هوري ئې ځانونه ښه له سده وايستل. شمس النهار ما ته مخ راواړاوه او وې ويل چي تا خو له موږ سره ډېر احسان وکړ. باره ئې زما څخه د رباب غوښتنه وکړه. دستي مي رباب و عود ورته حاضر کړل. دې رباب غېږي ته کړ، شاباز ئې ورواخيست، تارونه ئې وروپېچل او له رباب سره ئې دا بيتونه وويل:

دا څه نېک ساعت دئ چي مي يار راسره مل دئ
ليري له رقيبه په خلوت کي جوړ محفل دئ
گل دئ، تازه گي ده، شين چمن، يخ شمالونه دي
شور دئ د مستيو ښاخ پر ښاخ ريز د بلبل دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

حسن دئ، ښایست دئ، سکونت دئ، مجلسونه
دا فال مې پر نېک شګون نیولی له اول دئ

د دې بیتو په اورېدلو سره د تحسینو او مرحباوو اوازونه بې اختیاره له خولو ووتل. نژدې وو چې مجلس له خوشالۍ څخه پر نڅا راسي. بیا نویوې بلې نجلۍ رباب ته لاس کړ او دا بیتونه ئې وویل:

چې له ګل سره مې مل په لاس کې جام دئ
"نن او رنګ د زمانې زما غلام دئ"
د کوثر چینې راماتې پر دې مځکه
د ارم د شاپېریو دا مقام دئ
پاچهي خو یو تشهیر دئ د څو ورځو
د عاشق شهرت همېش علی الدوام دئ
د زوال مخ دې خدای نه رابانديي وینې
تخت و بخت د سکندر نن زما پر نام دئ

زرګر وايي چې نور نو ما دوی هورې پرېښوول چې خپل عیش و نوش کوي. زه یو بل کور ته ولاړم او تر سهاره بیده وم. سهار چې راپاڅېدم. لمونځ و اودس مې وکړ. چای مې وڅکلې او غوښتل مې چې دوی ته ورسم چې یوه ګاونډي ږغ راباندي وکړ،ول: "دا برايي ستاسي کره څه لګه درګه وه؟" ماورته وویل چې: "ولي خیر کړې، څه پېښه ده؟" ده راته وویل چې: "کور دي غلو وهلی دئ او مېلمانه چې دي وه، هغه ئې ټول وژلي دي".

زرګر وايي، دا چې راته وویل، بالا مې زړه تر تلو ولوېد، ستوني مي وچ سو. له دغه ګاونډي سره هغه ځای ته ورغلم. چې ګورم، کور پر دا بله رااوښتی دئ. غالۍ، فرشونه، ظرفونه، چینیان، نیالۍ، بالښتان،

(c) ketabton.com: The Digital Library

تلتکونه، هست و نېست ئې ټول وړي دي او پرکور ئې لاس تېر کړی دئ. غلو چي پرون زه ليدلی وم چي دې کور ته سامانونه راچلوم، باره ئې د غلا نخشه جوړه کړې ده.

گاونډي ته مي وويل چي سامان دي په اور پسې سي، که څه هم له بل څخه مي غوښتي ول، ځکه که د مالونوخښتن په دې پوه سي چي کور غلو وهلی دئ، زما عذر به ومني. اندېښنه و بېره مي د علي بن بکار و شمس النهار و خليفه له اسيته ده. بېرېږم چي د دوی حال رسوايي ته راونه وزي او تر منځ به زما سر پکښې چټ سي. باره مي گاونډي ته وويل چي ته مي لکه ورور داسي يې، يوه لار وليکه راوښيه، څه وکړم؟ گاونډي راته وويل چي زما خو داسي خوښه ده چي ته صبر وکړه. دغه غله چي ستا کور ئې وهلی دئ، دوی د دارالخلافې يو څو کسان هم پخوا وژلي دي. په وژل سوو کسانو کي د کوتوال د کور يو سړی هم سته. د کوتوالۍ سپايان اوس په دوی پسي گرزي. ښايي گير ئې کړي. دوی چې ونيول، ستا مقصد به هم تر سره سي او ناره به دي خدای واوري.

زرگر د گاونډي مشوره خوښه کړه او کور ته ولاړ.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال را والوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او څلور شپېتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرګر چې د ګاونډي مشوره واورېدله، خوښه ئې سوه. کور ته ولاړ او له ځانه سره ئې وويل: ابوالحسن له دغه شان واقعې څخه په بېره کي وو چي ما ته پېښه سوه. دی له دغي بېري بصرې ته روان سو او پر هغه بلا باندي زه واوښتم چي دی ځني وتښتېد. د زرګر د کور د وهلو خبر ورو ورو په خلکو کي تيت سو او ټول په خبر سول. د ده کور ته خلک رامات سول. چا به ډاډګېرنه ورکوله او چا به ملامتاوه. زرګر له ډېري خواشينۍ څخه له ځکي ولوېد. يوه ورځ په کور کي خواشينی ناست دئ چي يوه نوکر ئې ورته وويل چي يو څوک په دروازه کي ولاړ دئ، زه ئې نه پېژنم خو دی غواړي چي ستا سره ووينې. زرګر ورووتی. سلام وعليک ئې سره وکړ خو وئې نه پېژندی.

دې سړي زرګر ته وويل چي يو پټ کار درسره لرم. زرګر کور ته دننه راووست او د کار پوښتنه ئې ځني وکړه. سړي ورته وويل چي ستا ټول شيان زما سره پراته دي او زما سره يوه پټه خبره هم سته چي ستا دا ټوله خواشيني درڅخه ليري کولای سي. خو دا خبره دلته نه سم درته کولای او بايد يو بل ځای ته ولاړ سو.

زرګر وايي چي دې سړي له دې کوره هغه کور ته، له دې ځايه هغه بل ځای ته بېولم او په دې کي شپه راباندي راغله. ما له ده څخه هيڅ پوښتنه نه کوله او بس په پسې وم څو د دجلې رود ته ورسېدو. هورې ئې يوه کښتۍ راوغوښتله او پکښې سپاره سولو او د دجلې ها بلي غاړي ته واوښتلو. له کښتۍ څخه راتا سولو او سړي تر لاس ونيولم او په يوه کوڅه ئې ننه ايستلم. دا کوڅه ما په ټول ژوند نه وه ليدلې.

آبس، سړی د يوه کور و دروازې ته ودرېدی. دروازه ئې خلاصه کړه. زه ئې کور ته دننه بوتلم او د کور دروازې ته ئې غټ د اوسپني

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولپ ورواچاوه. زه ئې تر یو څو دهلېزونو تېر کړم او یو ځای ته ئې ورسولم چي لس تنه پکښې ناست ول. دا لس تنه په رنګ کي داسي سره ورته ول چي تا به ویل سره ورونه دي. دې زما ملګري هغوی ته سلام واچاوه، هغوی ئې سلام بیا کړ او ما ته ئې د کښېنستلو اجازه وکړه. زه کښېنستلم او له ډېري سترړیا څخه د سترګو د اړولو نه وم. آخر بېهوښه سوم. دې خلکو د ګلابو عطر راباندي وپاشل. چي پر هوښ راغلم، د خورک و چښنګ شیان ئې راته راوړل. هغه چي مي وخوړل، لاس ماس مو پرېولی او هر یو بیرته پر خپل ځای کښېنستلو.

دې خلکو زما څخه وپوښتل چي: "آیا موږ پېژنې". ما په جواب کي ورته وویل: "یئه، والله کي مي پخپل عمر تاسي لیدلي یاست او دغه سړی چي زه ئې دلته راوستلی یم، هم نه پېژنم". دوی راته وویل چي خپل حال دي راته ووایه او ګوره، رشتیا به راته وایې. ما ورته وویل چي زما یو عجیب و غریب حال دئ. آیا تاسي زما په کاروبار خبریاست؟

دوی ول، هو! موږ هغه خلک یو چي ستا مالونه مو وړي دي او ستا اشنا او هغه نجلۍ چي غزلي ئې ویلې، هغوی مو هم دلته راوستلي دي. څرنګه چي هغوی په نظر معتبره خلک راغلل نو مو له ځانه سره وساتل.

زرګر وایي چي ما ځني وپوښتل چي زما اشنا او دا نجلۍ اوس چیري دي؟ دوی د خوني پستو ته اشاره وکړه، ول هلته ناست دي او زیاته ئې کړه چي: "ګوره، وروره! په خدای قسم دئ چي تر ننه پوري په موږ کي هیڅ یوه دا حال چا ته نه دئ ویلی. نه مو له دوی څخه د حال پوښتنه کړې ده او نه مو بل چا ته د دوی حال ویلی دئ. دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبب دئ چي دوی مو تر اوسه پوري وژلي نه دي. اوس ته د دوی اصلي حال راته ووایه.

زرگر وایي، دا خبري چي مي واورېدې، نزدې وو چي له ډاره مي نفس وخېژي. هغوی ته مي د غوږه مالۍ په خاطر وویل چي تر تاسي مېړني خو خدای پر دا څلور کونجه دنیا نه دي پیدا کړي او زه چي حقیقت تاسي ته و نه وایم، نو چا ته به ئې وایم. دوی ته مي دغه شان غوږي غوږي خبري کولې او آخر مي له ځانه سره وویله چي له رشتیا ویلو پرته بله لار نسته. باره مي ټول بیان ټکي په ټکي ورته وکړ. دوی چي کیسه ټوله واورېدله، باره ئې علي بن بکار او شمس النهار راته حاضر کړل، ول دا ئې ته دا ئې علي بن بکار او شمس النهار. دغه راز ئې راته وویل د مالو څخه یو څه ورڅخه تلف سوي دي او د هغو له بابته ئې بخښنه وغوښتله.

ما ته ئې خپل پاته مالونه راکړل خو راته وې ویل چي هغه نور به موږ پخپله کورته دروړو. آبس، موږ له کوره راووتو. علي بن بکار او شمس النهار ته چي مي وکتل، دواړه لکه د مړي کالبوتونه داسي سوي ول. زه ورنزدې سوم، سلام مې ورواچاوه او د مینځیانو پوښتنه مي ځني وکړه. دوی راته وویل چي د هغو حال نه لرو او نه یو خبر چي چیري دي؟

آبس، ټوله رارهي سولو څو د کښتۍ ځای ته راورسېدلو. یوه کښتۍ مو راوغوښتله، پکښې راسپاره سولو او د دجلې دا بلي غاړي ته راواوښتلو. موږ چي له کښتۍ څخه راکښته سولو، سمدستي نور سپاره کسان راغلل او په کښتۍ کي کښېنستل او کښتۍ چي مخ دي رااړاوه، له سترگو نیهامه سوه. موږ هلته ناست وو او له سترړیا و خواشینۍ څخه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښور نه وو چي يو څو تنه سپاره راښکاره سول او زموږ څخه ئې پوښتنه وکړه چي: "تاسي څوک ياست؟"

په جواب کې موږ اريان پاته سولو چي څه ورته ووايو. باره مو ورته وويل چي موږ له دغو خلکو سره، چي کښتۍ ئې بوتله، راغلي وو. موږ غزلچيان او سندرغاړي يو. سپرو راته وکتل او راته وې ويل چي دا خو مو زړه ته نه لوېږي، اصلي حقيقت راته ووایاست چي تاسي څوک ياست؟ د کومي کوځې اوسېدونکي ياست؟

زرگر وايي چي زه پوه نه سوم چي شمس النهار د سپرو مشر ته څه وويل، چي سمدلاسه هغه له آسه راکښته سو او دا ئې پر آس سپره کړه د آس جلو ئې په لاس کي ونيو او تر آس دمخه رهي سو. علي بن بکار او زه ئې هم پر اسانو سپاره کړو او د دجلې پر غاړه ئې د کښتۍ وانانو مشر ته راوستلو. ږغ ئې وروکړ، د هغې خوا يوه ډله راغله او کښتۍ ئې راوستله موږ ئې پکښې کښېنولو او تر دارالخلافې پوري ئې راوستلو. موږ داسي وارخطا يو چي مرگ مو سمدم په سترگو ليدی. له کښتۍ چي راتا سوو، د کښتۍ وانانو مشر شمس النهار ماڼۍ ته بوتله او څو تنه ئې زموږ سره د علي بن بکار تر کوره پوري په بدرگه ملگري کړل. موږ چي کورته راورسېدو، دوی رخصت راڅخه واخيست او پر خپله تړه ولاړل. موږ په کور کي داسي له اخه و له ټوخه لوېدلي وو، داسي ډارېدلي وو چي نه په ورځ پوهېدو نه په شپه. شپه چي راغله، علي بن بکار بېهوښه سو. نر و ښځو باندي ژړل. دی خوار لکه مړی داسي خوړي بوړي پروت وو. يو څو تنه خپلوان ئې پر ما راتاو سول او راڅخه وئې غوښتل چي هر څه چي پر دا هلک راغلي دي، ورته بيان ئې کړم.

ما ورته وويل چي: "گورئ، عزيزانو! ما بد نه دي کړي او تاسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم بد مه راسره کوئ"..... کيسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه

د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او پنځه شپېتمه شپه

شهرزادي ووېل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

زرګر دې خلکو ته ووېل چې په ما کار مه لرئ. يو ګړی صبر وکړئ چې دا هلک پر هوښ راسي، خپله کيسه به پخپله درته وکړي. زرګر وايي چې بيا مي نو دوی له رسوايۍ څخه وډارول او يو څه سختي خبري مي ورته وکړې. موږ په همدې شخړه کي وو چې علي بن بکار يو څه سره وښورېدی. خپلوان ئې خوشاله سول او د ګلاب عطر ئې سږمو ته ورته ونيول څو پر هوښ راغی. غوښتل ئې چې خبري وکړي خو له وسه ئې پوره نه ول.

ما غوښتل چې له کوره ووزم خو د علي بن بکار خپلوانو نه پرېښوولم. بن بکار هغوی ته په اشاره ووېل چې پرې مي ږدي. باره زه د دوی له کوره راووتلم او خپل کور ته راغلم. کور چې خپلوانو وليدلم پر مخونو ئې چپلاخي (څاپېړي) راوګرځولې. ما په لاس اشاره ورته وکړه. هغوی هم چوپ سول. زه نو نور د ښور نه وم، پر خپل کټ وغځېدم او تر بيا غرمې پوري له ځانه ناخبره پروت وم.

سبا غرمه چې مي سترګي روڼي کړې، اولادونه و کوروالا مي راته ولاړ دي. دوی زما د حال پوښتنه وکړه چې دا څه درپېښه سوه په څه بلا اخته سوې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ورته وويل چي تاسي يو څه د چښنګ شی می راکړئ. هغه چي ئې راوړل او ومي چښل، لږ څه مي توان په وسو. بیا مي د غلا سوو مالو پوښتنه ځني وکړه. هغوی راته وويل چي پرون يو چا يو څه شيان راوړي ول او د کور مخ ته ئې ايښي ول. سړی مو پخپله نه دئ ليدلی خو شيان پراته ول.

زما زړه يو څه پر ارامه سو. دوې ورځې له کوره و نه وتلم. ټوله ورځ به پروت وم. د ولاړېدو شمه راپکښې نه وه. دوې ورځې وروسته چي مي په پښو کي څه سبک پيدا سو، باره حمام ته ولاړم. فکر مي په شمس النهار او علي بن بکار بند وو. د هغو له خوا هم هيڅ درک نه سو معلوم. د ابن بکار کور ته د ورتګ توان هم راسره نه وو او پخپل کور کي مي هم زاره چاودله. باره مي پر خپلو کړو توبه وکښله او د عافيت شکر مي پر ځای کړ.

څو شپې په همدې ډول تېري سوې. آخر شيطان وسوسه راواچوله چي ته ورسه د دوی حال معلوم کړه. له کوره چي راووتم، يوه ښځه د کور په دروازه کي ولاړه ده. ښه چي مي ورته وکتله، د شمس النهار مينځه وه. دا چي مي وپېژندله، باره زه ځني رهي سوم، دا سمه راپسې رهي سوه. په زړه کي وډارېدم او هر څه چي مي ډېر ورته کتل، هغونه مي بېره زياتېدله. دا درګرده ږغونه رابانديي کوي چي ته ودرېږه، زه يوه خبره درته کوم. زه ئې پر خبره غوږ نه نيسم او داغسي ځني روان يم. يوې ګوښې ته چي ورسېدو، د کوڅې په پای کي مو يو ماجت وليدی.

دې راته وويل چي: "ماجت ته درننوزه چي زه يوه خبره درته وکړم. بېرېږه مه". زه ماجت ته ننوتلم دوه رکعته نفل مي وکړل. بيا مي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو مینځي ته وویل چي ته له ما څخه څه غواړې؟ دې زما د حال پوښتنه راڅخه وکړه. ما د خپل ځان او د علي بن بکار بیان ورته وکړ. دې ته مي وویل چي اوس نو ته حال راته ووایه.

مینځي وویل، په هغه شپه چي موږ ستا د ګاونډي کره وو او غلو د کور دروازه ماته کړه او په کور راننوتل. زه ډېره ځني وبېرېدلم. ډار مي له دې اسیته وو چي ما ول نه ګانه خلیفه نه وي رااستولي چي ما او شمس النهار ونیسي. آبس، زه و دوې نوري نجوني بام ته وختو او ځانونه مو له یوه لوړ ځای څخه لاندي واچول او منډه مو کړه څو د دارالخلافې ماڼۍ ته ورسېدو. هورې په یوه ګوښه ځای کي پټې سولو. شپه چي ښه تیاره سوه. د دجلې د رود د خوا دربچه مي خلاصه کړه او هغه کښتۍ وان ته مو وږغ کړه چي ها بله شپه ئې موږ راوستلي وو. هغه ته مي ویل چي د بي بي درک نسته ته موږ په کښتۍ کي کښېنوه چي پسې وګرځو او درک ئې معلوم کړو. کښتۍ وان په کښتۍ کي کښېنولو. په کښتۍ کي هیسته و دوري ګرځو، چي په دې وخت کي مو یوه بله کښتۍ په سترګه سوه. چي ښه مو ورته وکتل، په کښتۍ کي یو سړی او یوه ښځه ده. ښځه بېهوښه پرته ده او کښتۍ د دربچې خوا ته روانه ده. موږ هم په پسې سولو. له دربچې سره کښتۍ ودرېده موږ هم راکښته سولو، چي ګورو دا ښځه شمس النهار وه. دا چي مي ولیده له ډېري خوشالۍ څخه نزدې وو چي لېونۍ سوې وای. ما خو له دې څخه لاس پرېولی وو.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه

د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سل او شپږ شپېتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

مینځي و زرګر ته وویل چي له کښتۍ چي راتا سوم او شمس النهار مي ولیدله، نږدې وو چي مخ رالګېدلی وای. چي نږدې ورغلم، راته وې ویل چي دغه سړي ته یو زر دیناره ورکړه چي دا ئې تر دې ځایه پوري راوستلې وه. باره ما او هغې بلې مینځې دا راپورته کړه او د خوب خوني ته مو بوتله. هغه شپه ډېره ناارامه او پلټنده وه. سهار ئې امر وکړ چي نوکران او مینځیاني دي ورته حاضري سي. هغه ورځ و هغه شپه ئې هم په ناارامۍ سره تېره کړه. په دا دوهمه ورځ ئې حال یو څه ښه سو. ما چي ورته وکتل، ما چي ویل د ګور مړی دئ له ګوره راوتلی دئ. باره مي د ګلابو عطرونه پر وپاشل، جامې مو ورالیشي کړې، لاس و پښې مو ورپرېولل، د زړه د جوړې او مهربانۍ خبري مو ورته وکړې، یو څه د خورک مرک و چښنګ مښنګ شی مو هم ورته راووړ او یو څه مو په وخوړل او وچښل. د رنګ ښه ئې یو څه پر ځای سوه. بیا مي نو ورته وویل چي: "بي بي ستا قربان سم، یو نوکی د خپل ځان په فکر کي سه. پر خپل ځان، پر خپله ځواني دي زړه وسوځه. دونه دي پر ځان درنه کړې ده چي خدای ناکرده یو بل څه در و نه سي".

شمس النهار راته وویل چي: "اې نجلکوټې! په بالله چي مرګ تر دې واقعې ډېر اسانه دئ. زه بې هغه هم والله که ژوندۍ پاته سم. غلو چي موږ د زرګر له کوره وایستلو، پر لاري ئې پوښتنه راڅخه وکړه چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسي څوک یاست؟ ما ورته وویل چي موږ بدلزني مسلیاني یو. زما خبره ئې زړه ته ولوېده. بیا ئې له علي بن بکار څخه پوښتنه وکړه چي ته څوک یې او څه کارکوې؟ هغه ورته وویل چي دی د مینځې زوی دئ". باره ئې موږ بوتلو، خپل ځای ته. هورې چي ئې دا زموږ جامو او دا زموږ ساټ و باټ و زر و زېور ته وکتل، اریانی واخیستل چي دا راز جامې و پسول خو د بدلزنو مسلیانو نه وي.

آبس، ما ته ئې وویل چي ته رشتیا راته ووایه، تاسي څوک یاست. ما چي له ځانه سره ری وواهه، چي پر پرېږدي خو دي نه، بې مرګه ولاکه ځني خلاصه سم، باره مي خوله پټه ونیوله او سپوږ مي تر خولې ورته راونه یوست. له علي بن بکار څخه چي ئې هم دوهم وار وپوښتل چي دا ستا شکل و قواره خو د رعیت خلکو نه معلومېږي، هغه هم خاموشه سو او څه ئې ورته و نه ویل.

څه سردي پرله ګرزوم، موږ خپل راز همداسي پټ وساته او ژړل مو. بېشکه چي خدای تر مور و تر پلار مهربانه دئ. پر موږ باندي هم خدای رحم وکړ او یو غل ئې راباندي مهربانه کړ. هغه راته وویل چي د هغه کور څښتن څوک وو، چي تاسي هغه شپه پکښې واست. موږ ورته وویل چي نوم ئې پلانی دئ او زرګري کوي.

په غلوکي یوه وویل چي دا سړی خو زه پېژنم، کور ئې هم رامعلوم دئ. اوس دستي به ئې دلته راولم. غلو زه په یوه خونه کي واچولم او علي بن بکار ئې په بله کي واچاوه. موږ تې ووېل چي وارخطا کېږی مه، تاسي په امان کي یاست. له غلو څخه یو تن په زرګر پسي ولاړ. هغه ئې راووست خو زموږ سره ئې مخامخ نه کړ. زموږ کیسه ئې هغه ته وکړه. باره یوه غله کښتۍ راوستله او موږ ټوله ئې پکښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

واچولو او د دجلې دا بلي غاړي ته ئې راوستلو او هورې ئې ايله کړو. په دغه وخت کي د گزمې څو سپاره راباندي پېښ سول او راځخه وئې پوښتل چي تاسي څوک یاست؟ ما د هغو مشر ته وويل چي زه د خليفه له خاصانو څخه شمس النهار یم. براېې د يوه وزير د مايني ليدلو ته ورغلې وم، غلو ونيولو او دغه ځای ته ئې راوستلو. غلو چي تاسي وليدلاست، الا ئې کړه او موږ ئې پرېښوولو.

د گزمې مشر چي زما خبري واورېدلې، له آسه راکښته سو او زه ئې پر آس سپره کړم. زرگر او علي بن بکار ئې هم پر اسانو سپاره کړل. اوس مي زړه په هغو پسې اور اخلي. نو مینځه وايي چي شمس النهار راته وويل چي: "ته د زرگر کره ورسه او زما سلام ورته ووايه او د علي بن بکار حال راته راوړه".

مينځي زرگر ته وويل چي ما شمس النهار ته وويل چي: "دا خو ښه کار نه دئ سوئ". دې اواز راباندي وکيښ او په خښم کي سوه. ما ځني راالا کړه او دا دئ تا ته راغلم چي د علي بن بکار احوال ځان ته معلوم کړم. ستا څخه يوه هيله لرم چي دا يو څه پيسې به راځخه قبولي کړې، ځکه چي تا زموږ په خاطر له خپلو يارانوڅخه ډېر شيان امانت راوړي ول او هغه ټوله غلو يووړل او تلف سول. اوس خو ته مجبور یې چي هغه بيرته ورکړې، نو مينځي راته وويل چي ته پر دغه ځای ودرېږه، زه بيرته راځم.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوسل اواووه شپېتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

مينځی زرگر ته وويل چي زما تر راتگ پوري له دغه ځايه مه ښوره. مينځه ولاړه، د ها خوا چي بيرته راغله يو څه روپۍ ئې ورسره راوړي وې او هغه ئې زرگر ته ورکړې او ورته وې ويل چي: "اې خواجه! بيا به چيري د خيره سره وينو؟"

زرگر وايي چي ما مينځي ته وويل چي بي بي ته دي ووايه چي همدا اوس کور ته ځم او ستا له پاره خو چي وا، غره ته وخېژه، لا خېژم او هر څونه دروند بار چي وي، ستا په خاطر ئې وړم. زه به ستا و د علي بن بکار د يوځای کېدو له پاره هيڅ راز مرسته و نه سپموم.

ما چي مال کور ته راووړ، ومي شمېره، پنځه زره ديناره وه. د هر چا سامان چي تلف سوی وو، د هغو مجرا مي په نغده کي ورخلاصه کړه. بيا مي نو هغه کور ته نوکران راسره بوتلل، چي غلو وهلی وو. ترکاڼ و خټگر مي راوغوښتل او کور مي تر پخواني حالت ښه ورودان کړ. نور مي غمونه و پرېشانۍ له ياده وايستلې او د علي بن بکار کور ته وررهي سوم. کورته چي وروړسېدم يو مريي ئې راته وويل چي بادار ئې شپه و ورځ ستا په لټه کي دئ او زموږ سره ئې وعده کړې ده چي هر چا که ته ورته حاضر کړې، دی به هغه مريی آزادوي. مريان ټوله په تاپسي گرزي. خو زما بادار کله په هوښ کي وي کله بيا بېهوښه. هر وخت چي پر هوښ راسي ستا نوم ئې پر ژبه وي او وايي چي دی به هرومرو راته راپيداکوئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرگر وايي چي زه له هغه مريي سره بن بکار ته ورغلم. دی پر کټ پروت وو او د خبرو نه وو. سر ته ئې کښېنستلم. سترگي ئې خلاصي کړې. زه چي ئې وليدلم، په ژړا سو او راته وې ويل چي: "خدای دي راوله! هرکله راسې، ښه راغلې". ما دی تر اوږو ونيو، راپورته مي کړ او په غېږ پوري مي ټينگ ونياوه. ده راته وويل چي وروره! له هغې ورځي راهيسی چي پر دغه کټ لوېدلی يم، بيا مي سر نه دئ راپورته کړی. د خدای حمدوثنا دي وي چي بيا مي وليدلې. باره مي دی راولاړ کړ، له کټه مي راکښته کړ او تر اوږو مي نيولی وو چي يو څو گامه ئې واخيستله. بيا مي نو جامې وراليشي کړې يو څه شی می ئې وچښل. د مخ ښه ئې يو څه پر ځای سوه. هغه څه چي مينځي راته ويلي ول، هغه مي ورته بيان کړل. ده مريانو ته اشاره وکړه چي ووځي. هغوی ووتل.

بيا ئې نو راته وويل چي وروره! وخو دي ليدل چي زمانې و تقدير په موږ څه کانې هم و نه کړې. زما څخه ئې عذر وغوښت او زما د حال و احوال پوښتنه ئې وکړه. ما هم ټول هغه څه چي راباندي راغلي ول، ټکي په ټکي مي ورته بيان کړل. خورا ډېر تعجب ئې وکړ او نوکرانو ته ئې وويل چي پلانی شی و پستانی شی راوړئ. نوکرانو خورا سنگيني او قيمتي غالۍ او د سپينو و د سرو زرو لوښي تر هغه څه زيات چي غلو وړي ول، راحاضر کړل او ټول ئې ما ته کښېښوول. ما هغه ټول سامانونه کور ته ولېږل. هغه شپه مي له ده سره تېره کړه. سهار ئې راته وويل چي هر څه لره انتهاسته. د عشق پای يا مرگ دئ ياوصال. خو زه تر وصال مرگ ته نزدې يم. کشکي پخوا لا مړ سوی وای داسي ديدنۍ خو به نه راباندي تېرېدلای. اوس هم د خدای فضل و کرم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راباندي وسو چي رسوايي ته را و نه وتو. که رسوا سوي واى، گوره چي اوس به چيري پراته واى. اوس نه پوهېږم چي بله چاره سته کنه. زه خو که له خدايه نه بېرېدلاى، ځان مي واژه. اې وروره! زه د قفس بندي مرغۍ يم. له دې غمه خو يو وخت هرومرو مرم. خو نه پوهېږم چي زما د هلاکت ورځ به څه وخت وي. بيا ئې نو تر سترگو اوښکي راغلې او دا بيتونه ئې وويل:

زمـــا زړه دئ ســـرو نازکو شـــونډو وړى
پـــه هجـــران کـــي ئـــې سم دم د لحـــد مړى
نـــه بـــه هيڅ عاشـــق زمـــا پـــه رنگ رنځـــور وي
نـــه بـې هيڅکلـــه وي مـــات زمـــا پـــه شان غـــړى
محبوبـــــا رالـــــــره راغلـــــه بيرتـــــــه ولاړه
زمـــوږ يـــاري وه لکـــه تـــار چـــي وي او مـــړى

دا بيتونه چي ئې وويل، باره زرگر وايي چي ما ورته وويل چي زه به نو اوس کور ته ولاړ سم. نه ويل کېږي چي مينځه دي راغلې وي. بن بکار راته وويل چي خوښه مي ده، ژرورسه، گوندي يو د خير خبر راته راوړې.

له ده څخه مي رخصت راواخيست، کور ته راغلم. ساه مي لا سمه نه وه اچولې چي په دروازه کي د مينځي ږغ سو. چي ولاړ سوم، گورم چي سترگي ئې له اوښکو ډکي دي او سلگۍ ئې جاري دي.

ما ورته ول: "خير دي وي، څه پېښه ده؟" دې ول: "اې خواجه! ها چي نه مو غوښته، هغه را پېښه سوه. پرون چي زه ستا څخه ولاړم. گورم چي شمس النهار پر هغه مينځه باندي خښمېدلې ده چي په هغه شپه زموږ سره تللې وه. غوښتل ئې چي جزا ورکړي. مينځي له بېري څخه منډه اخيستې وه او پيره دارانو هغه راگرځولې وه او غوښتل ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي بيرته ئې بي بي ته په لاس ورکړي. مينځي پيره دار ته د شمس النهار د هغې شپې ټوله بيان وکړ. دا حال تر خليفه پوري ورسېد. خليفه امر وکړ چي شمس النهار دي له خپلو مالو و سامانو سره د ده ماڼۍ ته ورنقل سي او له نوکرانو څخه ئې شل تنې ورپرې ايښي دي. له هغه ساعت وروسته بيا ما نه شمس النهار ليدلې ده، نه دې زه ليدلې يم. اوس نه پوهېږم چي څه وکړم. شمس النهار خو خپل راز يوازي زما سره شريک کړی وو. تر ما بل د راز شريک اوس نه لري.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او اته شپېتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

مينځی زرگر ته وويل چي اوس خو بي بي بله رازگيره نه لري. ته اوس ژر علي بن بکار ته ورسه او په حال ئې خبر کړه چي که نه گانه زموږ دا راز رسوا سي چي بيا نو د ځان د ژغورلو يوه چاره وسنجوو.

زرگر وايي چي زه د دې خبر په اورېدلو دومره خواشينی سوم چي دا ټوله دنيا يوه الغه سوه او زما په غاړه کي راولوېده. مينځي غوښته چي بيرته ولاړه سي. زرگر وايي چي ما ورته وويل چي اوس د دې پای څه؟ چاره و تدبير څه دئ؟ دې راته وويل چي تدبير بس همدا دئ چي که علي بن بکار ستا دوست و اشنا دئ او ته د ده ژغورنه غواړې، نو چټک ورسه او په حال ئې خبر کړه. زه اوس بيرته ځم که

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوې خبره مبره پېښېدله، تاسي ته بيا حال راوړم.

آبس، مينځه ولاړه او زه هم له کوره راووتم او د علي بن بکار کور ته رهي سوم. هغه مي وليدی چي ناست دئ له ځانه سره خيال پلو وهي او د وصال وعده ټاکي او په ناممکناتو کي چورتونه وهي. زه چې وليدلم، راالائې کړه چي: "څه نوې خبره؟ ولي داسي ژر بيرته راغلې؟"

ما ورته وويل چي چورتونه مورتونه دي هيسته وغورځوه، دا هوا و هوس دي نور يوې خوا ته کړه، ټکه راغله ناورين پر سپور دئ، اوس دي د خپل سر او د مال په فکر کي سه، چي خدای مه کړه دواړه درڅخه ولاړ نه سي.

دا خبري چي ئې واورېدې، د رنګ بڼه ئې والوته، وارخطا سو. ول ژرکوه، وروره! حال راته وايه، څه پېښه ده؟ زرګر هغه څه چي د مينځي له خولې ئې اورېدلي ول، ټوله ورته بيان کړل او په پای کې دا هم پر زياته کړه چي که ته نن شپه دلته په کور کي پاته سې، خامخا به هلاک سې او له منځه به تلف سې.

علي بن بکار بېهوښه سو او نږدې وو چي نفس ئې تر خوله وخېژي. يو ګړی بېحاله وو، وروسته ئې زرګر ته وويل چي: "ورو‌ره! څه بايد وسي؟ ستا نخشه څرنګه ده؟" زرګر وايي ما ورته وويل چي تدبير دا دئ، هر څونه مال و سامان چي درسره وړلای سې، راوائې خله او پر هغو مريانو چي ډېر اعتماد لرې، دوی هم د ځان ملګري کړه او درځه چي کوم بل ښار ته کډه سو.

علي بن بکار ورته وويل چي: "يابسم الله! بله خبره نه پکښې ځائېږي" آبس، راولاړ سو، لکه سربداله، له يوه دېواله و له بل دېواله

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهل کېږي. د درو اوښانو بار مال و سامان ئې راټول کړ. خپلوانو ته ئې خپل عذر ووايه او حق پليت ئې ځني واخيست. خپل وصيت ئې هم ورته پرېښوو. اوښان ئې را په مخه کړل او پخپله پر آس سپور سو. زه هم پټ پسي راووتلم. هغه ورځ مو تر ماښامه او شپه مو تر سهاره مزل وکړ. باره مو يو ځای واړول. له اوښانو مو بارونه کښته کړل، زنگنونه مو وروتړل او موږ ورته بيده سوو. سفر داسي ستړي و ستومانه کړي وو، چي غله راغلي ول او مال ئې ټول وړی وو، مريان ئې ټول وژلي ول او موږ په خبر سوي لا هم نه وو. چي راکښېنستو، ځای سته جولا نسته. سپين سبيل الله ميدان پاته دئ. له پېښی تېښته نه وه، کار تر کار تېر وو. د خدای توکل مو راواخيست او رارهي سوو. تر سهاره مو مزل وکړ څو يو ښار ته راورسېدو. په ښار کي مو يو ماجت پيدا کړ او هورې مو د ماجت و څنگ ته هغه ورځ تر ماښامه پوري په لڅ بدن او پر وچه مځکه تېره کړه. چي شپه سوه، ماجت ته ننوتو. هغه شپه مو په وږي نس تېره کړه. سهار چي سو، لمونځ و اودس مو وکړ. ناست يو چي په دې وخت کي نابېره يو سړی راغی. سلام ئې راواچاوه. دوه رکعته لمونځ ئې وکړ. بيا ئې نو مخ راواړاوه او وې ويل: "ورونو! تاسي لکه چي مسافر ياستی".

موږ ورته وويل: "هو! مسافر يو. مالونه مو غلو يووړل. موږ ئې لڅ لپړ کړو او دې ښار ته راغلو. دلته نه څوک پېژنو نه ئې اېژنو". سړي ووېل چي که غواړئ چي زما کره راسی خو کور مي تر تاسي جار.

زرگر ول، ما علي بن بکار ته ووېل چي درپاځه، چي د دې سړي کره ولاړ سو. هلته به له دوو شيانو خلاص سو. يو دا چي څوک به راسي او موږ به پر دې حال ويني، رسوايي ته به راووزو. بل دا چي موږ خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسافر و بېچاره خلک یو او هیڅ لار نه ده رامعلومه.

بن بکار وویل چي: "ستا خوښه وي، زما په سر کي لا خوښه وه".
هغه سړي بیا راته وویل چي اې مسافرو، راځئ چي ځو. زرگر ورته وویل چي یابسم الله!

آبس هغه سړي خپلي جامې مامې راته راوایستلې، ډېره مهرباني ئې راسره وکړه او موږ هم له ده سره د ده و کور ته ولاړو. د کور دروازه ئې وروټکوله. یوه کوچنوټې مزدوره ئې راووتله. سړی په کور ننووت، موږ هم په پسې سوو. بیا ئې بوخچه راوړه او موږ ته ئې سمي جامې راواغوستلې. موږ ناست وو چي یوې نجلۍ سترخان راووړ. زموږ مخ ته ئې اوار کړ. موږ یوه گوله موله واخیستله. سترخان ئې بیرته ټول کړ. موږ په هغه کورکي ناست وو چي شپه سوه. علي بن بکار په ژړا سو او زرگر ته ئې وویل چي: "وروره! پوه سه چي موږ ته مرگی دوگامه ولاړ دئ نو غواړم چي تا ته خپل وصیت وکړم. وصیت مي دا دئ چي که زه مړ سوم. زما مور به راخبروې چي دلته راسي او زما پر قبر حاضره سي. هغې ته به ووایې چي زما په بېلتانه کي به صبر کوې".

دا خبري چې وکړې، بوخ راووښت او بېهوښه سو. پر هوښ چي راغی، د یوې نجلۍ اواز موله لیري تر غوږ سو، چي سندري وایي او دا بیتونه پکښې زمزمه کوي:

ستا لـه غـمـه مي مـلا کړوپـه سوه مـاتېږي
اسـمـاني ټکـي ډبـري دي رالـوېږي
پـر دنیـا و مافیهـا مـي دا یـو سـر سـته
دغـه سـر خـو دي زمـا، تـر تـا جـارېږي

بن بکار چي د نجلۍ سندره واورېده، لویه چیغه ئې تر خوله ووتله

(c) ketabton.com: The Digital Library

او روح ئې اسمان ته والووت. زرګر وايي کله چې مي وکتل چې علي بن بکار مړ سو. دی مي پر خدای وسپاره او ورته ومي ويل چې پوه سه! زه به بغداد ته ولاړ سم چې ستا مور و خپلوان ستا د تجهيز و تکفين له پاره راحاضر سي.

آبس، دوې پښې دغه وې، دوې مي نوري پور کړې. بغداد ته راغلم. اول خپل کور ته ولاړم، جامې مامې مي بدلي کړې. بيا نو د علي بن بکار کور ته ورغلم. مريانو چې زه وليدم، راالائې کړه او د علي بن بکار پوښتنه ئې وکړه. هغو ته مي وويل چې د علي بن بکار له مور څخه اجازه واخلي چې زه ورسره وګورم. هغو اجازه واخيستله او زه هغې ته ورغلم او سلام مي ورواچاوه. بيا مي نو ورته وويل چې هر کار چې د خدای له جانبه وي، مور پر سروسترګو منلی دئ. د ازل کښلي نه په بله کېږي. هيڅ ساکښ د خدای بې اذنه نه مري. د علي بن بکار مور زما د خبرو په مطلب پوه سوه او زړه ته ئې ولوېده چې زوی ئې مړ سوی دئ. باره ئې سر پټ کړ او د نورو بورو ميندو په شان ئې ډېري اوښکي تويي کړې. آخر ئې راته وويل چې ته و خدای که به نه راته وايې، په زوی مي څه سوي دي؟

ما له ډېره غمه جواب نه سوای ورکولای. دې چې زما دا حالت وليد، ژړا ئې په ستوني کی وچه سوه او پر دا بله راواوښته. بېهوښه وغزېدله. چې پر هوښ راغله وې ويل: "په زوی مي څه وسول؟"

ما ورته وويل چې: "خدای دي له داسي غمه وساته چې دا به دي تر پوري هېرېږي. خدای دي د دې مصيبت اجرونه درکړي". بيا مي نو له سره تر پايه ټوله ماجرا ورته بيان کړه. دې راڅخه وپوښتل چې: "زوی خو به مي کوم وصيت نه وي درته کړی".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماول، هو! راته کړی ئې وو او هغه څه چي ئې راته ویلي ول، دې ته مي ورسول. بیا مي دې ته د تجهیز و تکفین په کار کي د تلوار مسئلې ته اشاره وکړه. مور چي ئې دا واورېده، بیا بېهوښه سوه. یو گړی وروسته ئې سترگی روڼی کړې او هغه څه چي مي ورته ویلي ول، د هغه له پاره روانه سوه. زه خپل کور ته رهي سوم او پر لاري چورت اخیستی وم. د علي بن بکار په باره کي مي فکر تللی وو چي یو چا تر لاس ونیولم.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او نهه شپېتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

زرگر ویل چي نابېره مي یوې ښځي لاس راکش کړ. چي داسي مي ورته وکتل، د شمس النهار مینځه وه. منگر ډېره خپه و ژړانده ښکارېدله. چي یو بل مو سره وپېژندل، دواړه په ژړا سولو، تر کوره چي راورسېدو، ما ورته وویل چي خبره نه یې چي علي بن بکار ته څه پېښه سوه؟ دې ویل، یئه، په هغه خدای که په خبره یم. باره مي په حال خبره کړه او د بي بي پوښتنه مي ځني وکړه.

دې ول، خلیفه د هغې په حق کي د هیچا په خوله و نه کړه او د هیچا پر خبره ئې غوږ و نه نیو او د دې کارونه ئې ټول ښه وگڼل. ورته وې ویل چي: "اې شمس النهار! ته پر ما بیخي ډېره گرانه یې او هر څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ستا له لاسه رارسېږي، ټوله زغمم. باره ئې امر وکړ چي دې ته دي يوه جلا ماڼۍ ورکول سي او د دې خونه ئې په رقم رقم وربښمينو غاليو او نورو زينتي شيانو وربښکلې کړه. د خدای کارونه دي، يوه ورځ چي خليفه له خپل عادت سره سم له شمس النهار سره په عيش و نوش اخته دئ، او د خليفه نوري خاصه ګاني هم حاضري دي او هره يوه له خپلي رتبې سره سمه پر خپل ځای ناسته وه. شمس النهار د ده څنګ ته ناسته وه . په دې وخت کي خليفه يوې نجلۍ ته د سندري ويلو امر وکړ. نجلۍ رباب را واخيست او دا بيتونه ئې وويل:

زما په سترګو ئې وګورئ دغه حور دغه صنم
قد د سروي ورته مات دئ د نرګس ملا ورته خم
د خوبانو په محفل کي د غمزو تېغ چي چلېږي
هيڅ عجبه ئې مه بولئ ککرۍ پرې د رستم
دا ارمان مي راپوره کړئ، که قربان سوم تر دې ميني
د وربښمو کفن راکړئ، تابوت جوړ کړئ له شړښم

شمس النهار چي د نجلۍ دا بيتونه واورېدله، نور ئې له تابه ووتله او بېهوښه ولوېده. د خليفه له لاسه جام ولوېد او داغسي ئې ورالاکړه. په مينځو هم نارې و سورې ګډې سوې. خليفه چي ورنزدې سو غوښتل ئې، له مځکې ئې راپورته کړي، د هغې ساه له کيهاوو بيا ختلې وه.

خليفه د دې په مرګ دومره خوابدی سو چي د چنګ و رباب ، عود وسيتار، جام و صراحي د ماتولو امر ئې وکړ. شمس النهار ئې په يوه خونه کي کښېښووله او ټوله شپه ئې سر ته ناست وو. ورځ چي روڼا سوه، غسل و کفن ئې ورکړ او خاورو ته ئې وسپارله. دی پخپله غمجن او خواشينی کښېنوست او نور ئې نه د دې د مرګ پوښتنه وکړه او نه ئې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې واقعې بازخواست وکړ.

بیا نو مینځې زرگر ته وویل چې ته و خدای که به د علي بن بکار د جنازې پر وخت ماته خبر نه راکوې چې زه ئې هم پر جنازه باندي حاضره سم. زرگر ورته وویل چې تا به چیري پیداکړم؟ نجلۍ ورته وویل چې د شمس النهار د مرگ پر مهال خلیفه خپلي ټولي مینځیاني آزادي کړې. زه هم اوس آزاده یم او د شمس النهار پر قبر ناسته یم. د هغې قبر په پلاني ځای کي دئ.

زرگر وایي آبس، زه و دا د شمس النهار قبر ته ورغلو او زیارت مو وکړ. بیا نو پخپلو کارو اخته سوم، منگر د علي بن بکار د جنازې لار مو تل څارله. هغه وو چې جنازه ئې راورسوله. د بغداد خلک ئې جنازې ته ورووتل. ما د ښځو په مینځ کي هغه نجلکوټې مینځه هم ولیدله. تر ټولو ښځو دا ډېره خوابدې ښکارېدله. ما پخپل عمر په بغداد کي دونه درنه جنازه نه وه لیدلې. جنازه ئې په ډېر حرمت سره هدیرې ته یووړه او خاورو ته ئې وسپارله. زرگر وایي چې زه تل د ده او شمس النهار زیارت ته ورتلم.

شهرزادي وویل: ما چې د نکلو په کتابو کي د دوی بیان لوستلی وو او د خلکو له خولو مي اورېدلی وو، تاسي ته مي وکړ. منگر تر دې عجیب نکل به سبا شپه که د ژوند پر مېنه وم، درته وکړم. دا نکل د ملک شهرمان نکل دئ.... کیسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

(د دې ټوک پای)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library